

ภาพ "มาเลเซีย" ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทย

นางสาวพิชญาดา เมฆหิรัญศิริ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMAGES OF "MALAYSIA" IN THAI LITERARY PROSE

Miss Pitchayada Mekhirunsiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai
Department of Thai
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2015
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ภาพ "มาเลเซีย" ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทย
โดย	นางสาวพิชญาดา เมฆศิริ
สาขาวิชา	ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุรีดา หะยียะโกะ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.กึ่งกาญจนา เทพกาญจนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.น้ำผึ้ง ปัทมะกลางกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุรีดา หะยียะโกะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานีรัตน์ จิตุหะศรี)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา)

พิชญาดา เมฆศิริ : ภาพ "มาเลเซีย" ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทย (IMAGES OF "MALAYSIA" IN THAI LITERARY PROSE) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ผศ. ดร.นุรีดา หะยียะโกะ, หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งศึกษาภาพ "มาเลเซีย" ที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน รวมถึงศึกษาบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพ "มาเลเซีย" ในช่วงเวลาดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาวรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซีย ตั้งแต่ พ.ศ.2426 จนถึง พ.ศ.2545 จำนวน 26 เรื่อง

การศึกษาพบว่าในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ปรากฏภาพหลักของมลายู 4 ภาพ คือ ดินแดนมลายูบางส่วนเป็นเมืองประเทศราชของสยาม ดินแดนมลายูส่วนที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษเป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้าแบบตะวันตก ดินแดนมลายูเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนียมสำหรับคนไทยที่ต้องการเดินทางไปเที่ยว "เมืองนอก" และดินแดนมลายูเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบไปด้วยประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษนั้นพบว่าภาพหลักของมลายูที่ปรากฏมี 3 ภาพ คือ ดินแดนมลายูเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษจึงได้รับผลกระทบอย่างหนักจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ดินแดนมลายูหลังสงครามได้รับการบูรณะฟื้นฟูจากเมืองแม่ให้เจริญก้าวหน้าอีกครั้งและดินแดนมลายูมีลักษณะสังคมแบบพหุวัฒนธรรมที่มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ เมื่อสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษใน ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึง พ.ศ. 2545 พบว่าภาพหลักของมาเลเซียที่ปรากฏช่วงนี้มี 4 ภาพ คือ มาเลเซียเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทย มาเลเซียเป็นประเทศที่มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรม ประเทศมาเลเซียเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนียมของคนไทยและเป็นคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของไทยและประเทศมาเลเซียมีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับประเทศไทย

จากการศึกษาภาพ "มาเลเซีย" ที่ปรากฏในช่วงเวลาต่างๆพบว่ามีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรมในช่วงเวลาต่างๆไม่ว่าจะเป็นจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแหลมมลายู บริบททางประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียตั้งแต่อดีตเรื่อยมา รวมถึงนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลมาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษเป็นต้นมาด้วยเช่นกัน

ภาควิชา	ภาษาไทย	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา	ภาษาไทย	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
ปีการศึกษา	2558	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5580155622 : MAJOR THAI

KEYWORDS: สารคดี / มลายู / มาเลเซีย / ภาพ

PITCHAYADA MEKHIRUNSIRI: IMAGES OF "MALAYSIA" IN THAI LITERARY PROSE.

ADVISOR: KLAIRUNG AMRATISHA, Ph.D., CO-ADVISOR: ASST. PROF. NUREEDA

HAYYAKOH, Ph.D., pp.

This thesis aims to study the images of "Malaysia" presented in Thai literary prose since the period of King Rama 5th up to the present, including the study of socio - cultural contexts related to the presentation of "Malaysia" during that time (2426 B.E. through 2545 B.E.). There were 26 literary prose about Malaysia chosen in this research.

The study found that during the period of King Rama 5th through the Second World War, there were 4 main images of Melayu, (1) some parts of Melayu were formerly occupied by Siam, (2) parts of Melayu that used to be the British colony became under western influences, (3) Melayu was very popular and attractive as "a foreign country" to Thai people who enjoy traveling abroad, (4) Melayu in the term of multicultural society consisted in races. During the Second World War and just about before the Federation of Malaya became independent. The 3 main images appeared that (1) Melayu ruled by England encountered a serious setback effect because of the Second World War, (2) after the war, part of Melayu was improved by England to keep going again, (3) Melayu was also the multicultural society. After the Federation of Malaya got independent in 1957 (2500 B.E.) until 2545 B.E., the 4 main images have been found (1) Malaysia has succeeded and advanced as a developed country, (2) Malaysia is the country of multicultural society, (3) in term of tourism Malaysia has not only been one of the most popular travel destination among Thai people, but also the competitor of Thailand as well, (4) the good relationship and cooperation between Thailand and Malaysia has been set by that time.

The appearance of these images of "Malaysia" in the different period of time were related to many factors like, socio - cultural, historical and geographical contexts, including the policy of Malaysia and relationship between the two countries.

Department: Thai

Field of Study: Thai

Academic Year: 2015

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่กรุณาตรวจแก้ ให้แนวคิด ให้คำแนะนำต่างๆอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้ รวมทั้งยังให้กำลังใจและให้คำปรึกษาต่างๆที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อย่างที่สุดมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุริดา หะยียะโกะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาตรวจแก้และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำและกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อย่างที่สุดมา ณ ที่นี้ด้วยเช่นกัน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.น้ำผึ้ง ปัทมะกลางคูล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานีรัตน์ จัตตะศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัยที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อนๆร่วมชั้นเรียนระดับปริญญาโททุกคน ขอขอบคุณคุณบุญทริกา บุญโญ สำหรับกำลังใจ คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ รวมถึงความช่วยเหลือในหลายๆด้าน

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่และน้องสาว สำหรับความรัก ความเอาใจใส่ดูแล กำลังใจและทุกสิ่งทุกอย่างที่มีให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	11
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	12
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	14
1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	14
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
1.8 นิยามศัพท์และกรอบแนวคิด.....	15
1.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
บทที่ 2	21
วรรณกรรมร้อยแก้วที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซีย	21
2.1 วรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2.....	22
2.2 วรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อน สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษ	38
2.3 วรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงปัจจุบัน.....	41

บทที่ 3	51
บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพ “มาเลเซีย”	51
ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทย	51
3.1 มลายูในยุคโบราณและความสัมพันธ์กับสยาม	51
3.2 การเข้ามาของชาติตะวันตกในดินแดนมลายูและความสัมพันธ์กับสยาม	54
3.3 ดินแดนมลายูในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และความสัมพันธ์กับสยาม	63
3.4 มาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) และความสัมพันธ์กับ ประเทศไทย.....	67
3.5 ความร่วมมือระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	71
บทที่ 4	75
ภาพ “มาเลเซีย” ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 – ปัจจุบัน	75
4.1 ภาพมลายูในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2.....	75
4.2 ภาพมลายูในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมาลา ยาได้รับเอกราชจากอังกฤษ	97
4.3 ภาพมาเลเซียในวรรณกรรมที่แต่งหลังมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษในค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงพ.ศ. 2545	108
บทที่ 5	139
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	139
.....	145
รายการอ้างอิง.....	145
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	151

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีความสัมพันธ์กันมายาวนานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังที่มีผู้กล่าวถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวไว้ว่า

ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมี
ความสัมพันธ์กันมายาวนานทั้งในมิติ
ประวัติศาสตร์ และ สังคม
ร่วมสมัย ด้วยเหตุนี้อิทธิพลด้านความเชื่อ คติ
นิยมด้านภาษาและวัฒนธรรมจึงยังปรากฏให้
เห็นอยู่ในสังคมวัฒนธรรมของกันและกันอยู่
เสมอ

(สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, 2553: คำนำ)

เมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศมาเลเซียตั้งแต่อดีตจะพบว่าแหลมมลายู และไทยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมายาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัย¹ แต่เรื่องราวของมลายูหรือชาวมาเลย์เริ่มปรากฏครั้งแรกในวรรณกรรมร้อยแก้วสมัยต้นรัตนโกสินทร์เรื่อง *นางนพมาศ* หรือ *ตำรับทำวศรีจุฬาลักษณ์* ที่กล่าวจำแนกชนชาติต่างๆในโลก ดังนี้

...แต่นี่ข้าน้อยผู้ชื่อศรีจุฬาลักษณ์จะพึง
จำแนกชาติภาษาต่างๆ ต่อออกไป คือ ภาษาไทย
1 ลาวภาษา 1แขกอาหรับภาษา 1 แขก
มหน่ภาษา 1 แขกสุหนี่ภาษา 1 แขกมั่งกะลี
ภาษา 1 แขกมะเลลาภาษา 1 แขกขุร่าภาษา 1
แขกฮุยภาษา 1 แขกมลายูภาษา 1 แขก

¹ ดูรายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียได้ในบทที่ 3

มุหฺงิดภาษา 1 แยกชวภาษา 1 แยกจามภาษา

1 แยกพฤษภาษา 1.....

(กรมศิลปากร, 2528: 260)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวปรากฏชื่อของชนชาติมลายูใน *โคลงภาพคนต่างภาษา* ซึ่งเป็นคำจารึกประกอบรูปหล่อที่ศาลารายจำนวน 16 หลัง ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร โคลงภาพคนต่างภาษานี้ว่าด้วยชื่อและลักษณะเด่นของชนชาติต่างๆจำนวน 32 ชาติ แต่ที่กล่าวถึงชาวมลายูมีอยู่ 2 บท ใช้ชื่อว่า “มะลายู” ประพันธ์โดยกรมหมื่นไกรสรวิชิตฯ ดังมีความว่า

ใส่เสื้อชนิดน้อยโปก	ผ้าตบิต
ชาติแยกมลายูหลาย	เหล่าเชื้อ
เคียนคาคับนึ่งนงกฤษ	เหน็บแนบ เอวแฮ
กุมหอกคูเคื้อเงื้อ	ง่าร่า ฯ
เข้าสู่ห่ร่าช้อนนอกแทบ	ถอดใจ
อ่านมุลุดล่าน่า	สอดคล้อง
ยะหริงแปะไทรไทร	มุหฺงิด กิติ
เพลงประพฤษพริ้งต้อง	อย่างกัน ฯ

(ประชุมจารึกวัดพระเชตุพนฉบับสมบูรณ์, 2510: 39)

ในสมัยนี้ชื่อของชนชาติมลายูยังปรากฏใน *ฉันทสรรเสริญพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร* พระนิพนธ์ในสมเด็จพระยาเดชาดิศร ดังมีข้อความตอนหนึ่งว่า “อาสาจามชำนานูการทเลลั่วนมลายู” (ชุมนุมฉันทดุขฎิสังเวย, 2503: 8) และยังปรากฏใน *ลิลิตกระบวนแห่งพฤษยาศราทางสถลมารคและชลมารค* พระนิพนธ์ในสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสว่าเป็นกองทัพทหารอาสาในสมัยรัตนโกสินทร์ ดังนี้

“จามพลตนแต่งแมน	มลายู
ปิ่นแห่งโอบเอวดู	เพรอสแพรว
เหน็บกฤษพิศไพร	โดยรัต และฤา
หอกคูชูดแกลั่ว	กลอกแกลั่วแสดงหาญฯ

แต่แขกสองพวกเพี้ยน	แยกสยาม เพศแฮ
หมู่หนึ่งอาสาจาม	อ่าล้า
มลายูเยี่ยงแต่งตาม	สนอบสนับ เพลาฤา
รจิตรกระบวนจิ้นซ่า	โหมดย้อม โอบเคียร”

(ปริมาณุชิตชินโรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, กรมพระ, 2528: 83)

ชาวมลายูหรือชนชาติมลายูที่ปรากฏในงานวรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรองในสมัยต้นรัตนโกสินทร์มีลักษณะเป็นคนต่างชาติต่างภาษาเพราะพูดคนละภาษากับชาวสยามและมีวัฒนธรรมประเพณีที่ต่างไป ชาวมลายูเหล่านี้ส่วนใหญ่เข้ามาในสยามเพื่อเป็นกองทหารอาสาให้ราชสำนักในการทำศึกกับประเทศเพื่อนบ้าน บางครั้งในวรรณกรรมไทยที่กล่าวถึงชนชาติมลายูจะเรียกคนกลุ่มนี้ว่าเป็น “แขก” จำพวกหนึ่ง แต่คำว่า “แขก” ดังกล่าวไม่ได้มีความหมายในเชิงลบแต่อย่างใด ดังที่ใน *สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 4* กล่าวไว้ว่า “คำว่า ‘แขก’ ใช้เรียกชนชาติต่างๆทางตะวันตกของประเทศไทยที่เป็นชาวอินเดีย อิหร่าน อาหรับ หรือกลุ่มที่มาจากเอเชียกลาง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนชนชาติอื่นๆที่อยู่ทางตะวันตกที่ไม่ใช่พวกฝรั่งหรือพวกแขกที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม ก็เรียกว่าแขกได้โดยอนุโลม เช่น แขกฮินดู ภายหลังชนชาติมลายูก็เรียกแขกไปด้วย ” (สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 4, 2498: 2272)

เรื่องราวเกี่ยวกับมลายูยังปรากฏในวรรณกรรมร้อยกรองในสมัยต้นรัตนโกสินทร์เช่น เรื่อง *อิเหนา* พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในตอนที่อิเหนาปลอมตัวเป็นป็นหยีเพื่อออกตามหาบุษบา อิเหนาเดินทางมาจนถึงเมืองมะละกาซึ่งเจ้าเมืองให้การต้อนรับเป็นอย่างดีและให้เตรียมจัดตกแต่งบ้านเมืองต้อนรับป็นหยี ตัวอย่างเช่น

ให้เหล่าชาววังจัดแจง	ตกแต่งปราสาทราชฐาน
ทอดราชอาสน์ดาดเพดาน	ผูกม่านสุวรรณบรรจง
บ่างทำถนนหนทาง	แผ้วถางให้สะอาดกวาดผง
ที่ไหนลุ่มพุ่มถมดินลง	บรรจงปรายไปรยโรยทราย
ให้ชาวบ้านร้านริมถนนนั้น	จัดสรรสินค้ำมาเรียงขาย
สักหลาดตาดโหมตมากมาย	อัดลัดผ้าลายมะละกา
บ่างขายเครื่องหีบหมากนาทอง	กระจกส่องเครื่องแก้วกะหลาป่า
เพชรนิลมณีมีราคา	แม่ค้ำนึ่งขายเนืองนอง

(พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ, 2516: 594)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวปรากฏนิราศที่มีเนื้อหากล่าวถึงมลายูไว้บางส่วนคือ *นิราศเมืองปะเหลียน* (พ.ศ. 2422) ของพระยาโสภณพัทลุงกุล (สว่าง ณ พัทลุง) นิราศเรื่องนี้กล่าวถึงการเดินทางไปยังเมืองปะเหลียนตามใบบอกทางราชการ ในระหว่างการเดินทางผ่านเกาะหมากหรือเกาะปิ้งซึ่งในขณะนั้นเป็นเมืองในการปกครองของอังกฤษ กวีได้บรรยายสภาพบ้านเมืองและผู้คนไว้อย่างละเอียด ภาพของมลายูที่ปรากฏเป็นบ้านเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านสาธารณสุขโรคและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตัวอย่างเช่น

ไปเที่ยวชมภูมิประเทศเขตอังกฤษ	ดูวิจิตรสะอาดตาจะหาไหน
ทั้งตึกห้างวางระเบียบดูเรียบร้อย	ถนนใหญ่เช่นว่าตาทหารรุก
แขกลิงค์คอยกวาดสะอาดเลื่อน	ทางเดินเตียนนัยนาน่าสนุก
ผู้คนมากมายนักดูคลุกคลุก	ม้ารถชุกชุมเหลือจนเปื้อนดู
ฝั่งท่อดัดก๊อกร้ำตามหน้าตึก	แม้ใครนึกอยากกินสิ้นทุกหมู่
เปิดควงคว่าน้ำใสก็ไหลพรู	จะกินอยู่อาบได้ไม่หวงกัน
ปักเสาไม้ใส่สายตะแลบแก๊บ	ติดต่อแทบทั่วประเทศขอบเขตซัณพ์
เปรียบเหมือนพัทลุงไปเมืองไทรนั้น	เขาพูดกันรู้ในอึดใจเดียว
	(โสภณพัทลุงกุล, พระยา, 2529: (ฉ))

เห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับเมืองในแหลมมลายูยังไม่ค่อยปรากฏให้เห็นผ่านวรรณกรรมไทยในช่วงสุโขทัย อยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้นมากนัก ในวรรณกรรมไทยเหล่านี้มักปรากฏชื่อของมลายูว่าเป็นเพียงชนชาติหนึ่งๆที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชาวสยาม จนกระทั่งถึงในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อข้าราชการชาวสยามมีโอกาสเดินทางไปยังแหลมมลายูจึงเริ่มปรากฏภาพของแหลมมลายูในงานวรรณกรรมร้อยกรองประเภทนิราศของไทยขึ้นดังที่ได้กล่าวไป

ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมาสยามต้องเผชิญกับลัทธิจักรวรรดินิยมและการเข้ามาแทรกแซงของชาติตะวันตกทำให้ประเทศราช² ของสยามโดยเฉพาะ

² **ประเทศราช** น. เมืองที่มีเจ้าผู้ครองเมืองของตนเองแต่อยู่ภายใต้อำนาจควบคุมดูแลและคุ้มครองของพระมหากษัตริย์ของอีกประเทศหนึ่งซึ่งเจ้าเมืองประเทศราชนั้นมีหน้าที่ส่งเครื่องราชบรรณาการถวายเป็นประจำ และในเวลาเกิดศึกสงครามต้องเกณฑ์กำลังทหารเข้าร่วมกองทัพหลวงด้วย (ที่มา พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554, หน้า 708)

อย่างยิ่งหัวเมืองมลายู³ เริ่มมีปัญหามากขึ้นจากการเข้ามาของอังกฤษ ในเวลานั้นเมืองในแหลมมลายู แบ่งเป็นเมืองในอาณานิคมของอังกฤษและเมืองประเทศราชของสยาม พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามจึงต้องเสด็จพระราชดำเนินไปยังหัวเมืองมลายูที่เป็นเมืองประเทศราชของสยามเพื่อแสดงพระราชอำนาจของสยามที่มีต่อเมืองเหล่านี้ รวมทั้งแสดงให้เห็นว่าเมืองเหล่านี้ยังอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ในขณะเดียวกันก็เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษเพื่อศึกษาการบริหารจัดการและการพัฒนาบ้านเมืองตามแบบตะวันตกด้วยเช่นกัน เมื่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ของสยามเสด็จพระราชดำเนินไปยังแหลมมลายูนั้นได้ทรงบันทึกเรื่องราวการเสด็จพระราชดำเนินรวมถึงสิ่งต่างๆที่ได้พบในแหลมมลายูไว้ในพระราชหัตถเลขา รวมถึงบันทึกการเดินทางต่างๆ ดังนั้นในช่วงเวลานี้จึงปรากฏวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันทึกการเดินทางอยู่หลายเรื่องเช่น *ระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือรอบแหลมมลายูรัตนโกสินทรศก 109* พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, *พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายูเมื่อรัตนโกสินทรศก 108, 109, 117, 120 รวม 4 คราว, จดหมายเหตุรายวันของสมเด็จพระบรมราชปิตุลาธิบดีเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ (พ.ศ. 2426) พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร และ ชีวีวัฒน์ (พ.ศ. 2427) พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เป็นต้น*

แหลมมลายูที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยแก้วช่วงเวลาดังกล่าวมักเป็นภาพดินแดนบางส่วนในแหลมมลายูที่เป็นเมืองประเทศราชของสยาม เจ้าเมืองและประชาชนในเมืองต่างต้องเข้าเฝ้ารับเสด็จพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามเวลาเสด็จพระราชดำเนินไป เช่น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประทับอยู่ที่พลับพลา ครู่หนึ่งแล้วก็
เสด็จพระราชดำเนินทรงเรือพระที่นั่งไปขึ้นหน้า
บ้านพระยา ตรังگانู ตัวพระยาตรังگانู ศรี
ตวันกรมการไปคอยรับอยู่ที่ท่า แต่ทำนั้น

³ **หัวเมืองมลายู** หมายถึง ดินแดนทางตอนใต้ของสยาม ประกอบด้วยเมืองแขก 7 หัวเมือง (ได้แก่ เมืองตานี สายบุรี ยะลา ยะหริ่ง หนองจิก รามันห์และระแงะ) เมืองไทรบุรี เมืองกลันตัน เมืองตรังگانู เมืองปะลิสและเมืองสตูล (ที่มา กิ่งแก้ว นิคมขำ 2519: 3 และ บัณฑิต อิศรชัยศรี 2521: 145 อ้างถึงใน อภิชา ชูติพงศ์พิสิฐ. “การเสียดินแดนไทรบุรี กลันตัน ตรังگانูและปะลิส ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2452 ในสุธาชัย ยิ้มประเสริฐ, บรรณาธิการ. **สายธารแห่งอดีต**. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2550, หน้า 213 – 263.

ประมาณ 4 เส้น 5 เส้น ถึงกำแพงบ้านเจ้าเมือง
ที่เมืองตรังงานนี้ก็ได้จัดแขกถือหอกขัดแท่งเป็น
กระบวนนำด้วยเหมือนกัน

(สมมตอมรพันธ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ, กรมพระ,

2550: 9)

ในขณะที่เดียวกันก็ปรากฏสภาพดินแดนมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษที่เริ่มได้รับการ
พัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านสาธารณูปโภค ดังนี้

สิ่งที่ควรจะสรรเสริญแต่ถนนทั้งสิงคโปร์
และยะโฮร์ ขึ้นชื่อว่าเป็นถนนแล้ว ได้ทำแล้วไม่มี
ทิ้งเลย ราบпенน่าโต๊ะบิลเลียดทั้งนั้น

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,

2552: 33)

รวมทั้งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวยังปรากฏว่าเมืองในแหลมมลายูมีลักษณะสังคมแบบพหุ
วัฒนธรรม⁴ กล่าวคือมีทั้งชาวมลายู ชาวจีนและชาวอินเดียอาศัยอยู่ร่วมกัน ภาพของชาวมลายูที่
ปรากฏในช่วงเวลานี้มักเป็นผู้ที่มีความเกียจคร้านในการทำงานแตกต่างจากชาวจีนซึ่งมีความขยัน
มากกว่า ดังนี้

เกาะหมากตรงที่เรือจอดเปนสวน
มพร้าวของพระยาบริรักษ์ภูธร มีมพร้าวอยู่หลาย
พันต้น แต่ต้นผอมๆ เชี้ยๆ มีด้วงกิน ไม้งาม
เหมือนเกาะสมุย เจ้าของว่าเปนด้วยที่พื้น

⁴ ประเทศมาเลเซียมีลักษณะเป็นพหุสังคมเนื่องจากประกอบด้วยประชาชนหลากหลายเชื้อชาติที่มี
วัฒนธรรมแตกต่างกันอาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศ เช่น ชาวมลายู ชาวจีน ชาวอินเดีย ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณมาเลเซียฝั่ง
ตะวันตกและชนพื้นเมืองต่างๆ เช่น กาดาซัน (Kadazan) อิบัน (Iban) ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเกาะบอร์เนียวในมาเลเซีย
ฝั่งตะวันออก (ดูข้อมูลเพิ่มเติมจาก โครงการภูมิภาคศึกษา สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
มาเลเซียหลังยุคมหาเธร์. นครศรีธรรมราช : โครงการภูมิภาคศึกษา สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัย
ลักษณ์. 2546, หน้า 68.)

แผ่นดินไม่ดี มีแต่ทรายหยาบกรวดหยาบ ไม่ใคร่
มีดินปน แต่เมื่อพิเคราะห์ดูก็เป็นที่น่าสงสัยอยู่
บ้าง กลัวว่าจะปนด้วยการบำรุงรักษาไม่ดีด้วย
เพราะใช้แฆกมลายูรักษาเป็นคนเกียจคร้านมาก
ไม่เหมือนจีน เห็นได้อีกอย่างหนึ่งว่ามพร้าวหมูที่
ใกล้ๆ เรือนแฆกอยู่รักษา งามกว่าที่อยู่ไกลๆ...

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,

2550: 143)

ต่อมาในปี ค.ศ. 1909 (พ.ศ.2452) เมื่อเมืองมลายูที่เคยเป็นประเทศราชของสยามเปลี่ยนไป
อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมดนั้นจึงเริ่มปรากฏภาพพระราชวงศ์ของสยามยังเดินทางไป
หัวเมืองมลายูเพื่อท่องเที่ยวพักผ่อน ไม่ได้เดินทางไปเพื่อตรวจราชการหรือเยี่ยมเยือนพสกนิกรเหมือน
อย่างในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การเดินทางในครั้งนี้นำปรากฏในบันทึก
การเดินทางท่องเที่ยวเรื่อง *เที่ยวตะวันออก ตะวันตก* (พ.ศ.2469) พระนิพนธ์ใน ม.จ.สืบทันพารเสนอ
โสณกุล

แหลมมลายูในช่วงเวลานี้เป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีตามแบบตะวันตก
ดังที่ปรากฏการใช้รถรางขึ้นไปยังยอดเขาปีนังฮิลล์ (Penang Hill)

“...พาข้าพเจ้าไปขึ้นรถรางขึ้นเขา
รถรางนี้เขาวางรางจากตีนเขา ตรงลัดขึ้นไปถึง
ยอดเขาลูกหนึ่ง นับว่าเป็นสิ่งแปลกประหลาดน่า
ชมอย่างหนึ่ง สำหรับพวกเราชาวกรุงเทพฯ
เพราะเราหาเขาชมยาก ประกอบทั้งอากาศที่ขึ้น
ไปนั้นก็แปลกน่าตื่นตื่น สนุกสนาน

(สืบทันพารเสนอ โสณกุล, ม.จ., 2512: 2 - 3)

ช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในสยาม พ.ศ. 2475 นั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์
เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงต้องลี้ภัยทางการเมืองไปอาศัยอยู่ ณ เมืองปีนังซึ่งในขณะนั้นเป็น
เมืองในบังคับของอังกฤษ พระองค์เสด็จไปประทับที่ปีนังเป็นเวลานานเกือบ 10 ปี ทำให้ในช่วง
ระยะเวลาดังกล่าวสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพและหม่อมเจ้าหญิงพูน
พิศมัย ดิศกุล พระธิดาทรงมีงานพระนิพนธ์ที่นำเสนอภาพชีวิตความเป็นอยู่ของพระองค์ในเมืองปีนัง

ได้แก่ *จดหมายเหตุถึงหญิงใหญ่* (พ.ศ. 2476) พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ และบันทึกเรื่อง *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น* รวมถึงสารคดีเรื่อง *เมื่อปีนังแตก* (พ.ศ.2484) พระนิพนธ์ในหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล

ภาพแหลมมลายูที่ปรากฏในวรรณกรรมช่วงนี้เป็นภาพบ้านเมืองที่เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตกมีความสะดวกสบาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันจึงเป็นเมืองที่ทำให้พระราชวงศ์สยามทรงสบายพระทัยและมีความสุข

ในทางความสุขส่วนตัว ปีนังได้มีให้เรา
อย่างครบถ้วนบริบูรณ์กล่าวคือ ไฟฟ้า น้ำประปา
ที่เชื่อถือได้ โรงพยาบาลทุกชนิด บ้านบนเขา บ้าน
ริมทะเลในเวลาจะต้องการเปลี่ยนอากาศ
(พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2546: 328)

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นนั้นแหลมมลายูได้รับผลกระทบอย่างมากตั้งนั้นในงานพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพและหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล จึงปรากฏเรื่องราวของบ้านเมืองมลายูยามสงครามไว้ด้วยเช่นกัน

ภาพแหลมมลายูที่ปรากฏในเวลานี้เป็นภาพบ้านเมืองยามสงครามที่ได้รับความเสียหายและประชาชนในเมืองต่างได้รับความเดือดร้อนจากการเข้าโจมตีแหลมมลายูของทหารญี่ปุ่น เช่น

CHULAL...เรือบินตรงมาบนหลังคาบ้านตั้ง 3
waves ใหญ่ๆและเตี้ยจนแลเห็นคนในเครื่องบิน
พอเสียงปืนกลั่นก็เห็นลูกระเบิดร่วงลงมา
พร้อมๆกัน แล้วเสียงระเบิดก็ดังลั่นไปทางใน
เมือง คนวิ่งมาจากในเมืองตามถนนหน้าบ้าน
เหมือนน้ำไหล ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร
(พูนพิศมัย ดิศกุล,ม.จ., 2546: 349)

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง อังกฤษได้กลับเข้ามาปกครองดินแดนต่างๆในแหลมมลายูและพัฒนาปรับปรุง รวมถึงบริหารจัดการบ้านเมืองใหม่เพื่อฟื้นฟูแหลมมลายูหลังสงคราม ในช่วงนี้นักเขียนไทยบางคนมีโอกาสเดินทางไปยังมลายูจึงถ่ายทอดเรื่องราวของแหลมมลายูที่ตนเองได้พบผ่านงานวรรณกรรม เช่น เสฐียร พันธงชัย เขียนหนังสือเรื่อง *สามแผ่นดิน* (พ.ศ. 2496) แสดงให้เห็น

ว่าแหลมมลายูในช่วงนั้นมีความเจริญด้านสาธารณูปโภคและบ้านเมืองมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพราะการปกครองของอังกฤษ อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานี้ยังปรากฏภาพของชาวจีนในเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์ซึ่งรัฐบาลอังกฤษต้องควบคุมดูแล ดังนี้

ตอนเสร็จสงคราม อังกฤษได้ปกครอง
แหลมมลายูตามแบบปกครองของทหาร เริ่ม
ดำเนินการปลดอาวุธต่างๆจากกองโจรจีน
(เสฐียร พันธรั้งษ์, 2497: 508)

เมื่อสหพันธรัฐมลายูได้รับเอกราชจากอังกฤษและสถาปนาความร่วมมือทางการทูตกับประเทศไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2500 นั้น ในช่วงเวลานี้ประชาชนชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียมากขึ้นในฐานะประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นจึงมีวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีท่องเที่ยวที่กล่าวถึงประเทศมาเลเซียปรากฏอยู่หลายเรื่อง เช่น เรื่อง *ไปปีนัง – มลายู* (พ.ศ.2501) ของละออง ศรีสุคนธ์ เรื่อง *ตระเวนมาเลเซีย* (พ.ศ. 2507) ของ ฤทธาสุขสันต์ เรื่อง *เที่ยวกับเมีย* (พ.ศ. 2520) ของไมตรี ลิ้มปิชาติ เรื่อง *เสียบมาเลย์* (พ.ศ. 2522) ของวิมล จุฑะวิภาต เรื่อง *ท่องมาเลเซีย เยือนสิงคโปร์* (พ.ศ. 2527) ของสุพัตรา สุภาพ สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *ลุยป่าฝ่าฝน* (พ.ศ. 2537) พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี เป็นต้น

สารคดีท่องเที่ยวเหล่านี้มักกล่าวถึงสภาพบ้านเมืองมาเลเซียที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านสาธารณูปโภคและการบริหารจัดการภายในบ้านเมือง เช่น

...การไฟฟ้าของเขาให้แสงสว่างเสมอ
ทั่วถึงกันตลอดหมดไม่ปิดๆเปิดๆ การประปา
ก็ปกติมีน้ำใช้กันทั่วถึง ไม่ลักกะปิดกะเปิดแบบ
ที่ว่าขัดเบา (ขอโทษด้วย มันเป็นเรื่องจริง)
อย่างในกรุงเทพฯ...

(ตรี อมาตยกุล, 2515: 111)

ในช่วงเวลานี้ยังคงมีภาพประเทศมาเลเซียที่เป็นเมืองพหุสังคมปรากฏอยู่ไม่ต่างจากในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ภาพดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเห็นถึงความแตกต่างด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนเชื้อชาติต่างๆในประเทศชัดเจนยิ่งขึ้นกว่าภาพในยุคอนก่อนหน้า ดังตัวอย่างที่ปรากฏ

...ชาวมลายูส่วนใหญ่ก็นั้นก็เป็นกสิกร
 เป็นคนที่มีฐานะไม่ตึงเครียด ตรงกันข้ามกับชาวจีนซึ่ง
 มีเป็นจำนวนมากในมาเลเซีย... แต่ว่าคนจีนนั้นมี
 ฐานะดี ทำการค้าขายและเศรษฐกิจใหญ่ในประเทศ
 มาเลเซียก็เป็นชาวจีนเป็นส่วนมาก
 (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2554: 30)

นอกจากนี้แม้ว่าประชาชนชาวไทยจะเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียมากขึ้นกว่าใน
 ช่วงเวลาที่ผ่านมาแต่ในช่วงเวลานี้ปรากฏภาพการเป็นประเทศคู่แข่งทางการท่องเที่ยวระหว่าง
 ประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้นมาด้วย

ดูๆแล้ว สวนสามพรานมีต้นไม้สวยกว่า
 มาก...ฉันยังคิดถึงเมืองไทยเราน่าพัฒนาเป็น
 แหล่งท่องเที่ยวได้แค่ภูกระดึงของเราสวยงาม
 น่าดูกว่าป็นังฮิลล์ด้วยซ้ำไป
 (สุพัตรา สุภาพ, 2527: 18)

วรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียได้รับการตีพิมพ์และ
 ปรากฏให้เห็นในวรรณกรรมไทยอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัวจนถึงประมาณปี พ.ศ. 2545 น่าสังเกตว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เรื่อยมา ปรากฏวรรณกรรม
 ร้อยแก้วประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียลดน้อยลงเนื่องจากในขณะนั้นคนไทยเริ่ม
 เปลี่ยนความนิยมในการท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียไปเป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศอื่นๆซึ่ง
 เกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่นเหตุผลจากสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่
 เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ประชาชนชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
 โดยรถไฟและรถยนต์ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าการเดินทางโดยเครื่องบินลดลงเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง
 ในช่วง พ.ศ. 2546 นั้นประเทศในแถบเอเชียมีการแพร่ระบาดของโรคซาร์ส (SARS) จึงทำให้
 ประชาชนชาวไทยไม่ค่อยเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศมากนัก เมื่อการแพร่ระบาดของโรคซาร์
 สลดน้อยลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ประเทศต่างๆก็ได้รับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวจากโรค
 ซาร์สจึงเริ่มจัดโครงการกระตุ้นการท่องเที่ยวหรือให้สิทธิประโยชน์ต่างๆแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะ
 การลดราคาบัตรโดยสารเครื่องบินให้มีราคาถูกลงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ
 ของตนเอง เช่น ประเทศฮ่องกง สิงคโปร์ จีน ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ประชาชนชาวไทยจึงนิยมเดินทางไป

ยังประเทศเหล่านี้แทนเพราะมีค่าใช้จ่ายใกล้เคียงหรือสูงกว่าการเดินทางไปเที่ยวประเทศมาเลเซียไม่มากนัก (บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2548: 1 -7) ดังนั้นจึงทำให้ในช่วงนี้ไม่ค่อยปรากฏงานวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีท่องเที่ยวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียมากนัก จนกระทั่งถึงช่วงที่ประเทศไทยและประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนจึงเริ่มมีวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียปรากฏขึ้นมาจำนวนหนึ่ง ซึ่งงานวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทนวนิยายนั้นมีรูปแบบและกลวิธีที่ต่างจากสารคดีท่องเที่ยวโดยสิ้นเชิง นอกจากนี้ยังพบว่ามีการนำสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียที่แต่งขึ้นก่อน พ.ศ. 2545 มาพิมพ์ซ้ำตั้งแต่พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา เช่น เรื่อง *จดหมายถึงหญิงใหญ่, สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น: ประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475, มลายูรำกริช และลุ่มป่าผ่าฝน* เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการนำมมมองที่ชาวไทยในยุคนั้นมีต่อประเทศมาเลเซียและคนมาเลเซียมานำเสนอและเผยแพร่สู่ประชาชนชาวไทยในยุคปัจจุบันอีกครั้งหนึ่งจึงทำให้มมมองและการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียและคนมาเสียดังกล่าวยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทย

จากการศึกษาในเบื้องต้นเห็นได้ว่าภาพมาเลเซียในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีที่ปรากฏมีทั้งภาพที่ปรากฏต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมีความหลากหลายเพิ่มขึ้นจากภาพในยุคก่อนหน้า นอกจากนี้ภาพที่ปรากฏดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมในช่วงเวลาต่างๆด้วยเช่นกันผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์ภาพ “มาเลเซีย” ที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีที่แต่งขึ้นระหว่างรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงพ.ศ. 2545 หรือปรากฏประมาณ 120 ปี รวมทั้งศึกษาบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อการนำเสนอภาพ “มาเลเซีย” ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยในช่วงเวลาดังกล่าว

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ

1. วิเคราะห์ภาพ “มาเลเซีย” ที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน
2. ศึกษาบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อการนำเสนอภาพ “มาเลเซีย” ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยในช่วงเวลาดังกล่าว

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ภาพ "มาเลเซีย" ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซีย กล่าวคือ เปลี่ยนจากภาพความสัมพันธ์ของดินแดนมลายูบางส่วนในฐานะประเทศราชของสยาม ในสมัยรัชกาลที่ 5 ไปสู่

ภาพความสัมพันธ์กับสยามในฐานะเมืองอาณานิคมของอังกฤษในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และเปลี่ยนเป็นภาพความสัมพันธ์กับไทยในฐานะประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียนซึ่งมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในยุคปัจจุบัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาวรรณกรรมร้อยแก้วของไทยประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียและคนมาเลเซีย ตั้งแต่ พ.ศ. 2426 จนถึง พ.ศ. 2545 จำนวน 26 เรื่อง เรียงตามลำดับเวลาที่แต่งหรือพิมพ์เผยแพร่ ดังนี้

1. จดหมายเหตุรายวัน ของ สมเด็จพระบรมราชาปิตุลาธิบตี เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ พระนิพนธ์ในสมเด็จพระบรมราชาปิตุลาธิบตี เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ (พ.ศ. 2426)
2. ชีวิตฉัน พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช (พ.ศ. 2427)
3. เรื่องที่เกี่ยวกับต่างๆ ภาค 5 : ระยะทางเสด็จประพาสแหลมมลายูในรัชกาลที่ 5 รวม 3 คราว (ร.ศ. 107, ร.ศ. 108, ร.ศ. 109) พระนิพนธ์ในกรมพระสมมตอมรินทร์ (พ.ศ. 2431)
4. ระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือ รอบแหลมมลายูรัตนโกสินทรศก 109 เล่ม 1 – 2 พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2433)
5. จดหมายเหตุสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จประพาสยุโรป เมื่อ ร.ศ. 110 พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (พ.ศ. 2434)
6. ไกลบ้าน : สำเนาพระราชหัตถเลขา ถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านิภาภคฉัตร เมื่อเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ. 126 พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2449)
7. พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู เมื่อรัตนโกสินทรศก 108, 109, 117, 120 รวม 4 คราว พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2468)

8. จดหมายเหตุร้ายกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศมลายู โดยพระยาสมบัติบริหาร (พ.ศ. 2468)
9. สารคดีเรื่อง *เที่ยวตะวันออก ตะวันตก* พระนิพนธ์ใน ม.จ.สืบทันพารเสนอ โสณกุล (พ.ศ. 2469)
10. จดหมายถึงหญิงใหญ่ (ฉบับชำระใหม่) พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (พ.ศ. 2476)
11. สารคดีเรื่อง *เมื่อปีนังแตก* พระนิพนธ์ใน ม.จ. หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล (พ.ศ. 2484)
12. *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น : ประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475* พระนิพนธ์ใน ม.จ. หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล (พ.ศ. 2486)
13. *หมิ่นไมล์ของข้าพเจ้า* โดย นาวาเอกพระยาศรภักย์วานิช (เลื่อน ศรภักย์วานิช) (พ.ศ. 2490)
14. *สามแผ่นดิน* โดย เสฐียร พันธรั้งซี่ (พ.ศ. 2496)
15. *ไปปีนัง-มลายู* โดย ละออง ศรีสุคนธ์ (พ.ศ. 2501)
16. *มลายูรำกริช* โดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (พ.ศ. 2505)
17. *ตระเวนมาเลเซีย* โดย ฤทธา สุขสันต์ (พ.ศ. 2507)
18. *ท่องมาเลเซียและสิงคโปร์* โดย ตรี อมาตยกุล (พ.ศ. 2515)
19. *ลูบมาเลเซีย* โดย สุนทร จันทรมพร (พ.ศ. 2517)
20. *เที่ยวกับเมีย* โดยไมตรี ลิ้มปิชาติ (พ.ศ. 2520)
21. *เลียบมาเลย์* โดย วัฒนะ จุฑะวิภาต (พ.ศ. 2522)
22. *ท่องมาเลเซีย เยือนสิงคโปร์* โดยสุพัตรา สุภาพ (พ.ศ. 2527)
23. *14 วัน 5,000 กิโลเมตร* โดยไมตรี ลิ้มปิชาติ (พ.ศ. 2535)
24. *เที่ยวเมืองนอก ชุด มาเลเซีย สิงคโปร์* โดย อโณทัย เขตต์บรรพต (พ.ศ. 2536)
25. *ลุยป่าฝ่าฝน พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี* (พ.ศ. 2537)
26. *เที่ยวสนุกที่เกาหลี เที่ยวสุขี่ที่มาเลเซีย* โดย สุเมธ แสงนิมนวล (พ.ศ. 2545)

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
2. เก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิเคราะห์ รายงานผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1.6 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำว่า “มาเลเซีย” ที่ปรากฏในชื่อวิทยานิพนธ์เป็นคำเรียกรวมที่ผู้วิจัยใช้เพื่อเรียกชื่อดินแดนมลายูในช่วงเวลาก่อนและหลังการสถาปนาขึ้นเป็นประเทศมาเลเซีย ในปี ค.ศ.1963 (พ.ศ. 2506) แต่ในส่วนของการศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “มลายู” “สหพันธรัฐมาลายา” และ “มาเลเซีย” แยกกันอย่างชัดเจนตามบริบททางประวัติศาสตร์

คำว่า “มลายู” หรือ “ประเทศมลายู” หรือ “แหลมมลายู” หมายถึงดินแดนบริเวณคาบสมุทรมลายูตั้งแต่อดีตจนถึง ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491)

คำว่า “มลายู” หรือ “มาเลย์” ในงานวิจัยนี้ยังใช้ในความหมายของ “คนมลายู” หรือ “คนมาเลย์” ซึ่งหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อาศัยอยู่บริเวณคาบสมุทรมลายู

คำว่า “มาลายา” หรือ “สหพันธรัฐมาลายา” หมายถึงดินแดนบริเวณคาบสมุทรมลายูในช่วง ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) จนถึง ค.ศ. 1963 (พ.ศ. 2506) ประกอบด้วยรัฐมลายู 9 รัฐ และดินแดนอาณานิคมช่องแคบ 2 แห่งคือปีนังและมะละกา การได้รับเอกราชจากอังกฤษในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) ทำให้สหพันธรัฐมาลายาสิ้นสุดการเป็นอาณานิคมของอังกฤษ

คำว่า “มาเลเซีย” หรือ “ประเทศมาเลเซีย” หมายถึง ดินแดนบริเวณคาบสมุทรมลายูในช่วงเวลาหลังการสถาปนาขึ้นเป็นประเทศมาเลเซียใน ค.ศ. 1963 (พ.ศ. 2506) โดยเพิ่มรัฐซาราวัก ซาบาห์และสิงคโปร์เข้ามา ก่อนที่สิงคโปร์จะแยกตัวตั้งเป็นประเทศใหม่ขึ้นในปี ค.ศ.1965 (พ.ศ. 2508)

2. คำว่า “มลายู” และ “มาเลเซีย” ในงานวิจัยนี้มีความหมายครอบคลุมถึงดินแดน รัฐ ผู้คน และวัฒนธรรม ส่วน “วรรณกรรมไทยที่ปรากฏเรื่องราวของมาเลเซียและคนมาเลเซีย” ในงานวิจัยเรื่องนี้หมายถึง งานวรรณกรรมประเภทสารคดีที่ปรากฏเรื่องราวของมาเลเซียหรือคนมาเลเซียทั้งเรื่องหรือมีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวข้องกับมาเลเซียหรือคนมาเลเซียในเรื่องดินแดน รัฐ ผู้คนและวัฒนธรรม

3. การใช้ตัวสะกดการันต์ที่เป็นชื่อเฉพาะต่างๆ เช่น ชื่อบุคคล ยศ ตำแหน่งและชื่อสถานที่ที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยจะใช้การสะกดตามที่ปรากฏในวรรณกรรมที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจความสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมระหว่างไทยกับมาเลเซียที่แสดงผ่านตัวบทวรรณกรรมไทย
2. เป็นแนวทางในการศึกษาตัวบทวรรณกรรมไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน

1.8 นิยามศัพท์และกรอบแนวคิด

คำว่า “ภาพ” ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Image ซึ่งหมายถึง An opinion that people have about someone or something, which may not be a true one. In literature meaning means a description of something that uses language or combines ideas in an interesting way (*Macmillan English Dictionary for Advanced Learners International student edition*, 2007: p. 752)

จากความหมายข้างต้นเห็นได้ว่า Image หมายถึงความคิดหรือทัศนคติที่เรามีต่อคนใดคนหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจไม่ได้เป็นสิ่งที่ตรงกับความเป็นจริงเสมอไป นอกจากคำว่าภาพแล้ว คำว่า Image ยังมีผู้แปลว่าภาพลักษณ์หรือจินตภาพด้วย

พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “ภาพ” ว่า หมายถึง น. ความ, ความมี, ความเป็น, มักใช้ประกอบเป็นส่วนท้ายของคำสมาส เช่น มรณภาพ ว่า ความตาย; รูปที่ปรากฏเห็นหรือนึกเห็น เช่น ภาพทิวทัศน์ ภาพในฝัน, สิ่งที่วาดขึ้นเป็นรูปหรือสิ่งที่ถ่ายแบบไว้ เช่น ภาพสีน้ำมัน ภาพถ่าย (ป.,ส. ภาพ) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 868)

ส่วนคำว่า ภาพลักษณ์ ที่ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Image นั้น หมายถึง น. ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น, จินตภาพ ก็ว่า. (อ. Image) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 867)

ในการศึกษาภาพในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาทั้งจากเนื้อหาและการใช้ภาษาในการนำเสนอภาพ สำหรับการศึกษาเนื้อหาของวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีนั้นจะใช้กรอบการศึกษาเนื้อหาของสารคดีโดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ การให้รายละเอียด ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเป็นการลำดับเรื่องราวตามลำดับเวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้นๆขึ้น องค์ประกอบที่สองคือการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนต่อสถานที่หรือเหตุการณ์ที่พบ และองค์ประกอบสุดท้ายคือการอ้างอิงซึ่งอาจมาจากบุคคลหรือเกร็ดความรู้ประเภทเรื่องเล่าและตำนานต่างๆเพื่อให้งานสารคดีมีความน่าเชื่อถือ (มัญชสา อังคะนาวัน, 2547: 40 - 50)

ในด้านการใช้ภาษาผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดการอ่านละเอียด (Close reading) เป็นแนวทางในการศึกษา การอ่านละเอียดเป็นการวิเคราะห์ความหมายของคำที่ใช้ในตัวบทว่าสร้างภาพพจน์จินตนาการและความรู้สึกอย่างไรแก่ผู้อ่าน(Frank Lentricchia and Andrew Dubois, 2003: 1 - 5)

1.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่ายังไม่มีงานวิจัยเรื่องใดที่ศึกษาเรื่องราวของประเทศมาเลเซียและคนมาเลเซียผ่านงานวรรณกรรมไทยไว้โดยตรง แต่มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับสารคดีท่องเที่ยวซึ่งมีเนื้อหาบางส่วนกล่าวถึงมาเลเซียไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกบททวนวิทยานิพนธ์บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

1. สรตี ใจสอาด ศึกษาจดหมายเหตุรายวัน พระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ในวิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเรื่อง **จดหมายเหตุรายวัน พระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะต้นเค้าการเขียนสารคดียุคแรกของไทย (2542)** ผู้วิจัยศึกษาจดหมายเหตุรายวันเหล่านี้ในด้านกลวิธีการประพันธ์ เนื้อหาและสาระความรู้ที่ปรากฏ ผลการศึกษาพบว่าลักษณะการเขียนจดหมายเหตุรายวันในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นสอดคล้องกับหลักการเขียนสารคดีในปัจจุบันที่มีการให้สาระความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆควบคู่ไปกับการใช้ภาษาที่สละสลวยเพื่อนำเสนอเรื่องราวต่างๆ แต่ในสมัยรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังไม่มีแบบแผนการเขียนสารคดีที่ชัดเจน จึงอาจกล่าวได้ว่าจดหมายเหตุรายวันพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นถือเป็นต้นเค้าการเขียนสารคดียุคแรกของไทย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้วิจัยจะใช้ตัวบทวรรณกรรมเรื่อง *จดหมายเหตุรายวันระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบก ทางเรือ รอบแหลมมะลายู รัตนโกสินทร์ศก 109* เป็นหนึ่งในข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้แต่ผู้วิจัยศึกษาในเชิงสาระความรู้ที่ปรากฏ เช่น สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ความเชื่อและค่านิยมในสังคม เป็นต้น รวมทั้งศึกษากลวิธีการประพันธ์ในจดหมายเหตุรายวันเรื่องนี้โดยเน้นไปที่การใช้ภาษาและสำนวนโวหาร แต่ผู้วิจัยไม่ได้มุ่งศึกษาภาพของชาวมลายูและประเทศมาเลเซียที่ปรากฏในงาน รวมถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมในขณะนั้น

2. วรณศิริ ตั้งพงศิทธิ ศึกษาสารคดีท่องเที่ยว พระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ไว้ในวิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง **พระนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2544)** ผลการศึกษาพบว่า พระนิพนธ์ประเภทสารคดีท่องเที่ยวของพระองค์มี 3 รูปแบบ ได้แก่ บันทึกรายวัน จดหมายและบทความ เนื้อหาของ

พระนิพนธ์ของพระองค์นั้นมุ่งเน้นการบันทึกการเดินทางและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ พระนิพนธ์เหล่านี้ของพระองค์มีการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดภาพและสื่อความหมายอย่างชัดเจน รวมทั้งมีคุณค่าในด้านประวัติศาสตร์และสังคม

ในการวิจัยเรื่องนี้แม้ว่าผู้วิจัยจะใช้พระนิพนธ์เรื่อง *จดหมายถึงหญิงใหญ่* เป็นข้อมูลที่ใช้ศึกษา แต่ผู้วิจัยศึกษาในด้านรูปแบบการแต่งของพระนิพนธ์เล่มนี้ว่ามีลักษณะการแต่งเป็นจดหมายส่วนตัวเล่าเรื่องด้วยการเรียบเรียงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาภาพของมลายูหรือมาเลเซียที่ปรากฏในพระนิพนธ์เรื่องนี้แต่อย่างใด

3. บทความเรื่อง *พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในฐานะนักคติชน* ของ สุกัญญา สุฉายา ตีพิมพ์ในหนังสือ *ปิยราชกนิษฐ์* (2546) บทความเรื่องนี้ศึกษาพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วประเภทบันทึกการเสด็จประพาสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้วิจัยพบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระปรีชาสามารถในด้านการเป็นนักมานุษยวิทยา ในขณะเดียวกันก็ทรงเป็นนักคติชนวิทยาด้วยเนื่องจากทรงมีวิธีการเก็บข้อมูลคล้ายกับที่นักคติชนวิทยาใช้ รวมทั้งในงานพระราชนิพนธ์เหล่านี้ยังแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงสนใจเรื่องเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ นิทาน วรรณกรรมและความเชื่อของบุคคลต่างๆ เป็นต้น

บทความดังกล่าวแม้จะใช้พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแหลมมลายูเรื่อง *พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู* (ร.ศ. 108, ร.ศ. 117, ร.ศ. 120) และ *ระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือรอบแหลมมลายู* ร.ศ. 109 เป็นส่วนหนึ่งข้อมูลในการศึกษาแต่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาภาพของมลายูที่ปรากฏและบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

4. อาทิตมา พงศ์ไพบูลย์ ศึกษาพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วประเภทบันทึกประจำวันของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในด้านเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ไว้ในวิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง **คุณค่าของพระราชนิพนธ์ ร้อยแก้วบันทึกประจำวันการเสด็จประพาสในประเทศของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** (2547) งานวิจัยเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วประเภทบันทึกประจำวันของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีคุณค่าทางเนื้อหาสาระอันเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ ภาษาและวัฒนธรรม รวมทั้งมีคุณค่าในด้านกลวิธีการประพันธ์ซึ่งมีส่วนทำให้สาระความรู้ที่พระองค์นำเสนอมีความชัดเจนและน่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าในด้านกลวิธีทางภาษาที่ทรงทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาสาระในพระราชนิพนธ์ได้ง่ายขึ้น

งานวิจัยเรื่องนี้ใช้พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องทีกล่าวถึงมลายู คือ *พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู* (ร.ศ. 108, ร.ศ. 117, ร.ศ. 120) และ

ระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือรอบแหลมมลายู ร.ศ. 109 เป็นส่วนหนึ่งของตัวบทที่ใช้ในการศึกษาแต่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาเนื้อหาในพระราชนิพนธ์ทั้งสองเรื่องในส่วนที่กล่าวถึงแหลมมลายูเนื่องจากผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเพียงแค่ว่าเรื่องราวการเสด็จประพาสในประเทศเท่านั้น

5. บทความเรื่อง การเสด็จประพาสสิงคโปร์และมลายู: พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการเสด็จประพาสต่างประเทศ ของ อรอนงค์ ทิพย์พิมล จากหนังสือ **รัชกาลที่ 5: สยามกับอุษาคเนย์และชมพูทวีป (2547)** ในบทความเรื่องนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสำคัญและผลที่ได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองสิงคโปร์และมลายูหลายครั้งตลอดรัชสมัยของพระองค์ ผลการศึกษาพบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองสิงคโปร์เพื่อทอดพระเนตรบ้านเมืองที่มีความก้าวหน้าตามแบบตะวันตกเพื่อนำมาปฏิรูประบบสยามให้เจริญทัดเทียมประเทศตะวันตกและเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมลายูที่เป็นประเทศราชของสยามเพื่อตรวจราชการและกระชับความสัมพันธ์กับเจ้าเมืองมลายูเหล่านี้เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากอังกฤษ นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังเสด็จพระราชดำเนินไปเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษเพื่อทอดพระเนตรและศึกษาการจัดการบ้านเมืองตามแบบตะวันตก

แม้ว่าบทความเรื่องนี้ผู้วิจัยจะใช้จดหมายเหตุและพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการเสด็จประพาสแหลมมลายูเป็นข้อมูลประกอบในการศึกษาแต่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาภาพมลายูที่ปรากฏ ผู้วิจัยเน้นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินในแต่ละครั้ง เช่น ระยะเวลาและสถานที่ที่เสด็จพระราชดำเนินไป รวมถึงรายนามของพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการที่ตามเสด็จในครั้งนั้นๆ

6. งานวิจัยเรื่อง **พระราชหัตถเลขา เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู ของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (ฉบับสมบูรณ์ 04-05-50)** โดยศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาพระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายูพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในด้านวัตถุประสงค์ของการเสด็จพระราชดำเนิน เส้นทางและวิธีการเสด็จประพาสแหลมมลายู รวมถึงศึกษาประโยชน์ของการเสด็จประพาสแหลมมลายูในครั้งนี้ แม้ว่างานวิจัยเรื่องนี้จะใช้ตัวบทวรรณกรรมเรื่อง **พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** เป็นข้อมูลหลักแต่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาพระราชนิพนธ์เรื่องดังกล่าวในด้านการเสนอภาพมลายูหรือมาเลเซียและไม่ได้ศึกษาถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

7. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง **การศึกษาแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในการพัฒนาประเทศ จากพระราชหัตถเลขาในการเสด็จประพาสหัวเมือง (พ.ศ. 2415 – 2452) (2550)**

ของ ญัฐวรรณ พุ่มดียิ่ง วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาพระราชหัตถเลขาการเสด็จประพาสหัวเมืองพระราช
นิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของ
สยามในช่วงเวลานั้น ผลการศึกษาพบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้ประโยชน์
จากการเสด็จพระราชดำเนินประพาสหัวเมืองต่างๆมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงประเทศในด้าน
การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้สยามรอดพ้นจากอำนาจลัทธิจักรวรรดินิยมของ
ตะวันตก

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ใช้ข้อมูลบางส่วนในการศึกษาจากพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีเนื้อความกล่าวถึงมลายูคือ พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลม
มลายู (ร.ศ. 108, ร.ศ. 117, ร.ศ. 120) และ ระยะเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือ
รอบแหลมมลายู ร.ศ. 109 แต่ผู้วิจัยไม่ได้มุ่งศึกษาภาพของมลายูที่ปรากฏในพระราชหัตถเลขา
ดังกล่าว

8. บทความเรื่อง ชีวีวัฒน์: ชีวิตคนคนได้ในพระนิพนธ์รายงานของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา
ภาณุพันธุวงศ์วรเดช พ.ศ. 2472 ของ ศุภการ สิริไพศาล จากหนังสือ 100 เอกสารสำคัญ: สรรพ
สาระประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 10 (2554) บทความดังกล่าวศึกษาพระนิพนธ์เรื่อง ชีวีวัฒน์ พระ
นิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชในฐานะการเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษา
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปักษ์ใต้ ผู้วิจัยศึกษาและอธิบายประวัติที่มา ความสำคัญและบริบททาง
ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบันทึกเรื่องนี้ พร้อมทั้งให้รายละเอียดเกี่ยวกับเมืองต่างๆที่พระองค์เสด็จ
ไป ทั้ง 13 เมือง ผู้วิจัยอธิบายถึงสถานที่ต่างๆในเมืองโดยศึกษาให้เห็นว่าสถานที่ดังกล่าวคือสถานที่
แห่งใดในปัจจุบันและยังได้อธิบายชื่อขุนนางในเมืองต่างๆที่ปรากฏพร้อมบรรดาศักดิ์ที่ได้รับ รวมทั้งยัง
ได้อธิบายเกี่ยวกับประชาชนและการประกอบอาชีพของประชาชนเหล่านั้นในเมืองต่างๆ

บทความเรื่องนี้ใช้พระนิพนธ์เรื่อง ชีวีวัฒน์ พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา
ภาณุพันธุวงศ์วรเดชเป็นข้อมูลหลักในการศึกษาเพียงเรื่องเดียว ผู้วิจัยศึกษาพระนิพนธ์เรื่องนี้อย่าง
ละเอียดทั้งเล่มในด้านต่างๆกล่าวถึงสิ่งใดบ้างแต่ไม่ได้มุ่งศึกษาภาพของมลายูหรือแหลมมลายูที่
ปรากฏ

9. บทความเรื่อง ภาพสะท้อนหัวเมืองปักษ์ใต้และแหลมมลายูในพระราชหัตถเลขา
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) ของ พรชัย นาคสีทอง จากหนังสือ
100 เอกสารสำคัญ: สรรพสาระประวัติศาสตร์ไทย ลำดับที่ 11 (2554) บทความเรื่องนี้ใช้พระราช
นิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง ระยะเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสทาง
บก ทางเรือ รอบแหลมมลายู ร.ศ. 109 และ พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวคราวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ. 109 เป็นข้อมูลหลักในการศึกษา ผู้วิจัยศึกษาพระราช
นิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจำนวน 2 เรื่อง ใน 5 ด้าน ดังนี้ ด้านแรกคือ

ความสามารถของผู้ปกครองหัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันตก: ภาพสะท้อนจากการเตรียมการรับเด็จ
 ๆ ด้านที่สองคือระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในคาบสมุทรไทย – มลายู: ภาพสะท้อนจากลักษณะวิถี
 การประกอบอาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจ ด้านที่สามคือความเปลี่ยนแปลงของหัวเมืองชายทะเลฝั่ง
 ตะวันตก: ภาพสะท้อนจากสภาพบ้านเมืองและลักษณะทางสังคม ด้านที่สี่คือแบบอย่างของการปฏิรูป
 ประเทศ: ภาพสะท้อนจากความเจริญของบ้านเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ด้านสุดท้าย
 คือพระบรมราโชบายต่อหัวเมืองปักษ์ใต้และหัวเมืองประเทศราชมลายู: ภาพสะท้อนจากข้อราชการ
 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

แม้ว่าบทความเรื่องนี้ผู้วิจัยจะใช้พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 เรื่อง ระยะเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบก ทางเรือรอบแหลมมลายู ร.ศ. 109 และ
 พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวคราวเสด็จประพาสแหลมมลายู ร.ศ.
 109 เป็นข้อมูลหลักในการศึกษาแต่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพระราชนิพนธ์ทั้ง 2 เรื่องในการเป็นภาพสะท้อน
 ของหัวเมืองปักษ์ใต้และแหลมมลายูในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเพียง
 เท่านั้น

จากการทบทวนวรรณกรรมในข้างต้นเห็นได้ว่าแม้จะมีงานวิจัยหลายเรื่องใช้สารคดีท่องเที่ยว
 ที่มีเนื้อหากว่าถึงแหลมมลายูเป็นข้อมูลในการศึกษาแต่ยังไม่มียานวิจัยเรื่องใดที่ศึกษาภาพมลายูและ
 มาเลเซียในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึง
 ปัจจุบัน รวมถึงศึกษาบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อการปรากฏภาพดังกล่าว

บทที่ 2 วรรณกรรมร้อยแก้วที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซีย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงภูมิหลังวรรณกรรมร้อยแก้วของไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซียและมาเลเซียตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงปี พ.ศ. 2545 ซึ่งวรรณกรรมเหล่านี้ทั้งหมดเป็นวรรณกรรมประเภทสารคดี

ในหนังสือพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552) กล่าวถึงคำ “สารคดี” ว่าตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า non – fiction บางแห่งเรียกสารคดีว่า สาระบันเทิง บันเทิงคดีเชิงสาระและสารัตถคดี รวมทั้งยังให้ความหมายของสารคดีไว้ ดังนี้

งานวรรณกรรมประเภทสารคดีถือเป็นงานวรรณกรรมร้อยแก้วที่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายจะกล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่มีตัวตนจริง เหตุการณ์จริง สภาวะหรือกรณีต่างๆที่ผู้เขียนเชื่อว่าเป็นจริง ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆที่ผู้เขียนเชื่อว่าเป็นจริงและเป็นเรื่องจริงเช่นนั้น สารคดีจึงไม่ใช่วรรณกรรมสมจริงที่เกิดจากจินตนาการของผู้เขียนดังเช่นนวนิยายและเรื่องสั้น

(พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552: 508)

สารคดีมีหลายรูปแบบ เช่น อนุทิน บันทึก จดหมายเหตุ บทความทั้งขนาดสั้นและยาว จดหมาย รวมทั้งสารคดียังมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็นสารคดีประวัติศาสตร์ สารคดีท่องเที่ยว สารคดีประวัติของบุคคล สารคดีที่ให้ความรู้ด้านวิทยาการต่างๆ สารคดีที่ว่าด้วยเหตุการณ์สำคัญของประเทศและของโลก โดยทั่วไปการเขียนสารคดีมักใช้ภาษาที่เรียบง่ายตรงไปตรงมาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อหาและสาระสำคัญในสารคดีได้โดยง่าย (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2552: 508 - 512)

วรรณกรรมร้อยแก้วไทยทั้ง 26 เรื่อง ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงปี พ.ศ. 2545 ที่ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 วรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

ตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ปรากฏสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซีย 11 เรื่อง แต่ละเรื่องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จดหมายเหตุร้ายวันของสมเด็จพระบรมราชปิตุลาธิบตี เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ

หนังสือเรื่อง *จดหมายเหตุร้ายวันของสมเด็จพระบรมราชปิตุลาธิบตี เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ* เป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระบรมราชปิตุลา เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์หนังสือเรื่องนี้ในงานพระราชทานเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวีพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า เมื่อ พ.ศ. 2499 และได้รับการพิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 6 ใน พ.ศ. 2554 โดยสำนักพิมพ์สยามปริทัศน์

สมเด็จพระบรมราชปิตุลาธิบตี เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศทรงเริ่มจดบันทึกไว้ตั้งแต่วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2426 จนถึงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2436 รวมระยะเวลาที่ทรงบันทึกทั้งสิ้น 245 วัน หลังจากที่ทรงได้รับพระราชทานสมุดบันทึกเป็นของขวัญจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อมีพระชนมายุ 5 พรรษา แต่ในขณะนั้นพระองค์ยังไม่สามารถจดบันทึกได้ด้วยพระองค์เอง จึงทรงให้พระองค์เจ้าโสมวดี กรมหลวงสมรรัตนสิริเชษฐและคนอื่นๆ เขียนลงในสมุดบันทึกตามคำบอกเล่าของพระองค์ ต่อมาเมื่อมีพระชนมายุได้ 8 พรรษาจึงทรงเริ่มบันทึกด้วยพระองค์เอง เนื้อหาที่ทรงจดบันทึกมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษแต่ส่วนใหญ่เป็นภาษาไทย

จดหมายเหตุที่ทรงบันทึกระหว่าง พ.ศ. 2426 – พ.ศ. 2528 มีเนื้อความเล่าถึงชีวิตส่วนพระองค์ในพระบรมมหาราชวังและการเริ่มตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวออกนอกเขตพระราชฐาน

ระหว่าง พ.ศ. 2430 – พ.ศ. 2431 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มให้สมเด็จพระบรมราชปิตุลาธิบตี เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศตามเสด็จฯ ไปยังที่ต่างๆ และปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ เช่น ทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไปประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันออกเรื่อยไปจนถึงหัวเมืองประเทศราชทางใต้ เริ่มตั้งแต่ยังเกาะสีชัง เรื่อยไปจนถึงเมืองชุมพร เกาะพัง เมืองสงขลา เมืองดงกวน และเสด็จถึงเมืองกลันตันในวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2431 จดหมายเหตุร้ายวันเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อพระราชวงศ์สยามเสด็จไปถึง เจ้าเมืองประเทศราชบนแหลมมลายูต่างมาเฝ้ารับเสด็จ เช่น พระยาเดชานุชิต พระยากันตัน พระโยธีปฏิยุท รายนูดา พระรัชฎาธิบตี และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานตราแก่เจ้าเมืองเหล่านี้ ทั้งยังทรงมอบหมายให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จไปตรวจราชการในวันที่ 6 กันยายน 2431 เจ้าเมืองและประชาชนในเมืองมาเฝ้ารับเสด็จ พระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวีพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าพระราชทานของให้ประชาชนที่มาเฝ้า ในกรณี พระยากลั่นตันได้รับเสด็จเป็นการส่วนพระองค์ที่บ้าน วันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2431 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปรึกษาข้าราชการในเมืองตรังگانากับพระยาตรังگانูและรายนามูดาและพระราชทานเครื่องราชอิสริยยศและบรรดาศักดิ์ให้แก่เจ้าเมือง เช่น พระยาตรังگانู เดิมชื่อตงกูไคันนออาบิตินได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาพิไชยภูเบนทร รายนามูดาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระไชยเนทรฤทธิรงค์ เป็นต้น วันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2431 เสด็จพระราชดำเนินชมเมืองมลายู พระยาตรังگانูมาส่งเสด็จพระราชดำเนิน พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานกระบี่และเงินให้พระยาตรังگانู วันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2431 นายอำเภอรินดิง⁵ ซึ่งเป็นเกาะหนึ่งของเมืองตรังگانูมาเฝ้ารับเสด็จและกราบบังคมทูลเชิญพระองค์ทรงเที่ยวชมบ้านเมืองและเสด็จพระราชดำเนินกลับพระนครในวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2430

จดหมายเหตุรายวันเรื่องนี้เป็นเสมือนบันทึกการเสด็จไปตรวจราชการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในคราวเสด็จพระราชดำเนินไปยังแหลมมลายูที่เป็นส่วนหนึ่งของสยาม เนื้อหาส่วนที่ทรงบันทึกเกี่ยวกับเจ้าเมืองมลายูเมืองต่างๆ มาเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยาม เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเมืองเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรสยามและอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม

2. ชีวิตฉัน

หนังสือเรื่อง *ชีวิตฉัน* เป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงพระนิพนธ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2427 หนังสือเล่มนี้เป็นรายงานการเสด็จตรวจราชการหัวเมืองปักษ์ใต้ทุกเหล่าถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในคราวที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชานุญาตให้ลาพักผ่อนหลังจากที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชทรงพระประชวร

หนังสือเรื่อง *ชีวิตฉัน* ประกอบด้วยเนื้อหาหลายส่วน ส่วนที่กล่าวถึงมลายู ได้แก่ หนังสือบันทึกรายงานหัวเมืองตะวันตกในแหลมมลายูปากฝั่งตะวันออก ในส่วนนี้พระองค์ทรงจดบันทึกเกี่ยวกับเมืองต่างๆที่เสด็จไปทั้ง 13 เมืองอย่างละเอียด ได้แก่ เมืองปราณบุรี เขาสามร้อยยอด แขวงเมืองปราณบุรี เกาะพังในเขตการปกครองของเมืองไชยา เกาะสมุยในเขตการปกครองของเมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลา เมืองตานี เมืองกลันตัน เมืองนครศรีธรรมราช เมืองไชยา เมืองกาญจน

⁵ เมื่องรินดิงในที่นี้คือเกาะเรดัง หรือ Pulau Redang Terengganu ซึ่งเป็นเกาะหนึ่งบริเวณชายฝั่งของรัฐตรังگانู

ดิฐ เมืองหลังสวน เมืองชุมพร ตำบลเกาะง่ามในเขตการปกครองของเมืองชุมพร การจดบันทึกเรื่องราวในเมืองต่างๆทรงแบ่งเป็น 6 หมวด คือ “1.) ชัยภูมิที่ ภูมิลำเนาบ้านเมืองและเรื่องราวของชัยภูมินั้นๆ 2.) ตำบลบ้านหลังเรือนและประมาณคนและเหตุที่คนได้เป็นไปในที่นั้นๆ 3.) ผลประโยชน์ของบ้านเมืองและการทำมาหากินของคนในที่นั้นๆ 4.) อาหารซึ่งเป็นของสำคัญแก่ประโยชน์ผู้จะไปเที่ยวที่จะหาบริโภค 5.) เรื่องความในเมืองนั้นๆที่เป็นอยู่ 6.) ความร้อนเย็นของราษฎรทั้งปวง” (กาญจนาพิริยวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504: (6) - (7))

เนื้อความที่กล่าวถึงเมืองกลันตันในแหลมมลายูซึ่งเป็นเมืองประเทศราชของสยาม มี 6 ด้านดังที่กล่าวมา ในด้านสภาพบ้านเมือง กลันตันมีบ้านเรือนและร้านค้าของชาวจีนตั้งเรียงรายควบคู่ไปกับบ้านเรือนของชาวมลายู ประชาชนภายในเมืองมีทั้งชาวมลายู ชาวจีนและชาวไทยอาศัยอยู่รวมกัน พระองค์ยังทรงกล่าวถึงลักษณะนิสัยของเจ้าเมืองและข้าราชการในเมืองด้วย ในด้านการประกอบอาชีพ ชาวมลายูนิยมทำการเกษตรกรรมและค้าขาย คนจีนทำเหมืองแร่และค้าขาย ส่วนคนไทยช่วยชาวจีนและชาวมลายูค้าขาย ในเมืองกลันตันมีผลไม้คล้ายของสยามแต่ขนมส่วนใหญ่เป็นแบบมลายู ด้านคติความในเมืองนั้นทรงบันทึกไว้ว่าเมืองกลันตันไม่ค่อยเกิดเหตุร้ายมากนักเนื่องจากมีกฎหมายมีบทลงโทษรุนแรง เจ้าเมืองปกครองและคุ้มครองราษฎรเหมือนบ้านในราชอาณาจักรจึงไม่ค่อยเกิดปัญหาใดมากนัก

พระองค์มีพระประสงค์ในการเดินทางไปยังแหลมมลายูเพื่อทรงสำรวจสภาพบ้านเมืองและทรงตรวจราชการที่เมืองกลันตันเพื่อทรงเขียนรายงานขึ้นทูลเกล้าฯถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทำให้ในบันทึกเรื่องนี้ปรากฏเรื่องราวความเป็นไปเกี่ยวกับเมืองกลันตันในด้านต่างๆในเชิงรายงานการตรวจราชการซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมืองกลันตันในแหลมมลายูเป็นส่วนหนึ่งของสยามที่พระราชวงศ์และข้าราชการสยามทรงมีอำนาจในการเดินทางไปเยี่ยมเยียนและตรวจราชการ ก่อนจะทรงจัดทำรายงานทูลเกล้าฯถวายพระมหากษัตริย์ให้ทรงทราบเกี่ยวกับความเป็นไปต่างๆในบ้านเมืองนั้นๆ

3. เรื่องเที่ยวที่ต่างๆ ภาค 5: ระยะทางเสด็จประพาสแหลมมลายูในรัชกาลที่ 5 รวม 3 คราว (ร.ศ. 107, ร.ศ. 108, ร.ศ. 109)

เรื่องเที่ยวที่ต่างๆ ภาค 5 : ระยะทางเสด็จประพาสแหลมมลายูในรัชกาลที่ 5 เป็นพระนิพนธ์ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรินทร์ นิพนธ์ขึ้นในคราวตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินประพาสแหลมมลายู 3 ครั้ง ใน ร.ศ. 107 (พ.ศ. 2431)

ร.ศ. 108 (พ.ศ.2432) และ ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) เพื่อส่งลงพิมพ์ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา⁶ บอกรายการเสด็จพระราชดำเนิน

ในปี พ.ศ. 2463 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงให้จัดพิมพ์บันทึกเหล่านี้ที่เคยลงพิมพ์กระจัดกระจายในหนังสือราชกิจจานุเบกษารวมเป็นเรื่องเดียวกันเพื่อพิมพ์เป็นหนังสือแจกในงานศพมหาอำมาตย์ตรี พระยาวิเชียรคีรี (ชม ฌ สงขลา) กับคุณหญิงสมบุญ วิเชียรคีรี

หนังสือ *เรื่องเที่ยวที่ต่างๆ ภาค 5 : ระยะเวลาเสด็จประพาสแหลมมลายูในรัชกาลที่ 5* ประกอบด้วยบันทึกการเสด็จพระราชดำเนิน 3 ครั้ง ดังนี้

1. ระยะเวลาเสด็จประพาสแหลมมลายู คราวรัตนโกสินทรศก 107 (พ.ศ. 2431)

การเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออกจากกรุงเทพฯ ในวันอังคาร เดือน 9 ขึ้น 4 ค่ำ ปีชวด พ.ศ. 2431 ไปยังเกาะสีชัง เมืองปราณบุรี เมืองชุมพร เกาะพัง เมืองสงขลา เมืองกลันตัน เมืองตรังگانู เกาะเรอดัง เมืองตานี เมืองนครศรีธรรมราชและเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพฯ ในวันศุกร์ เดือน 10 แรม 9 ค่ำ พ.ศ. 2431

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงเมืองกลันตันในวันจันทร์ เดือน 9 แรม 12 ค่ำ พระยากลันตัน เจ้าเมืองและข้าราชการในเมืองต่างมาเฝ้ารับเสด็จพระราชดำเนินในเรือพระที่นั่ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่เจ้าเมืองเหล่านี้ ในเมืองกลันตันนี้มีการจัดแต่งบ้านเมืองเตรียมรับเสด็จพระราชดำเนินด้วยเช่นกัน ในวันถัดมาพระยากลันตันและครอบครัวได้จัดการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตามธรรมเนียมการรับเสด็จแบบสยามเป็นการส่วนพระองค์ที่บ้าน

หลังจากนั้นในวันศุกร์ เดือน 10 ขึ้น 2 ค่ำ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองตรังگانู พระยาตรังگانูพร้อมด้วยข้าราชการในเมืองมาเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตามธรรมเนียมการรับเสด็จแบบสยาม ในครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่เจ้าเมืองและข้าราชการในเมือง แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปชมเมืองตรังگانูหลังจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปยังเกาะเรอดังซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของเมืองตรังگانู นายอำเภอมาเฝ้ารับเสด็จด้วยเช่นกัน

⁶ ราชกิจจานุเบกษา (กฎ) น. สิ่งพิมพ์ของทางราชการที่จัดให้มีขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อเป็นที่ประกาศข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ประสงค์จะให้ประชาชนได้ทราบ เช่น กฎหมาย ประกาศคนล้มละลาย การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนบริษัท (ที่มา พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554, หน้า 995)

2. ระยะเวลาเสด็จประพาสแหลมมลายู คราวรัตนโกสินทรศก 108 (พ.ศ.2432)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออกจากกรุงเทพฯ ในวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2432 และกลับถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2432 ในครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ได้เสด็จประพาสแหลมมลายูส่วนที่เป็นเมืองประเทศราชของสยามและส่วนที่เป็นของอังกฤษแต่เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองต่างๆที่อยู่ในสยาม ได้แก่ เกาะหลัก เมืองชุมพร เมืองสงขลา เมืองพัทลุง เมืองหนองจิก เมืองสาย เมืองตานี เมืองเทพา เมืองไชยา เมืองกาณจนดิฐ เมืองหลังสวน

3. ระยะเวลาเสด็จประพาสแหลมมลายู คราวรัตนโกสินทรศก 109 (พ.ศ. 2433)

ระยะเวลาเสด็จประพาสแหลมมลายู คราวรัตนโกสินทรศก 109 ที่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธ์ นิพนธ์ขึ้นในครั้งนี้มีเนื้อความตรงกับพระราชนิพนธ์เรื่อง ระยะเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือ รอบแหลมมลายูรัตนโกสินทรศก 109 พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพียงแต่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธ์ ไม่ได้ทรงให้รายละเอียดมากเหมือนพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออกจากกรุงเทพฯ ในวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2433 โดยเรือพระที่นั่งสุริยมนชลและกลับถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2433 พระองค์เสด็จไปยังเมืองชุมพร เมืองกระบือ เมืองระนอง เมืองตะกั่วป่า เมืองภูเก็ต เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองพังงา เกาะลันตา เมืองตรัง เมืองหนองจิก แหลมชุมพุก สามร้อยยอด และแหลมมลายูส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ได้แก่ เกาะลังกาวิ เมืองปีนัง เมืองเประก เมืองเซอลองอร์ เมืองมะละกา เมืองสิงคโปร์ เมืองปาฮัง รวมทั้งเมืองประเทศราชของสยามในแหลมมลายู ได้แก่ เมืองไทรบุรีและเมืองกลันตันด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วันที่ 10 - 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปยังเกาะลังกาวิซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมืองไทรบุรีและเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังเมืองไทรบุรี พระยาฤทธิสงครามรามภักดี เจ้าเมืองไทรบุรีและข้าราชการในเมืองมาเฝ้ารับเสด็จ หลังจากนั้นเสด็จไปทอดพระเนตรบ้านเมืองไทรบุรีและไปบ้านพระยาไทรบุรี ทรงเยี่ยมสถานที่ฝังศพเจ้าพระยาไทรบุรีคนก่อน หลังจากนั้นโปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการในเมืองไทรบุรีเฝ้าถวายรายงานข้อราชการต่างๆ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่เจ้าเมืองมลายูที่มาเฝ้ารับเสด็จก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังเมืองปีนัง

วันที่ 18 - 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองปีนัง โดยมีเรสิเดนต์ เคาน์ซิลเลอผู้ปกครองเมืองปีนังเฝ้ารับเสด็จ จากนั้นเสด็จไปเยี่ยมชมที่ทำการของผู้ปกครองชาวอังกฤษ ต่อมาเสด็จพระราชดำเนินไปยังกัวลาลุมดา ซึ่งเป็นแขวงหนึ่งของเมืองไทรบุรี ที่เมืองนี้มี

การจัดแต่งบ้านเมืองเพื่อรับเสด็จด้วยเจ้าเมืองไทรบุรีและข้าราชการจัดเลี้ยงพระกระยาหารกลางวัน ถวาย ก่อนที่จะประทับเรือพระที่นั่งไปยังแคว้นเวลลเศลี ภายใต้การปกครองของอังกฤษเพื่อ ทอดพระเนตรบ้านเมืองและโรงเรียนคอนแวนต์ในเมืองปีนังของผู้สอนศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

วันที่ 25 - 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองเปเรก ผู้ว่า ราชการเมืองชาวอังกฤษมาเฝ้ารับเสด็จ ก่อนจะเสด็จไปทอดพระเนตรการทำเหมืองแร่ดีบุก พิพิธภัณฑสถานและโรงพยาบาลในเมือง เปเรก

วันที่ 27 - 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองสลังงอ เจ้า เมืองและผู้ปกครองชาวอังกฤษมาเฝ้ารับเสด็จ ก่อนจะประทับรถไฟไปยังเมืองกัวลาลัมเปอร์เพื่อ ทอดพระเนตรโรงงานทำเครื่องจักรรถไฟ

วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมะละกา ผู้ปกครอง ชาวอังกฤษมาเข้าเฝ้ารับเสด็จ

วันที่ 30 พฤษภาคม - 8 มิถุนายน พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมือง สิงคโปร์ ผู้ปกครองชาวอังกฤษมาเฝ้ารับเสด็จ ก่อนจะเสด็จไปทอดพระเนตรโรงพยาบาล โรงงานผลิต สินค้าต่างๆ ท่าเรือเมล์และเรือบรรทุกสินค้า อยู่น้ำเรือ คุกและสถานีตำรวจ เป็นต้น

วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองปาฮัง เจ้าเมืองและผู้ปกครองชาวอังกฤษเข้าเฝ้ารับเสด็จ ก่อนจะเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรเมืองปาฮัง

วันที่ 10 - 12 มิถุนายน พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองตรังกานู พระยาพิ ไชยภูเบนต์ เจ้าเมืองตรังกานูและประชาชนมาเฝ้ารับเสด็จ ก่อนจะทอดพระเนตรเมืองตรังกานูและ ประทับพักแรมที่บ้านพระยาตรังกานู

วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2433 เสด็จพระราชดำเนินผ่านไปเมืองกลันตัน เจ้าเมือง กลันตันมาเฝ้ารับเสด็จ และได้รับพระราชทานของกำนัล

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมต อมรพันธ์เสด็จไปยังแหลมมลายูในครั้งนี้เพื่อทรงตรวจราชการและเยี่ยมเยียนประชาชนในเมืองมลายู ส่วนที่เป็นของสยาม รวมทั้งทอดพระเนตรความก้าวหน้าและการบริหารจัดการบ้านเมืองในแหลม มลายูส่วนของอังกฤษ ทุกครั้งที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมลายูที่เป็นของสยาม เจ้าเมือง และประชาชนในเมืองต่างมาเฝ้ารับเสด็จฯ รวมทั้งพระองค์ยังพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และ ของกำนัลต่างๆแก่เจ้าเมืองและประชาชนที่มาเฝ้ารับเสด็จฯ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเมืองมลายู เหล่านี้เป็นเมืองภายใต้การปกครองของสยามที่พระมหากษัตริย์และข้าราชการต้องเสด็จไปดูแลความ สงบเรียบร้อย เจ้าเมืองและข้าราชการในเมืองเหล่านี้ก็เป็นข้าราชการของสยาม ในขณะที่ประชาชนก็ ถือเป็นพสกนิกรของสยาม การที่เรื่อง ระยะเวลาเสด็จประพาสแหลมมลายูในรัชกาลที่ 5 ได้รับการลง

พิมพ์ในหนังสือราชกิจจานุเบกษาอย่างเป็นทางการเน้นย้ำและยืนยันสิทธิ์ของสยามที่มีเหนือเมืองมลายูต่างๆ อย่างเป็นทางการอีกชั้นหนึ่ง

4. ระยะเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือ รอบแหลมมลายู รัตนโกสินทรศก 109

หนังสือเรื่อง ระยะเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือ รอบแหลมมลายูรัตนโกสินทรศก 109 เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) ในคราวเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองภาคใต้ฝั่งตะวันตกและแหลมมลายู

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ในสมุดเล่มเล็ก 6 เล่ม แต่ไม่ได้พระราชทานไปถึงใคร ทรงเขียนด้วยลายพระหัตถ์ของพระองค์เอง เล่มสุดท้ายเป็นการตัดข่าวภาษาอังกฤษเรื่องการเสด็จพระราชดำเนินในคราวนั้นจากหนังสือพิมพ์ของเมืองสิงคโปร์และเมืองปีนัง

การเสด็จพระราชดำเนินไปยังแหลมมลายูในครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินออกจากกรุงเทพฯ ในวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2433 และเสด็จพระราชดำเนินกลับถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2433 รวมระยะเวลาการเสด็จประพาสทั้งสิ้น 61 วัน

การเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้ออกจากกรุงเทพฯ ไปเมืองชุมพร ท่าตะเภา เมืองกระบุรี เมืองระนอง เมืองตะกั่วป่า เมืองภูเก็ต เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองพังงา เมืองกระบี่ เกาะลันตา เมืองตรัง เกาะลิบง เมืองปะเหลียน เกาะลันกาวิ เมืองสตูล เมืองเปอร์ลิส เมืองไทรบุรี (พักแรม 2 คืน) เมืองปีนัง (พักแรม 3 คืน) เมืองลารูต เมืองสิงคโปร์ (พักแรม 7 คืน) เมืองตรังกานู เกาะเรอดัง เมืองตานี เมืองสงขลา เกาะสมุย เกาะพังัน เกาะลันกาจิ๋ว เมืองชุมพร เมืองสามร้อยยอด กรุงเทพฯ

จุดประสงค์ของการเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้เห็นได้ว่าพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของสยามและของอังกฤษ รวมทั้งพระองค์ยังทรงประทับแรมที่เมืองดังกล่าวเพื่อทรงตรวจราชการ โดยส่วนใหญ่เมืองประเทศราชของสยามที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปนั้นเจ้าเมืองจะเตรียมการรับเสด็จอย่างสมพระเกียรติและพาพระราชวงศ์มาเฝ้ารับเสด็จ รวมถึงเลี้ยงรับรองเป็นการส่วนพระองค์ที่บ้าน พระองค์เองก็มีพระราชประสงค์พักแรมตามเมืองเหล่านี้หลายคืนเพื่อตรวจราชการและหารือราชการ รวมถึงสอบถามเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆในบ้านเมืองกับเจ้าเมืองและขุนนางในเมือง เช่น มีพระราชประสงค์จะแก้ปัญหาความขัดแย้งในเมืองไทรบุรีระหว่างพระยาไทรบุรีกับพระยาอุทการและพระยาสุรพล ผู้ปกครองเมืองไทรบุรีและเสด็จพระราชดำเนินไปสถานที่ฝังศพของเจ้าพระยาไทรเพื่อแสดงความระลึกถึง และพระราชทานของกำนัลเป็นที่ระลึกเมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับ ทั้งหมดเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่าเมืองมลายูดังกล่าวอยู่ภายใต้การปกครองของสยามแต่พระมหากษัตริย์สยามและเจ้าเมืองมลายูต่างก็มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในฐานะผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงเมืองมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษ เช่น เมืองปีนัง เมืองสิงคโปร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพยายามสังเกตและศึกษาความเป็นไปในบ้านเมืองเหล่านั้นว่ามีการพัฒนาหรือจัดการบ้านเมืองในด้านต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปโภคในเมือง เช่น การสร้างถนน การสร้างโรงเรียนในตำบล สถานที่คุมขังนักโทษ การจัดการโรงพยาบาลและการเก็บภาษีในเมือง รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในบ้านเมืองเพื่อทรงนำมาปรับปรุงพัฒนาสยาม สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลานั้นเมืองมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษมีความเจริญก้าวหน้า พระมหากษัตริย์และข้าราชการสยามจึงเสด็จมาศึกษาดูงานเพื่อทรงใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตก

5. จดหมายเหตุสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จประพาสยุโรป เมื่อ ร.ศ. 110

จดหมายเหตุเรื่องนี้เป็นพระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ นิพนธ์ขึ้นเมื่อ ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434) เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพเสด็จไปยุโรปเพื่อถวายเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศมหาอำนาจยุโรป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เดนมาร์ก เยอรมัน รัสเซีย ตุรกี กรีซและอิตาลี

จดหมายเหตุสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จประพาสยุโรป เมื่อ ร.ศ. 110 นี้ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในชื่อ *สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จทวีปยุโรป พ.ศ. 2434*

การเดินทางในครั้งนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงออกเดินทางในวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2434 ทรงใช้เส้นทางผ่านไปยังเกาะสิงคโปร์เพื่อเปลี่ยนลงเรือเมล์ ไปยังโคลอมโบก่อนจะเสด็จไปยังเมืองต่างๆในยุโรป

ลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองในแหลมมลายูนั้นคือลายพระหัตถ์ฉบับลงวันที่ 29 กรกฎาคม ร.ศ. 110 (พ.ศ. 2434) พระองค์เสด็จไปยังเมืองโจโฮร์เนื่องจากทราบข่าวว่าสุลต่านมีปัญหาเรื่องเขตแดนกับผู้ปกครองชาวอังกฤษ เมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จไปนั้นสุลต่านและผู้ปกครองชาวอังกฤษได้มาต้อนรับพระองค์ ในลายพระหัตถ์ฉบับนี้พระองค์ทรงบรรยายลักษณะการแต่งกายและลักษณะนิสัย รวมถึงรูปร่างหน้าตาของสุลต่านไว้ หลังจากนั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพจึงทรงพูดคุยกับสุลต่านโจโฮร์เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆในเมืองซึ่งทำให้ทรงเห็นถึงความตั้งใจในการบริหารบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าของสุลต่านพระองค์นี้

เนื้อหาโดยส่วนใหญ่ใน *จดหมายเหตุสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จประพาสยุโรป เมื่อ ร.ศ. 110* เป็นการกล่าวถึงเมืองต่างๆในยุโรปที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรง ราชานุภาพเสด็จไปแต่มีเนื้อหาในตอนต้นบางส่วนที่กล่าวถึงการเสด็จไปยังแหลมมลายูเพื่อทรงแวะเพื่อเปลี่ยนเรือเดินทางต่อไปยังยุโรป ดังนั้นจึงมีเจ้าเมืองมลายูต่างๆโดยเฉพาะเจ้าเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของสยามเดินทางมาเฝ้าซึ่งพระองค์ทรงหารือข้อราชการกับเจ้าเมืองมลายูเหล่านั้นเล็กน้อย สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าเมืองมลายูเหล่านั้นอยู่ภายใต้การปกครองของสยามที่สยามมีอำนาจบริหารจัดการและแนะนำกิจการต่างๆในบ้านเมืองได้

6. ไกลบ้าน: สำเนาพระราชหัตถเลขา ถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านิภานภดล เมื่อ เสด็จประพาสยุโรป ร.ศ. 126

พระราชหัตถเลขาเรื่อง *ไกลบ้าน* เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินไปยุโรปครั้งหลังเมื่อ ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) พระราชทานมายังสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิภานภดล ซึ่งในขณะนั้นทรงดำรงตำแหน่งเป็นราชเลขาธิการฝ่ายใน พระราชหัตถเลขาเรื่อง *ไกลบ้าน* จัดพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2450 หลังจากนั้นจึงได้รับการพิมพ์ตอนที่เหลือออกมาเป็นลำดับ จนครบจำนวนพระราชหัตถเลขาทั้ง 43 ฉบับ ในพ.ศ. 2552 *พระราชหัตถเลขาเรื่องไกลบ้าน* ได้รับการพิมพ์ซ้ำเป็นครั้งที่ 7 โดยสำนักพิมพ์วิสตอม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งมหาจักรีออกจากกรุงเทพฯ ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2449) และเสด็จพระราชดำเนินกลับในวันที่ 6 พฤศจิกายน ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2449) รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 225 คืน

พระราชหัตถเลขาเรื่องไกลบ้านมีเนื้อหาบางส่วนกล่าวถึงเมืองในแหลมมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ได้แก่ เมืองสิงคโปร์ เมืองโจโฮร์และเมืองปีนัง เนื้อหาที่เกี่ยวกับเมืองสิงคโปร์นั้นปรากฏอยู่ในพระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 1 เมษายน ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2449) ในพระราชหัตถเลขาฉบับนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกล่าวถึงการต้อนรับของ เซอยอน แอนเดอซัน เจ้าเมืองสิงคโปร์ ชาวอังกฤษ ก่อนที่จะประทับรถไฟไปประพาสเมืองโจโฮร์ พระองค์ทรงบรรยายถึงสิ่งต่างๆที่ทรงพบในเมือง เช่น ภูมิประเทศ บ้านเมือง สาธารณูปโภคต่างๆในเมือง เช่น รถไฟรางเล็ก ถนนหนทาง รวมถึงทรงอธิบายลักษณะของสุลต่านเมืองโจโฮร์ว่าสนทนาภาษาอังกฤษได้ดี

พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 5 เมษายน ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2449) ทรงกล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองปีนัง โดยมีพระยารัษฎา สุลต่านและผู้ปกครองเมืองชาวอังกฤษมารับเสด็จ ก่อนจะเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดจีน

พระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 5 เมษายน ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2449) (ทรงพระราชนิพนธ์ ต่อจากพระราชหัตถเลขา ฉบับที่ 2) ทรงกล่าวถึงการประทับที่บ้านพระยารัชฎาซึ่งมีอาหารฝรั่ง อาหารจีนและอาหารแบบบาบา – โถงญา เป็นต้น หลังจากนั้นทรงเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร เมืองและเสด็จประพาสวัดจีน ซึ่งทรงแสดงความคิดเห็นไว้ว่ามีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยมาก ก่อนจะประทับเรือพระที่นั่งเสด็จอ่าวเบงกอลในวันถัดไป

การเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในครั้งนี้ พระองค์ ไม่ได้ทรงมีพระราชประสงค์หลักในการเสด็จฯ ไปยังแหลมมลายู พระองค์เพียงทรงแวะผ่านไปยังเมือง มลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษเพื่อทรงศึกษาการบริหารจัดการบ้านเมืองจึงทำให้ในหนังสือเรื่องนี้ ปรากฏเรื่องราวของแหลมมลายูบางส่วนภายใต้การปกครองของอังกฤษแต่ภาพที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่าเมืองมลายูดังกล่าวมีความเจริญและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย การที่พระองค์เสด็จพระราช ดำเนินไปยังวัดจีนในเมืองป็นังยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าแหลมมลายูมีลักษณะการเป็นเมืองพหุสังคม ในช่วงเวลาดังกล่าว

7. พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องเสด็จประพาส แหลมมลายู เมื่อรัตนโกสินทรศก 108, 109, 117, 120 รวม 4 คราว

พระราชนิพนธ์เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู เมื่อรัตนโกสินทรศก 108, 109, 117, 120 เป็นพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีมายังผู้รักษาพระนครใน คราวที่เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองต่างๆในแหลมมลายู 4 คราว รวมเป็นพระราชหัตถเลขาทั้งสิ้น 13 ฉบับ

พระราชหัตถเลขาในรัชกาลที่ 5 เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู รวม 4 คราว (ร.ศ. 108, 109, 117, 120) นี้ ประกอบด้วย

1. พระราชหัตถเลขา เสด็จประพาส คราว ร.ศ. 108 (พ.ศ. 2432) จำนวน 4 ฉบับ

เนื้อความในพระราชหัตถเลขาฉบับนี้ตรงกับเนื้อความในหนังสือ ระยะเวลาเสด็จประ พาสแหลมมลายู คราวรัตนโกสินทรศก 108 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราช ดำเนินออกจากกรุงเทพฯ ในวันที่ 11 กรกฎาคม ร.ศ. 108 (พ.ศ. 2432) และเสด็จพระราชดำเนิน กลับกรุงเทพฯ ในวันที่ 14 สิงหาคม ร.ศ. 108 (พ.ศ. 2432) การเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ได้เสด็จไปแหลมมลายูในส่วนที่เป็นเมืองประเทศราชของ สยามและของอังกฤษ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองต่างๆ ได้แก่ เกาะหลัก เมืองชุมพร เมืองสงขลา เมืองพัทลุง เมืองหนองจิก เมืองสาย เมืองตานี เมืองเทพา เมืองไชยา เมืองกาณจนดิฐ เมืองหลังสวน เป็นต้น

2. พระราชหัตถเลขา เสด็จประพาส คราว ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) จำนวน 5 ฉบับ

เนื้อความในพระราชหัตถเลขาฉบับนี้ตรงกับเนื้อความในหนังสือ *ระยะทางเสด็จประพาสแหลมมลายู คราวรัตนโกสินทรศก 109* พระนิพนธ์ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสมมตอมรพันธ์ และเรื่อง *ระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือ รอบแหลมมลายูรัตนโกสินทรศก 109* พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชหัตถเลขาที่มีเนื้อความเกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองประเทศราชในแหลมมลายูและเมืองในแหลมมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษ ปรากฏในพระราชหัตถเลขาสำเนาที่ 1 ฉบับที่ 5 ระหว่างวันที่ 5 พฤษภาคม จนถึง วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2432 ที่ทรงกล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเกาะลังกาวิและเมืองไทรบุรี พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกล่าวถึงการจัดการรับเสด็จของประชาชนในเมืองไทรบุรีและการเสด็จไปทอดพระเนตรสถานที่ต่างๆในเมือง เช่น น้ำตก ทะเลสาบ ถ้ำคัจฉะ ตลาดในเมืองและเสด็จไปยังสถานที่ฝังศพพระยาไทรบุรี มีพระราชประสงค์จะปรับปรุงสถานที่ฝังศพขึ้นใหม่ให้สมเกียรติ หลังจากนั้นเสด็จไปทอดพระเนตรละคอนบังสาวันและบ้านพระยาสุรพลพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และของกำนัลต่างๆให้แก่เจ้าเมืองไทรบุรีและข้าราชการ ต่อมาจึงเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองปีนัง ผู้ปกครองชาวอังกฤษและข้าราชการในเมืองมาเฝ้ารับเสด็จ ก่อนจะเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรบ้านเมืองปีนังแล้วจึงเสด็จไปทอดพระเนตรการจัดการบริหารบ้านเมืองตามแบบอังกฤษที่เมืองกัวลาลุมดา

3. พระราชหัตถเลขา เสด็จประพาส คราว ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) จำนวน 2 ฉบับ

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ 1 กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเกาะพัง เมืองสงขลา เมืองกลันตัน เมืองตรังگانู เมืองบางนราและเมืองนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ 24 มิถุนายน - 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2441

ในวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2441 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองกลันตัน และวันที่ 30 มิถุนายน เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองตรังگانูซึ่งพระยาตรังگانูและครอบครัว รวมถึงข้าราชการในเมืองเฝ้ารับเสด็จ พระยาตรังگانูกราบบังคมทูลเชิญให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประทับที่บ้านของตนเอง

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ 2 กล่าวถึงการเสด็จประพาสเมืองนครศรีธรรมราชและเมืองหลังสวน ระหว่างวันที่ 3 - 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2441

4. พระราชหัตถเลขา เสด็จประพาส คราว ร.ศ. 120 (พ.ศ. 2444) จำนวน 2 ฉบับ

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ 1 กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองสิงคโปร์และเมืองประจันตคีรีเขต ระหว่างวันที่ 20 - 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2444

พระราชหัตถเลขาฉบับที่ 2 กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเกาะช้าง ระหว่างวันที่ 1 - 2 มีนาคม พ.ศ. 2444

หนังสือเรื่อง พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่อง เสด็จประพาสแหลมมลายู เมื่อรัตนโกสินทรศก 108, 109, 117, 120 รวม 4 คราว แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าวพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินประพาสแหลมมลายูมากถึง 4 ครั้ง โดยแบ่งเป็นการเสด็จพระราชดำเนินไปยังแหลมมลายูส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของสยาม 2 ครั้ง เพื่อยืนยันอำนาจการปกครองที่สยามมีต่อแหลมมลายู รวมทั้งทรงดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเมือง ในขณะเดียวกันก็เสด็จพระราชดำเนินไปยังแหลมมลายูที่เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ 2 ครั้ง เพื่อศึกษาการพัฒนาบ้านเมืองตามแบบตะวันตก

8. จดหมายเหตุร้ายกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศมลายู

เรื่อง จดหมายเหตุร้ายกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศมลายู เป็นงานเขียนของพระยาสมบัติบริหาร (เอื้อ ศุภมิตร) จดหมายเหตุร้ายเรื่องนี้ผู้เขียนตั้งใจเรียบเรียงขึ้นให้เป็นจดหมายเหตุการณ์เสด็จประพาสเมื่อครั้งตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี (ขณะนั้นทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นเจ้าจอมสุวัทนา) ประพาสประเทศมลายู ระหว่างวันที่ 21 กันยายน - 13 ตุลาคม พ.ศ. 2467 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 23 วัน จดหมายเหตุร้ายกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศมลายู แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่หนึ่ง กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินออกจากพระนครโดยรถไฟ ไปยังเมืองไทรบุรี เมืองเปเรก เกาะสิงคโปร์และเมืองโจฮอร์ ระหว่างวันที่ 21 - 28 กันยายน พ.ศ. 2467

เมื่อเสด็จไปถึงไทรบุรี เจ้าเมืองไทรบุรีซึ่งเคยเป็นเมืองประเทศราชของสยามได้มาเฝ้ารับเสด็จฯพร้อมกับผู้แทนที่ปรึกษาราชการจากอังกฤษ ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังเมืองเปเรก เมืองอีโปะห์และเมืองสิงคโปร์

ตอนที่สอง กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองสิงคโปร์และเมืองกัวลาลัมเปอร์ ระหว่างวันที่ 29 - 30 กันยายน พ.ศ. 2467

ตอนที่สาม กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเกาะหมาก เมืองกัวลาแกบังและเมืองอานะกูปูท ระหว่างวันที่ 1- 9 ตุลาคม พ.ศ. 2467

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปยังเกาะหมาก ผู้ว่าราชการเมืองชาวอังกฤษและข้าราชการในเมืองมาเฝ้ารับเสด็จ พร้อมด้วยทหารกองเกียรติยศ ก่อนจะนำเสด็จไปยังเขาปิ้ง บ้านอักษางค์ ของนายค้อยต็อก ณ ระนอง วัตถุประสงค์

ตอนที่สี่ กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองอาลอร์สตาร์ เมืองสงขลาและเมืองชุมพร ระหว่างวันที่ 10 - 13 ตุลาคม พ.ศ. 2467

การเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในครั้งนี้เห็นได้ว่าเมืองมลายูที่เคยเป็นประเทศราชของสยามได้เปลี่ยนไปอยู่ในการปกครองของอังกฤษทั้งสิ้น เห็นได้จากผู้แทนชาวอังกฤษซึ่งมีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาราชการในเมืองเหล่านี้มาเข้าเฝ้ารับเสด็จพร้อมกับเจ้าเมืองด้วย เมืองมลายูเหล่านี้เปลี่ยนจากเมืองที่ขึ้นตรงต่อสยามไปเป็นเมืองในการปกครองของอังกฤษทั้งหมด หลังจากที่สยามและอังกฤษลงนามในสนธิสัญญา ค.ศ. 1909 โอนอำนาจการปกครองเมืองไทรบุรี เปอร์ลิส กลันตันและตรังกานูให้แก่อังกฤษ

9. เทียวตะวันออก ตะวันตก

สารคดีเรื่อง *เทียวตะวันออก ตะวันตก* เป็นพระนิพนธ์ใน ม.จ.สืบทันพารเสนอ โสณกุล ทรงเขียนขึ้นใน พ.ศ. 2469 สารคดีเรื่องนี้เป็นบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวของ ม.จ.สืบทันพารเสนอ โสณกุล ที่ทรงบันทึกไว้เมื่อคราวเดินทางไปยังประเทศต่างๆทั้งในเอเชียและยุโรป เช่น มลายู เกาหลี ญี่ปุ่น อิตาลี เยอรมัน เป็นต้น ม.จ.สืบทันพารเสนอ โสณกุล เสด็จไปแหลมมลายูโดยรถไฟระหว่างวันที่ 25 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม พ.ศ. 2469 รวมระยะเวลา 8 วัน

เมื่อเสด็จถึงเกาะปิ้งนั้น ผู้ว่าราชการชาวอังกฤษมารับเสด็จ หนังสือเรื่องนี้บรรยายถึงความสวยงามและความเจริญก้าวหน้าของเมืองปิ้งในเวลาที่มีรถรางขึ้นภูเขาปิ้งฮิลล์ จากนั้นในวันที่ 29 กรกฎาคม เสด็จไปเมืองเประกซึ่งเป็นศูนย์กลางการทำเหมืองแร่ดีบุกและเมืองกัวลาแกงซาร์ เมืองหลวงของรัฐเประก หลังจากนั้นจึงเสด็จไปยังเมืองอีโปะฮ์และต่อไปถึงกัวลาลัมเปอร์ซึ่งเป็นเมืองหลวงของแหลมมลายูที่ได้รับการบริหารจัดการอย่างดีในด้านสุขภาพและมีสิ่งก่อสร้างสวยงามตามแบบสถาปัตยกรรมของชาวมุสลิม วันที่ 30 กรกฎาคม เสด็จโดยรถไฟจากกัวลาลัมเปอร์ไปยังเมืองโจโฮร์ เพื่อต่อไปยังเมืองสิงคโปร์ ม.จ. สืบทันพารเสนอ โสณกุล ทรงตั้งข้อสังเกตว่าสิงคโปร์มีลักษณะคล้ายปิ้งเนื่องจากมีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกันคือมลายู จีน อินเดียและบาบา - โณญา และทรงสรุปไว้ตอนท้ายของการเดินทางว่ามลายูเป็นเมืองที่น่าเดินทางไปท่องเที่ยวเพราะมีภูมิประเทศสวยงามและบ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อย

เนื่องจาก ม.จ. สืบทันพารเสนอ โสณกุล เสด็จไปมลายูเพื่อทรงไปท่องเที่ยว สารคดีเรื่องนี้จึงเสนอภาพเมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศมาเลเซียซึ่งในขณะนั้นเป็นเมือง

ภายใต้การปกครองของอังกฤษที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ เช่น สาธารณูปโภค เทคโนโลยี และเศรษฐกิจ เป็นต้น

10. จดหมายถึงหญิงใหญ่

เรื่อง *จดหมายถึงหญิงใหญ่* เป็นลายพระหัตถ์ส่วนพระองค์โต้ตอบกันระหว่างสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพกับหม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ดิศกุล พระธิดา เรื่อง *จดหมายถึงหญิงใหญ่* แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ภาค ภาคแรกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 เป็นการส่วนพระองค์ พร้อมกับหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล และ หม่อมเจ้าหญิงพัฒนา ยุ ดิศกุล และภาคสองเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อครั้งเสด็จไปประทับที่ปิ่นนังหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เรื่อง *จดหมายถึงหญิงใหญ่* ได้รับการจัดพิมพ์หลายครั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2508 จนถึง พ.ศ. 2551

ลายพระหัตถ์ในเนื้อความภาคที่สองเริ่มตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ - 6 สิงหาคม พ.ศ. 2485 ลายพระหัตถ์ทั้งหมดนั้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงเขียนที่บ้านซินนามอนฮอล เมืองปิ่นนัง ส่วนใหญ่ทรงกล่าวถึงเรื่องส่วนพระองค์ ความเจ็บป่วยและเหตุการณ์ความเป็นไปต่างๆในเมืองปิ่นนังและแหลมมลายู นอกจากนี้ยังทรงสอบถามข่าวคราวของบุคคลต่างๆที่กรุงเทพฯ จากหม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ดิศกุล

ลายพระหัตถ์ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2476 และวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 ทรงกล่าวถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างพระองค์กับเจ้าเมืองปิ่นนังชาวอังกฤษ ซึ่งได้กราบบังคมทูลเชิญให้พระองค์เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของสโมสรกอล์ฟเนื่องจากทราบมาว่าพระองค์โปรดกีฬาประเภทนี้ ส่วนลายพระหัตถ์ลงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2478 ทรงกล่าวถึงความสบายพระทัยในการเสด็จมาประทับที่เมืองปิ่นนัง

ในลายพระหัตถ์ลงวันที่ 28 มิถุนายน จนถึงวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2483สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงเล่าถึงเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ในเมืองปิ่นนังและแหลมมลายู หลังจากนั้นลายพระหัตถ์จะเป็นการถามไถ่ถึงข่าวคราวและเรื่องราวของคนกรุงเทพฯ

ลายพระหัตถ์ลงวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2483 และวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2483 ทรงกล่าวถึงเหตุการณ์ความวุ่นวายในเมืองปิ่นนังเนื่องมาจากสงครามโลก

ลายพระหัตถ์ฉบับสุดท้ายของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2485 ทรงกล่าวถึงการบำเพ็ญพระกุศลฉลองพระชนมายุครบ 80 พรรษา และทรงสั่งการเกี่ยวกับการจัดการศพหากพระองค์สิ้นพระชนม์

เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จไปยังเมืองปิ้งเพื่อทรงลี้ภัยทางการเมืองและทรงใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นเสมือนเป็นบ้านอีกหลังหนึ่ง จึงพบว่าเนื้อหาในวรรณกรรมเรื่องนี้กล่าวถึงชีวิตประจำวันส่วนพระองค์และเหตุการณ์ต่างๆในเมือง เนื้อหาเกี่ยวกับเมืองปิ้งแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าและทันสมัยตามแบบตะวันตกของบ้านเมืองมลายูที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันจึงทำให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยอยากมาเที่ยวชม “เมืองนอก” เพื่อดูความเจริญก้าวหน้าและการจัดการบ้านเมืองที่ทันสมัยตามแบบอังกฤษ แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้น ปิ้งและบริเวณต่างๆในแหลมมลายูกลายเป็นเมืองที่ได้รับผลกระทบจากสงครามอย่างมากจึงทำให้ในวรรณกรรมเรื่องนี้มีภาพบ้านเมืองมลายูที่เกิดความวุ่นวายและความเสียหายจากการโจมตีของทหารญี่ปุ่นปรากฏอยู่ด้วยเช่นกัน

11. สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น: ประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

บันทึกเรื่อง *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น* เป็นบันทึกขนาดยาว พระนิพนธ์ใน ม.จ.หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล บันทึกเล่มนี้เป็นการบันทึกเหตุการณ์บ้านเมืองและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์และครอบครัวในช่วงเวลาก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475

ม.จ.หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล ทรงมีความประสงค์ให้ตีพิมพ์บันทึกเล่มนี้เมื่อท่านไม่มีพระชนม์ชีพอยู่แล้ว ดังนั้นเนื้อหาบางส่วนของบันทึกเรื่องนี้จึงได้รับการจัดพิมพ์เป็นหนังสือแจกในงานพระราชทานเพลิงศพของ ม.จ. หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2533 หลังจากนั้น ศาสตราจารย์ ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล ประธานต้นฉบับที่ทรงตรวจแก้ไขและชำระแล้วให้แก่สำนักพิมพ์ ศิลปวัฒนธรรมเพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2542 และได้รับการพิมพ์ซ้ำเรื่อยมาหลายครั้งจนกระทั่ง พ.ศ. 2557

บันทึกเรื่อง *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น* นั้นแบ่งพิมพ์เป็น 2 ภาค ภาคแรกคือ *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น* ประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 มีเนื้อหา 6 บท และภาคสองคือ *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น* ภาคจบ มีเนื้อหา 8 บท เนื้อหาที่กล่าวถึงแหลมมลายูปรากฏในบทที่ 4 เรื่อง ปิ้ง และบทที่ 5 เรื่อง เสียดเมือง

ในบทที่ 4 เรื่อง ปิ้ง ม.จ.หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล ทรงเล่าถึงการที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพและครอบครัวเสด็จมาประทับที่เมืองปิ้ง ณ บ้านชินนามอนฮอลล์ ในช่วงเวลานี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงใช้ชีวิตในเมืองปิ้งอย่างสะดวกสบายและมีความสุขเนื่องจากไม่ต้องมีเรื่องการเมืองในสยามมารบกวนพระทัยและทรงมีคนรู้จักคุ้นเคยในเมืองปิ้งไม่ว่าจะเป็นสุลต่านและผู้ปกครองเมืองปิ้งชาวอังกฤษ ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2482 ที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มเกิดขึ้น ม.จ.หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล ทรงเล่าว่าปิ้งมีการเตรียมการป้องกันบ้านเมือง ส่วนครอบครัวของท่านก็ทรงเตรียมเบิกเงินค่าใช้จ่ายไว้ใช้เพื่อฉุกเฉินยามสงคราม

บทที่ 5 เรื่องเสียเมือง ม.จ.หญิง พูนพิศมัย ดิศกุล ทรงนำบางส่วนจากบันทึกส่วนพระองค์ในสารคดีเรื่องปิ่นงแตกมาพิมพ์ไว้ เนื้อความทั้งหมดกล่าวถึงเหตุการณ์ความวุ่นวายและผลการทบทจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ในเมืองปิ่นง

การเดินทางไปยังแหลมมลายูของ ม.จ.หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล นั้นเพื่อตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพไปประทับยังปิ่นงเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสยาม พ.ศ. 2475 ดังนั้นเนื้อหาในบันทึกเรื่องนี้จึงกล่าวถึงเหตุการณ์ต่างๆในเมืองปิ่นงและแหลมมลายู รวมถึงชีวิตประจำวันของผู้นิพนธ์ในเมืองปิ่นง เนื้อความโดยส่วนใหญ่ที่ปรากฏผู้นิพนธ์แสดงให้เห็นเมืองปิ่นงที่มีความเจริญก้าวหน้า มีความสะดวกสบายและมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันสุดต่ามมลายูและผู้ปกครองชาวอังกฤษในเมืองปิ่นงกับพระราชวงศ์สยามมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นที่แหลมมลายู ผู้นิพนธ์ทรงเขียนบันทึกเหตุการณ์ดังกล่าวไว้จึงทำให้ในบันทึกเรื่องนี้ปรากฏภาพความวุ่นวาย ความเสียหายของบ้านเมืองและความเดือนร้อนของประชชนในแหลมมลายูในช่วงสงคราม

เห็นได้ว่าวรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ล้วนเป็นสารคดีบันทึกการเดินทางประเภทจดหมายเหตุรายวัน จดหมายเหตุ พระราชหัตถเลขาและบันทึก เป็นหลัก แทบทั้งหมดเป็นพระราชนิพนธ์และพระนิพนธ์ของพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ชั้นสูง รวมทั้งผลงานของข้าราชการระดับสูงที่ตามเสด็จพระราชดำเนินไปยังแหลมมลายู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการเสด็จพระราชดำเนินและเดินทางไปยังแหลมมลายูบ่อยครั้งเพื่อทรงตรวจราชการและเยี่ยมเยียนพสกนิกร รวมถึงเสด็จไปยังเมืองในแหลมมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆเพื่อศึกษาการบริหารจัดการบ้านเมืองตามแบบตะวันตก ภาพหลักของมลายูที่ปรากฏในวรรณกรรมกลุ่มนี้คือดินแดนบางส่วนในแหลมมลายูเป็นของสยามและดินแดนบนแหลมมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษเป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้า เป็นแบบอย่างที่ผู้ปกครองสยามใช้ในการพัฒนาประเทศ เมื่อแหลมมลายูเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมดก็ปรากฏภาพแหลมมลายูเป็นแหล่งท่องเที่ยวและที่ลี้ภัยทางการเมืองของพระราชวงศ์และชนชั้นสูงของไทยโดยเฉพาะเมืองปิ่นงซึ่งในขณะนั้นเป็นเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้า มีสาธารณูปโภคที่ทันสมัยอย่างครบครัน

2.2 วรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อน สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษ

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษ ใน ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) มีวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายู มาเลเซีย 5 เรื่อง แต่ 2 เรื่องมีเนื้อหาเกี่ยวกับช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ เรื่อง *จดหมายถึงหญิงใหญ่* และ เรื่อง *สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น: ประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475* ซึ่งกล่าวตัวอย่างละเอียดไปแล้วในหัวข้อ 2.1 วรรณกรรมร้อยแก้วอีก 3 เรื่อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เมื่อปีนังแตก

สารคดีเรื่อง *เมื่อปีนังแตก* เป็นพระนิพนธ์ใน ม.จ. หลุยส์ พูนพิศมัย ดิศกุล นิพนธ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2484 สารคดีเรื่องนี้เป็นจดหมายเหตุการณ์วันเพื่อบันทึกสภาพบ้านเมืองและความเป็นไปในเมืองปีนังระหว่างที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ม.จ. พูนพิศมัย ดิศกุล ทรงเริ่มจดบันทึกตั้งแต่วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2483 จนถึง วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2484 รวมบันทึกทั้งสิ้น 282 วัน

ในช่วงแรกผู้นิพนธ์ทรงเริ่มบันทึกเหตุการณ์เมื่ออังกฤษประกาศสงครามกับญี่ปุ่น ครอบครัวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงเตรียมเบิกเงินเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน พร้อมทั้งทรงจัดเก็บของใช้ส่วนพระองค์เพื่อให้สะดวกต่อการย้ายที่อยู่อาศัยหากสงครามรุนแรงขึ้น

หลังจากนั้นผู้นิพนธ์ทรงบันทึกเหตุการณ์การโจมตีของทหารญี่ปุ่นในแหลมมลายูโดยเฉพาะในเมืองปีนังที่มีการทิ้งระเบิดลงในเมือง เมื่อสงครามเริ่มมีความรุนแรงขึ้นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพและครอบครัวทรงอพยพไปอยู่บ้านสวนชานเมืองปีนัง ผู้นิพนธ์ทรงบันทึกเหตุการณ์การโจมตีของทหารญี่ปุ่นในแต่ละวันและความยากลำบากของครอบครัวผู้นิพนธ์ขณะที่พระองค์และครอบครัวทรงใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านสวนเนื่องจากอาหารและยารักษาโรคขาดแคลน ต่อเมื่อผู้ปกครองชาวอังกฤษในเมืองปีนังเห็นว่าไม่อาจสู้กับการโจมตีของทหารญี่ปุ่นได้จึงขอยอมแพ้และให้ญี่ปุ่นเข้ามาปกครองเมือง ผู้นิพนธ์ยังทรงบันทึกไว้ว่าชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวตะวันตกที่อาศัยอยู่ที่เมืองปีนังต้องเดินทางออกจากเมืองเพื่อหนีสงครามไม่เช่นนั้นจะถูกทหารญี่ปุ่นจับตัวไป

หลังจากนั้นครอบครัวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จกลับมาประทับที่ตำหนักชินนามอน ถนนเกอลาไว อีกครั้ง ต่อมาเมื่อได้รับโทรเลขจากพระญาติในกรุงเทพฯ มีเนื้อความว่า “รัฐบาลให้เสด็จกลับบ้านได้ ดิศและอาชวดีศจะมารับที่สงขลา ขอให้ออกจากปีนังวันที่ 9” (พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2506: 264) ผู้นิพนธ์จึงทรงเก็บข้าวของและทรงมอบของให้กับบุคคลซึ่งเคยช่วยเหลือครอบครัวของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเมื่อทรง

ย้ายมาประทับที่ป็นัง ในตอนท้ายผู้นิพนธ์ทรงบันทึกการเสด็จกลับประเทศไทยโดยทางรถยนต์และทางเรือ

เนื้อหาทั้งหมดของสารคดีเรื่องนี้กล่าวถึงเหตุการณ์ในแต่ละวันขณะที่เกิดสงครามโลกว่า ประชาชนเชื้อชาติต่างๆในแหลมมลายูรวมทั้งพระราชวงศ์ชั้นสูงของไทยที่ทรงลี้ภัยไปใช้ชีวิตที่เมืองป็นังได้รับผลกระทบจากสงคราม ต้องดำเนินชีวิตในแต่ละวันด้วยความยากลำบากโดยเฉพาะเรื่องอาหารการกินและที่อยู่อาศัยด้วย ดังนั้นจึงปรากฏภาพบ้านเมืองในแหลมมลายูที่ได้รับความเสียหายจากสงครามและประชาชนในเมืองป็นังได้รับความเดือดร้อน

2. หมิ่นไมล์ของข้าพเจ้า

บันทึกเรื่อง *หมิ่นไมล์ของข้าพเจ้า* เขียนโดย นาวาเอกพระยาศราภักย์พิพัฒน์ (เลื่อน ศราภักยานิช) เมื่อ พ.ศ. 2490 และตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2512

หนังสือเล่มนี้เป็นบันทึกเหตุการณ์ชีวิตของนาวาเอกพระยาศราภักย์พิพัฒน์ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในสยาม พ.ศ. 2475 ช่วงเวลาดังกล่าวผู้เขียนถูกศาลพิเศษพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต ณ เกาะตะรุเตา และได้หลบหนีไปเกาะลังกาวิซึ่งเป็นดินแดนในบังคับอังกฤษในขณะนั้น หลังจากนั้นผู้เขียนได้ใช้ชีวิตอยู่ที่เมืองเกอดะฮ์ (Kedah) ในแหลมมลายูอยู่พักหนึ่งก่อนจะเดินทางไปยังญี่ปุ่น ออสเตรเลียและเดินทางกลับมาประเทศไทย

บันทึกเรื่องนี้แบ่งเป็น 13 บท บทที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแหลมมลายูมี 2 บท คือบทที่ชื่อวันอิสราภักกล่าวถึงการที่ผู้เขียนและเพื่อนอีก 5 คน หลบหนีออกจากสถานที่คุมขังนักโทษ ณ เกาะตะรุเตา ไปยังเกาะลังกาวิ ในแหลมมลายูซึ่งเป็นเมืองในบังคับของอังกฤษ พระยาศราภักย์พิพัฒน์หลบหนีไปอาศัยบ้านของชาวประมงที่เกาะ ก่อนจะเดินทางไปพบนายอำเภอลังกาวิเพื่อเดินทางต่อไปยังเมืองไทรบุรี ส่วนบทที่ชื่อรัฐเคดาห์⁷ (ไทรบุรี) กล่าวถึงประวัติของรัฐไทรบุรี ก่อนจะเล่าถึงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองซึ่งได้ไปอาศัยอยู่กับพลตรีพระยาเสนาสงครามและคุณหญิงแส นพวงศ์ ณ ออยุธยา ผู้เป็นภรรยา ในช่วงนี้ผู้เขียนได้สมัครเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนจีนแลกกับอาหารกลางวันและอาหารเย็นจึงทำให้ทราบถึงระบบการศึกษา รวมถึงลักษณะนิสัยของคนในแหลมมลายู

จุดประสงค์ในการเขียนสารคดีเรื่องนี้ของผู้เขียนคือเพื่อบันทึกเหตุการณ์ความเป็นไปในชีวิตของตนเองหลังจากต้องโทษคดีการเมืองและหลบหนีออกจากสถานที่คุมขังนักโทษที่เกาะตะรุเตาไปยังเกาะลังกาวิและประเทศต่างๆ ผู้เขียนกล่าวถึงบันทึกของตนไว้ว่า “หนังสือเรื่องนี้ ท่านผู้อ่านจะเห็นชีวิตทุกตะขงข้าพเจ้าในดินแดนต่างประเทศ ตลอดจนสถานการณ์ของประเทศเหล่านั้น ทั้งในการ

⁷ คำว่า “เคดาห์” ที่ผู้แต่งใช้ในที่นี่คือ “รัฐเกอดะฮ์” (Kedah) หรือรัฐไทรบุรีซึ่งเคยเป็นประเทศราชของสยามในอดีต

ปกครองและการเมือง นิสัยใจคอของคนชาตินั้นๆ” (ศรภักย์วานิช, นาวาเอก, พระยา, 2512: ข) ดังนั้นในบันทึกเรื่องนี้จึงแสดงให้เห็นการปกครองของอังกฤษในแหลมมลายูที่มีการควบคุมชาวจีนอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์และแสดงให้เห็นความเป็นพหุสังคมในประเทศมาเลเซียที่ประชาชนเชื้อชาติต่างๆในประเทศ เช่น ชาวมลายู ชาวจีนและชาวอินเดียมีลักษณะนิสัยและความนิยมในการประกอบอาชีพ รวมถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน

3. สามแผ่นดิน

หนังสือเรื่อง *สามแผ่นดิน* แต่งโดย เสฐียร พันธรังษ์ ในโอกาสได้รับเชิญจากรัฐบาลสหพันธรัฐมลายูในฐานะผู้แทนของ *หนังสือพิมพ์ชาวไทย* ให้เดินทางไปเยี่ยมชมสหพันธรัฐมลายูหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เสฐียร พันธรังษ์ เริ่มเขียนเรื่อง *สามแผ่นดิน* เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2496 และได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2497 โดยสำนักพิมพ์คลังวิทยา

หนังสือเรื่อง *สามแผ่นดิน* แบ่งเนื้อหาเป็น 3 บท ตามประเทศที่ผู้เขียนได้เดินทางไป คือ แผ่นดินที่ 1 เกาะไต้หวัน แผ่นดินที่ 2 ประเทศพม่า และแผ่นดินที่ 3 สหพันธรัฐมลายู

บทที่กล่าวถึงแผ่นดินที่ 3 สหพันธรัฐมลายู นั้น ผู้เขียนเล่าเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในแหลมมลายูช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งขบวนการคอมมิวนิสต์ในมลายู การปกครองและควบคุมประชาชนโดยเฉพาะชาวจีนในแหลมมลายูของรัฐบาลอังกฤษ การพัฒนาแหลมมลายูและประชาชนในด้านที่อังกฤษได้ทำขึ้น รวมถึงกล่าวถึงการเรียกร้องเอกราชของประชาชนในแหลมมลายู นอกจากนี้ผู้เขียนยังกล่าวถึงการเดินทางไปยังเมืองปีนังเพื่อเยี่ยมชมโรงเรียนและสถานพินิจเยาวชนตามแบบของอังกฤษ

เนื่องจากผู้เขียนเป็นนักหนังสือพิมพ์และได้รับเชิญจากรัฐบาลของสหพันธรัฐมลายูให้เดินทางไปยังแหลมมลายูผู้เขียนจึงมีโอกาสพบปะกับบุคคลต่างๆในขณะทำงานของรัฐบาลก่อนจะนำมาเรียบเรียงเป็นสารคดีเรื่องนี้ การที่ผู้เขียนเขียนสารคดีขึ้นในช่วงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งอังกฤษเข้ามาปกครองแหลมมลายูอีกครั้ง ภาพของแหลมมลายูที่ปรากฏในสารคดีเรื่องนี้จึงเป็นภาพบ้านเมืองที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงในด้านต่างๆจากอังกฤษและประชาชนในเมืองที่ได้รับการพัฒนาในด้านชีวิตความเป็นอยู่ นอกจากนั้นยังปรากฏภาพแหลมมลายูที่มีปัญหาจากโจรจีนคอมมิวนิสต์ซึ่งรัฐบาลอังกฤษต้องจัดการแก้ไข

วรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงช่วงก่อนสหพันธรัฐมลายูได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) มีรูปแบบเป็นจดหมายและบันทึกส่วนบุคคลซึ่งเขียนขึ้นโดยพระราชนัดดา ข้าราชการและนักหนังสือพิมพ์ ผู้เขียนทุกท่านไม่ได้มีจุดประสงค์ในการเดินทางไปยังแหลมมลายูเพื่อการท่องเที่ยวแต่ต้องเดินทางไปเพราะเหตุจำเป็นต่างๆ เนื้อหาในสารคดีช่วงนี้กล่าวถึงแหลมมลายูในช่วงที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นและ

สิ้นสุดลงจึงปรากฏภาพแหลมมลายูที่ได้รับความเสียหายจากสงครามและในช่วงต่อมาปรากฏภาพรัฐบาลอังกฤษพยายามพัฒนาฟื้นฟูและปรับปรุงให้แหลมมลายูกลับมาเจริญก้าวหน้าอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งปรากฏภาพการเป็นเมืองพหุสังคมซึ่งชาวจีนเป็นกลุ่มคนที่สร้างความวุ่นวายให้กับแหลมมลายู ดังนั้นรัฐบาลอังกฤษจึงต้องควบคุมอย่างเข้มงวด เป็นต้น

2.3 วรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงปัจจุบัน

ในช่วงที่มาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงปัจจุบัน นั้นมีวรรณกรรมที่ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลในการศึกษา 12 เรื่อง ดังนี้

1. ไปปีนัง – มลายู

สารคดีเรื่อง *ไปปีนัง – มลายู* แต่งโดย ละอออง ศรีสุคนธ์ในปี พ.ศ. 2501 ละอออง ศรีสุคนธ์ เขียนสารคดีเรื่องนี้ขึ้นเมื่อครั้งที่เดินทางไปราชการที่ภาคใต้และมีโอกาสทำงานบริเวณชายแดนไทย – มาเลเซีย หลายครั้ง

สารคดีเรื่องนี้แบ่งเป็น 11 บท คือ 1. ไปปีนัง – มลายู 2. ปีนัง – มลายูสมัยโบราณ 3. ปีนัง – มลายูในสมัยปัจจุบัน 4. ปีนัง 5. ไทรบุรี 6. รัฐกลันตัน 7. รัฐเปอร์ลิส 8. สิงคโปร์ และ 9. กัวลาลัมเปอร์

ในบทที่ 4 - บทที่ 9 ผู้เขียนบันทึกเรื่องราวการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียของตนเองในแต่ละครั้งแต่ผู้เขียนไม่ได้ระบุนายละเอียดเรื่องวันและเวลาในการเดินทาง ส่วนเนื้อหาในสองบทสุดท้ายเป็นบทความเรื่องการสหกรณ์ในประเทศไทยซึ่งผู้เขียนนำมาพิมพ์รวมไว้

ละอออง ศรีสุคนธ์ เล่าถึงประวัติศาสตร์และความเป็นมาของมลายูในอดีตจนถึงปัจจุบันไว้ใน 3 บทแรก ในบทที่ 4 เรื่องปีนังนั้นผู้เขียนกล่าวถึงความสวยงามและความสะอาดในบ้านเมืองปีนังรวมทั้งกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในเมืองปีนัง เช่น ปีนังฮิลล์ ท่าเรือปัตตะเบิธ เป็นต้น บทที่ 5 ที่กล่าวถึงเมืองไทรบุรี ผู้เขียนเดินทางไปเที่ยวชมมัสยิดที่สวยงามที่สุดในเมืองและกล่าวชื่นชมระบบสาธารณูปโภคโดยเฉพาะถนนหนทางในเมืองที่ได้รับการสร้างอย่างดี บทที่ 6 รัฐกลันตัน ผู้เขียนกล่าวถึงสภาพบ้านเมืองว่ามีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยแม้กระทั่งในตลาดสดที่มีการทำความสะอาดทุกคืน รวมทั้งกล่าวถึงประชาชนในเมืองที่เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎจราจร บทที่ 7 รัฐเปอร์ลิส ผู้เขียนเล่าถึงสภาพบ้านเมืองของรัฐนี้ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของโจรจีนหรือขบวนการคอมมิวนิสต์ในมลายู บทที่ 9 กัวลาลัมเปอร์ ผู้เขียนกล่าวชื่นชมสภาพบ้านเมืองกัวลาลัมเปอร์ว่ามี

ความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นเมืองที่มีประชาชนหลายเชื้อชาติ เช่น มลายู จีนและอินเดีย รวมทั้งมีสถาปัตยกรรมของกลุ่มชนหลากหลายเชื้อชาติปรากฏอยู่ร่วมกัน

เนื่องจากผู้เขียนเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียเพื่อทำงานบริเวณชายแดนประเทศไทยและมาเลเซียและเดินทางข้ามไปยังประเทศมาเลเซียเพื่อท่องเที่ยว ผู้เขียนจึงกล่าวถึงเมืองต่างๆในประเทศมาเลเซียซึ่งมีดินแดนติดกับประเทศไทย เช่น เมืองเกอดะฮ์ เมืองกลันตัน เมืองปีนัง เมืองเปอลิสและกล่าวถึงเมืองกัวลาลัมเปอร์ซึ่งเป็นเมืองหลวงและเมืองสำคัญของประเทศมาเลเซียที่ผู้เขียนเดินทางไปเที่ยวชม สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าประเทศมาเลเซียในช่วงเวลาดังกล่าวมีความเป็นระเบียบและมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆตามแบบตะวันตกเพราะเพิ่งได้รับเอกราชจากอังกฤษ รวมทั้งผู้เขียนยังกล่าวถึงโจรจันทรมิวนิสต์ที่อาศัยอยู่ในป่าและพยายามสร้างความวุ่นวายให้เกิดขึ้นในบ้านเมือง

2. มลายูรำกริช

เรื่อง *มลายูรำกริช* เป็นงานเขียนของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชาวมลายูในหลายแง่มุม หนังสือเรื่องนี้รวบรวมมาจากจากบทวิทยุใน รายการ “เพื่อนนอน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน เมื่อปี พ.ศ. 2505 – 2509 ต่อมาสำนักพิมพ์บรรณาคารจัดพิมพ์รวมเล่มเมื่อ พ.ศ. 2515 และสำนักพิมพ์ดอกหญ้าจัดพิมพ์ใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ. 2554

สารคดีเรื่อง *มลายูรำกริช* มีทั้งหมด 35 ตอน มีเนื้อหาหลักกล่าวถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างชาวจีนและชาวมลายูในมาเลเซียและสิงคโปร์ การแยกตัวออกจากประเทศมาเลเซียมาตั้งเป็นประเทศใหม่ของสิงคโปร์ เรื่องของประธานาธิบดีซูการ์โนของอินโดนีเซียและพรรคคอมมิวนิสต์ในอินโดนีเซีย รวมถึงความขัดแย้งของมาเลเซียกับอินโดนีเซีย

ผู้เขียนไม่ได้เดินทางไปประเทศมาเลเซียเพื่อเขียนสารคดีเรื่องนี้ ดังนั้นในสารคดีเรื่องนี้จึงไม่ปรากฏภาพสถานที่ท่องเที่ยวหรือเมืองสำคัญต่างๆในประเทศมาเลเซีย การที่ผู้เขียนเป็นนักหนังสือพิมพ์และนักการเมืองประกอบกับสถานการณ์ของประเทศมาเลเซียในขณะนั้นกำลังเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวมลายูและชาวจีนเนื่องจากมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มชนทั้งสอง ผู้เขียนจึงเขียนสารคดีและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียในด้านการเมืองการปกครองและปัญหาความขัดแย้งจากการเป็นเมืองพหุสังคมและการพยายามรวมประเทศกันระหว่างมาเลเซียกับอินโดนีเซีย

3. ตระเวนมาเลเซีย

สารคดีเรื่อง *ตระเวนมาเลเซีย* แต่งโดย ฤทธา สุขสันต์ ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2507 โดยสำนักพิมพ์ก้าวหน้า

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้มี 16 บท แบ่งตามการเดินทางท่องเที่ยวของผู้เขียนที่เดินทางไปเที่ยวชมเมืองและสถานที่สำคัญต่างๆในประเทศมาเลเซีย ดังนี้ 1. มาลายา 2. กัวลาลัมเปอร์ 3. เมืองใหม่และวัดไทยเซตวัน 4. ราตรีที่กัวลาลัมเปอร์ 5. ไปกินซาเต๊ะกาจัง⁸ 6. บุหงารายาดอกฟ้ามาเลย์ 7. คาเมรอนไฮแลนด์ 8. เงาะป่าหน้าตายกับไม้ซางยางน่อง 9. การพัฒนา ณ คาเมรอนไฮแลนด์ 10. บนเส้นทางสายกวนตัน 11. อีโปห์⁹ เมืองเงินเมืองทองของมาเลย์ 12. เยือนไทรบุรีเมืองเก่าอู่อาวของมาลายา 13. ยอร์ชทาวน์ – ปีนังฮิลล์ 14. เซเล็มบัน¹⁰ – ปอร์ตดักสัน เมืองตากอากาศของมาเลย์ 15. เยี่ยมเมืองประวัติศาสตร์ และ 16. สุดแผ่นดินเอเชียที่ยะโฮร์¹¹

ในสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ ผู้เขียนมักกล่าวถึงเกร็ดประวัติรวมถึงความเป็นมาของสถานที่ในประเทศมาเลเซียที่ผู้เขียนเดินทางไป รวมทั้งยังกล่าวถึงสาธารณูปโภค การพัฒนาและความเจริญต่างๆที่มีในประเทศมาเลเซีย ผู้เขียนเล่าเรื่องในสารคดีดังกล่าวด้วยสรรพนามบุรุษที่ 1 บางครั้งมีการแทรกบทสนทนาในการบรรยายเนื้อความด้วย

เนื่องจากผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการเดินทางไปประเทศมาเลเซียเพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นสารคดีเรื่องนี้จะปรากฏภาพเมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศมาเลเซียเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นภาพบ้านเมืองที่ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆโดยเฉพาะสาธารณูปโภคและเนื่องจากผู้เขียนมีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมชมวัดไทยในเมืองกัวลาลัมเปอร์และทราบความเป็นมาของวัดแห่งนี้ ผู้เขียนจึงกล่าวถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างสองประเทศไว้ด้วย

4. ท่องมาเลเซียและสิงคโปร์

สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *ท่องมาเลเซียและสิงคโปร์* ของ ตรี อมาตยกุล ตีพิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2515 ในสารคดีเรื่องนี้ผู้เขียนเล่าการเดินทางท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ของตนเอง 2 ครั้ง ระหว่างวันที่ 3 – 11 ธันวาคม พ.ศ. 2509 และระหว่างวันที่ 6 – 11 เมษายน พ.ศ. 2511

การเดินทางไปประเทศมาเลเซียครั้งแรกปรากฏในตอน *ท่องปีนัง* ซึ่งผู้เขียนเดินทางด้วยรถยนต์ไปยังอำเภอหาดใหญ่เพื่อเดินทางเข้าประเทศมาเลเซีย ก่อนจะเดินทางไปเมืองปีนังเพื่อขึ้นไป

⁸ คำว่า “ซาเต๊ะกาจัง” ที่ผู้แต่งใช้ในที่นี้คือ “ซาเต๊ะกาจัง” หรือ Sate Kacang ซึ่งเป็นอาหารยอดนิยมของชาวมาเลเซีย

⁹ คำว่า “อีโปห์” ที่ผู้แต่งใช้ในที่นี้คือ “เมืองอีโปะฮ์” (Ipoh) เมืองหลวงของรัฐเปรัก มีชื่อเสียงในการทำเหมืองแร่ดีบุก

¹⁰ คำว่า “เซเล็มบัน” ที่ผู้แต่งใช้ในที่นี้คือ “เมืองเซอรัมบัน” (Seremban) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของรัฐเนกรีเซมบีลัน

¹¹ คำว่า “ยะโฮร์” ที่ผู้แต่งใช้ในที่นี้คือ “เมืองโจโฮร์” (Johor) ซึ่งเป็นรัฐหนึ่งทางตอนใต้ของประเทศมาเลเซียฝั่งตะวันตก

ชมปิ่นฮิลล์ ไปชมวัดงูและเดินทางกลับประเทศไทย ในสารคดีเรื่องนี้ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่า สาธารณูปโภคในประเทศมาเลเซียโดยเฉพาะถนนหนทางและไฟฟ้า ประปานั้นดีกว่าในประเทศไทยมาก รวมทั้งบ้านเมืองมาเลเซียก็สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย

การเดินทางไปประเทศมาเลเซียครั้งที่สอง ปรากฏในตอน *ท่องเที่ยวมาเลเซียและสิงคโปร์* ซึ่งผู้เขียนเดินทางด้วยรถบัสผ่านด่านจันโหลนเข้าประเทศมาเลเซียเพื่อเดินทางต่อไปยังเมืองอีโปะฮ์แต่เกิดเหตุขัดข้องจึงเดินทางกลับไปพักที่เมืองปิ่นังและเที่ยวชมเมืองปิ่นังซึ่งมีสถาปัตยกรรมของกลุ่มชนเชื้อชาติต่างๆในประเทศปรากฏอยู่ เช่น มลายู จีนและโปรตุเกส เป็นต้น หลังจากนั้นผู้เขียนขึ้นเรือจากเกาะปิ่นังไปยังเมืองอีโปะฮ์บนแผ่นดินใหญ่และเดินทางต่อไปยังเมืองกัวลาลัมเปอร์เพื่อชมวัดเซตวัน วัดไทยในมาเลเซีย และนั่งรถต่อไปเมืองมะละกา ผู้เขียนเล่าถึงประวัติของเมืองมะละกาในอดีตไว้บางส่วนว่าเคยเป็นประเทศราชของสยาม ก่อนเดินทางไปสิงคโปร์และกลับมาท่องเที่ยวที่เมืองกัวลาลัมเปอร์อีกครั้งก่อนเดินทางกลับประเทศไทย

ผู้เขียนเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียทั้งสองครั้งเพื่อท่องเที่ยวเมืองสำคัญและสถานที่สำคัญต่างๆ ดังนั้นในสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้จึงปรากฏภาพบ้านเมืองและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ บ้านเมืองมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีประชากรหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน การที่ผู้เขียนเดินทางไปเมืองมะละกาและเล่าถึงประวัติศาสตร์ของเมืองมะละกาว่าครั้งหนึ่งเคยเป็นเมืองขึ้นของสยามในสมัยอยุธยา เป็นการเน้นย้ำภาพของแหลมมลายูซึ่งเคยเป็นประเทศราชของสยาม สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าคนไทยในปัจจุบันก็ยังมีรับรู้เช่นนี้อยู่แม้ว่าแหลมมลายูจะเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้การปกครองของชาติตะวันตกและได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้วในระยะเวลาดังกล่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5. ลูบมาเลเซีย

สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *ลูบมาเลเซีย* เป็นผลงานของ สุนทร จันทรัมย์พร ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2517 ในสารคดีเรื่องนี้ ผู้เขียนถ่ายทอดประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวของตนเองเมื่อเดินทางไปประเทศมาเลเซียพร้อมกับคณะครูโรงเรียนราชฤกษ์ ระหว่างวันที่ 17 – 25 เมษายน พ.ศ. 2508 ผู้เขียนเดินทางจากกรุงเทพฯไปมาเลเซียโดยรถยนต์ ตรงไปยังเมืองอีโปะฮ์ เมืองกัวลาลัมเปอร์ แล้วเดินทางต่อไปสิงคโปร์

ในสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ผู้เขียนกล่าวถึงความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยในประเทศมาเลเซียและผู้เขียนยังกล่าวถึงผู้คนหลากหลายเชื้อชาติในประเทศมาเลเซียซึ่งชาวจีนมักจะเป็นเจ้าของร้านค้าในประเทศมากกว่าชาวมลายู

ผู้เขียนเดินทางไปประเทศมาเลเซียโดยมีจุดประสงค์เพื่อท่องเที่ยวเมืองหลวงและเมืองสำคัญต่างๆ ดังนั้นจึงปรากฏภาพบ้านเมืองเหล่านี้ที่มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและผู้เขียนยัง

กล่าวถึงประชาชนในเมืองที่มีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน คนแต่ละเชื้อชาติมีสถานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันโดยชาวจีนมักเป็นผู้มีฐานะดีกว่าชาวมลายู

6. เกี่ยวกับเมีย

สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *เกี่ยวกับเมีย* เป็นสารคดีท่องเที่ยวเรื่องแรกของไมตรี ลิมปิชาติ เขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2520 หลังจากการเดินทางไปเที่ยวประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์พร้อมกับภรรยา (นางพักตร์พริ้ง ลิมปิชาติ)

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้อ่านจึงมีการพิมพ์ซ้ำถึง 5 ครั้ง ครั่งล่าสุดเมื่อ พ.ศ. 2537 นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลชมเชยประเภทสารคดีท่องเที่ยวจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2520 ด้วย

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้มี 17 บท ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศมาเลเซีย 5 บท ได้แก่ บทที่ 4 สู่ต่างแดน บทที่ 5 ราตรีปิ้ง บทที่ 6 หมูย่างไทปิง บทที่ 7 ฉาบฉวยกัวลาลัมเปอร์และ บทที่ 8 ปาเต๊ะมาละกา

การเดินทางในครั้งนี้ผู้เขียนเดินทางโดยรถบัสส่วนตัวผ่านภาคใต้ของประเทศไทยและเข้ามาเลเซียทางด่านจันโหลน ผู้เขียนเสนอภาพถนนหนทางในประเทศมาเลเซียที่ราบเรียบและสวนยางได้รับการดูแลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย หลังจากนั้นผู้เขียนเดินทางไปยังเมืองไทรบุรีและเดินทางต่อไปยังเมืองปิ้งซึ่งผู้เขียนกล่าวว่าในสมัยก่อนคนไทยชอบเดินทางไปท่องเที่ยวที่ปิ้งมากเพื่อซื้อของราคาถูก ต่อมาผู้เขียนเดินทางไปยังเมืองไทปิง ในรัฐเปรักที่รัฐบาลพยายามพัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรมให้เป็นสวนอุทยานในเมือง จากนั้นเดินทางต่อไปยังเมืองอีโปะฮ์ ก่อนจะผ่านชมเมืองกัวลาลัมเปอร์และเดินทางไปเที่ยวเก็นติ้งไฮแลนด์และเมืองมะละกาเป็นที่สุดท้าย การเดินทางไปประเทศมาเลเซียในครั้งนี้ผู้เขียนกล่าวถึงอาหารการกินในประเทศมาเลเซียอยู่บ่อยครั้ง โดยส่วนใหญ่อาหารเหล่านั้นมีเหมือนในประเทศไทยเพียงแต่มีรสชาติต่างออกไป ผู้เขียนยังแสดงความคิดเห็นว่ารัฐบาลมาเลเซียพยายามพัฒนาประเทศมาเลเซียในด้านต่างๆให้เจริญก้าวหน้า

การที่ผู้เขียนเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียเพื่อท่องเที่ยวตั่งนั้นภาพที่ปรากฏจึงเป็นเมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงต่างๆในประเทศซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทย รวมทั้งสินค้าบางรายการมีราคาถูกกว่า คนไทยจึงนิยมเดินทางไปเที่ยวชมและเลือกซื้อของ อย่างไรก็ตามสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ให้ภาพความเหลื่อมล้ำของประชาชนเชื้อชาติต่างๆในประเทศอันเป็นผลเนื่องมาจากการเป็นเมืองพหุสังคม

7. เลียบมาเลย์

สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *เลียบมาเลย์* วัฒนธรรม จุฑะวิภาต เขียนขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ลงพิมพ์ครั้งแรกใน *นิตยสารสตรีสาร* เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 จนถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2523 และได้รับการพิมพ์รวมเล่มอีกครั้งในเดือน มกราคม พ.ศ. 2526 โดยสำนักพิมพ์วงแหวน

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้แบ่งเป็น 15 บท ซึ่งเนื้อหาในแต่ละบทคือสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้เขียนเดินทางไปเยี่ยมชมและเล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองพบเจอ สภาพบ้านเมือง ภูมิประเทศ ผู้คนและวัฒนธรรมของสถานที่นั้นๆ เช่น เมืองกัวลาลัมเปอร์ เมืองกัวจิง รัฐซาราวัก เมืองโกตากินาบาลู เมืองมะละกา เมืองปีนัง เป็นต้น

ผู้เขียนเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียเพื่อท่องเที่ยวและติดตามเพื่อนที่เป็นช่างถ่ายภาพซึ่งเดินทางไปถ่ายภาพประกอบลงนิตยสารที่ประเทศมาเลเซีย ดังนั้นสารคดีเรื่องนี้จึงปรากฏภาพเมืองและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่ผู้เขียนเดินทางไป ผู้เขียนกล่าวชื่นชมเมืองกัวลาลัมเปอร์ไว้ว่ามีความเจริญก้าวหน้าและเป็นระเบียบเรียบร้อยมากกว่าประเทศไทย นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีโอกาสเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติในรัฐซาราวักซึ่งผู้เขียนแสดงความคิดเห็นไว้ว่าสถานที่แห่งนี้ยังคงความเป็นธรรมชาติอยู่มาก

8. ท่องมาเลเซีย เยือนสิงคโปร์

สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *ท่องมาเลเซีย เยือนสิงคโปร์* เป็นงานเขียนของ สุพัตรา สุภาพ เล่าถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ของตนเองในรูปแบบการเขียนจดหมายถึง *น้อย* เพื่อนรักที่ประเทศไทย ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2527 โดยสำนักพิมพ์บรรณกิจ

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้มีเนื้อหา 26 บท โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศมาเลเซีย 13 บท คือ 1. ท่องมาเลเซีย เที่ยวสิงคโปร์ 2. เสน่ห์ปีนัง 3. ท่องปีนัง 4. อนุสาวรีย์แห่งชาติ 5. บาตู... แดนพระเจ้า 6. คีนสุ่วประวัติศาสตร์ 7. ต่างชาติในมาเลเซีย 8. เกนติ้งไม่เคยหลับ 9. คาสีโน 10. สวยแบบเกนติ้ง 11. เข้าเมือง 12. กัวลาลัมเปอร์เจ้าเก่า 13. พิพิธภัณฑน์่าทิ้ง เนื้อหาในแต่ละบทผู้เขียนกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่ตนเองเดินทางไป

ผู้เขียนเดินทางไปประเทศมาเลเซียเพื่อเที่ยวชมเมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงต่างๆจึงทำให้เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ปรากฏภาพประเทศมาเลเซียในด้านบ้านเมือง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม ซึ่งผู้เขียนให้ภาพว่าประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้า มีสาธารณูปโภคที่ทันสมัย ในเมืองมีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติปะปนกันไป เช่น มลายู จีนและอินเดีย โดยส่วนใหญ่ชาวจีนมีฐานะดีกว่าชาวมลายู นอกจากนี้ผู้เขียนยังกล่าวว่ารัฐบาลมาเลเซียและเจ้าหน้าที่ของรัฐบังคับใช้กฎหมายเข้มงวดและมีบทลงโทษรุนแรงจึงทำให้ประชาชนไม่กล้ากระทำผิดโดยเฉพาะ

เรื่องยาเสพติดและการทุจริต แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนกลับมีความเห็นว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงต่างๆในประเทศมาเลเซียยังไม่สวยงามเท่ากับสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย

9. 14 วัน 5,000 กิโลเมตร

ไมตรี ลิมปิชาติ เขียนสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *14 วัน 5,000 กิโลเมตร* เมื่อคราวไปท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์เป็นครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2535 เรื่อง *14 วัน 5,000 กิโลเมตร* ลงพิมพ์ครั้งแรกใน *นิตยสารเดลิเมล์วันจันทร์* และได้รับการพิมพ์รวมเล่มโดยสำนักพิมพ์หมึกจีน เมื่อปี พ.ศ. 2535

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้แบ่งเป็น 24 บท โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเทศมาเลเซีย 13 บท คือ บทที่ 2 เยือนเกาะลังกาวิ บทที่ 3 ลังกาวิใหม่กึ่งที่ยังไม่ได้ขีด บทที่ 4 ยังอยู่ที่ลังกาวิ บทที่ 5 ปีนังแค่นี้เอง บทที่ 6 ฉาบฉวยป็นัง บทที่ 7 จากป็นังถึงเกาะปังกอร์ บทที่ 8 หมู่บ้านชาวประมง บทที่ 9 เมืองบนภูเขา บทที่ 10 ธุรกิจบนภูเขา บทที่ 11 ก่อนถึงเกนดิงไฮแลนด์ บทที่ 12 เพลิดเพลินบนเกนดิง บทที่ 13 ผ่านเลยกัวลาลัมเปอร์ และบทที่ 14 มะละการัฐเก่าและแก่

ผู้เขียนเดินทางไปกับบริษัทนำเที่ยวชั้นมูน ทัวร์โดยรถบัสปรับอากาศไปหาดใหญ่เพื่อข้ามไปเกาะลังกาวิ เมืองป็นังหลังจากนั้นเดินทางไปเกาะปังกอร์ คาเมรอนไฮแลนด์และเกนดิงไฮแลนด์ ก่อนจะผ่านชมเมืองกัวลาลัมเปอร์และเดินทางต่อไปยังเมืองมะละกา

ผู้เขียนเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียเพื่อการท่องเที่ยวเกี่ยวกับบริษัทนำเที่ยวจึงทำให้ปรากฏเรื่องราวของเมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆของประเทศมาเลเซียในสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ การที่ผู้เขียนเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียในครั้งนี้เป็นระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์จึงทำให้ผู้เขียนมีโอกาสสัมผัสบ้านเมือง ผู้คนและวัฒนธรรมของมาเลเซียมากขึ้นกว่าการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งแรก

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้แสดงให้เห็นภาพความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆของมาเลเซีย โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีต่างๆ นอกจากนี้ยังปรากฏภาพประชาชนมาเลเซียว่าเป็นผู้เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตามกฎจราจรซึ่งผิดกับประชาชนชาวไทย ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่าในประเทศมาเลเซียมีทั้งชาวมลายู ชาวจีน ชาวอินเดียและชนพื้นเมืองอาศัยอยู่ร่วมกันแต่ประชาชนเชื้อชาติต่างๆเหล่านี้ได้รับการปฏิบัติจากรัฐบาลอย่างไม่เท่าเทียมกัน รวมทั้งผู้เขียนยังแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวมาเลเซียมาก ในร้านค้าจึงมีป้ายภาษาไทยกำกับไว้แม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆในประเทศมาเลเซียจะไม่สวยงามเท่าสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยก็ตาม

10. เทียวเมืองนอก ชุตมาเลเซีย สิงคโปร์

สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *เทียวเมืองนอก ชุตมาเลเซีย สิงคโปร์* แต่งโดย อโนทัย เขตต์บรรพต ผู้เขียนเล่าการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2536 กับบริษัทนำเที่ยวชั้นมุนทัวร์ ผู้เขียนเดินทางไปสถานที่สำคัญต่างๆของประเทศมาเลเซีย ได้แก่ เมืองปีนัง เกนติ้งไฮแลนด์ และกัวลาลัมเปอร์หลังจากนั้นจึงเดินทางไปยังเมืองโจโฮร์บารูเพื่อไปเที่ยวประเทศสิงคโปร์

เนื่องจากผู้เขียนมีจุดประสงค์ท่องเที่ยวในเมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ดังนั้นสารคดีเรื่องนี้จึงปรากฏภาพเมืองท่องเที่ยวของมาเลเซียที่ผู้เขียนกล่าวชื่นชมไว้ว่ามีความสะอาดและได้รับการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบระเบียบ รวมถึงมีสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่เจริญก้าวหน้ากว่าประเทศไทยแม้ว่าสถานที่ดังกล่าวจะมีความสวยงามน้อยกว่าก็ตาม นอกจากนี้ยังปรากฏภาพคนมาเลเซียที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่รัฐบาลกำหนดขึ้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าสิ่งนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประเทศมาเลเซียเจริญก้าวหน้า

11. ลุยป่าฝ่าฝน

เรื่อง *ลุยป่าฝ่าฝน* เป็นพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงเล่าถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 11 - 15 เมษายน พ.ศ. 2537 หนังสือเรื่องนี้ได้รับการพิมพ์ครั้งแรกในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2537 โดยมูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และได้รับการพิมพ์ซ้ำอย่างต่อเนื่องจนถึง พ.ศ. 2556

การเดินทางในครั้งนีสมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังสถานที่ต่างๆ ตามรายละเอียดต่อไปนี้

วันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2537 เสด็จพระราชดำเนินไปเฝ้าฯ สมเด็จพระราชาธิบดีและพระราชินีที่พระราชวัง Istana Negara (อิสตานา เนอการา) จากนั้นเสด็จฯ ไปยังร้านหนังสือของมหาวิทยาลัยมลายา ทรงเข้าพบนายกรัฐมนตรีและภริยา ณ ทำเนียบนายกรัฐมนตรี พระราชทานพระราชวโรกาสให้ข้าราชการสถานทูตไทยและชาวไทยในมาเลเซียเข้าเฝ้าฯ ทูลละอองพระบาท ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย หลังจากนั้นเสด็จฯ ไปเสวยพระกระยาหารค่ำโดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมาเลเซียเป็นเจ้าภาพ

วันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2537 เสด็จพระราชดำเนินไปสวนพฤกษศาสตร์ ต่อมาเสด็จฯ ไปยัง Institute of Islamic Understanding Malaysia และรับพระราชทานเลี้ยงพระกระยาหารกลางวัน ณ พระราชวัง Istana Negara (อิสตานา เนอการา) หลังจากนั้นประทับเครื่องบินภายในประเทศเพื่อเสด็จฯ ไปยังเมืองกัวจิง รัฐซาราวัก

วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2537 เสด็จฯไปยังพิพิธภัณฑน์ไม้ หมู่บ้านวัฒนธรรมซาราวักและพิพิธภัณฑน์เมืองซาราวัก หลังจากนั้นประทับเครื่องบินภายในประเทศเพื่อเสด็จฯไปยังเมืองมีรี

วันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2537 ประทับเรือยนต์เพื่อเดินทางไป Mulu National Park Base Camp เพื่อเสด็จฯไปยังถ้ำกลางและถ้ำกวาง

วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2537 ประทับเครื่องบินพระที่นั่งเสด็จฯกลับกรุงเทพฯ

เนื่องจากในครั้งนี้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระราชประสงค์เสด็จฯไปประเทศมาเลเซียเพื่อทรงศึกษาดูงานที่รัฐบาลมาเลเซียได้จัดทำไว้ในด้านการบริหารจัดการและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการทำเกษตรกรรมและทรงเยี่ยมชมหมู่บ้านวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองในรัฐซาราวัก จึงทำให้สารคดีเรื่องนี้ไม่ปรากฏภาพเมืองท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงตามเมืองใหญ่ๆของประเทศมาเลเซีย แต่จะมีภาพประเทศมาเลเซียเป็นแบบอย่างการพัฒนาให้กับประเทศไทยปรากฏอยู่

12. เที่ยวสนุกที่เกาหลี เที่ยวสุขขีที่มาเลเซีย

สารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *เที่ยวสนุกที่เกาหลี เที่ยวสุขขีที่มาเลเซีย* เขียนโดย สุเมธ แสงนิมมวล ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2545 โดยสำนักพิมพ์อิติตตา

สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่กล่าวถึงประเทศเกาหลีและส่วนที่กล่าวถึงประเทศมาเลเซีย ส่วนที่กล่าวถึงประเทศมาเลเซีย มีเนื้อหา 8 บท ในสามบทแรกกล่าวถึงเมืองปีนัง ส่วนอีกห้าบทที่เหลือกล่าวถึงเก็นดิงไฮแลนด์และเมืองกัวลาลัมเปอร์

เนื้อหาส่วนที่กล่าวถึงเมืองปีนัง ผู้เขียนเล่าถึงประวัติศาสตร์ของเมืองแห่งนี้ไว้เล็กน้อย ก่อนจะให้ภาพเมืองปีนังที่มีการผสมผสานทางของวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น โปรตุเกส จีนและอินเดีย ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าปีนังเป็นเมืองที่มีความเจริญในด้านต่างๆโดยเฉพาะด้านสาธารณูปโภค เศรษฐกิจและเทคโนโลยี จึงทำให้มีบริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในกิจการต่างๆ

ส่วนที่กล่าวถึงเก็นดิงไฮแลนด์และเมืองกัวลาลัมเปอร์นั้นผู้เขียนแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมาเลเซียคำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกสบายในการคมนาคมของประชาชนจึงมีจุดพักรถและตู้โทรศัพท์ข้างทางเป็นระยะ โดยเฉพาะถนนสายหลักที่มุ่งหน้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ผู้เขียนกล่าวว่าเก็นดิงไฮแลนด์เป็นสถานที่ที่มีความสวยงามและมีอากาศดีเนื่องจากตั้งอยู่บนภูเขา ผู้เขียนยังกล่าวชื่นชมเมืองกัวลาลัมเปอร์ว่าน่าอยู่อาศัยและมีความสวยงามเนื่องจากมีสถาปัตยกรรมของกลุ่มชนหลากหลายเชื้อชาติปรากฏอยู่ร่วมกัน

เนื่องจากผู้เขียนเดินทางไปประเทศมาเลเซียเพื่อท่องเที่ยวจึงทำให้สารคดีท่องเที่ยวเรื่องนี้ปรากฏภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่งและเมืองสำคัญที่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ

วรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียที่ปรากฏหลังจากมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงปัจจุบันนั้น เกือบทั้งหมดเป็นสารคดีท่องเที่ยวที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการแต่งเพื่อเล่าประสบการณ์และเหตุการณ์ต่างๆหลังจากที่ตนเองเดินทางไปประเทศมาเลเซีย สิ่งนี้สอดคล้องกับภาพที่ปรากฏว่ามาเลเซียเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนิยมนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางไปในช่วงเวลานี้ ดังนั้นในงานสารคดีท่องเที่ยวเหล่านี้จึงมีภาพเมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศมาเลเซียปรากฏอยู่ ส่วนใหญ่แล้วภาพที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่าเมืองและสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆที่ผู้เขียนเดินทางไปมักมีสาธารณูปโภคที่เจริญก้าวหน้าและได้รับการจัดการให้เป็นระเบียบเรียบร้อยมากกว่าแม้ว่าสถานที่เหล่านั้นจะไม่สวยงามเท่าสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย อย่างไรก็ตามมีงานวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีอยู่ 2 เรื่องที่ผู้เขียนไม่ได้เดินทางไปประเทศมาเลเซียเพื่อการท่องเที่ยวคือเรื่อง *มลายูรำกริช* ซึ่งผู้เขียนให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างชาวมลายูและชาวจีนในประเทศมาเลเซีย รวมถึงการรวมประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซียและสิงคโปร์ และเรื่อง *ลุยป่าฝ่าฝน* ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชประสงค์ในการเสด็จพระราชดำเนินไปประเทศมาเลเซียเพื่อศึกษาดูงานจึงทำให้มีภาพที่ปรากฏต่างออกไป ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

เห็นได้ว่าวรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแหลมมลายูในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึง พ.ศ. 2545 นั้น มีเนื้อหาหลักที่นำเสนอภาพของมลายูและมาเลเซียแตกต่างกันไปตามแต่ละช่วงเวลา กล่าวคืองานวรรณกรรมในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีเนื้อหาหลักเน้นไปที่การเป็นเมืองประเทศราชของสยามและเมืองในอาณานิคมของอังกฤษที่ได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 วรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีเหล่านี้กล่าวถึงแหลมมลายูในฐานะที่พักพิงหรือบ้านหลังที่สองและที่ลี้ภัยทางการเมืองของพระราชวงศ์และข้าราชการสยามพร้อมกับการเป็นเมืองที่ได้รับความเสียหายจากการโจมตีของทหารญี่ปุ่น เมื่อสงครามสิ้นสุดลงวรรณกรรมเหล่านี้ให้ภาพแหลมมลายูที่ได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตกอันเนื่องมาจากการเป็นอาณานิคมของอังกฤษ เมื่อสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษนั้นวรรณกรรมกลุ่มนี้ให้ภาพประเทศมาเลเซียว่าเป็นประเทศเอกราชที่ได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังแสดงให้เห็นว่าประเทศมาเลเซียเป็นแหล่งท่องเที่ยวอดนิยมนักท่องเที่ยวชาวไทยด้วยเช่นกัน

จากวรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูและมาเลเซียซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาในแต่ละช่วงเวลาพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับมลายูและมาเลเซียปรากฏอยู่หลายภาพดังที่จะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 3

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพ “มาเลเซีย” ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของประเทศมาเลเซียและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือกันในภูมิภาค จากประวัติศาสตร์เห็นได้ว่าประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีความสัมพันธ์กันมายาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งในด้านสังคมวัฒนธรรมและการปกครอง ดังที่มีผู้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศไว้ว่า

หากเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียเป็นเรื่องราวเรื่องหนึ่ง คงยากที่จะระบุจุดเริ่มต้นที่แน่ชัด เราเพียงแต่ทราบแน่ชัดว่าความสัมพันธ์นี้ได้มีมานานก่อนการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อปี พ.ศ. 2500 โดยที่ประเทศทั้งสองมีดินแดนต่อเนื่องกัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนทั้งสองชาติจึงมีมาแต่ มนุษย์ตั้งถิ่นฐานในภูมิภาคนี้

(ราชพฤกษ์บุหงารายา : 50 ปีแห่งมิตรภาพ
ระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550, 2550: 26)

ความสัมพันธ์ระหว่างสยามและมลายูตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาพบว่าในประวัติศาสตร์มักกล่าวถึงบางเมืองในแหลมมลายูว่ามีความสัมพันธ์กับสยามในฐานะเมืองประเทศราชอยู่หลายครั้งก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ในฐานะประเทศเพื่อนบ้านเมื่อแหลมมลายูอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ จนกระทั่งสหพันธรัฐมลายูได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1957 จนถึงปัจจุบัน

3.1 มลายูในยุคโบราณและความสัมพันธ์กับสยาม

ประเทศมาเลเซียในอดีตครอบคลุมดินแดนบริเวณคาบสมุทรมลายูและเกาะบอร์เนียว เมื่อประมาณ 1,000 ถึง 2,000 ปีก่อนคริสตกาล คาบสมุทรมลายูแห่งนี้เคยเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าดั้งเดิมหลากหลายชาติพันธุ์ เช่น นิกริต (Nigritos) ซีนอย (Senoi) และจาคูน (Jakun) นักโบราณคดีค้นพบ

หลักฐานการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ยุคแรกเหล่านี้ เช่น เศษกะโหลกศีรษะและภาชนะลายเขียนสีดินเผา บริเวณถ้ำนิอาฮ์ (Niah) ในรัฐซาราวักของประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังค้นพบเศษเครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับและเศษเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากหินที่รัฐกลันตัน รัฐเปรักและเมืองกัวซา หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบทำให้เกิดข้อสันนิษฐานว่าคนกลุ่มแรกที่ตั้งถิ่นฐานบริเวณแหลมมลายูน่าจะดำรงชีวิตด้วยการทำเกษตรกรรม ล่าสัตว์และมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทะเลจึงได้รับการขนานนามว่าชาวหมู่เกาะมาเลย์ (Malay Archipelago) (दानุภา ไชยพรรณม, 2556: 241 - 244) หลังจากนั้นกลุ่มคนชาติพันธุ์มองโกลอยด์ซึ่งอพยพจากมณฑลยูนนานทางฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีนซึ่งลงมาตั้งชุมชนอยู่ริมชายฝั่งทะเลและดำรงชีพด้วยวิถีชีวิตแบบชาวประมงจึงมาผสมกลมกลืนเผ่าพันธุ์กับชาวหมู่เกาะมาเลย์จนกลายเป็นบรรพบุรุษของชาวมลายูพื้นเมืองในเวลาต่อมา

นักประวัติศาสตร์เชื่อกันว่าอาณาจักรโบราณอาณาจักรแรกที่เติบโตบริเวณแหลมมลายูคืออาณาจักรคงคานครา (Gangga Negara) มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองบรูอัส (Bruas) ในรัฐเปรักปัจจุบัน และเป็นอาณาจักรของชาวฮินดู ในเวลาที่อาณาจักรคงคานคราเจริญรุ่งเรืองอยู่นั้นอาณาจักรลังกาสุกะ (Langkasuka) ก็เจริญเติบโตควบคู่กัน เดิมอาณาจักรลังกาสุกะเคยนับถือพุทธศาสนาจากการเผยแผ่ในรัชสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราชและเปลี่ยนเป็นอิสลามเมื่อมีการเผยแผ่จากพ่อค้าอาหรับเข้ามาในอาณาจักร นอกจากอาณาจักรลังกาสุกะจะเติบโตร่วมสมัยกับอาณาจักรคงคานครา บริเวณแหลมมลายูแล้วนั้นยังมีอาณาจักรปันปัน (Pan Pan) ซึ่งเจริญรุ่งเรืองในคริสต์ศตวรรษที่ 3 และเสื่อมสลายลงไปในคริสต์ศตวรรษที่ 7 ปรากฏอยู่ด้วยเช่นกัน อาณาจักรปันปันมีศูนย์กลางอยู่บริเวณรัฐกลันตันและตรังกานูซึ่งเป็นอาณาจักรของชาวฮินดู (दानุภา ไชยพรรณม, 2556: 244 - 254)

ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 7 อาณาจักรศรีวิชัยค่อยๆรุ่งเรืองและมีอำนาจขึ้น เดิมอาณาจักรศรีวิชัยเป็นอาณาจักรฮินดูแต่เปลี่ยนมานับถือพุทธศาสนาจากการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ชาวจีนซึ่งเดินทางมากับคณะพ่อค้า อาณาจักรศรีวิชัยมีความเจริญรุ่งเรืองทางการค้ามากและมีเมืองท่าทางการค้าที่สำคัญหลายแห่งทั้งบริเวณเกาะสุมาตราและคาบสมุทรมลายู ในช่วงที่อาณาจักรศรีวิชัยมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นช่วงเวลาที่มีการใช้ภาษามลายูกันอย่างแพร่หลายในฐานะภาษาสากลที่ใช้ในการค้าขาย (บาร์บารา วัตสัน อันดาเยา, ลีโอนาร์ต วาย. อันดาเยา, 2551: 36)

ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 อาณาจักรศรีวิชัยค่อยๆเสื่อมอำนาจลง ผู้ปกครองอาณาจักรโจฬะ (Chola) ซึ่งมาจากอินเดียทางตอนใต้หรือรัฐทมิฬในปัจจุบัน จึงเริ่มแผ่ขยายอำนาจเข้ามายึดครองดินแดนของอาณาจักรศรีวิชัยที่เมืองเกอดะฮ์ แต่ไม่ได้เข้ายึดเมืองในสุมาตราซึ่งเดิมเคยอยู่ใต้อิทธิพลของอาณาจักรศรีวิชัย จึงทำให้เมืองต่างๆบริเวณเกาะสุมาตรารวมตัวกันตั้งเป็นอาณาจักรสิงหะสาห์รี (Singhasari) ซึ่งมีอำนาจมากในชวาและสุมาตรา ต่อมาจึงสามารถเข้าโจมตีอาณาจักรโจฬะที่ศรีวิชัยและยึดครองดินแดนของศรีวิชัยบนแหลมมลายูได้ทั้งหมด แต่เมื่อเกิดกบฏขึ้น

ในอาณาจักร ความรุ่งเรืองของอาณาจักรสิงหะสำหรับก็หมดลง หลังจากนั้นอาณาจักรมัชฌปาหิต (Majapahit) ขึ้นมามีอำนาจแทนที่ จนกลายเป็นอาณาจักรที่มีอำนาจทางการเมืองและการค้ามากที่สุด ในแหลมมลายู เกาะบอร์เนียวและหมู่เกาะอินโดนีเซีย (ไรอัน, เอน.เจ, 2526: 35 - 59)

การเข้ามาของศาสนาอิสลามเกิดขึ้นในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 คณะเดินทางของเจิ้งเหอ (Zheng He) นายพลเรือชั้นที่ชาวจีนของจักรพรรดิหย่งเล่อในสมัยราชวงศ์หมิง (Ming Dynasty) เดินทางเข้ามาในแหลมมลายูพร้อมด้วยชาวมุสลิมจากประเทศจีนและตั้งบ้านเรือนของชาวมุสลิมบริเวณแหลมมลายู ในขณะที่เดียวกันพ่อค้าชาวอาหรับก็เดินทางเข้ามาตั้งบ้านเรือนด้วยเช่นกัน เนื่องจากเหตุผลด้านความเจริญทางการค้าของดินแดนแห่งนี้ การเข้ามาของพ่อค้าชาวอาหรับและชาวมุสลิมทำให้เกิดการเผยแผ่ศาสนาอิสลามในแหลมมลายูและเกาะสุมาตราเพราะเมื่อชาวมุสลิมตั้งชุมชนขึ้นที่ใดก็จะสร้างศาสนสถานของตนขึ้นและนำศาสนาอิสลามมาเผยแผ่ให้กับชนพื้นเมือง การที่ชนพื้นเมืองยอมรับนับถือศาสนาอิสลามได้นั้นเป็นเพราะผู้ที่นำศาสนาอิสลามเข้ามาในบริเวณนี้เพียงแค่มุสลิมเผยแผ่หลักคำสอนและแนวทางปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามเท่านั้น มิได้บีบบังคับชาวพื้นเมืองให้ยอมรับนับถือศาสนาอิสลามแต่อย่างใด รวมไปถึงศาสนาอิสลามที่ได้รับการนำเข้ามาเผยแผ่ในบริเวณนี้เป็นศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่แบบซุฟี (Sufi) ที่เน้นการเข้าถึงพระเจ้าด้วยการบำเพ็ญสมาธิและมีความเชื่อในเรื่องลี้ลับไม่ต่างจากความเชื่อของชนพื้นเมืองดั้งเดิมจึงทำให้ศาสนาอิสลามสามารถแพร่เข้าถึงชนพื้นเมืองได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากดินแดนบริเวณคาบสมุทรมลายูจะรับเอาศาสนาอิสลามเข้ามาปรับใช้แล้วนั้น ในด้านการเมืองการปกครองชาวมลายูยังได้รับแนวคิดการปกครองแบบรัฐสุลต่าน (Sultanate) จากชาวมุสลิมเข้ามาปรับใช้ด้วยโดยสุลต่านคือผู้ปกครองที่เป็นทั้งผู้นำทางการเมืองและศาสนา การที่ผู้ปกครองชาวมลายูใช้ระบบการปกครองแบบสุลต่านและเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามนั้นทำให้เกิดผลในด้านบวกต่ออาณาจักรเนื่องจากการนับถือศาสนาอิสลามของผู้ปกครองในอาณาจักรต่างๆ บริเวณคาบสมุทรมลายูถือเป็นการสร้างเครือข่ายซึ่งกันและกันในการต่อต้านอำนาจจากอาณาจักรมัชฌปาหิต (อารยธรรมตะวันออก, 2551: 320 - 324) เมื่อรัฐต่างๆ เริ่มปกครองตนเองได้จึงประกาศตัวเป็นอิสระจากอาณาจักรมัชฌปาหิต ราชวงศ์มัชฌปาหิตจึงล่มสลายและรัฐอิสลามหรือรัฐสุลต่านจึงค่อยๆ เรืองอำนาจขึ้นมาแทนที่ อันได้แก่ รัฐสุลต่านเกอดะฮ์ รัฐสุลต่านมะละกาและรัฐสุลต่านโจโฮร์ ในตอนนี้ประชาชนที่นับถือศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธจึงอพยพย้ายถิ่นฐานไปตั้งบ้านเรือนยังชวาตะวันออกและเกาะบาหลี (ดาณฎา ไชยพรธรรม, 2556: 244 - 254)

ในส่วนความสัมพันธ์กับสยามด้านการเมืองการปกครองนั้นเชื่อกันว่าในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 14 เมืองในแหลมมลายูบางส่วนเป็นเมืองในการปกครองของอาณาจักรสุโขทัย (อาณัติ อนันตภาค, 2557: 42) ต่อมาประมาณช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 อาณาจักรมะละกาที่ครั้งหนึ่งเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ บริเวณแหลมมลายูเริ่มเจริญรุ่งเรืองขึ้นจากการค้าเพราะบริเวณดังกล่าวถือเป็น

จุดเชื่อมเส้นทางการเดินเรือที่สำคัญระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก มะละกาจึงกลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นแหล่งชุมนุมพ่อค้าจากตะวันออกกลาง รวมทั้งเป็นเมืองที่มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมจากหลากหลายประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ภูมิศาสตร์ที่ตั้งเมืองจะมีส่วนทำให้มะละกามีเรือสินค้าต่างชาติเข้ามาซื้อขายอยู่ตลอดเวลาแล้วนั้น การที่มะละกาเป็นแหล่งสินค้าที่ตลาดโลกต้องการ เช่น ของป่า เครื่องเทศ ดีบุก ทองคำ รั้งนกและไม้กฤษณา ยังมีส่วนทำให้มะละกาเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (วงเดือน ทองเจียว และ เอกญารัตน์ ทองเจียว, 2556: 128 - 129)

ในเวลาที่เมืองมะละกาเจริญรุ่งเรืองเป็นเวลาเดียวกับที่อาณาจักรอยุธยาของสยามกำลังเจริญเติบโตเช่นเดียวกัน ผู้ปกครองมะละกาตระหนักได้ถึงอำนาจของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถจึงส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับราชสำนักอยุธยาใน ค.ศ. 1456 และใน ค.ศ. 1458 รวมทั้งยอมรับว่ามะละกาเป็นเมืองในปกครองของสยาม เมืองมะละกายังมีความสัมพันธ์กับสยามทางด้านเศรษฐกิจเนื่องจากเมืองมะละกามีหน้าที่ส่งสินค้าต่างๆรวมถึงผ้าฝ้ายจากอินเดียเข้ามาให้ในราชสำนักเพื่อแลกกับข้าวที่สยามปลูกและส่งลงไปให้

ในสมัยที่สุลต่าน เมกัต อิศคันดาร์ ปกครองมะละกา พระองค์ทรงใช้นโยบายเปิดสัมพันธไมตรีกับจีนซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจในเวลานั้นเพื่อหวังจะคานอำนาจกับอาณาจักรอยุธยาที่มีอาณาเขตและอำนาจมากในช่วงนั้น จักรพรรดิฉินในสมัยของราชวงศ์หมิงให้ความสำคัญกับอาณาจักรมะละกามากเพราะถือว่ามะละกาเป็นเมืองศูนย์กลางฝั่งตะวันตกในเส้นทางการค้า จักรพรรดิฉินได้ส่งเจ้าหญิงฉินมาเป็นชายาของสุลต่านพระองค์หนึ่งจึงทำให้มะละกามีอำนาจทางการเมืองคู่ไปกับความมั่งคั่งทางการค้า (ดวงธิดา ราเมศวร์, 2548: 151 - 177) ต่อมาเมื่อสุลต่าน มันซูร์ ซาร์ ปกครองมะละกาสืบต่อจาก สุลต่าน เมกัต อิศคันดาร์ ซาร์ เป็นเวลาที่บ้านเมืองมะละกาเป็นปึกแผ่นมั่นคง ทำให้มะละกาเริ่มปลดปล่อยตัวเองจากการเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรอยุธยาโดยไม่ส่งบรรณาการมายังราชสำนักสยามและเข้าตีเมืองปาฮังซึ่งเป็นเมืองขึ้นของสยามเพื่อขยายอำนาจของตนเอง ทำให้สยามต้องส่งกองทัพจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งเป็นหัวเมืองทางใต้ของสยามลงไปปราบปรามแต่ก็ไม่สำเร็จ

3.2 การเข้ามาของชาติตะวันตกในดินแดนมลายูและความสัมพันธ์กับสยาม

ความรุ่งเรืองทางการค้าของมะละกาในสมัยของสุลต่านมันซูร์ ซาร์ ทำให้ชาวโปรตุเกสสนใจดินแดนแห่งนี้และเดินทางมายังมะละกาแต่การเข้ามาของโปรตุเกสทำให้ชาวเมืองไม่พอใจเพราะชาวโปรตุเกสมีท่าทีก้าวร้าว หยาบคาย และข่มขู่สุลต่านเพราะต้องการเข้ายึดครองและใช้เมืองมะละกาเป็นศูนย์กลางท่าเรือของตนซึ่งโปรตุเกสมีอำนาจในการเรียกเก็บภาษีสินค้าได้เองโดยไม่ต้องผ่าน

สุลต่าน จึงทำให้สุลต่านไม่พอใจเพราะความมั่งคั่งและอำนาจของสุลต่านจะลดลง ในขณะที่เดียวกัน ช่วงเวลานี้เป็นเวลาที่มะละกาเริ่มอ่อนแอเนื่องจากการมีผู้ปกครองที่ขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น โปรตุเกสจึงอาศัยจังหวะเวลาดังกล่าวเข้าโจมตีและสามารถเข้ายึดครองมะละกาได้สำเร็จในวันที่ 10 สิงหาคม ค.ศ. 1511 เมื่อชาวโปรตุเกสเข้าครอบครองเมืองได้แล้วจึงขับไล่พ่อค้าชาวมุสลิมออกจากมะละกา รวมถึงทำลายศาสนสถานของชาวมุสลิมและสร้างป้อมอาฟาโมซาซึ่งเป็นป้อมปราการหินชั้นที่ริมแม่น้ำมะละกาเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของตนเองในการปกครอง การที่ชาวโปรตุเกสยึดครองมะละกาได้ สำเร็จนั้นทำให้ชาวมลายูที่ไม่พอใจการเข้ามามีอำนาจของโปรตุเกสอพยพไปตั้งถิ่นฐานยังบริเวณ เมืองโจฮอร์ อาเงะห์ และบรูไนเพื่อจะกลับมาต่อสู้กับโปรตุเกสอีกครั้ง (วงเตือน ทองเจียว และ เอกญารัตน์ ทองเจียว, 2556: 130 - 133)

เมื่อโปรตุเกสปกครองมะละกาไปได้ระยะหนึ่ง ในสมัยของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองแห่งอาณาจักรอยุธยา ราชอาณูแห่งปัตตานีซึ่งเป็นเมืองประเทศราชของอาณาจักรอยุธยาไม่ยอมรับการขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองและยังทรงทำทลายอำนาจของสยามด้วยการยกกราฎกษัตริย์ให้แก่สุลต่านแห่งโจฮอร์ ทั้งๆที่ราชอาณูไม่เคยอภิเษกสมรสกับออกญาเดโช ซึ่งเป็นเจ้าเมืองพัทลุงในขณะนั้นและยังเป็นบุตรชายของเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช รวมทั้งยังส่งกองทัพเข้าโจมตีเมืองประเทศราชทางใต้ของสยามอื่นๆ เช่น พัทลุง สงขลาและนครศรีธรรมราช โดยมีโปรตุเกสสนับสนุน จึงทำให้สมเด็จพระเจ้าปราสาททองไม่พอพระราชหฤทัยและทรงขอให้ฮอลันดาส่งทหารมาช่วยทำศึกโดยทรงอนุญาตให้ชาวฮอลันดามีสิทธิ์ในการซื้อหนังกวางและไม้ฝางเพื่อนำไปขายต่อยังต่างประเทศเป็นการตอบแทน เหตุการณ์ในครั้งนี้สยามสามารถตีเมืองนครศรีธรรมราชกลับคืนมาจากปัตตานีได้สำเร็จแต่ปัตตานีก็ยังคงทำศึกกับสยามอยู่เรื่อยมาจนสิ้นรัชสมัยของราชอาณู ปัตตานีได้ขอเข้ามาอยู่ใต้การปกครองของสยามเช่นเดิมโดยได้รับความช่วยเหลือจากสุลต่านเมืองเกอดะฮ์ (วัยอาจ, เดวิด เค., 2556: 173 - 174)

ในช่วงนั้นชาวฮอลันดาเดินทางมายังดินแดนตะวันออกและเข้ามาตั้งสถานีการค้าและบริษัทการค้าที่เมืองปัตตาเวีย (Batavia) หรือจาการ์ตา (Jakarta) ภายใต้ชื่อ ดัตช์ อีสต์ อินเดีย คอมพานี (Dutch East India Company) เมื่อฮอลันดาต้องการขยายฐานอำนาจทางการค้าบริเวณแหลมมลายู ฮอลันดาจึงเดินทางเข้ามาเมืองมะละกาเพื่อเข้าช่วยโจฮอร์รบกับโปรตุเกสเพราะฮอลันดากับโปรตุเกสมีความขัดแย้งกันมาก่อน การสู้รบดำเนินไปเป็นเวลาหลายสิบปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1606 จนเมื่อโปรตุเกสพ่ายแพ้ในการสู้รบโปรตุเกสจึงเริ่มหมดอำนาจบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในค.ศ. 1641 ฮอลันดาจึงเข้าครอบครองมะละกาตั้งแต่นั้นมา (วัยอาจ, เดวิด เค., 2556: 260)

ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมาอังกฤษเริ่มให้ความสนใจและเริ่มเข้ามามีบทบาทในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากเดิมที่อังกฤษสนใจการค้าเฉพาะบริเวณอินเดียและบริษัทอีสต์อินเดีย (East India Company) ของอังกฤษได้รับผลประโยชน์เป็นจำนวนมากจากการค้าบริเวณนี้

การค้าขายของอังกฤษกับจีนที่อังกฤษได้รับผลประโยชน์มหาศาลเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้อังกฤษสนใจดินแดนบริเวณบอร์เนียวและคิดจัดตั้งสถานีการค้าที่เกาะปีนังขึ้นเนื่องจากบริเวณเกาะปีนังเป็นเมืองท่าแวะพักจอดเรือและค้าขายรวมทั้งยังมีผลิตผลทางการเกษตรที่สำคัญคือ ข้าว น้ำตาลจากอ้อยและเครื่องเทศอันเป็นสินค้าที่ชาวยุโรปต้องการมาก

ความสัมพันธ์ทางการเมืองการปกครองระหว่างแหลมมลายูกับอาณาจักรสยามในสมัยธนบุรีนั้นเมื่ออาณาจักรอยุธยาเสียแก่พม่าเป็นครั้งที่ 2 ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1767 ในเวลานั้นกรุงศรีอยุธยาเสียหายย่อยยับและชาวผู้ปกครองที่จะเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนจึงเกิดการตั้งตนเป็นใหญ่ของกลุ่มผู้นำต่างๆทั่วอาณาจักร เช่น กลุ่มของเจ้าพิมาย ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มของเจ้าพระฝาง ทางเหนือ และกลุ่มของนายสินหรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทางภาคตะวันออก ในช่วงที่กรุงศรีอยุธยากำลังประสบปัญหาทั้งจากภายในและภายนอกทำให้เมืองประเทศราชต่างๆ รวมถึงหัวเมืองมลายูทางใต้ประกาศตัวเป็นอิสระจากสยาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองนครศรีธรรมราชที่เคยเป็นหัวเมืองทางใต้ของกรุงศรีอยุธยา เจ้าผู้ครองนครตั้งตนเป็นใหญ่เพราะมีหัวเมืองมลายูทางใต้ยื่นให้การสนับสนุนและเข้าเป็นพวกด้วย (วัยอาจ, เดวิด เค., 2556: 220) เมื่อนายสินหรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสามารถสู้รบเอาชนะพม่าและตั้งตนเป็นพระมหากษัตริย์แห่งกรุงธนบุรีได้แล้วนั้นจึงทรงเริ่มปราบปรามกลุ่มผู้นำที่ตั้งตนเป็นใหญ่ทั่วราชอาณาจักรและทรงยกทัพลงไปตีเมืองนครศรีธรรมราชเพื่อปราบเจ้านครศรีธรรมราชที่คิดกบฏ จนสามารถตีเมืองนครศรีธรรมราชให้กลับมาเป็นหัวเมืองประเทศราชทางใต้ของสยามได้ดังเดิม ในการนี้สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงแต่งตั้งเจ้าพระยานคร (หนู) ขึ้นเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชแทนเจ้าเมืองคนก่อนและทรงมอบหมายให้เมืองนครศรีธรรมราชมีสิทธิ์ในการปกครองหัวเมืองทางใต้อื่นๆในคาบสมุทรมลายู เมื่อเมืองนครศรีธรรมราชกลับมาเป็นเมืองขึ้นของสยามเหมือนเดิมนั้นทำให้เมืองปัตตานี ไทรบุรีและตรังกานูยอมส่งเครื่องราชบรรณาการมาให้ราชสำนักสยามเหมือนเช่นเคยเพราะในขณะนั้นกรุงธนบุรีเริ่มมีอำนาจเข้มแข็งขึ้นและในขณะเดียวกันหัวเมืองมลายูทางใต้เหล่านี้ต่างต้องการความช่วยเหลือจากสยามในการปราบปรามและขับไล่พม่าออกจากบ้านเมืองของตน (วัยอาจ, เดวิด เค., 2556: 223 - 224)

ความสัมพันธ์ระหว่างแหลมมลายูกับสยามในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ในด้านการเมืองการปกครองนั้น หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1782 แล้วนั้น พม่ายังคงยกทัพมาโจมตีสยามทั้งทางเหนือและทางใต้ ในการนี้พม่าได้ยกทัพเข้าโจมตีหัวเมืองบริเวณคาบสมุทรมลายู เจ้าเมืองต่างๆเตรียมทำศึกกับพม่าอย่างแข็งขันแต่ในเวลานั้นเจ้าพระยานคร (พัฒน์) เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งเป็นบุตรชายของเจ้าพระยานคร (หนู) และเจ้าเมืองปัตตานีไม่ได้สู้รบกับพม่าอย่างแข็งขันและปล่อยให้พม่าเข้ามาในเมือง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงมีพระราชบัญชาให้สมเด็จพระ

กรมพระราชวังบวรสุรสิงหนาทลงไปปราบปรามเมืองนครศรีธรรมราชและปัตตานีจนได้รับชัยชนะ หลังจากเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นพระองค์จึงทรงปรับเปลี่ยนการปกครองหัวเมืองทางใต้ของสยามใหม่โดยปลดสุลต่านปัตตานีคนเก่าออกและแต่งตั้งสุลต่านคนใหม่เข้าปกครอง ดังนั้นหัวเมืองทางใต้ อื่นๆที่เคยร่วมมือกับเมืองปัตตานีเป็นกบฏต่อสยาม เช่น ไทรบุรี กลันตันและตรังกานูต่างส่งต้นไม้เงินต้นไม้ทองเป็นบรรณาการยอมเป็นประเทศราชของสยามต่อไป

ในปี ค.ศ. 1791 เกิดความวุ่นวายขึ้นในเมืองปัตตานีและเมืองไทรบุรีขึ้นอีก ทำให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงต้องส่งกองทัพลงไปปราบปราม หลังจากนั้นจึงทรงปรับการปกครองโดยแยกเมืองกลันตันและตรังกานูออกจากกันในปี ค.ศ. 1800 และทรงแบ่งการปกครองเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมืองย่อย โดยให้เมืองสงขลาเป็นผู้ปกครองและต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมายังราชสำนักสยามทุก 3 ปี (วैयाจ, เดวิด เค., 2556: 259)

ในส่วนของเมืองไทรบุรีนั้นเกิดการแย่งชิงตำแหน่งสุลต่านกันขึ้นหลังจากที่สุลต่านดิยาอูดิน ทรงสละพระราชอำนาจ พระยาสงขลาซึ่งเป็นผู้ควบคุมหัวเมืองทางใต้จึงสนับสนุนให้สุลต่านอาหมัด ทาจูดิน (ตงกู ปะแงร์) ซึ่งเป็นโอรสองค์โตขึ้นเป็นสุลต่าน ในขณะที่พระราชวงศ์และข้าราชการคนอื่น ๆ ในไทรบุรีไม่เห็นชอบด้วยแต่ไม่สามารถทำอะไรได้เพราะในขณะนั้นไทรบุรีเป็นเมืองประเทศราชของสยามและพระยาสงขลาได้นำตัวสุลต่านอาหมัด ทาจูดิน เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชที่กรุงเทพฯ พร้อมทั้งได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แต่งตั้งให้เป็น “พระยา” แล้ว (พรพรรณ ทองตัน, 2554: 116)

ในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงครองราชสมบัติสืบต่อจากพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชนั้น เกิดความวุ่นวายขึ้นทางภาคใต้เนื่องจากเจ้าเมืองภูเก็ตจับได้ว่าสุลต่านอาหมัดหรือเจ้าพระยาปะแงร์¹² แห่งไทรบุรีคิดกบฏต่อสยาม ในปีเดียวกันนี้มีข้าราชการจากหัวเมืองทางใต้เดินทางมาเข้าเฝ้าพระองค์ที่กรุงเทพฯ เพื่อรายงานว่าเจ้าพระยาไทรบุรีปกครองบ้านเมืองอย่างไม่เป็นธรรม ทั้งยังเข้าร่วมกับฝ่ายพม่าเพื่อจะโจมตีสยามรวมทั้งไม่ส่งบรรณาการมาให้กรุงเทพฯ พระองค์จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ยกกองทัพลงไปปราบปรามเจ้าพระยาไทรบุรี เจ้าพระยาไทรบุรีผู้กองทัพของสยามไม่ได้จึงหนีไปยังเกาะปีนังเพื่อทวงขอความคุ้มครองจากอังกฤษตามสัญญาที่อังกฤษได้เคยให้ไว้กับสุลต่าน अबดุลลาห์ซึ่งเป็นบิดาของเจ้าพระยาไทรบุรีและขอให้อังกฤษช่วยเหลือให้ตนเองได้ปกครองไทรบุรีอีกครั้งหนึ่ง (วैयाจ, เดวิด เค., 2556: 272) สืบเนื่องมาจากสุลต่านไทรบุรีบิดาของเจ้าพระยาปะแงร์เคยเจรจาแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับฟรานซิสไลท์ (Francis Light) ผู้แทนรัฐบาลอังกฤษ โดยสุลต่านไทรบุรีจะได้รับความคุ้มครองจากอังกฤษเมื่อ

¹² ตงกูปะแงร์ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเป็น “เจ้าพระยา” ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเนื่องจากให้ความช่วยเหลือสยามทำศึกกับพม่าที่เมืองถลางจนสยามได้รับชัยชนะ.

สยามส่งกองทัพมารุกราน ในขณะที่อังกฤษก็จะได้ผลประโยชน์จากการเข้าครอบครองเกาะแห่งนี้ สุดต่านไทรบุรีจึงอนุญาตให้อังกฤษเช่าเกาะหมากหรือเกาะป็นังทางฝั่งตะวันตกของไทรบุรีไว้เป็น สถานีการค้าเพื่อแลกกับความคุ้มครองไม่ให้สยามส่งกองทัพมาโจมตีเป็นการตอบแทนในวันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ. 1786 การที่อังกฤษมีอำนาจเหนือเกาะป็นังจึงถือเป็นจุดเริ่มต้นที่แท้จริงของอังกฤษใน ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เดช บุนนาค, 2554: 17)

ในเวลานั้นอังกฤษพยายามเข้าเจรจากับสยามเพราะอังกฤษตระหนักดีว่าสยามมีอิทธิพลใน แหลมหมลายูมากแม้กระทั่งในบริเวณเกาะป็นังที่อังกฤษขอเช่าจากสุดต่านไทรบุรีอยู่ หากอังกฤษ ต้องการขยายฐานการค้าบริเวณแหลมหมลายูอังกฤษจะต้องมีสัมพันธไมตรีที่ดีกับพระมหากษัตริย์สยาม ในการนี้อังกฤษส่งจอห์น ครอว์เฟิร์ด ผู้สำเร็จราชการในอินเดียมาเจรจการค้ากับสยามแต่ในเวลานั้น สยามไม่พอใจที่อังกฤษเข้าแทรกแซงอำนาจที่ไทรบุรีและยังให้ความช่วยเหลือเจ้าพระยาไทรบุรีผู้คิด ททรยศต่อสยาม การเจรจาดังนี้จึงไม่ประสบความสำเร็จ (วียอาจ, เดวิด เค., 2556: 273)

อังกฤษเข้าบริหารจัดการเกาะป็นังและพยายามทำให้เกาะป็นังเป็นสถานีการค้าที่ เจริญก้าวหน้าเพื่อดึงดูดให้ผู้คนเดินทางมาค้าขายจึงทำให้ฮอลันดาเสียผลประโยชน์ทางการค้าใน บริเวณแหลมหมลายู อังกฤษสร้างให้ป็นังเป็นเมืองท่าปลอดภาษีในการค้าขายทั้งสินค้าเข้าและ สินค้าออก ทำให้มีพ่อค้าเดินทางมาค้าขายบริเวณนี้มากขึ้นจนทำให้เกาะป็นังมีความเจริญรุ่งเรืองทาง เศรษฐกิจ ความเจริญดังกล่าวเป็นสิ่งดึงดูดให้มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาติเดินทางเข้ามาค้าขาย และตั้งบ้านเรือนที่เกาะป็นัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนและชาวอินเดียซึ่งเดินทางเข้ามาเป็นแรงงานใน แหลมหมลายู (เสาวลักษณ์ กิจานนท์, 2554: 133 - 136) ชาวจีนที่เข้ามายังป็นังและสิงคโปร์ในช่วงนี้ ส่วนใหญ่อพยพมาจากทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน แรงงานชาวจีนเหล่านี้มักตั้งหลักแหล่ง อยู่ที่ป็นัง มะละกาและสิงคโปร์ ส่วนชาวอินเดียนั้นเมื่อเดินทางเข้ามายังแหลมหมลายูแล้วมักประกอบ อาชีพเป็นแรงงานในภาคการเกษตร เช่น รับจ้างใช้แรงงานในสวนยางและเป็นแรงงานในเหมืองดีบุก การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในแหลมหมลายูของชาวอินเดียนั้นไม่ค่อยก่อให้เกิดปัญหาหรือความวุ่นวาย ต่อรัฐบาลอังกฤษผู้ปกครองดินแดนมลายูในขณะนั้นเนื่องจากชาวอินเดียส่วนใหญ่มาจากอินเดียซึ่งเป็น อาณานิคมของอังกฤษมาก่อนจึงทำให้คุ้นเคยกับระบบการปกครองของอังกฤษเป็นอย่างดี (บุษกร กาญจนจारी, 2544: 80 - 81)

เมื่ออังกฤษได้ครอบครองมะละกาต่อจากฮอลันดาใน ค.ศ. 1816 อังกฤษมีความคิดจะทำลาย สัญลักษณ์และสิ่งก่อสร้างต่างๆที่เป็นของโปรตุเกสและฮอลันดาแต่ เซอร์ โทมัส สแตมฟอร์ด แรฟ ฟิลส์ (Sir Thomas Stamford Raffles) ผู้แทนของบริษัทอีสต์อินเดียที่ตันทานไว้เพราะต้องการเก็บ รักษาไว้ให้เป็นอนุสรณ์ทางประวัติศาสตร์ ต่อมาอังกฤษสามารถเจรจาขอซื้อที่ดินบริเวณแคว้นเวลเลส ลีย์ (Wellesley) ซึ่งอยู่ตรงข้ามเกาะป็นังจากสุดต่านไทรบุรีได้สำเร็จเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตรไว้ รองรับการขยายตัวของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นบริเวณเกาะป็นังและเพื่อเหตุผลทางด้านความมั่นคงใน

การควบคุมเส้นทางการค้าบริเวณดังกล่าว รวมทั้งในเวลานั้นบริษัท อีสต์ อินเดียของอังกฤษยังสามารถทำให้เมืองเทศหรือสิงคโปร์ในปัจจุบันซึ่งเดิมเคยอยู่ในอำนาจของอาณาจักรโจฮอร์กลายเป็นเมืองท่าปลอดภาษีของตนเองได้จากการที่ เซอร์ โทมัส สแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์ เข้าไปเจรจากับสุลต่านฮุสเซน ชาร์ (Hussein Shah) เพื่อขอตั้งสถานีการค้าในนามบริษัท อีสต์ อินเดียและพัฒนาเมืองแห่งนี้จนเจริญก้าวหน้า (ไรอัน, เอน.เจ, 2526: 100 - 103)

การที่อังกฤษได้ครอบครองเมืองท่าที่สำคัญทั้งทางตอนเหนือและทางตอนใต้ของแหลมมลายูทำให้อังกฤษรวมการปกครองดินแดนของตนเองบริเวณแหลมมลายู อันได้แก่ มะละกา ปีนังและสิงคโปร์ตั้งเป็น สเตรตส์ เซ็ตเติลเมนต์¹³ (Strait Settlements) โดยมีป็นเมืองหลวงของเขตการปกครองภายใต้ความดูแลของบริษัท อีสต์ อินเดีย การบริหารจัดการบ้านเมืองอย่างมีระบบระเบียบของอังกฤษทำให้ดินแดนภายใต้การปกครองของอังกฤษมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการสาธารณสุขและสาธารณูปโภค (C.Mary Turnbull, 2540: 346)

เมื่ออังกฤษเริ่มมีอำนาจมากขึ้นบริเวณแหลมมลายูและดินแดนใกล้เคียง รวมทั้งเริ่มเข้ามาเป็นคนกลางในการเจรจาแก้ไขความขัดแย้งระหว่างหัวเมืองมลายูกับสยามทำให้สยามเกรงว่าอีกไม่นานเมืองไทรบุรีต้องตกเป็นของอังกฤษและอังกฤษอาจค่อยๆขยายดินแดนมาจนสามารถครอบครองสยาม ดังนั้นพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้สยามจัดการป้องกันบ้านเมืองอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันสยามก็สนับสนุนอังกฤษในการทำสงครามกับพม่า เมื่ออังกฤษครอบครองดินแดนทางตะวันออกเฉียงใต้ของพม่าได้แล้วจึงส่งร้อยเอก เฮนรี เบอร์นี เข้ามาเจรจากับสยามอีกครั้งในค.ศ. 1825 ซึ่งการเจรจาดังนี้มีเนื้อความเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสินค้าของสยามและการเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติมีสิทธิ์ค้าขายอย่างเสรี รวมไปถึงเรื่องเกี่ยวกับการครอบครองดินแดนบริเวณแหลมมลายูของสยาม การเจรจาในครั้งนี้อังกฤษต้องการให้สยามล้มเลิกการโจมตีรัฐเปอร์ค์และสลังอร์แล้วอังกฤษจะยอมรับอำนาจของสยามที่มีเหนือรัฐมลายูอื่นๆ อันได้แก่ ปัตตานี ไทรบุรี กลันตัน และตรังกานู

ในปี ค.ศ. 1831 เพียงหกปีหลังจากที่สยามยอมทำตามข้อเรียกร้องของอังกฤษแล้วนั้นก็ยังคงเกิดกบฏขึ้นที่เมืองหัวเมืองมลายูทางใต้ การกบฏครั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่เจ้าพระยาไทรบุรี (ตงกูปะแวงรัน) พยายาม ยุยงปลุกปั่นให้พระราชวงศ์และขุนนางในไทรบุรีที่ยังจงรักภักดีกับตนเอง

¹³ สเตรตส์ เซ็ตเติลเมนต์ (Strait Settlements) เป็นรูปแบบการปกครองอาณานิคมแบบหนึ่งของอังกฤษในแหลมมลายูในช่วง ค.ศ. 1826 (พ.ศ. 2369) จนถึง ค.ศ. 1867 (พ.ศ. 2410) โดยมีเมืองป็นังเป็นศูนย์กลางทางการปกครองและการค้า (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก เสาวลักษณ์ กิษานนท์. “นโยบายของอังกฤษที่สเตรตส์ เซ็ตเติลเมนต์และความสัมพันธ์กับสยาม” ใน ประวัติศาสตร์ไทยจากเอกสาร เฮนรี เบอร์นี. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร. 2554, หน้า 133 – 144.)

เกลียดชังและต่อต้านอำนาจการปกครองของสยามที่ทำให้ตนเองต้องถูกถอดยศและไม่สามารถกลับมาปกครองไทรบุรีได้อีก โดยมีหัวเมืองปัตตานีทั้ง 7 เมืองกลันตันและเมืองตรังกานูร่วมก่อกบฏขึ้นเพื่อหวังจะเป็นอิสระจากการปกครองของสยาม เมื่อสยามจัดการปราบปรามกบฏได้แล้วนั้น กองทัพสยามได้รับข่าวของเครื่องใช้และกวาดต้อนเชลยศึกจำนวนหลายพันคนกลับไปยังกรุงเทพฯ ด้วย (วียาจ, เดวิด เค., 2556: 287 - 288)

หลังจากเกิดการกบฏที่ผ่านมามีไม่ถึงสิบปีก็ได้เกิดการกบฏขึ้นที่เมืองไทรบุรีอีกครั้ง โดยตนกูมัสฮัดหรือตนกูมูฮัมหมัด ซาฮัด หลานของตนกูปะแงร์นกับตนกูมัตอาเก็บและวัน อาลี ซึ่งเป็นสัดทะเล การกบฏดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อเจ้าเมืองสงขลาและเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งเป็นข้าราชการที่สยามแต่งตั้งมาให้ดูแลควบคุมหัวเมืองมลายูทางใต้ต้องเดินทางกลับไปร่วมงานพระเมรุของสมเด็จพระศรีสุทาลัย พระราชชนนีของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่กรุงเทพฯ ในการนี้ตนกูมัสฮัดได้ก่อจลาจลโดยได้รับการสนับสนุนจากหัวเมืองทั้งเจ็ดและเข้ายึดเมืองไทรบุรี เมืองสงขลาและเมืองปัตตานี เมื่อทางราชสำนักกรุงเทพฯ ทราบเรื่องจึงส่งกำลังทหารจากกรุงเทพฯ มาทางเรือเพื่อสมทบกับกองกำลังของเจ้าพระยานคร เจ้าพระยาสงขลาและเจ้าเมืองพัทลุง สยามจึงสามารถยึดเมืองไทรบุรี เมืองสงขลาและเมืองปัตตานีคืนมาได้ทำให้พวกกบฏต่างหลบหนีไป การกบฏดังกล่าวทำให้เมืองไทรบุรีเสียหายมาก ประชาชนต่างพากันหวาดกลัวจึงอพยพไปยังป็นังและเวลเวสลิย (พรพรรณทองตัน, 2554: 115 - 129) นอกจากนี้ที่เมืองกลันตันก็เกิดสงครามกลางเมืองจากการชิงราชบัลลังก์ขึ้น สยามจึงส่งกองกำลังไปปราบปรามและสามารถควบคุมเหตุการณ์ไว้ได้

ความไม่สงบในหัวเมืองมลายูที่เกิดขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ทำให้สยามมีนโยบายใหม่เกี่ยวกับการปกครองหัวเมืองมลายูโดยพยายามให้คนในพื้นที่ขึ้นเป็นผู้ปกครองเมืองแทนที่จะส่งข้าราชการจากกรุงเทพฯ ลงไปปกครองเพราะผู้ปกครองที่เป็นคนพื้นเมืองจะสามารถเข้าใจวิถีปฏิบัติของประชาชนในพื้นที่ได้ดีกว่าผู้ปกครองจากส่วนกลาง

ในส่วนของกบฏเมืองไทรบุรีนั้นสยามพยายามแก้ไขโดยการคืนยศสุลต่านให้ผู้ครองเมืองกลับเข้ามาปกครองเมืองเหมือนเดิมเพื่อลดความขัดแย้งลง รวมทั้งทรงลดทอนกำลังของเมืองไทรบุรีโดยการแบ่งเมืองไทรบุรีออกเป็นเมืองย่อย 4 เมือง ได้แก่เมืองไทรบุรี เมืองเปอร์ลิส เมืองสตูลและเมืองกะปิงปาสู และให้แต่ละเมืองเป็นอิสระต่อกันแต่ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของเมืองนครศรีธรรมราช

หลังจากการจัดระเบียบการปกครองใหม่ในดินแดนมลายูแล้วทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในแหลมมลายูมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ในช่วงปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเจ้าพระยาไทรบุรีมีความประสงค์กลับมาตั้งเมืองไทรบุรีเพราะเริ่มชราภาพลง จึงทำหนังสือขอพระราชทานอภัยโทษมายังราชสำนักที่กรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระราชทานอภัยโทษและแต่งตั้งให้เจ้าพระยาไทรบุรีกลับมาครองเมืองไทรบุรีดังเดิมตามตำแหน่งที่ว่างลง (วียาจ, เดวิด เค., 2556: 288 - 289)

ในส่วนของอังกฤษเองก็ยังคงมีความคิดที่จะขยายฐานอำนาจบริเวณแหลมมลายูออกไปทางอ้อมโดยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ชาวอังกฤษเป็นผู้สำเร็จราชการประจำเข้าไปเป็นที่ปรึกษาให้กับสุลต่านในรัฐต่างๆ แต่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนักเนื่องจากชาวอังกฤษที่เข้าไปในรัฐมลายูต่างๆ ยังไม่มีความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง รวมไปถึงเรื่องการเก็บภาษีซึ่งทำให้สุลต่านได้รับผลประโยชน์ลดลงจึงสร้างความไม่พอใจให้สุลต่านและประชาชนชาวมลายู แต่อังกฤษก็ได้ใช้สงครามระหว่างรัฐประกรกับรัฐมลายูอื่นๆ ที่ต้องการยึดครองรัฐประกร ซึ่งมีแร่ดีบุกอุดมสมบูรณ์หาผลประโยชน์ให้ตนเองโดยการเสนอตัวเป็นคนกลางในการยุติความขัดแย้งดังกล่าว

อังกฤษได้กำหนดข้อตกลงปังกอร์ขึ้นเพื่อให้รัฐอื่นๆ หยุดการรุกรานรัฐประกร แต่แทนที่รัฐประกรจะได้รับความคุ้มครองและรัฐต่างๆ ในแหลมมลายูจะได้ประโยชน์จากข้อตกลงในครั้งนี้ กลับกลายเป็นว่าอังกฤษเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของรัฐประกรมากที่สุด จนทำให้เกิดการต่อต้านชาวตะวันตกของชนพื้นเมืองมลายูขึ้น ผู้นำการต่อต้านชาวตะวันตกในแหลมมลายูได้ร่วมมือกับสุลต่านประกรต่อต้านอำนาจของชาวอังกฤษโดยการลักพาตัว นาย เจมส์ เบิร์ธ (James Birth) เจ้าหน้าที่ระดับสูงของอังกฤษประจำรัฐประกรไปสังหารที่หมู่บ้านปาซีร์ริมฝั่งแม่น้ำประกร อังกฤษจึงนำทหารเข้ามาปราบปรามประชาชนชาวมลายูที่ต่อต้านการปกครองของอังกฤษ ทำให้สุลต่านประกรหนีไปอาศัยอยู่ที่เกาะซีเชลล์ (Seychelles) เมื่อรัฐประกรไม่มีสุลต่านปกครองอังกฤษจึงเข้ายึดครองประกรไว้และได้รับผลประโยชน์จากการค้าดีบุกในรัฐนี้ตั้งแต่นั้นมา (ดาณูภา ไชยพรธรรม, 2556: 270)

ในตอนแรกอังกฤษดำเนินนโยบายไม่แทรกแซงกิจการภายใน (Non - Intervention Policy) ของดินแดนมลายูแต่จะเข้าแทรกแซงเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์บริเวณสเตรทส์เซ็ทเทิลเมนต์เท่านั้น แต่ในเวลาต่อมาเกิดความขัดแย้งระหว่างกรรมกรเหมืองแร่ดีบุกชาวจีนในรัฐสลังงอและรัฐเปรักจนทำให้เหมืองแร่ดีบุกเกิดความเสียหาย อังกฤษจึงเริ่มทบทวนนโยบายการปกครองแหลมมลายูใหม่เพื่อหาทางแก้ปัญหาและหาหนโยบายการปกครองชาวจีนในแหลมมลายูโดยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ชาวอังกฤษเป็นผู้สำเร็จราชการประจำ (Resident) เข้าไปเป็นที่ปรึกษาให้กับสุลต่านในรัฐต่างๆ โดยสุลต่านต้องขอคำปรึกษาในการบริหารบ้านเมืองจากผู้สำเร็จราชการชาวอังกฤษทุกครั้งยกเว้นเพียงเรื่องศาสนาและประเพณีปฏิบัติของชาวมลายูเท่านั้น รัฐเปรักเป็นรัฐแรกในแหลมมลายูที่อังกฤษส่งผู้สำเร็จราชการประจำเข้าไปปกครองตั้งนั้นจึงถือว่าเดือนมกราคม ค.ศ. 1874 เป็นจุดเริ่มต้นของการสถาปนารัฐในอารักขาอังกฤษในดินแดนมลายูด้วยระบบเรซิเดนต์ (บุษกร กาญจนจारी, 2544: 72)

ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 - 19 ดินแดนหลายแห่งบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกชาติตะวันตกเข้ายึดครอง อังกฤษเองแม้ว่าจะตั้งสถานีการค้าขึ้นที่เกาะปีนังและสิงคโปร์แล้วนั้นอังกฤษยังคงพยายามแทรกแซงอำนาจของสุลต่านในรัฐอื่นๆ บริเวณแหลมมลายูซึ่งส่งผลกระทบต่อ

สยามเพราะในขณะนั้นเมืองมลายูบางเมืองถือว่าเป็นประเทศราชของสยาม เช่น กลันตัน ตรังกานู เป็นต้น

หัวเมืองมลายูในสมัยนั้นจึงถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษคือเมืองมลายูทางใต้และส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของสยามคือหัวเมืองมลายูทางเหนือ การที่อังกฤษสนใจเข้าครอบครองดินแดนบริเวณแหลมมลายูนั้นเนื่องจากแหลมมลายูตั้งอยู่บริเวณเส้นทางการค้าระหว่างจีนและอินเดียและเป็นที่ตั้งที่เหมาะสมในการจอดพักเรือและขนส่งสินค้า อังกฤษจึงต้องการเข้าครอบครองแหลมมลายูเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้าของตนเองในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อภิชา ชูติพงศ์พิสิฐกุล, 2550: 215)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเกิดปัญหาการแทรกแซงอำนาจการปกครองในดินแดนมลายูจากอังกฤษหลายครั้งทำให้พระองค์ทรงกังวลว่าอังกฤษจะเริ่มเข้ามายึดครองสยามประเทศจึงทรงปรับเปลี่ยนนโยบายการปกครองแบบใหม่เพื่อให้สยามมีความเจริญทัดเทียมชาติตะวันตกและเริ่มสร้างสัมพันธไมตรีอันดีกับอังกฤษ รวมทั้งทรงพยายามทำตามข้อเรียกร้องของอังกฤษเพื่อที่จะรักษาเอกราชของสยามประเทศไว้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงต้องเสด็จพระราชดำเนินประพาสแหลมมลายูในส่วนที่เป็นเมืองประเทศราชของสยาม เช่น เมืองแขกเจ็ดหัวเมือง เมืองไทรบุรี เมืองกลันตัน เมืองตรังกานู เมืองปะลิสและเมืองสตูลหลายครั้งเพื่อตรวจตราความสงบเรียบร้อยและแสดงพระราชอำนาจของสยามที่มีเหนือเจ้าเมืองมลายูในดินแดนเหล่านั้น รวมทั้งเป็นการแสดงพระราชอำนาจให้อังกฤษได้ประจักษ์ว่าหัวเมืองมลายูดังกล่าวอยู่ภายใต้การปกครองดูแลของสยาม ในขณะเดียวกันพระองค์ก็เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษเพื่อทรงศึกษาการบริหารจัดการบ้านเมืองที่มีความเจริญตามแบบตะวันตก และทรงนำมาปรับใช้ในการบริหารสยามประเทศเพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้าและรอดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตก พระองค์จึงทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของสยามพระองค์แรกที่เสด็จประพาสแหลมมลายูในหลายโอกาสด้วยกัน (ราชพฤกษ์บุหงารายา : 50 ปีแห่งมิตรภาพระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550, 2550: 27)

แม้ว่าสยามและอังกฤษจะมีการเจรจาและหารือเกี่ยวกับข้อตกลงและผลประโยชน์ในแหลมมลายูร่วมกันหลายครั้ง แต่อังกฤษยังคงพยายามขยายอำนาจของตนเองในหัวเมืองมลายูซึ่งเป็นประเทศราชของสยามอยู่เสมอ อังกฤษพยายามใช้วิธีแต่งตั้งข้าราชการชาวอังกฤษเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในแต่ละรัฐที่สยามปกครอง เช่น รัฐกลันตันและตรังกานู พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักดีว่าอังกฤษดูเหมือนจะมีอำนาจในเมืองเหล่านี้มากกว่าสยามซึ่งถือเป็นเจ้าเมืองประเทศราชโดยตรง อีกทั้งในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาพระองค์ทรงเห็นว่าเจ้าเมืองมลายูเหล่านี้ต่างไม่เคยยอมรับอำนาจในการปกครองของสยามอย่างแท้จริงและพยายามหาทางตั้งตนเป็นอิสระทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ดังนั้นในวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1909 อังกฤษและสยามได้ทำสนธิสัญญาร่วมกันซึ่งสยามโอนอำนาจใน

การปกครองรัฐไทรบุรี เปอร์ลิส กลันตันและตรังกานู ให้แก่อังกฤษ สยามจะมีสิทธิ์แต่งตั้งที่ปรึกษาไปประจำการที่เมืองมลายูเหล่านั้นแต่ผู้แทนจากสยามที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาจะต้องได้รับความเห็นชอบจากทางอังกฤษเสียก่อน โดยมีข้อแลกเปลี่ยนว่าอังกฤษต้องยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกับคนในบังคับของอังกฤษในสยามและสยามขอกู้เงินสร้างทางรถไฟเชื่อมระหว่างมณฑลเพชรบุรีไปทางใต้เพื่อให้ติดต่อกับหัวเมืองมลายูได้สะดวกขึ้น แม้อังกฤษจะยินยอมให้กู้เงินแต่อังกฤษขอเป็นผู้ดำเนินการสร้างทางรถไฟสายนี้เอง (เพ็ญศรี คุ้ม, 2554: 149 - 159) ในเวลาดังกล่าวเมืองเหล่านั้นถูกโอนไปเป็นของอังกฤษทั้งหมดและได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นรัฐนอกสหพันธรัฐมาลายา (Unfederated Malay States) โดยมีข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษในสิงคโปร์เป็นผู้ควบคุมการบริหารราชการต่างๆ เหตุการณ์นี้จึงถือว่าทำให้อำนาจของสยามที่เคยมีเหนือเมืองประเทศราชในแหลมมลายูเหล่านี้สิ้นสุดลงและอังกฤษมีอำนาจในการปกครองดินแดนมลายูเรื่อยมา

การที่สยามยอมยกดินแดนมลายูให้กับอังกฤษเพื่อรักษาสยามประเทศไว้นั้นทำให้สุลต่านมลายูบางรัฐไม่พอใจและเจ็บแค้นกับการกระทำของสยาม กล่าวกันว่าสุลต่านแห่งไทรบุรีถึงกับรำพึงว่า “บ้านเมืองและผู้คนของเราถูกขายเหมือนกับวัวหมู่ม” (Straits Times (Singapore), 26 May 1957) อ้างถึงใน (วัยอาจ, เดวิด เค., 2556: 359) ในเวลานั้นสุลต่านมลายูแห่งรัฐต่างๆถูกโอนไปเป็นของอังกฤษทั้งหมดโดยมีข้าหลวงใหญ่ของอังกฤษในสิงคโปร์เป็นผู้ควบคุมดูแลและในการบริหารราชการต่างๆต้องมีข้าหลวงอังกฤษเป็นที่ปรึกษา

3.3 ดินแดนมลายูในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และความสัมพันธ์กับสยาม

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองเกิดขึ้นในช่วง ค.ศ. 1941 – 1945 สงครามในคราวนี้ญี่ปุ่นเป็นชาติที่เข้าโจมตีและยึดครองดินแดนบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้บริเวณแห่งนี้กลายเป็นสนามรบระหว่างอังกฤษกับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเริ่มเข้าโจมตีอังกฤษที่รัฐกลันตันในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1941 ในเวลานั้นทหารอังกฤษและชาวมลายูบางส่วนพยายามต่อสู้ป้องกันบ้านเมืองแต่ก็ต้องพ่ายแพ้ให้กับกองทัพของญี่ปุ่น ดังนั้นในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1942 ดินแดนบริเวณแหลมมลายูจึงตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นเป็นเวลานานเกือบสี่ปี

ในช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พร้อมด้วยหม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล หม่อมเจ้าหญิงพิไลยเลขา ดิศกุลและหม่อมเจ้าหญิงพัฒนา ยุ ดิศกุล ประทับอยู่ ณ เมืองปีนังในขณะนั้นเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้นในสยาม เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 การที่ทรงตัดสินพระทัยเลือกเดินทางไปยังปีนังในขณะนั้นเนื่องมาจากปีนังเป็นเมืองที่ไม่ไกลจากสยาม ที่สำคัญเมืองปีนังในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเมืองในบังคับของอังกฤษและสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพเองก็ทรงมีบุคคลที่รู้จักคุ้นเคย

อยู่ที่ปิ่นัง พระองค์และพระธิดาประทับอยู่ที่พระตำหนักซินนามอนฮอลล์ (Cinnamon Hall) ณ ถนนเกอลาไว (Kelawai Road) (ศรีณย์ ทองปาน, 28: 334 หน้า 76 - 84) การเสด็จไปยังเมืองปิ่นังในครั้งนี้จึงทำให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพและครอบครัวทรงเผชิญกับความวุ่นวายและความยากลำบากในช่วงสงครามก่อนจะเสด็จกลับประเทศไทย

การเข้ายึดครองภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของญี่ปุ่นเป็นการลบล้างความเชื่อของชาวพื้นเมืองดั้งเดิมที่คิดมาเสมอว่าไม่มีโอกาสจะเอาชนะคนผิวขาวได้ การที่ญี่ปุ่นสามารถรบชนะอังกฤษยิ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความฮึกเหิมของชนพื้นเมือง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้กับคนพื้นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการต่อสู้กับชาติตะวันตก (ธนาสุภะ ทัศนะเวทิน, 2538: 25) ญี่ปุ่นยังได้พยายามรื้อฟื้นการปกครองดั้งเดิมของมลายูในระบบสุลต่านขึ้นมาใช้อีกครั้ง จึงทำให้กลุ่มชนชั้นสูงของมลายูบางพวกยอมรับการปกครองของญี่ปุ่นเพราะหวังจะให้ญี่ปุ่นช่วยคืนเอกราชให้แก่มลายู ญี่ปุ่นพยายามกวาดล้างชาวจีนในแหลมมลายูเพราะเชื่อว่าชาวจีนเหล่านี้เข้าร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์และเคยเกี่ยวข้องกับการบริจาคเงินสนับสนุนส่งไปให้กับกองทุน China Relief Fund ที่ประเทศจีนในคราวที่จีนทำสงครามกับญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1937 ทหารญี่ปุ่นยังพยายามจับกุมนักหนังสือพิมพ์ชาวจีนและครูสอนภาษาจีนเพราะถือว่าเป็นกลุ่มคนที่เผยแพร่ลัทธิชาตินิยมให้เกิดขึ้นในหมู่ชาวจีนเพื่อต่อต้านการปกครองของทหารญี่ปุ่น ประชาชนชาวมลายูเองในระยะแรกก็รู้สึกพอใจที่ญี่ปุ่นเข้ามาในแหลมมลายูและปราบปรามชาวจีนเพราะชาวมลายูมีความรู้สึกที่ชาวจีนเริ่มเข้ามามีบทบาททางด้านเศรษฐกิจและการเมืองเหนือตนเองซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัยดั้งเดิมในดินแดนแห่งนี้ แต่อย่างไรก็ตามในช่วงที่แหลมมลายูตกอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นนั้นแหลมมลายูได้รับผลกระทบจากสงครามครั้งนี้อย่างมาก ชาวมลายูที่เคยพอใจการเข้ามาของกองกำลังทหารญี่ปุ่นต่างเริ่มได้รับความเดือดร้อนจากสงครามและในช่วงเวลานั้นอุตสาหกรรมต่างๆในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมยางพารา ปาล์มน้ำมันและดีบุกต่างประสบปัญหาขาดทุน (บุษกร กาญจนจारी, 2544: 87)

การที่ญี่ปุ่นเข้ายึดครองแหลมมลายูและพยายามกวาดล้างชาวจีนนั้น ทำให้เกิดกระแสต่อต้านทหารญี่ปุ่นขึ้นในหมู่ชาวจีนและชาวมลายูภายใต้การสนับสนุนของอังกฤษ กลุ่มต่อต้านกองกำลังทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มีจำนวน 2 กลุ่ม คือกลุ่ม AJU (Anti - Japanese Union) หรือ MPAJU (Malayan People's Anti - Japanese Union) ในเวลาต่อมา กลุ่มดังกล่าวมีหน้าที่ในการสนับสนุนหน่วยรบกองโจรในป่าหรือกองทัพสามดาว (MPAJA - Malayan People's Anti - Japanese Army) ซึ่งหน่วยงานทั้งสองอยู่ภายใต้การดูแลของพรรคคอมมิวนิสต์มลายู โดยส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเป็นชาวจีนเกือบทั้งหมด กลุ่มกองกำลังต่อต้านญี่ปุ่นเหล่านี้ต่างจะสังหารทหารญี่ปุ่นเมื่อมีโอกาส ในระยะเริ่มแรกของสงครามกองทัพญี่ปุ่นมีชัยชนะทั้งทางบก ทางเรือและทางอากาศ จึงได้ออนดินแดนบางแห่งในบริเวณแหลมมลายู คือรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานูและเปอร์ลิสที่ยึดได้จาก

อังกฤษคืนให้แก่สยาม แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ญี่ปุ่นเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ดินแดนในแหลมมลายูและดินแดนส่วนที่ไทยเคยครอบครองอันได้แก่ เมืองไทรบุรี กลันตัน ตรังกานูและเปอร์ลิสจึงกลับเป็นของอังกฤษอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากที่อังกฤษกลับเข้ามาปกครองแหลมมลายูอีกครั้งเมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามในเดือนกันยายน ค.ศ. 1945 อังกฤษพยายามทำให้เศรษฐกิจในแหลมมลายูฟื้นตัวอย่างรวดเร็วเพราะในช่วงสงครามแหลมมลายูได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง โดยอังกฤษพยายามพัฒนาผลิตผลทางการเกษตรต่างๆ เช่น ปาล์ม น้ำมัน สับปะรดและชา รวมทั้งยังพัฒนาการแพทย์และการศึกษาในดินแดนมลายูให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นด้วย (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2523: 190) การกลับเข้ามาปกครองแหลมมลายูในครั้งนี้อังกฤษมีความพยายามจะจัดตั้งสหภาพมาลายา (The Malayan Union) โดยรวมรัฐต่างๆในสหพันธรัฐมลายูได้แก่ ปีนัง มะละกา และสิงคโปร์และรัฐนอกสหพันธรัฐมลายู จำนวน 5 รัฐ คือ กลันตัน ตรังกานู เกอดะฮ์ (ไทรบุรี) เปอร์ลิสและโจโฮร์เข้าด้วยกัน โดยจะมีการแต่งตั้งผู้ว่าราชการจากส่วนกลางไปปกครองโดยลตออำนาจการปกครองของสุลต่านลง ในการนี้อังกฤษยังได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นพลเมือง (Citizenship) ของสหภาพมาลายาไว้ 4 ข้อ ดังนี้

1. ผู้ที่เกิดในสหภาพมาลายาหรือสิงคโปร์ก่อนการจัดตั้งสหภาพมาลายาและอาศัยอยู่ในดินแดนดังกล่าวในขณะนั้น
2. ผู้ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในสหภาพมาลายาหรือสิงคโปร์ในขณะนั้นและผู้ที่อยู่ในสหภาพมาลายาหรือสิงคโปร์เป็นระยะเวลา 10 ปี ก่อน 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1942 รวมทั้งต้องจงรักภักดีต่อรัฐบาลอังกฤษผู้ปกครอง
3. ผู้ที่เกิดในสหภาพมาลายาหรือสิงคโปร์หลังการจัดตั้งสหภาพมาลายาแต่มีบิดาซึ่งมีฐานะเป็นพลเมืองในขณะที่ยุติเกิดและเกิดในสหภาพมาลายาหรือสิงคโปร์
4. บุตรที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เกิดจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 1 และ 2

การกำหนดคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองดังกล่าวทำให้ชาวมลายูไม่พอใจจึงไม่เข้าร่วมในพิธีสถาปนาสหภาพมาลายาที่อังกฤษจัดขึ้น ในวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 1946 และร่วมกันก่อตั้งพรรคองค์การรวมมลายูแห่งชาติหรือพรรคอัมโน (The United Malays National Organization - UMNO) ขึ้นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1946 เพื่อต่อต้านอำนาจการปกครองของอังกฤษ โดยมีดาโต๊ะออนน์ บิน จาฟาร์ (Dato Onn bin Ja'afar) เป็นผู้นำ ทำให้อังกฤษต้องยกเลิกการจัดตั้งสหภาพมาลายาและเชิญสุลต่านรวมทั้งผู้แทนจากพรรคองค์การรวมมลายูแห่งชาติหรือพรรคอัมโนเข้าร่วมประชุมหาข้อสรุปในการจัดตั้งสหภาพมาลายาอีกครั้งหนึ่ง การหารือดังกล่าวนำไปสู่ข้อตกลงสหพันธรัฐ (Federation Agreement) ที่มีขึ้นในปี ค.ศ. 1948 ซึ่งมีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับคุณสมบัติความเป็นพลเมืองในสหพันธรัฐมาลายา โดยข้อตกลงระบุว่าผู้ปกครองชาวอังกฤษต้องพิทักษ์ฐานะพิเศษของชาวมลายูและผลประโยชน์ที่ถูกต้องตามกฎหมายของชุมชนอื่น (บุษกร กาญจนจारी, 2544:

90) จากข้อตกลงดังกล่าวทำให้มีผู้ที่มีเชื้อชาติอื่นแต่อาศัยอยู่บริเวณแหลมมลายูและสิงคโปร์จะกลายเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐมาลายาได้ยากขึ้นแต่ชาวมลายูทั้งหมดในบริเวณดังกล่าวจะกลายเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐมาลายาทันที ข้อเสนอดังกล่าวทำให้ชาวจีนและชาวอินเดียในแหลมมลายูไม่พอใจต่อสิทธิ์ที่ชาวมลายูได้รับมากกว่าตนเองเพราะต่างเห็นว่าชาวมลายูมีอำนาจทางการเมืองมากกว่าจึงจัดตั้งองค์กรทางการเมืองของกลุ่มตนเองขึ้นมาอย่างหลากหลายเพื่อคานอำนาจกับพรรคการเมืองของชาวมลายู ได้แก่ สหพันธ์หอการค้าจีน ประกอบด้วยพ่อค้าชาวจีนที่ต้องการฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ 2, สมาคมชาวจีน สเตรตส์ เซตเทิลเมนต์, พรรคก๊กมินตั๋ง ซึ่งเป็นสาขาในแหลมมลายูและต้องการได้สิทธิ์การเป็นพลเมืองมลายู, พรรค เอ็ม ไอ ซี เป็นพรรคของชาวอินเดียในมลายู, พรรคคอมมิวนิสต์มลายู (MCP) เป็นพรรคของชาวจีนที่ร่วมกันต่อต้านญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะเดียวกันก็ต้องการเอกราชจากอังกฤษด้วย, พรรคสหภาพประชาธิปไตยมลายู (Malay Democratic Union - MDU) ซึ่งเป็นพรรคของปัญญาชนชาวจีนอินเดียและยูเรเชียในสิงคโปร์ที่ต้องการให้คนทุกเชื้อชาติในแหลมมลายูและสิงคโปร์มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน และพรรคชาตินิยมมลายู (MNP) ที่ต้องการให้ดินแดนบริเวณแหลมมลายู เกาะบอร์เนียวและเกาะสุมาตรารวมประเทศกันเพื่อดำรงไว้ซึ่งรัฐอิสลามที่ยิ่งใหญ่ อย่างไรก็ตามอังกฤษก็ยังคงเดินหน้าจัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับสหพันธรัฐมาลายาต่อไปโดยไม่สนใจต่อการคัดค้านจากกลุ่มต่อต้านเหล่านี้

การที่ดินแดนมลายูเกิดปัญหาความขัดแย้งกันบ่อยครั้งเนื่องมาจากการเป็นดินแดนที่ประกอบด้วยกลุ่มคนหลายเชื้อชาติ อันได้แก่ ชาวมลายู ซึ่งเป็นประชากรหลักของดินแดนแห่งนี้ รองลงมาคือชาวจีนซึ่งแต่เดิมเคยเป็นแรงงานรับจ้างในเมืองแร่ของชาวต่างชาติในแหลมมลายูแต่ปัจจุบันชาวจีนกลับสร้างตัวจนสามารถประกอบธุรกิจของตนเองได้จึงทำให้มีฐานะร่ำรวยกว่าชาวมลายูพื้นเมือง และกลุ่มสุดท้ายคือชาวอินเดียซึ่งแต่เดิมเคยเป็นแรงงานรับจ้างในภาคการเกษตรที่อังกฤษส่งเข้ามาในแหลมมลายูแต่ไม่ค่อยมีบทบาททางการเมืองในมลายูมากนักกลายเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประกอบอาชีพเฉพาะทาง จนถึงกับมีคำพูดเปรียบเปรยว่า “คนมาเลย์นั้นอยู่ในหมู่บ้านและท้องนา คนอินเดียอยู่ในวงการวิชาชีพ และคนจีนอยู่ในวงการค้า” (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2523: 105) ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างชาวมลายูกับชาวจีนและอินเดีย เพราะชาวมลายูนั้นถือว่าตนเองเป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิมหรือเป็นภุมิบุตร (Bhumiputra, Son of the soil) ของคาบสมุทรมลายูจึงควรจะได้รับสิทธิพิเศษมากกว่าบุคคลเชื้อชาติอื่นๆที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศของตนเอง ในขณะที่ชาวจีนและชาวอินเดียนั้นถือว่าตนเองมีส่วนช่วยพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจให้กับดินแดนมลายูแห่งนี้จึงสมควรจะได้รับสิทธิเหมือนกับชาวมลายูทุกประการ

เมื่อรัฐบาลอังกฤษยังคงเพิกเฉยต่อปฏิบัติการต่อต้านของกลุ่มต่างๆเหล่านี้ พรรคคอมมิวนิสต์มลายูซึ่งโดยส่วนใหญ่มีสมาชิกเป็นชาวจีนจึงเริ่มใช้วิธีรุนแรงเพื่อพยายามยกเลิกข้อตกลง

สหพันธรัฐที่อังกฤษจัดทำขึ้นและพยายามทำลายเศรษฐกิจของแหลมมลายูโดยการทำลายสวนยางและเหมืองแร่ นอกจากนี้ยังเริ่มสังหารชาวอังกฤษในแหลมมลายูจนเกิดการจลาจลไปทั่วทั้งเมือง รัฐบาลอังกฤษจึงตัดสินใจประกาศภาวะฉุกเฉินขึ้นทั่วสหพันธรัฐมาลายา แต่เหตุการณ์ดังกล่าวกลับยิ่งรุนแรงมากขึ้นในปี ค.ศ. 1951 เมื่อ เซอร์ เฮนรี เกอร์นี (Sir Henry Gurney) ข้าหลวงใหญ่ชาวอังกฤษที่เพิ่งเข้ามารับตำแหน่งในมลายูถูกลอบสังหารจากพวกคอมมิวนิสต์และพวกคอมมิวนิสต์ยังมีความพยายามในการยึดครองสหพันธรัฐมลายาคืนจากอังกฤษ ทำให้ในปี ค.ศ. 1952 อังกฤษจึงเปลี่ยนวิธีการปกครองชาวจีนในแหลมมลายูใหม่โดยจัดตั้ง “หมู่บ้านใหม่” ขึ้นสำหรับชาวจีนในมลายูผู้ไร้ที่อยู่อาศัยให้มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งเพื่อให้รัฐบาลอังกฤษสามารถควบคุมชาวจีนไม่ให้ก่อความวุ่นวายได้ หมู่บ้านดังกล่าวมี เซอร์ แฮโรลด์ บริกส์ (Sir Harold Briggs) เป็นผู้อำนวยการ หลังจากนั้นอังกฤษจึงพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนแต่ละเชื้อชาติโดยจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานระหว่างกลุ่ม (Communities Liasons Committee) ขึ้นซึ่งมี ดาโต๊ะ ออนัน บิน จาฟาร์ เป็นประธานกรรมการ และเปิดโอกาสให้ตัวแทนชาวจีนและชาวอินเดีย เข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการกลุ่มด้วย คณะกรรมการประสานงานระหว่างกลุ่มมีหน้าที่หลักคือตัดสินกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคนแต่ละเชื้อชาติในมลายู (พัชรินทร์ สวนฐิติตะปัญญา, 2541: 25 - 51)

3.4 มาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) และความสัมพันธ์กับประเทศไทย

การที่พรรคคอมมิวนิสต์มาลายาก่อการจลาจลหลายครั้งนำไปสู่การประกาศภาวะฉุกเฉินในดินแดนมลายูนั้น ทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องกันว่าอังกฤษควรจะให้เอกราชแก่สหพันธรัฐมาลายาเพื่อยุติข้ออ้างของพรรคคอมมิวนิสต์มลายูในการก่อความวุ่นวายในบ้านเมืองแต่อย่างไรก็ตามอังกฤษก็ไม่ต้องการให้สหพันธรัฐมาลายาอยู่ภายใต้การปกครองของพรรคการเมืองซึ่งผูกขาดอยู่กับกลุ่มคนเพียงเชื้อชาติเดียวเพราะอังกฤษตระหนักถึงความไม่ลงรอยกันระหว่างกลุ่มชนเชื้อชาติต่างๆในแหลมมลายู อังกฤษจึงเสนอให้จัดตั้งพรรคการเมืองแบบพันธมิตร (Alliance) ที่มีตัวแทนจากกลุ่มชนชาติต่างๆ ก่อนนำไปสู่การจัดการเลือกตั้งและให้เอกราชแก่สหพันธรัฐมาลายา การเลือกตั้งครั้งแรกในสหพันธรัฐมาลายาเกิดขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1955 ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ทำให้พรรคพันธมิตร (Alliance) ได้รับชัยชนะ ดังนั้นตนกูอับดุล ระฮ์มัน ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคจึงมีสิทธิ์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของสหพันธรัฐมาลายา นโยบายที่สำคัญของพรรคนี้คือการขจัดความขัดแย้งระหว่างเชื้อชาติของประชาชนในประเทศ แม้พรรคพันธมิตรจะมีสมาชิกที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชนเชื้อชาติต่างๆและมีการประนีประนอมระหว่างชาวมลายูกับชาวจีนในเรื่องสิทธิต่างๆในประเทศที่แต่ละเชื้อชาติพึงจะได้รับแต่

กลุ่มชนเหล่านี้ก็ยังคงได้รับสิทธิ์หรือผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือชาวมลายูจะมีบทบาททางการเมืองมากกว่าชาวจีน ในขณะที่ชาวจีนจะยังคงบทบาททางเศรษฐกิจต่อไป (บุษกร กาญจนจारी, 2544: 99)

ตนกู อับดุล ระฮ์มัน พยายามต่อสู้เพื่อให้มาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษ โดยพยายามเสนอร่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีรัฐบาลกลางจากการเลือกตั้งของประชาชนและยังเปิดโอกาสให้ตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆเข้ามาบริหารประเทศโดยการเป็นสมาชิกสภา เช่น กลุ่มโอรัง อัสลี (Orang Asli) หรือกลุ่มชาวพื้นเมืองดั้งเดิมและกลุ่มอุตสาหกรรมดีบุกและยางพารา เป็นต้น (วงเดือน ทองเจียว และ เอกญารัตน์ ทองเจียว, 2556: 140 - 143)

ในรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1957 ของสหพันธรัฐมาลายานี้กำหนดให้มีการปกครองในระบอบรัฐสภา โดยมีหัวหน้ารัฐบาลคือนายกรัฐมนตรีและมีผู้ใช้อำนาจบริหารคือ Mentri Besar ส่วนสภานิติบัญญัติของรัฐนั้นยังคงไว้เหมือนเช่นที่เคยมีมาและจะมีการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติหนึ่งขึ้นเป็นประมุขหรือสมเด็จพระราชาธิบดี (Yang di Pertuan Agong) ทุกๆ 5 ปี สมเด็จพระราชาธิบดีมีหน้าที่สำคัญในการปกป้องสถานะพิเศษของชาวมลายู ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังกำหนดให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติและกำหนดให้มีภาษาราชการคือภาษามลายูเพียงภาษาเดียวในประเทศตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 เป็นต้นไป ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆที่อาศัยในแหลมมลายูก็จะได้รับสิทธิ์การเป็นพลเมืองแห่งสหพันธรัฐมาลายาได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม โดยกำหนดให้บุคคลใดที่เกิดในสหพันธรัฐมาลายาหลังวันประกาศเอกราชคือวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1957 จะถือเป็นพลเมืองแห่งสหพันธรัฐมาลายาโดยปริยาย (บุษกร กาญจนจारी, 2544: 101)

การเรียกร้องเอกราชของชาวมลายูยังคงดำเนินต่อไปภายหลังจากมีการเลือกตั้งครั้งแรกขึ้น การเรียกร้องเอกราชของประชาชนประสบความสำเร็จ ในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1957 ซึ่งผู้แทนของสมเด็จพระนางเจ้าอลิซาเบธที่ 2 ทรงอยู่ในการประชุมที่จัตุรัสเมอร์เดกา กรุงกัวลาลัมเปอร์ ในวันนั้นชาวมลายูร่วมกันเชิญธงชาติอังกฤษลงซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ว่าสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ในขณะที่สหพันธรัฐมาลายามีทั้งสิ้น 11 รัฐ เพราะรัฐซาบฮ์ ซาราวักได้รับเอกราชใน ค.ศ. 1963 หลังจากนั้นรัฐบาลจึงกำหนดให้วันที่ 31 สิงหาคม ของทุกปี เป็นวันชาติมาเลเซีย แม้ว่ามาเลเซียจะได้รับเอกราชจากอังกฤษแต่รัฐบาลยังคงขอคำปรึกษาจากอังกฤษในด้านการบริหารประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจ จนทำให้เศรษฐกิจของมาเลเซียเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว (เพ็ญศรี กาญจนโนมัย, 2523: 225)

อย่างไรก็ตามแม้ว่ามาเลเซียจะเรียกร้องเอกราชคืนให้กับประเทศของตนได้สำเร็จแต่สถานการณ์ในบ้านเมืองยังไม่สงบเรียบร้อยเนื่องจาก ตนกู อับดุล ระฮ์มัน นายกรัฐมนตรีมาเลเซียต้องการรวมประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์และบรูไนเข้าด้วยกันเพราะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ของทั้งสามประเทศเป็นชาวมลายู แต่ผู้นำของทั้งอินโดนีเซียและบรูไนต่างคัดค้านการรวมชาติดังกล่าว

เนื่องจากบรูไนเป็นประเทศที่มีรายได้สูงจากอุตสาหกรรมน้ำมันและสามารถปกครองตนเองได้โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากมาเลเซีย ในขณะที่สิงคโปร์เคยขอรวมชาติกับมาเลเซียเพื่อให้ประเทศตนเองมีเอกราชตามแบบมาเลเซีย ไม่ต้องตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษอีกต่อไปแต่กลับพบว่าชาวจีนซึ่งเป็นพลเมืองส่วนใหญ่ของตนจะกลายเป็นพลเมืองชั้นสองทันทีเมื่อสิงคโปร์รวมชาติกับมาเลเซียรวมทั้งในขณะนี้รัฐบาลมาเลเซียมีการออกกฎหมายที่เอาเปรียบชาวจีนเพราะเชื่อว่าชาวจีนเหล่านี้ยังคงเกี่ยวข้องกับขบวนการคอมมิวนิสต์ ดังนั้นสิงคโปร์จึงขอแยกตัวออกจากมาเลเซียและตั้งประเทศขึ้นเป็นสาธารณรัฐสิงคโปร์ในวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 1965 ในส่วนของประเทศอินโดนีเซียนั้นไม่ต้องการเข้าร่วมกับมาเลเซียเพราะเห็นว่าการรวมประเทศที่มาเลเซียกำลังกระทำอยู่เป็นการล่าอาณานิคมแบบหนึ่ง ดังนั้นอินโดนีเซียนำโดยประธานาธิบดีซูการ์โน (Sukarno) จึงประณามการกระทำของมาเลเซียและเข้าโจมตีประเทศมาเลเซียภายใต้นโยบายประจันหน้า (Confrontation) จนเกิดการสู้รบกันอย่างบานปลาย ในที่สุดประธานาธิบดี ซูการ์โนถูกโค่นล้มอำนาจโดยพลเอกซูฮาร์โต (Suharto) ทำให้ความขัดแย้งทั้งหมดยุติลงเพราะพลเอกซูฮาร์โตไม่ต้องการสร้างความขัดแย้งกับประเทศมาเลเซีย

รัฐบาลมาเลเซียภายใต้การการนำของตนกู อับดุล ระฮ์มัน (Tunku Abdul Rahman) นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นพยายามกำหนดแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความเจริญเติบโตเท่าเทียมกันในทุกส่วนของประเทศเนื่องจากชาวมลายูในชนบทเป็นกลุ่มคนที่ประสบปัญหาการว่างงานมากที่สุด รัฐบาลจึง พยายามพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ของประชากรในประเทศอย่างทั่วถึง รวมทั้งยังสนับสนุนการทำอุตสาหกรรมในประเทศเพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1971 ตน อับดุล ราซัค (Tun Abdul Razak) นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียได้ประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy - NEP) ระหว่างปี ค.ศ. 1971 – 1990 ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมสถานะทางเศรษฐกิจของชาวมลายูให้เจริญก้าวหน้าขึ้นเพื่อให้ทัดเทียมชาวจีนซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลหลักในเศรษฐกิจของมาเลเซียผ่านการดำเนินนโยบายภูมิบุตร (Bhumiputra) โดยกำหนดสิทธิพิเศษในการเข้ารับราชการ การเข้าศึกษาและการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ในประเทศโดยคำนึงถึงชาวมลายูเป็นหลักเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนกลุ่มนี้ไว้ นโยบายดังกล่าวทำให้ชาวมลายูมีบทบาทในทางธุรกิจและเป็นเจ้าของธุรกิจได้มากขึ้น นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับราชการ แม้ว่านโยบายดังกล่าวจะทำให้ชาวมลายูมีการพัฒนามากขึ้นแต่ก็ทำให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคมมาเลเซียเนื่องจากนโยบายดังกล่าวมีขึ้นเพื่อประโยชน์ของชาวมลายูเป็นขั้นต้น เมื่อนโยบายดังกล่าวสิ้นสุดลง รัฐบาลมาเลเซียตระหนักได้ว่าควรจะให้โอกาสทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนทุกเชื้อชาติเนื่องจากมาเลเซียเป็นประเทศพหุสังคม หากรัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายเช่นนี้ยิ่งจะเป็นการทำให้สังคมมาเลเซียเกิดความขัดแย้งมากขึ้นและ

รัฐบาลต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบธุรกิจของชาวมลายู ดังนั้น รัฐบาลจึงกำหนดแผนพัฒนาประเทศในระยะที่ 2 หรือ “วิสัยทัศน์ 2020” ขึ้น เพื่อบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1990 – 2020 แผนพัฒนาฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประเทศมาเลเซียให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม โดยประชาชนทุกเชื้อชาติในประเทศมาเลเซียจะมีจุดยืนร่วมกันทางเศรษฐกิจและต้องยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนเชื้อชาติอื่นๆในประเทศเพื่อให้ประเทศเกิดความเป็นเอกภาพภายใต้การเป็นเมืองพหุสังคม (ชัยโชค จุลศิริวงศ์ และ ชปา จิตต์ประทุม, 2552: 182 - 184) ในช่วงสิบปีแรกของแผนพัฒนาฉบับดังกล่าวรัฐบาลมาเลเซียมีการปรับปรุงพัฒนาประเทศทั้งในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ การปรับปรุงด้านทรัพยากรมนุษย์โดยการปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อให้ประชาชนพัฒนาความรู้ต่อยอดเพื่อใช้ในการทำงานและเริ่มจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีรวมทั้งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อเตรียมรับการขยายตัวทางอุตสาหกรรม เห็นได้ชัดว่าในช่วงนี้รัฐบาลมาเลเซียลงทุนสร้างโครงการขนาดใหญ่หลายโครงการในประเทศ เช่น การสร้างหอโทรคมนาคม (Menara KL) สร้างตึกแฝดเปโตรนาส (Petronas) การสร้างเมืองปุตราจายา (Putrajaya) เพื่อให้เป็นเมืองศูนย์กลางราชการและการสร้างสนามบินแห่งชาติระหว่างประเทศ (Kuala Lumpur International Airport - KLIA) เป็นต้น เพื่อรองรับความเจริญที่จะตามมาหลังจากประกาศใช้แผนพัฒนาฉบับนี้และเพื่อเตรียมพร้อมให้มาเลเซียเป็นประเทศอุตสาหกรรมในปี ค.ศ. 2020 (ชัยโชค จุลศิริวงศ์ และ ชปา จิตต์ประทุม, 2552: 245)

ในปี ค.ศ. 2010 ที่นายนาจิบ ราซัค (Dato' Sri Haji Mohammad Najib bin Tun Haji Abdul Razak) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย รัฐบาลมาเลเซียตระหนักได้ว่าควรจะให้โอกาสทางเศรษฐกิจแก่ประชาชนทุกเชื้อชาติเนื่องจากมาเลเซียเป็นประเทศพหุสังคม ดังนั้นรัฐบาลจึงประกาศใช้นโยบายต้นแบบเศรษฐกิจแบบใหม่ (New Economic Model - NEM) ซึ่งมีขึ้นเพื่อเป็นรากฐานของการดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ (Economic Transformation Program - ETP)

นโยบายเศรษฐกิจแบบใหม่ (New Economic Model - NEM)¹⁴ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเพิ่มและกระจายรายได้ รวมถึงผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนในทุกภาคส่วนแต่ต้องดำเนินการภายใต้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นการลงทุนต่างๆภายใต้ต้นแบบนโยบายนี้จึงต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ในช่วงนี้นายนาจิบ ราซัคให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ น้ำมันชีวภาพ อุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซพลังงาน

¹⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับนโยบายต้นแบบเศรษฐกิจแบบใหม่ (New Economic Model - NEM) ได้จาก อาณัติ อนันตภาค. ประวัติศาสตร์มาเลเซีย บรูไนและสิงคโปร์ : ความหลากหลายเป็นหนึ่งเดียว. กรุงเทพฯ: ยิปซี. 2557, หน้า 211.

อุตสาหกรรมภาคบริการหรือแม้แต่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เช่น ภาพยนตร์ เพลงและศิลปะ เป็นต้น (อาณัติ อนันตภาค, 2557: 211)

ในด้านความสัมพันธ์กับประเทศไทยนั้น หลังจากที่สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษราชอาณาจักรไทยและสหพันธรัฐมาลายาได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันขึ้นในวันเดียวกันคือวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) หลังจากนั้นในวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2503 บริษัทการบินไทยเริ่มเปิดเส้นทางบินไปยังกรุงกัวลาลัมเปอร์เป็นครั้งแรกต่อจากนั้นในปี พ.ศ. 2509 บริษัทการบินไทยได้เปิดเส้นทางการบินไปยังเมืองปีนังเป็นแห่งที่สอง (ราชพฤกษ์บุหงารายา : 50 ปี แห่งมิตรภาพระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550, 2550: 14 - 23) เมื่อประเทศไทยและสหพันธรัฐมาลายาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันแล้วนั้นเห็นได้ว่าประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีความร่วมมือที่ดีต่อกันมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ชั้นสูงของไทยเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศมาเลเซียหลายครั้ง ในขณะที่พระราชอาภิเศกและพระราชวงศ์ของมาเลเซียก็เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศไทยด้วยเช่นกัน นอกจากนี้รัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียก็เดินทางไปเยือนกันและกันหลายครั้ง (ราชพฤกษ์บุหงารายา : 50 ปี แห่งมิตรภาพระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550, 2550: 14 - 23) ไม่เพียงแต่พระราชวงศ์และรัฐบาลของไทยที่เดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย แต่ในช่วงเวลานี้ประชาชนชาวไทยก็เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศมาเลเซียมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ความร่วมมืออันดีต่อกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียนี้ยังปรากฏให้เห็นในหลายด้าน ตัวอย่างเช่นความร่วมมือในด้านการศึกษาที่บริษัทเปโตรนาสได้มอบทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนไทยไปศึกษาระดับปริญญาตรีที่ University Technology Petronas (UTP) ประเทศมาเลเซีย จำนวน 10 ทุน ในปี 2550 นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ เช่น แผนพื้นที่การพัฒนาาร่วม (Joint Development Area: JDA) ซึ่งเป็นโครงการที่ทั้งสองประเทศทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาในด้านการประมง ปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจอินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (Indonesia - Malaysia - Thailand Growth Triangle: IMT - GT) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณดังกล่าว และยังมีความร่วมมือทางด้านความมั่นคง เช่น คณะกรรมการชายแดนภูมิภาค (Regional Border Committee Office) เพื่อร่วมมือกันต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงของทั้งสองประเทศ เป็นต้น (มาลา ราโจ เสถียร, 2550: 137 - 141)

3.5 ความร่วมมือระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในช่วงที่สงครามโลกครั้งที่ 2 ดำเนินอยู่นั้นลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มแผ่ขยายอำนาจเข้ามาในภูมิภาคและมีอิทธิพลต่อหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนั้นเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2

สิ้นสุดลงสหรัฐอเมริกาจึงก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) ขึ้นในปี ค.ศ. 1949 โดยมีประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เป็นสมาชิก ประเทศเหล่านี้ได้เข้าร่วมกับประเทศในเอเชียซึ่งได้แก่ประเทศไทย ฟิลิปปินส์และปากีสถานเพื่อก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) ขึ้นแต่ก็ประสบความล้มเหลวหลังจากดำเนินงานไปได้ระยะหนึ่ง ความล้มเหลวขององค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) จึงเป็นแรงจูงใจให้ประเทศต่างๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มการจัดตั้งองค์การส่วนภูมิภาคที่ปราศจากการแทรกแซงจากมหาอำนาจทางตะวันตก ดังนั้นสหพันธรัฐมาลาयाเมื่อได้รับเอกราชจากอังกฤษใน ค.ศ. 1957 จึงเริ่มตั้งสมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือสมาคมอาสา (ASA, Association of South East Asia) ขึ้นเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ.1961 โดยได้รับความร่วมมือจากประเทศฟิลิปปินส์และประเทศไทย โดยได้ร่วมกันลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อคราวประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในหมู่ประเทศสมาชิก ที่กรุงเทพมหานคร สมาคมอาสาดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งก็เกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่ประเทศสมาชิก กล่าวคือประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์เกิดความขัดแย้งกันขึ้นเกี่ยวกับสิทธิในการเป็นผู้ครอบครองรัฐซาบฮ์เนื่องจากประเทศมาเลเซียก่อตั้งประเทศขึ้นโดยรวมสิงคโปร์และรัฐในหมู่เกาะบอร์เนียวอันได้แก่ บรูไน ซาบฮ์และซาราวักเข้าเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนในประเทศตน ในขณะที่ฟิลิปปินส์ถือว่าสุลต่านยกดินแดนบอร์เนียวให้อังกฤษเพียงแค่ว่าเท่านั้น แต่อังกฤษปฏิเสธว่าตนเองได้ขอซื้อดินแดนดังกล่าวจากสุลต่านแล้วทำให้ดินแดนนี้เป็นสิทธิของอังกฤษ ซึ่งเมื่อมาเลเซียได้รับเอกราช รัฐซาบฮ์จึงต้องเป็นส่วนหนึ่งของมาเลเซียด้วย ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียแม้ไม่ได้เป็นประเทศผู้ร่วมก่อตั้งสมาคมอาสาแต่ก็ไม่เห็นด้วยกับการครอบครองรัฐซาบฮ์ของมาเลเซียเพราะตนเองต้องการดินแดนดังกล่าวเนื่องจากเป็นดินแดนที่มีชาวมลายูอยู่มากเพื่อรวมเป็นประเทศอินโดนีเซีย ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้สมาคมอาสาหยุดดำเนินการในเดือนกันยายน ค.ศ. 1963 (มนู วัลยะเพ็ชร์, 2531: 5 - 11) หลังจากที่สมาคมอาสาต้องหยุดการดำเนินงานลงทำให้ในเวลาต่อมาประเทศมาเลเซีย ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียจึงร่วมกันจัดตั้งสมาคมมาฟิลินโด (Maphilindo) ขึ้นใหม่เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างมาเลเซียกับฟิลิปปินส์และมาเลเซียกับอินโดนีเซียเรื่องการรวมรัฐซาบฮ์ ในที่สุดมาเลเซียก็สามารถรวมรัฐซาบฮ์ไว้ในดินแดนของตนภายใต้ความเห็นชอบของฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย เมื่อความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิกสิ้นสุดลงเหล่าสมาชิกจึงมีความพยายามฟื้นฟูสมาคมอาสาขึ้นมาอีกครั้ง ในการนี้ประเทศสมาชิกต่างต้องการรวมประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าไว้ด้วยกันจึงจัดตั้งเป็นสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of South East Asian Nations; ASEAN) ขึ้นในวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967 โดยมีสมาชิกเริ่มต้น 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ ซึ่งมีการลงนามในปฏิญญาสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ วังสราญรมย์ กระทรวงการ

ต่างประเทศ ในประเทศไทย สมาคมนีมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก รวมทั้งการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาคและเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1984 เป็นต้นมา สมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนค่อยๆมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจนกระทั่งครบทั้ง 10 ประเทศเมื่อ ค.ศ. 1999 ประเทศสมาชิกที่เพิ่มเข้ามาภายหลัง ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และราชอาณาจักรกัมพูชาตามลำดับ (บันทึกการเดินทางอาเซียน, 2556: 14 - 26)

ปัจจุบันสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนได้ขยายความร่วมมือในภูมิภาคเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC โดยมีจุดเริ่มต้นจากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2003 ที่ประเทศอินโดนีเซีย โดยผู้นำกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ขึ้น ภายใต้คำขวัญของอาเซียน คือ “One Vision, One Identity, One Community.” หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม โดยแบ่งเป็นความร่วมมือใน 3 ด้าน ดังนี้

1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community:AEC)
2. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Socio-Cultural Pillar)
3. ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (Political and Security Pillar)

ในตอนแรกประเทศสมาชิกต่างกำหนดเป้าหมายที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียนขึ้นในปี ค.ศ. 2020 แต่ได้เลื่อนกำหนดให้เร็วขึ้นเป็นปี ค.ศ. 2015 เพื่อให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ อย่างเสรี และเงินทุนอย่างเสรี ในปี ค.ศ. 2007 มีการจัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ซึ่งเป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจให้เห็นภาพรวมในการมุ่งไปสู่ AEC ซึ่งประกอบด้วยแผนงานเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ พร้อมระบุดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมายในปี ค.ศ. 2015 หลังจากนั้นได้มีการจัดทำปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. 2009 ซึ่งถือเป็นการยกระดับความร่วมมือของประเทศในกลุ่มอาเซียนให้พร้อมต่อการสร้างประชาคม ให้ดำเนินเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าวภายในปี ค.ศ. 2015

ในปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนมีความร่วมมือในหลายด้านกับประเทศต่างๆภายนอกภูมิภาคทั้งในด้านการค้า การลงทุน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงการต่อต้านการก่อการร้ายข้ามชาติ เช่น ความร่วมมือกับประเทศจีน ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี ภายใต้ชื่อ ASEAN + 3 (อาเซียน + 3) ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศนิวซีแลนด์ ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศรัสเซีย เป็นต้น (บันทึกการเดินทางอาเซียน, 2556: 14 - 26)

จากบริบททางสังคมวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของประเทศมาเลเซีย รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้กล่าวไป ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อภาพของมลายูและมาเลเซียที่ปรากฏในช่วงระยะเวลาต่างๆ ดังที่จะกล่าวต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

ภาพ “มาเลเซีย” ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 – ปัจจุบัน

ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียที่มีมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ในวรรณกรรมไทยมีเรื่องราวเกี่ยวกับมลายูและมาเลเซียปรากฏอยู่ไม่น้อย วรรณกรรมร้อยแก้วไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่กล่าวถึงมลายูซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเรื่องแรกคือ *จดหมายเหตุนรายวัน ของ สมเด็จพระบรมราชาปิตุลาธิบติ เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ* พระนิพนธ์ในสมเด็จพระบรมราชาปิตุลาธิบติ เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2426 และวรรณกรรมที่กล่าวถึงประเทศมาเลเซียที่ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเรื่องหลังสุดคือเรื่อง *เที่ยวสนุกที่เกาหลี เที่ยวสุขที่มาเลเซีย* โดย สุเมธ แสงนิมนวล เขียนขึ้นในปี พ.ศ. 2545 ในช่วงระยะเวลาประมาณ 120 ปีนี้มีความเปลี่ยนแปลงหลายประการเกิดขึ้นบนแหลมมลายูทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความสัมพันธ์กับไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งการศึกษาภาพมาเลเซียที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยแก้วเหล่านี้ออกเป็น 3 กลุ่มตามช่วงเวลาต่อไปนี้ คือภาพมลายูในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ภาพมลายูในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษและภาพมาเลเซียในวรรณกรรมที่แต่งหลังมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษในค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงพ.ศ.2545

4.1 ภาพมลายูในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

ภาพของมลายูที่ปรากฏในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีภาพใหญ่ทั้งหมด 4 ภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ดินแดนมลายูบางส่วนเป็นเมืองประเทศราชของสยาม

จากการศึกษาวรรณกรรมร้อยแก้วไทยที่แต่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพบว่าภาพหลักของมลายูที่ปรากฏคือมลายูเป็นเมืองประเทศราชของสยาม ภาพหลักนี้นอกจากจะมาจากการนำเสนอโดยตรงแล้ว ยังเห็นได้จากภาพย่อยๆ อีกหลายภาพที่ร่วมกันนำเสนอภาพหลักดังกล่าว

ภาพดินแดนมลายูบางส่วนเป็นเมืองประเทศราชของสยามปรากฏอย่างชัดเจนในแนวคิดสำคัญของวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันทึกการเดินทางทุกเล่มในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ตั้งได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ในบทนี้ ผู้วิจัยจะยกข้อความบางตอนมาเป็นตัวอย่างเพื่อให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นในพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรรยายเหตุการณ์อย่างตรงไปตรงมาเพื่อนำเสนอภาพเมืองตรังกานูในฐานะเมืองประเทศราชของสยาม ดังนี้

... เวลาบ่ายได้ลงเรืออู่ยราชกิจลงไป
 ตรวจดูเขตแดนเมืองตรังกานูต่อกับเมืองปาหัง
 ที่คลองเจอร์ดิน นอกบูเกตสเตงเงาะ มีข้อความ
 ที่เกี่ยวข้องอยู่บ้างเล็กน้อย เรลลิตินต์เมืองปาหังมี
 หนังสือถามมาถึงพระยาตรังกานูด้วยเรื่องเขต
 แแดน พระยาตรังกานูเต็มใจให้เราเป็นผู้แนะนำ
 การที่จะโต้ตอบ...

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2550: 139 - 140)

ข้อความข้างต้นนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบันทึกเหตุการณ์ที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปตรวจเขตแดนของสยามที่ติดกับเมืองอาณานิคมของอังกฤษ รวมทั้งการที่เจ้าเมืองตรังกานูกราบบังคมทูลให้พระองค์ทรงตัดสินพระราชหฤทัยเรื่องการบริหารบ้านเมือง พระองค์ทรงใช้ข้อความที่แสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าเจ้าเมืองมลายูยอมรับอำนาจของสยามคือ *เต็มใจให้เราเป็นผู้แนะนำ* การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเจ้าเมืองมลายูมีความตระหนักและยินดียินยอมอยู่ภายใต้การปกครองของสยามจึงกราบบังคมทูลรายงานและขอคำปรึกษาเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเขตแดนและการติดต่อกับผู้ปกครองชาวอังกฤษซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่ออำนาจการปกครองของสยามบริเวณดินแดนมลายู

ภาพดินแดนมลายูบางส่วนที่เป็นเมืองขึ้นของสยามยังปรากฏให้เห็นจากการบรรยายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบปฏิบัติในเมืองตามแบบที่สยามบัญญัติขึ้น เช่น การเกณฑ์แรงงานไพร่ในเมือง การจัดเก็บภาษีในเมืองด้วยระบบเจ้าภาษีนายอากร¹⁵ เช่นพระบาทสมเด็จพระ

¹⁵ **เจ้าภาษีนายอากร** เป็นการจัดเก็บภาษีแบบผูกขาดโดยเอกชน ผู้ให้ราคาสูงสุดจะเป็นผู้ผูกขาดจัดเก็บภาษีอากรชนิดนั้น เมื่อครบกำหนดผู้ประมูลต้องนำเงินภาษีอากรที่จัดเก็บได้ส่งให้รัฐบาลตามจำนวนที่ประมูลไว้ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จาก หนังสือที่ระลึกในการเปิดอาคารกรมสรรพากร 2 กันยายน 2540 ออนไลน์ เข้าถึงได้จาก <http://www.rd.go.th/publish/3458.0.html> กรมสรรพากร, สืบค้น 15 มิถุนายน 2559).

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายให้เห็นความแตกต่างระหว่างการจัดเก็บภาษีในเมืองประเทศราชของสยามเปรียบเทียบกับเมืองมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษไว้ว่า

ถามด้วยการที่คนในเมืองเรากับคนแขก
ที่อยู่ในโปรเตกชันอังกฤษ ผิดกันประการใดบ้าง
เขาว่าคนที่ถูกละมที่กวาลามดาที่กะเรียน ต้องเสีย
เกือบจะเหมือนหรือเหมือนกับที่อยู่ในแดน
อังกฤษ ข้างเขาไม่มีการเกณฑ์แต่เสียภาษีมาก
ข้างเรามีการเกณฑ์แต่เสียภาษีน้อย

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,
พระ, 2507: 206 - 207)

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชก็ทรงกล่าวถึงการเก็บภาษี
ในเมืองกลันตันไว้โดยยกตัวอย่างภาษีประเภทต่างๆที่ประชาชนในเมืองมลายูต้องเสียให้แก่ผู้ปกครอง
รวมทั้งยังระบุจำนวนเงินภาษีดังกล่าว ดังนี้

ภาษีอากรสิ่งใดก็ไม่ต้องเสีย เป็นแต่เสีย
ค่าต้นไม้เงินต้นไม้ทอง 3 ปีละครั้งเหรียญเท่านั้น

(ภาณุพันธุวงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504: 109)

และ

ภาษีอากรเมืองกลันตันมีอยู่แต่ภาษีฝิ่น
เตาสุรา ภาษีน้ำมัน ยาแดง ปลาแห้ง นอกนั้นไม่
มีภาษี ภาษีเหล่านี้เจ้าเมืองแต่งตั้งให้จีนผู้หนึ่ง
เป็นกัปตันว่ากล่าวพวกจีนและเป็นเจ้าภาษี
เหล่านี้ เจ้าภาษีให้เงินผลประโยชน์แก่เจ้าเมือง
แต่ภาษีฝิ่น เตาสุรารวมกันเป็นเงิน 2000 เหรียญ
ภาษีน้ำมัน 100 เหรียญ ภาษีปลา 200 เหรียญ

(ภาณุพันธุวงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504: 106)

นอกจากนำเสนอภาพดินแดนมลายูบางส่วนว่าเป็นเมืองประเทศราชของสยามโดยตรงแล้ว
วรรณกรรมในช่วงนี้ยังนำเสนอผ่านภาพย่ออีก 2 ภาพ คือ

4.1.1.1 เจ้าเมืองและข้าราชการมลายูเป็นข้าราชการของสยาม

ภาพย่อนี้ถูกนำเสนอผ่านการบรรยายถึงเจ้าเมืองมลายูโดยเรียกบรรดาศักดิ์และราชทินนาม
ของข้าราชการไทย เช่น

พระยาจางวางนี้มีอำนาจมาก ราษฎร
กลัวเกรงเป็นอันมาก ต้องไหว้ทุกคำพูด จนเดิน
ไปเดินมาราษฎรต้องลงนั่งหลบหลีกกราบคาง มี
บ่าวตามตั้ง 200 คน พระยากลับตันอายุ 54 ปี
เป็นคนฉลาด ท่าทางเป็นนักเลง จะพูดจา
เฉียบแหลม...

(ภาณุพันธุ์วงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504: 101 -
102)

และ

พระยาตรังกานูชื่อตงกูไदनันอาบิดิน
เป็นพระยาพิไชยภูเบนทร รายามุดาเป็นพระไช
ยรินทร์ฤทธิรงค์...

(มหาวชิรุณหิศ, สมเด็จพระบรมราช
ปิตุลา เจ้าฟ้า, 2543: 217)

ตัวอย่างข้างต้นผู้ทรงพระนิพนธ์ได้ทรงกล่าวถึงเจ้าเมืองเหล่านี้ด้วยบรรดาศักดิ์และราชทิน
นามแบบไทย ในขณะที่หากเป็นการกล่าวถึงเจ้าเมืองหรือผู้ปกครองเมืองมลายูที่เป็นอาณานิคมของ
อังกฤษ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงตั้งพระราชหฤทัยใช้คำเรียกผู้ปกครอง
ดังกล่าวด้วยคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น เรลิตเดนต์ ในคำว่า *เรลิตเดนต์เมืองปาหัง* เป็นต้น ดังที่
ปรากฏให้เห็นจากตัวอย่างแรกในเนื้อหาบทนี้

ภาพเจ้าเมืองมลายูเป็นข้าราชการของสยามยังปรากฏให้เห็นจากการที่เจ้าเมืองมลายูต้องใช้
ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ โดยเฉพาะในการกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว

พูดกันถึงการเรียนภาษาอังกฤษ
ภาษาไทย เราขอให้พระยาไทรหัดพูดไทยให้ดีขึ้น

อีกเพราะพูดได้มากอยู่แล้ว แต่รายามูดาพูดยังไม่
ไม่ได้เลยขอให้เรียน...

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2507: 9)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำเสนอภาพดังกล่าวผ่านการบรรยายระดับ
ความรู้ภาษาไทยของข้าราชการในเมืองมลายูตั้งแต่ระดับเจ้าเมืองลงมารวมทั้งยังทรงใช้คำกริยาที่
แสดงการสั่งในเชิงขอร้องคือคำว่า *ขอให้* อันปรากฏอยู่ในข้อความต่างๆ เช่น *ขอให้หยุดพูด, ขอให้เรียน*
นอกจากนี้เวลาที่พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามเสด็จพระราชดำเนินมาตรวจราชการ
หรือเยี่ยมเยียนประชาชน เจ้าเมืองและข้าราชการในเมืองมลายูเหล่านี้ต้องจัดเตรียมการรับเสด็จพระ
ราชดำเนินตามธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติแบบสยาม รวมทั้งยอมละทิ้งการปฏิบัติตามวัฒนธรรม
ของตนเองในการเหน็บกริชเพื่อมาเข้าเฝ้าฯด้วย ดังที่กรมพระสมมตอมรพันธุ์ทรงบรรยายภาพการรับ
เสด็จพระราชดำเนินไว้ ดังนี้

.....ครั้นเวลาบ่าย 2 โมง พระยาตรังگانู
ลงมาในเรือลำหนึ่ง รายามูดาลงมาลำหนึ่ง มี
กรรมการผู้ใหญ่ลงมาด้วยหลายคน บรรดาพวกที่
ลงมานั้นปลดกฤษเสียมิได้เหน็บ เพราะเกรงจะ
ผิดธรรมเนียมไทย

(สมมตอมรพันธุ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ,
กรมพระ, 2550: 9)

และ

.....พระยาตรังگانูแลรายามูดาตาม
เสด็จพระราชดำเนินลงส่งเสด็จแลขึ้นเฝ้าบนเรือ
พระที่นั่งเวสชาติร์แต่ผู้เดียว แลได้กราบบังคมทูล
พระกรุณา เป็นการแสดงความซื่อสัตย์สุจริตโดย
สนิทสนมมาก ครั้นเสด็จพระราชดำเนินมาเรือ
อุบลบุรพทิศ ก็พายเรือตามเข้ามาส่งของถวาย
เวลาจะถอยเรือออกไปห่างสพาน ก็ถวายบังคม

อย่างธรรมเนียมไทยโบราณ แล้วลอยเรือคอยส่ง
อยู่จนออกเรือพระที่นั่งไป

(สมมตอมรพันธ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ,
กรมพระ, 2550: 10)

การที่ชาวมลายูไม่เห็นบริขเมื่อมาเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามนั้นมีเหตุผลหลักคือเรื่องการรักษาความปลอดภัย แต่อาจมองได้ในอีกแง่หนึ่งว่าสยามมีอำนาจเหนือความคิด ความเชื่อและความเป็นตัวตนของชาวมลายูในช่วงเวลานี้ที่ดินแดนมลายูบางส่วนเป็นเมืองประเทศราชของสยาม ดังที่มีผู้กล่าวไว้ว่า “สำหรับชาวมลายูแล้วนั้นบริขถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของชาวมลายูมาก ในสมัยโบราณชาวมลายูทุกคนต้องมีบริขประจำตัวและต้องพกติดตัวไว้เสมอแม้จะอาบน้ำหรือเข้านอนก็ต้องนำติดไว้ข้างตัว บริขของใครก็ของคนนั้น คนอื่นไม่สามารถขอแต่จะต้องได้ ดังนั้นบริขจึงเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์และตัวตนของชาวมลายู” (กาญจนาคพันธุ์, 2509: 601)

การที่ดินแดนมลายูบางส่วนตกเป็นประเทศราชของสยามและเจ้าเมืองมลายูต้องอยู่ภายใต้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์สยามนั้น วรรณกรรมไทยในช่วงนี้บางเล่มนำเสนอภาพว่าความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าเมืองมลายูเหล่านั้นกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่มีปัญหาขัดแย้ง ดังปรากฏภาพเจ้าเมืองมลายูมีความจงรักภักดีและมีความใกล้ชิดกับพระเจ้าแผ่นดินและพระราชวงศ์ไทย ดังที่กรมพระสมมตอมรพันธ์ทรงบรรยายไว้โดยใช้คำกริยาที่แสดงความเคารพและจงรักภักดี เช่น *เคารพนบนอบ, สวามิภักดิ์, ซื่อสัตย์สุจริต* ประกอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตั้งแต่เจ้าเมืองลงไปตลอดจนศรีวัน
กรมการแสดงความเคารพนบนอบโดยความ
สวามิภักดิ์ซื่อสัตย์สุจริตแลเข้าเลี้ยงดูเองเหมือน
อย่างรับรองผู้ที่คุ้นเคยชอบพอกันอย่างสนิท
(สมมตอมรพันธ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ,
กรมพระ, 2550: 354 - 356)

และ

...นั่งพูดกันอยู่ที่เฉลียง แล้วเรียกให้เข้าไป
ไปดูในเรือน เปิดจนห้องนอน ที่ห้องนอนๆเดียว
ฝรั่งหมอนหนุนดินสูงเหมือนที่จัดให้เราๆ มีบริข

ดาบ ปืน วางพียงอยู่มาก แต่ไม่เห็นจะเกือบ
100 อัน

(สมมตอมรพันธ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ,
กรมพระ, 2550: 233)

ในขณะเดียวกันพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงปฏิบัติพระองค์ต่อเจ้าเมือง และข้าราชการในเมืองมลายูอย่างสนิทสนม ทรงมีความเอาพระราชหฤทัยใส่และทรงแสดงความห่วงใยต่อเจ้าเมืองและข้าราชการเหล่านี้ในฐานะผู้ใต้ปกครองไม่ต่างจากที่ทรงปฏิบัติต่อพระราชวงศ์ และข้าราชการของสยาม ดังปรากฏให้เห็นผ่านการใช้คำกริยาที่ว่า ตั้งใจแต่จะทำให้ ประกอบการบรรยายให้เห็นถึงสิ่งที่พระองค์มีพระราชประสงค์จะทำให้แก่เจ้าพระยาไทรบุรีเป็นการส่วนพระองค์ ด้วยเช่นกันตัวอย่างเช่น

ครั้งนี้เป็นคราวแรกที่เจ้าแผ่นดินไทยได้
ไปเยี่ยมศพเจ้าพระยาไทร เป็นคนมีความดีเป็นที่
รักใคร่ของเรามาก เราอยากจะทำอะไรให้เป็นดี
แสดงความดีอันนั้นให้เป็นที่ระลึกในการที่ได้มา
เยี่ยมศพ แต่การที่จะทำนั้นประสงค์จะให้เป็
นการดี ถ้าจะเป็นการขัดขวางกับศาสนาหรือจะไม่
เป็นความดีกับเจ้าพระยาไทรแล้วก็ไม่ทำดีกว่า
โดยว่าจะเป็นโรงที่ทำบุญหรือโรงสวดประการใด
เราก็ไม่รังเกียจ เพราะเราตั้งใจแต่จะทำให้พระ
ยาไทร พระยาไทรว่ากุฎิที่ฝังศพทำขึ้นไว้ไม่ดี คิด
เตรียมการว่าจะทำใหม่ยังไม่ได้ทำ ถ้าทำกุฎิ
ที่เดียวเห็นจะดี แต่การที่จารึกนั้นตกลงกันว่า
ใช้หนังสือมลายูจะไม่เป็นที่รังเกียจแต่เนื้อความ
เราจะร่างเป็นไทยอย่างไร แปลเป็นภาษามลายู
ให้ตรงความได้ เป็นตกลงว่าเราจะสั่งศิลาขามา
แต่อิตาลีเสร็จจึงมาตั้ง

(พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว, 2507: 244 - 245)

ในเวลาต่อมาแม้ว่าเมืองมลายูที่เป็นประเทศราชของสยามเหล่านี้จะเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมดหลังจากปี ค.ศ. 1909 (พ.ศ. 2452) แต่เจ้าเมืองมลายูยังคงมีความสัมพันธ์อันดีกับพระราชวงศ์สยามอยู่เนื่องจากมีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติตั้งแต่ในสมัยที่เมืองเหล่านี้ยังเป็นเมืองประเทศราชของสยาม ดังที่ ม.จ.หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ทรงเล่าถึงความสนิทสนมและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าเมืองไทรบุรีกับสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพว่า

...เราออกเดินทางด้วยขอยี่มรถยนต์
 สูด่านเกดะเป็นรถนั่ง เพราะเราชอบกันมากมา
 นานแล้ว ด้วยพวกราชวงศ์เกดะโดยมากมีมารดา
 เป็นไทยและเคยเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ กับ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแต่ก่อนๆ...

(พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2546: 324)

4.1.1.2 ประชาชนชาวมลายูเป็นพลเมืองของสยาม

วรรณกรรมประเภทบันทึกและบันทึกการเดินทางที่ปรากฏในช่วงเวลานี้ไม่เพียงนำเสนอภาพเจ้าเมืองและข้าราชการในเมืองมลายูว่าเป็นข้าราชการของสยามเท่านั้น แต่ยังนำเสนอภาพประชาชนในเมืองมลายูว่าเป็นประชาชนของสยามประเทศด้วยเช่นกันผ่านการบรรยายการที่ประชาชนเหล่านี้ตกแต่งบ้านเรือนเพื่อเตรียมรับเสด็จพระราชดำเนินอย่างละเอียด เช่น

การที่ตกแต่งรับตามหน้าบ้านมีผูกผ้า
 บ้างซุ้มบ้าง ที่โรงสีผูกธง และมีหนังสือ
 welcome ตามตึกมีธงปักตลอดทาง ที่ท่ามีเรือน
 ตะพานกว้างเพนท่าข้างหน้าเปิดโถง ท่าข้างใน
 กรูผ้าแดงผูกใบไม้ผูกธงตลอด พวกผู้ชายคอยรับ
 อยู่ที่ท่านอก พวกผู้หญิงอยู่ท่าใน

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,

พระบาทสมเด็จพระ, 2507: 221)

เห็นได้ว่าประชาชนที่มาเข้าเฝ้ารับเสด็จเหล่านี้ต่างก็ปฏิบัติตามธรรมเนียมการเข้าเฝ้ารับเสด็จพระราชดำเนินแบบสยามคือไม่เห็นบริษซึ่งถือเป็นสิ่งของสำคัญประจำตัวของชาวมลายูทุกคน

...ตามเสด็จทูลหม่อมไปขึ้นเมืองกลันตัน
พวกแขกเรือกระบวนลงมาจับเสด็จมาก มีข้อดี
ด้วย ถึงเมืองท่าที่ประทับไว้คอยรับเสด็จ ดู
แข็งแรงมากทั้งผู้ชายผู้หญิง ห้ามคนทั้งเมืองไม่ให้
เห็นบกฤษ ทูลหม่อมประทานของตอบแทนมาก
สมเด็จพระแม่ก็ประทานส่วนผู้หญิงเหมือนกัน...

(มหาวชิรุณหิศ, สมเด็จพระบรมราช
ปิตุลา เจ้าฟ้า, 2543: 216)

ภาพดินแดนส่วนหนึ่งของมลายูเป็นประเทศราชของสยามเป็นภาพที่ปรากฏมากที่สุดใ
วรรณกรรมที่แต่งขึ้นในช่วงเวลานี้ การปรากฏภาพนี้ขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญเป็นผลมาจากบริบททาง
การเมืองการปกครองไม่เฉพาะระหว่างสยามกับมลายูเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับชาติตะวันตกโดยเฉพาะ
อังกฤษด้วย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับภาพนี้ในตอนท้ายของ
หัวข้อถัดไปเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน

4.1.2 ดินแดนมลายูส่วนที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษเป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้าแบบ ตะวันตก

นอกจากจะปรากฏภาพหลักของมลายูว่าเป็นเมืองประเทศราชของสยามแล้ว วรรณกรรมที่
แต่งในช่วงนี้ยังปรากฏภาพที่สำคัญอีกภาพหนึ่งคือดินแดนมลายูบางส่วนเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ดัง
จะเห็นได้จากเมื่อพระราชวงศ์สยามเสด็จไปยังมลายู ปรากฏภาพเจ้าเมืองมลายูพร้อมด้วยผู้สำเร็จ
ราชการชาวอังกฤษประจำรัฐต่างๆมาเข้าเฝ้ารับเสด็จพระราชดำเนินพร้อมกัน อันเป็นการแสดงให้เห็น
ว่าเมืองมลายูเหล่านี้อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งสิ้น ดังที่พระยาสมบัติบริหารกล่าวถึงการ
เสด็จพระราชดำเนินไปยังมลายูของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า

...รถพระที่นั่งถึงเมืองอาลอร์สตาร์เมือง
หลวงนครเคตะห์ (ไทรบุรี)...มีรับสั่งปฏิสันถาร
กับเจ้าพระยาไทรบุรีฯและทรงปราศรัยแก่
เจ้านายกรมการทั้งข้าราชการอังกฤษเหล่านั้นทุก
ราย

(สมบัติบริหาร, พระยา, 2548: 12 - 13)

หรือในตอนที่มี ม.จ.สิบพันพารเสนอ โสณกุล เดินทางไปยังมลายูก็ทรงกล่าวถึงการรับเสด็จของผู้สำเร็จราชการชาวอังกฤษที่เมืองมลายูไว้ว่า

วันที่ 30 เข้าไปดูอู่กับโรงเรียน บ่ายขึ้น
รถไฟไปต่อไป 18 นาฬิกาถึงกัวลาลัมเปอร์...
องครักษ์ของผู้สำเร็จราชการมารับพวกเรา เซอร์
ลอร์ดเรนซ์ กิลมาร์ด เป็นผู้สำเร็จราชการมลายูทุก
ประเภทกับเป็นเทศาภิบาลประเทศมลายูของ
อังกฤษ...

(สิบพันพารเสนอ โสณกุล, ม.จ., 2512: 4)

ภาพการเป็นอาณานิคมของอังกฤษยังปรากฏให้เห็นจากการเล่าถึงเมืองเหล่านี้ว่าจัดการปกครองและเก็บภาษีตามแบบที่บังคับใช้ในประเทศอังกฤษ ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงอธิบายเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นความแตกต่างระหว่างการจัดเก็บภาษีในเมืองพระราชของสยามกับเมืองมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษไว้ว่า

ถามด้วยการที่คนในเมืองเรากับคนแขก
ที่อยู่ในโปรเตกชันอังกฤษ ผิดกันประการใดบ้าง
เขาคว่าคนที่ถูกลงที่กวาลามูดาที่กะเรียน ต้องเสีย
เกือบจะเหมือนหรือเหมือนกับที่อยู่ในแดน
อังกฤษ ข้างเขาไม่มีการเกณฑ์แต่เสียภาษีมาก
ข้างเรามีการเกณฑ์แต่เสียภาษีน้อย

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,
พระ, 2507: 206 - 207)

พระยาสมบัตินิคมบริหารก็อธิบายถึงการบังคับใช้กฎหมายของอังกฤษในเมืองมลายูไว้ในหนังสือจดหมายเหตุนั้นที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศมลายู พ.ศ. 2467 ซึ่งในเวลานั้นดินแดนมลายูทั้งหมดตกไปเป็นอาณานิคมของอังกฤษจึงปรากฏภาพการบังคับใช้กฎหมายของอังกฤษทั่วเมืองมลายู

การศาลจัดเป็น 4 ศาล...กฎหมายที่ใช้
ในศาลเหล่านี้ในทางแพ่งหรืออาชญากรรมก็

นอกจากบทบัญญัติที่ตราขึ้นในสภาภาษฎีกาเอง
ยังเอาของประเทศอังกฤษที่ใช้มาแต่วันที่ 2
พฤศจิกายน พ.ศ. 2369...ตลอดทางการค้าขายก็
ดำเนินอย่างประมวผลที่ใช้ในประเทศอังกฤษ
เหมือนกัน

(สมบัติบริหาร, พระยา, 2548: 23)

อย่างไรก็ดีพบว่าผู้ประพันธ์วรรณกรรมในช่วงเวลานี้ให้น้ำหนักในการนำเสนอภาพเมืองมลายู
ว่าเป็น อาณานิคมของอังกฤษน้อยกว่าการนำเสนอภาพเมืองมลายูว่าเป็นเมืองที่ได้รับการพัฒนาและ
มีความเจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตกซึ่งพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์และข้าราชการสยามต้อง
เสด็จไปดูเพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาประเทศ ภาพการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของเมือง
มลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษปรากฏให้เห็นในหลายด้าน ในหนังสือเรื่อง *ระยะทางเสด็จพระ
ราชดำเนินประพาสทางบก ทางเรือรอบแหลมมลายู รัตนโกสินทรศก 109* นั้นพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบรรยายประกอบการยกตัวอย่างให้เห็นการที่อังกฤษพยายามจัดการ
บ้านเมืองมลายูให้เจริญดังนี้

เขาหมายจะเจริญด้วยการทำแร่ต่างๆได้
ให้คอนเซกชันไปกับฝรั่งกำปะนีต่างๆมาก
เดี๋ยวนี้มีเรือเมล์เดินอยู่ 5 ลำ ว่าฤดูคลื่นก็ไม่หยุด
เดิน การจัดการบ้านเมืองเช่นนี้อังกฤษชำนาญ
มาก คงจะเจริญได้ใน 3 ปีนี้เป็นแน่จริง

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,
พระ, 2507: 188 - 189)

รัฐบาลอาณานิคมที่เข้ามาปกครองมลายูพยายามสร้างและพัฒนาสาธารณูปโภค¹⁶ รวมถึง
โครงสร้างพื้นฐาน¹⁷ ที่จำเป็นในบ้านเมืองควบคู่ไปกับการพัฒนาการศึกษา พัฒนาความปลอดภัยใน
บ้านเมืองเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น

¹⁶สาธารณูปโภค หมายถึงบริการสาธารณะที่จัดทำเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในสิ่งอุปโภคที่
จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น การไฟฟ้า การประปา การเดินรถประจำทาง โทรศัพท์ (ที่มา พจนานุกรมไทย ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน 2554, หน้า 1214)

...ที่เป็นหมู่บ้านเช่นนี้แล้วมีโรงโปลิศ
ด้วยทุกแห่ง มีโรงเรียนฝากระดาน 3 ห้อง
หรือ 5 ห้องรายไปตามทางสัก 3 โรง โรงเรียนนี้
เป็นของคออเวอนเมนต์ทำ ว่าลงทุนโรงละ 1200
เหรียญ แต่เดี๋ยวนี้เห็นว่าแพงนักและไม่มีใครจะ
ถูกใจพวกแขก เดี่ยวนี้จะให้ทำเองตามชอบใจ
แต่เงินเดือนครุคออเวอนเมนต์จ่ายให้

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,
พระ, 2507: 33)

สิ่งที่ควรจะสรรเสริญแต่ถนนทั้งสิ่งคโปร
และยะโฮร ขึ้นชื่อว่าเป็นถนนแล้ว ได้ทำแล้วไม่มี
ทิ้งเลย ราบเปนนาคีตะบิลเสียดทั้งนั้น

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,
พระ, 2552: 33)

และ

แต่สังเกตได้อย่างหนึ่งว่าโคมที่ตามห่าง
กว่าบ้านเรา ใช้น้ำมันปิโตรเลียมแต่ของเขาสว่าง
จริง ห้างกาสรับเหมา ถ้าบ้านเราได้เช่นนี้จะสว่าง
พอทีเดียว

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ,
พระ, 2507: 14)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงชื่นชมและทรงแสดงความคิดเห็นว่าสยามควร
จะพัฒนาสาธารณูปโภคให้เจริญก้าวหน้าตามที่ปรากฏในเมืองมลายู พระองค์ทรงนำเสนอภาพความ
เจริญก้าวหน้าในบ้านเมืองมลายูโดยบรรยายให้เห็นว่าในหมู่บ้านต่างๆมีโรงเรียนและสถานีตำรวจ

¹⁷ **โครงสร้างพื้นฐาน** มักใช้ในความหมายที่รองรับการใช้งานของประชาชน เช่น ถนน ระบบประปา ระบบ
น้ำทิ้ง ระบบไฟฟ้า และ ระบบสื่อสาร หรือระบบพื้นฐานที่ตอบสนองประชาชนเช่น โรงพยาบาล (ที่มา “โครงสร้าง
พื้นฐาน” ออนไลน์ เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/โครงสร้างพื้นฐาน>, สืบค้น 5 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้ยังใช้ตัวเลขเพื่อแสดงจำนวนให้เห็นว่ามีโรงเรียนหลายแห่งในหมู่บ้าน พระองค์ยังทรงเปรียบเทียบถนนในเมืองมลายูกับหน้าโต๊ะบิลเลียดเพื่อแสดงให้เห็นว่าถนนในเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษนั้นราบเรียบและทรงเปรียบเทียบโคมไฟริมถนนในเมืองมลายูกับสยามเพื่อแสดงให้เห็นว่าโคมไฟในแหลมมลายูสว่างมากกว่า รวมทั้งยังมีพระราชประสงค์ว่าหากในสยามใช้โคมไฟแบบนี้บ้างจะทำให้บ้านเมืองในตอนกลางคืนสว่างมากขึ้นอีก

เมื่อเมืองมลายูต่างๆตกไปอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมด ภาพเมืองมลายูที่มีการพัฒนาตามแบบตะวันตก มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองอย่างครบครัน รวมทั้งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจปรากฏให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้นในงานวรรณกรรม เช่น ในบันทึกการเดินทางท่องเที่ยวเรื่อง *เที่ยวตะวันออก ตะวันตก* พระนิพนธ์ในม.จ.สิปันพารเสนอ โสณกุล ทรงบรรยายให้เห็นลักษณะการทำงานของรถรางที่ปีนังฮิลล์ (Penang Hill) ประกอบการใช้คำวิเศษณ์และคุณศัพท์เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งนี้ถือเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่ท่านไม่เคยทรงพบมาก่อน เช่น

“...พาข้าพเจ้าไปขึ้นรถรางขึ้นเขา
รถรางนี้เขาวางรางจากตีนเขา ตรงลี้วขึ้นไปถึง
ยอดเขาลูกหนึ่ง นับว่าเป็นสิ่งแปลกประหลาดน่า
ชมอย่างหนึ่ง สำหรับพวกเราชาวกรุงเทพฯ
เพราะเราหาเขาชมยาก ประกอบทั้งอากาศที่ขึ้น
ไปนั้นก็แปลกน่าตื่นเต้น สนุกสนาน

(สิปันพารเสนอ โสณกุล, ม.จ.,

2512: 2 - 3) วิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงลี้ภัยการเมืองไปประทับอยู่ที่ปีนังหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. 2475 ขณะนั้นเมืองปีนังซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนมลายูมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัด ดังที่ ม.จ.หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ทรงให้รายละเอียดว่าในเมืองปีนังมีสาธารณูปโภคที่เจริญก้าวหน้า เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โรงพยาบาล รถโดยสารประจำทาง รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกตามแบบตะวันตกอย่างครบครัน เช่น โรงภาพยนตร์ สนามกอล์ฟ และหอสมุด

ในทางความสุขส่วนตัว ปีนังได้มีให้เรา
อย่างครบถ้วนบริบูรณ์กล่าวคือ ไฟฟ้า น้ำประปา
ที่เชื่อได้ โรงพยาบาลทุกชนิด บ้านบนเขา บ้าน
ริมทะเลในเวลาจะต้องการเปลี่ยนอากาศ มี
รถเมล์เรือติดต่อกับบ้านเราได้เสมอๆ สิ่งที่ยิ่งดี

สำหรับเราก็คือหอสมุด...หอสมุดนั้นดีพอที่จะทำ
ให้เสด็จพ่อทรงสบายด้วย จะหาหนังสือทรงได้
อย่างพอพระทัย

(พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2546: 328)

และ

...จนถึงเวลาเย็นก็ไปขึ้นรถเที่ยวหรือ
เล่น golf กลับบ้านเวลาค่ำพอดีอาบน้ำกินข้าว
เย็น ถ้าวินไดโพรแกรมหนังฉายดี เราก็ไปดูกัน
และนอนเวลาราว 10 นาฬิกา เป็นอันว่า
Penang เป็นสวรรค์ของเราแล้ว

(พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2546: 330)

เห็นได้ว่าผู้นิพนธ์ทรงใช้คำคุณศัพท์ที่แสดงสภาพและความรู้สึกในการกล่าวถึงการใช้ชีวิตอยู่ที่เมืองปีนัง เช่น *สบาย*, *พอพระทัย* และยังเปรียบเทียบเมืองปีนังว่าเป็นสวรรค์เพื่อให้เห็นว่าทรงมีความสุขและได้รับความสะดวกสบายในการมาใช้ชีวิตอยู่ที่เมืองแห่งนี้

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 พบว่าดินแดนแทบทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกชาติมหาอำนาจตะวันตก เช่น อังกฤษและฝรั่งเศสเข้ายึดครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษนั้นพยายามขยายอำนาจของตนเองเข้ายึดครองเมืองในแหลมมลายูอื่นๆ รวมถึงเมืองในแหลมมลายูที่เป็นเมืองประเทศราชของสยามด้วยเช่นกัน หัวเมืองมลายูในสมัยนั้นจึงถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษคือเมืองมลายูทางใต้และส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของสยามคือหัวเมืองมลายูทางเหนือปัญหาการแทรกแซงอำนาจการปกครองในดินแดนมลายูของอังกฤษที่เกิดขึ้นหลายครั้งมีผลกระทบอย่างมากต่อสยามในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้พระองค์ทรงกังวลว่าอังกฤษจะเข้ามายึดครองสยามจึงทรงปรับเปลี่ยนนโยบายการปกครองแบบใหม่เพื่อให้ชาวสยามมีความเจริญทัดเทียมชาติตะวันตกและเริ่มมีสัมพันธไมตรีอันดีกับอังกฤษ รวมทั้งพยายามทำตามข้อเรียกร้องของอังกฤษเพื่อที่จะรักษาเอกราชของประเทศไว้

การเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมลายูของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ รวมถึงขุนนางและข้าราชการสยามในช่วงเวลานั้นปรากฏให้เห็นในงานวรรณกรรมไทยจำนวนมากไม่ว่าจะเป็น จดหมายเหตุ บันทึก บันทึกการเดินทางและพระราชหัตถเลขาต่างๆ น่าสังเกตว่าวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูเหล่านี้ล้วนเป็นงานพระราช

นิพนธ์และพระนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ที่ทรงเขียนบันทึกหรือทรงรายงานการเดินทางไปเมืองมลายูไว้เพื่อให้เรื่องราวการเสด็จพระราชดำเนินปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร ภาพมลายูที่ปรากฏจึงมีความสอดคล้องกับเหตุผลของการเสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมลายูของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามที่มีพระราชประสงค์ลงไปตรวจราชการและแสดงพระราชอำนาจเหนือเมืองประเทศราชเหล่านี้ให้ได้ประจักษ์ ในขณะเดียวกันก็เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษด้วยเพื่อทรงศึกษาการบริหารจัดการและการพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตกและทรงนำมาปรับใช้กับสยาม โดยเฉพาะการพัฒนาสาธารณูปโภคต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง หรือไฟฟ้า รวมถึงการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านการศึกษาและความปลอดภัยในบ้านเมือง เป็นต้น

ภาพที่ปรากฏในช่วงเวลานั้นจึงเป็นภาพของเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองทั้งของสยามและของอังกฤษ สำหรับเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของสยามนั้นจะปรากฏเป็นภาพเมืองประเทศราชที่เจ้าเมืองและประชาชนมาเข้าเฝ้าฯรับเสด็จเมื่อพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ไทยเสด็จไปตรวจราชการ ผู้ปกครองและประชาชนในเมืองปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่สยามกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัดเพราะถือว่าเมืองเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสยามที่จะต้องทำตามนโยบายการปกครองจากส่วนกลางทั้งเรื่องการเกณฑ์แรงงาน การจัดเก็บภาษีหรือการส่งเครื่องราชบรรณาการมายังราชสำนักไทย

ในส่วนของเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษนั้น ตัวบววรรณกรรมนำเสนอภาพบ้านเมืองที่เริ่มได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ภาพเหล่านี้สอดคล้องกับการที่อังกฤษพยายามจะทำให้เมืองในแหลมมลายูกลายเป็นเมืองท่าทางการค้าของตนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงต้องพัฒนาและบริหารจัดการบ้านเมืองให้มีความทันสมัย มีสาธารณูปโภคที่เหมาะสมอันจะเป็นการดึงดูดให้มีผู้ประกอบการเข้ามาค้าขายและลงทุนบริเวณแหลมมลายูซึ่งจะช่วยสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในบริเวณนี้ให้กับอังกฤษ ในขณะเดียวกันประชาชนในเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษเหล่านี้ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของอังกฤษด้วยเช่นกัน

แม้ว่าสยามและอังกฤษจะมีการเจรจาและหารือเกี่ยวกับข้อตกลงและผลประโยชน์ในแหลมมลายูร่วมกันหลายครั้ง แต่อังกฤษยังคงพยายามขยายอำนาจของตนเองในหัวเมืองมลายูซึ่งเป็นประเทศราชของสยามอยู่เสมอ อังกฤษพยายามใช้วิธีแต่งตั้งข้าราชการชาวอังกฤษเข้ามาเป็นที่ปรึกษาในแต่ละรัฐที่สยามปกครอง เช่น รัฐกลันตันและตรังกานู ในช่วงเวลานี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักในอำนาจของอังกฤษและทรงเห็นว่าอังกฤษพยายามจะขยายอำนาจเหนือเมืองเหล่านี้มากกว่าสยามซึ่งถือเป็นเจ้าเมืองประเทศราช ดังนั้นในวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1909 อังกฤษและสยามได้ทำสนธิสัญญาร่วมกันซึ่งสยามโอนอำนาจในการปกครองรัฐไทรบุรี ปะลิส กลันตัน

และตรึงกานูให้แก่อังกฤษ เหตุการณ์นี้จึงถือว่าเป็นการทำให้อำนาจของสยามที่เคยมีเหนือเมืองประเทศราชในแหลมมลายูเหล่านี้สิ้นสุดลงและอังกฤษมีอำนาจในการปกครองดินแดนมลายูเรื่อยมา (เพ็ญศรี คุ้ม, 2554: 149 - 159)

4.1.3 ดินแดนมลายูเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมสำหรับคนไทยที่ต้องการเดินทางไปเที่ยว “เมืองนอก”¹⁸

ภาพดินแดนมลายูเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมสำหรับคนไทยที่ต้องการเดินทางไปเที่ยว “เมืองนอก” นี้สัมพันธ์กับภาพดินแดนบางส่วนในแหลมมลายูที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษซึ่งมีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตก กล่าวคือเมื่อเมืองในแหลมมลายูได้รับการพัฒนาตามแบบตะวันตก มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันจึงทำให้คนไทยจำนวนมากนิยมไปดูความเจริญต่างๆแบบ “เมืองนอก” ที่ดินแดนมลายู ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศรกราบทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า

ตั้งแต่เดือนเมษายนมา มีไทยมาปีนัง
มาก แต่พ่อไม่มีใครได้พบใคร เพราะถือบัญญัติอยู่
ว่าถ้าใครไม่มาหาก่อน พ่อไม่ไปติดตามถามหา
ผู้ใด

(ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, กรมพระยา, 2551: 112)

และ

ไม่ซำก็มีรถไฟเมล์พานักท่องเที่ยวไทย
ออกไปเที่ยวปีนังเป็นพักใหญ่ ด้วยมีตั๋ว return
ticket ไป – กลับ อย่างลดราคา แล้วท่านพวก

¹⁸ คำว่า “เมืองนอก” ตามความหมายในพจนานุกรมไทยนั้นเป็นภาษาปากที่ใช้ในความหมายว่าประเทศอื่นๆ, ต่างประเทศ มักหมายถึงประเทศในทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกา (ที่มา พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554, หน้า 921) แต่คำว่า “เมืองนอก” ที่ผู้วิจัยใช้ในที่นี่หมายถึง เมืองที่ได้รับการพัฒนาตามแบบตะวันตก เช่น เมืองในแหลมมลายูภายใต้การเป็นอาณานิคมของอังกฤษซึ่งได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆให้เจริญก้าวหน้าทั้งสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานและเป็นเมืองที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเมืองตามแบบตะวันตกอย่างครบครัน

ตื่นต่างประเทศก็พากันไปแน่นๆ เราไปธุระนอก
บ้านได้พบพวกเหล่านี้เกลื่อนกลาด พวกขุนนาง
เก่าผสมออกไปเที่ยวก็มี แต่เขาพยายามหลบหนี
ไม่ให้เราพบ มีบางคนอธิบายว่ากลัวถูกตัดเบีย
บ้านาญ

(พจนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2546: 117 -
118)

นอกจากนักท่องเที่ยวชาวไทยต้องการไปดู “เมืองนอก” อีกเหตุผลหนึ่งที่คนไทยนิยมไปเที่ยว
มลายูเพราะมีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์สวยงาม อย่างไรก็ตาม ภายตังกกล่าวไม่ปรากฏเด่นเท่าภาพความ
เจริญของดินแดนมลายู ดังตัวอย่าง

.....ทางขึ้นเข้าแต่สถานีไฟเืองไปชันมาก
ตามทางที่รถเดินบริเวณเชิงเขาหรือสันเขา
เหล่านั้นนับว่าน่าดูน่าชมนัก มีป่าไม้ดงไม้ชนิด
โปร่งรำไร บางแห่งมีหมู่บ้านเล็กๆตั้งอยู่ใกล้ๆ
บางแห่งเป็นเหวเว้งลึกลงไป บางแห่งมีน้ำตก
เตี้ยๆ มีน้ำไหลสะอาดอยู่รินๆ ถ้าจะให้ชมโฉมแล้ว
ก็ต้องเทียบเอาว่ามีไค้หน้าคล้ายทางขุนตาลขึ้น
ไปลำพูนกว่าที่อื่นที่เห็นมาแล้ว

(สมบัติบริหาร, พระยา, 2548: 16)

และ

...บ้านเมืองเขาน่าดูพอใช้ มีไร่นาและ
สวนยางสวนมะพร้าวเป็นระเบียบสะพรั่งไป และ
ภูมิประเทศก็งามโดยธรรมชาติ นับว่าเป็นที่น่า
เที่ยวอีกแห่งหนึ่งได้...

(สิบพันพารเสนอ โสณกุล, ม.จ.,
2512: 7)

ตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนพรรณนาและบรรยายให้เห็นสภาพธรรมชาติในเมืองมลายู รวมทั้งเปรียบเทียบกับสถานที่ในสยาม นอกจากนี้ยังใช้คำคุณศัพท์ที่แสดงความชื่นชม เช่น *งาม น่าดู น่าชม* *นัก* ในการกล่าวถึงสภาพธรรมชาติในมลายูพร้อมกับใช้คำที่แสดงการประเมินค่าเมื่อกล่าวถึงธรรมชาติดังกล่าว เช่น (*น่าดู*) *พอใช้* จากข้อความดังกล่าวจะเห็นมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อธรรมชาติในเมืองมลายูว่ามีความอุดมสมบูรณ์แต่ก็ไม่ได้มีความโดดเด่นเป็นพิเศษหรือมีความสวยงามมากกว่าธรรมชาติในสยามเพราะชาวไทยก็สามารถพบเห็นธรรมชาติที่มีลักษณะเช่นนี้ได้ในประเทศ

ภาพของดินแดนมลายูข้างต้นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนียมของชาวไทยนี้สัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรมในสมัยที่อังกฤษเข้าปกครองมลายูและได้บริหารจัดการปกครองบ้านเมืองอย่างดีเรื่อยมา กล่าวกันว่าอังกฤษไม่ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในของมลายูมากนัก แต่อังกฤษได้พัฒนาและบริหารจัดการบ้านเมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัยรวมถึงมีสาธารณูปโภคที่เจริญก้าวหน้า ซึ่งดูเหมือนว่าในช่วงเวลานั้นมลายูจะได้รับการพัฒนามากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สายสกุล เดชาบุตร, 2558: 213 - 214) ดังนั้นเมืองในแหลมมลายูต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองปีนังจึงมีสาธารณูปโภคที่ทันสมัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกในเมืองครบครัน ประกอบกับเมืองแห่งนี้ตั้งอยู่ไม่ไกลจากสยามจึงมีภาพชาวไทยเริ่มเดินทางไปท่องเที่ยวในฐานะ “เมืองนอก” ปรากฏขึ้นมา

4.1.4 ดินแดนมลายูเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ

วรรณกรรมในยุคนี้นำเสนอภาพสำคัญอีกภาพหนึ่งคือเมืองในแหลมมลายูช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีลักษณะเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม ในเรื่อง *ชีวิวัฒน์* องค์กรทรงพระนิพนธ์ทรงใช้คำแสดงเชื้อชาติและใช้การแสดงตัวเลขประกอบการบรรยายให้เห็นว่าในเมืองมีประชากรเชื้อชาติมลายูเป็นหลัก รองลงมาคือกลุ่มชาวจีน รวมถึงกลุ่มคนเชื้อชาติไทย

ถ้าจะคิดแบ่งคนเป็นชาติ จะเป็นแขก
เสียดัก 300000 คน เศษนั้นเป็นจีนสัก 500
คนไทยสัก 500 คน จึงรวมเป็นคนประมาณ
305500 คน

(ภาณุพันธุ์วงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504: 100)

และ

...ถนนในหมู่จังหวัดนั้นทุกแห่งทั้งชาย
ทั้งหญิง ลูกเด็กเล็กน้อย ชายชื้อของเป็นคนแขก
แทบทั้งสิ้น จะมีเงินเดินถนนสัก 2 - 3 คน มัก
เป็นเงินคนใช้ของเจ้าเมือง

(ภาณุพันธุ์วงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้า
บรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504: 103)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงบรรยายให้เห็นว่าคนแต่ละเชื้อชาติอาศัยอยู่
ร่วมกัน

ขึ้นรถไปดูทางตลาด เดินทางริมน้ำผ่าน
หน้าโรงภาษีที่อยู่ปากถนนข้างริมคลอง...ที่
เรียกว่าถนนเงินก็มีแขกปน ที่เรียกว่าถนนมลายูกี
มีจีนปน

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ
พระ, 2507: 238 - 239)

วรรณกรรมในช่วงนี้ยังเสนอให้เห็นว่ากลุ่มชนเชื้อชาติต่างๆในมลายูมีลักษณะนิสัยที่แตกต่าง
กัน เช่นเสนอภาพชนชั้นสูงชาวมลายูชอบทำตามตัวอย่างชาวตะวันตก ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์
เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงแสดงความคิดเห็นของพระองค์ประกอบการบรรยายลักษณะ
รูปร่างหน้าตา ลักษณะนิสัย กิริยาท่าทาง การศึกษาและความรู้ของเจ้าเมืองมลายูเหล่านี้ให้เห็นอย่าง
ชัดเจนไว้ใน *จดหมายเหตุสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จประพาสยุโรป
เมื่อ ร.ศ. 110* ว่า

.....รายามูดานันเปนคนหนุ่มอายุ 17 ปี
หน้าตาคนสัน รูปร่างสูงกว่าสุลต่าน ไว้ท่าทาง
ทำนองเดียวกับนักเรียนไทยที่ไปเมืองนอก
กลับมาใหม่ๆ ที่จริงก็เพิ่งกลับมาจากเมืองนอก
กับสุลต่านเมื่อเร็วๆนี้ แต่ไปคราวเดียว ไม่ได้อยู่
นาน....ตนกูอิบรฮิมรายามูดานันไม่ได้เล่าเรียนอัน
ใดแม้แต่ในหนังสือมลายูก็ยังไม่รู้ดี ภาษาอังกฤษ

นั่นก็ฟังพูดได้เมื่อไปยุโรป เก็บประสมประเสมา
ได้คราวนี้

(ตำรงราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ, กรมพระยา, 2541: 31)

และ

อทยาไศรยสุลด่านคงเปนอย่างเคยพบ
มาแต่ก่อนคือคุษุโขงถ้าต่อน่าฝรั่ง อยู่ข้างจะคุษุ
แลติดจะทำภูมิ แต่ก็คุษุกับฝรั่งเช่นครุมอรันต์
เปนพื้น ถ้าเข้าประจันกันถึงส่วนตัว ดูไม่สู้กล้า
คุษุแลโซมาก เปนแต่เมื่อถามไปในข้อไร ก็ตอบ
ชี้แจงในข้อนั้น แลถามมาบ้าง

(ตำรงราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ, กรมพระยา, 2541: 31)

รวมถึงยังทรงบรรยายลักษณะการแต่งกายของเจ้าเมืองเหล่านี้ไว้อย่างละเอียดด้วย ดังมี
ความว่า

สุลด่านแต่งตัวใส่เสื้อกางเกงสีกลาดสี
เหลืองเป็นตาราง เสื้อตัดเปนพริกโกตอย่างยาวๆ
ใส่ตุ้ม 2 แถว ไม่นุ่งโสร่ง หมวกใส่หมวกกำมหยี่
ตำรงๆอย่างที่เราเรียกว่า “สีกัลแก็บ”..... รាយามุ
ดาแต่งเปนทหารเหมือนอย่างทหารปืนใหญ่
อังกฤษที่สิงคโปร์ คือสวมเสื้อกางเกงขาว หมวก
เพอเรชแก็บกลม ติดแถบทองอย่างฝรั่ง แต่เลย
ใช้นุโลมแทนผ้าโพกแขกด้วยคือเวลาเข้าใน
เรือนหรือนั่งโต๊ะก็ได้ถอด พวกตนกุแลกรมการ
แขกนอกจากนั้นก็แต่งตัวอย่างแขกที่สิงคโปร์ ที่
อยู่ข้างหัวเห็ดๆ ก็มีโสร่งพัน ที่อย่างใหม่ก็แต่ง
เปนฝรั่งทีเดียว ที่ไม่ใส่หมวกหรือโพกผ้าเลยก็มี
บ้าง

(ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, กรมพระยา, 2541: 30)

นอกจากจะปรากฏภาพของชนชั้นสูงชาวมลายูแล้วในพระราชหัตถเลขา เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู คราว ร.ศ. 109 สำเนาที่ 1 ส่งพร้อมกับพระราชหัตถเลขาฉบับที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงบรรยายลักษณะนิสัยของชาวมลายูเปรียบเทียบกับลักษณะนิสัยของชาวจีนไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงใช้คำคุณศัพท์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเกียจคร้านของชาวมลายู เช่น เกียจคร้านมาก, ชี้เกียจเต็มที และยังทรงยกตัวอย่างประกอบการวิเคราะห์ให้เหตุผลเพื่อให้เข้าใจสาเหตุว่าทำไมต้นมะพร้าวในบริเวณที่เสด็จพระราชดำเนินไปจึงงามไม่เท่ากัน

เกาะหมากตรงที่เรือจอดเป็นสวนมะพร้าวของพระยาบริรักษ์ภูธร มีมะพร้าวอยู่หลายพันต้น แต่ต้นผอมๆ เชียวๆ มีดั่งกินไม่งามเหมือนเกาะสมุย เจ้าของว่าเป็นด้วยที่พื้นแผ่นดินไม่ดี มีแต่ทรายหยาบกรวดหยาบ ไม่ใคร่มีดินปน แต่เมื่อพิเคราะห์ดูก็เป็นที่น่าสงสัยอยู่บ้าง กลัวว่าจะเป็นด้วยการบำรุงรักษาไม่ดีด้วย เพราะใช้แขกมลายูรักษาเป็นคนเกียจคร้านมาก ไม่เหมือนจีน เห็นได้อีกอย่างหนึ่งว่ามะพร้าวหมู่ที่ใกล้ๆ เรือนแขกอยู่รักษา งามกว่าที่อยู่ไกลๆ...

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2550: 143)

และ

ขากลับคลื่นฟัดเต็มที เรือไฟลากติดพอใช้ เดินดูต้นมะพร้าวเห็นต้นเชียวๆ ไปไม่งามเหมือนสมุย ถ้ามพระยาบริรักษ์ว่าช้านอกนี้ยังงาม แต่ข้างในเข้าไปดินร้อนไม่ใคร่งาม แต่เราออกสงสัยว่าจะเป็นด้วยใช้แขกปลูก มันชี้เกียจเต็มที ถ้าใช้เจ๊กคงจะดีได้มีพยานอย่างหนึ่ง เมื่อ

เดินเข้าไปอีกใกล้บ้านเห็นค้อย่างงามขึ้น แต่ก็ยังสู้สมุญไม่ได้

(จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว,
พระบาทสมเด็จพระ, 2507: 171 - 172)

จากทัศนะของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทำให้เห็นภาพว่าชาวมลายูเป็นผู้มีนิสัยเกียจคร้าน ไม่ชอบทำงานหนักแม้จะเป็นงานเล็กๆน้อยๆก็ยังไม่ดี ซึ่งลักษณะนิสัยเช่นนี้ต่างจากภาพของชาวจีนในมลายูซึ่งเป็นผู้ขยันขันแข็งและอดทนต่อการทำงานหนักได้มากกว่า

การที่กลุ่มชนเชื้อชาติต่างๆในเมืองมลายูมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดจึงทำให้แต่ละกลุ่มเชื้อชาติมีความสนใจหรือมีความถนัดในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงยกตัวอย่างประกอบการบรรยายเพื่อกล่าวถึงการประกอบอาชีพของประชาชนเชื้อชาติต่างๆในแหลมมลายู ดังนี้

พวกแขกทำนา ทำสวน ทำปลา ทำเหมืองทอง เหมืองดีบุกและทอผ้าต่างๆ และค้าขายสินค้าและตั้งร้านขายของ มีผ้าและเครื่องใช้ตลอดจนถึงของสดของคาว ขนมลูกไม้ เป็นต้น คนจีนตั้งร้านตั้งห้างรับส่งสินค้าและทำเหมืองดีบุก คนไทยมักเป็นคนหนีไพรด์เจ้าขุนมูลนายมาอาศัยอยู่โดยมาก ค้าขายช่วยแขกเหมือนแขก

(ภาณุพันธุวงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504: 104)

การที่ดินแดนมลายูเป็นเมืองพหุวัฒนธรรมนั้นยังส่งผลทำให้ปรากฏภาพบ้านเรือนหรือภาพที่อยู่อาศัยของคนเชื้อชาติต่างๆในเมืองมีลักษณะแตกต่างกัน ดังเช่นที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดชทรงบรรยายให้เห็นสิ่งก่อสร้างของประชาชนชาวมลายูและชาวจีนในเมืองมลายูที่ปรากฏอยู่ร่วมกันดังมีความว่า

ถึงตึกกงสี เป็นตึกจีนสองชั้นสามหลัง
แฝด หันหน้าออกถนนทางทิศใต้ ตึกแถวและ

กำแพงด้านตะวันออกตามถนน ตึกกงสีนั้นอยู่
ข้างริมแม่น้ำมีบ้านเรือนโรงราชูร์อยู่ติดกันเป็น
อันมาก ในลานกำแพงชั้นในข้างตะวันตก
มีหอสดมภ์สำหรับนมาต เป็นหลังคา 2 ชั้น 2
หลัง

(กาญจนาพิพิธ, 2558: 95 - 98)
(กาญจนาพิพิธ, สมเด็จ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2504:
95 - 98)

ภาพที่ปรากฏเหล่านี้มีความสอดคล้องกับบริบททางประวัติศาสตร์ กล่าวคือตั้งแต่ที่อังกฤษ
เข้ามาครอบครองดินแดนบริเวณแหลมมลายู เริ่มจากขอเช่าเกาะปีนังจากสุลต่านไทรบุรีในวันที่ 27
สิงหาคม ค.ศ. 1786 แล้วนั้น อังกฤษพยายามสร้างเมืองปีนังให้เป็นเมืองท่าทางการค้าขึ้น ต่อมาเมื่อ
อังกฤษเข้าครอบครองเมืองอื่นๆบริเวณแหลมมลายู อังกฤษเริ่มขยายการลงทุนในกิจการเหมืองแร่
ดีบุกเพิ่มขึ้นมาด้วย ในช่วงเวลานี้เศรษฐกิจบริเวณแหลมมลายูได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่าง
รวดเร็ว (สายสกุล เตชาบุตร, 2558: 214) แต่ในขณะนั้นอังกฤษต้องประสบกับปัญหาขาดแคลน
แรงงานเนื่องจากชาวมลายูไม่นิยมประกอบอาชีพใช้แรงงานมากนัก อังกฤษจึงเริ่มนำแรงงานชาวจีน
ซึ่งอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่เข้ามาตั้งรกรากในแหลมมลายูเพื่อเป็นแรงงานใน
เหมืองแร่และในภาคการเกษตรให้แก่อังกฤษ (เสาวลักษณ์ กิจานนท์, 2554: 133 - 136) ในขณะที่
ชาวจีนบางส่วนประกอบอาชีพค้าขาย ดังนั้นในช่วงเวลานี้มลายูจึงปรากฏภาพเมืองที่มีลักษณะสังคม
แบบพหุวัฒนธรรมอันประกอบไปด้วยชาวมลายูซึ่งเป็นประชากรหลักและชาวจีนที่อพยพเข้ามา

4.2 ภาพมลายูในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมลายู ได้รับเอกราชจากอังกฤษ

ในวรรณกรรมที่แต่งขึ้นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมลายูได้รับเอกราช
จากอังกฤษนั้น ภาพหลักของมลายูที่ปรากฏมีอยู่ 3 ภาพ ดังนี้

4.2.1 ดินแดนมลายูเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษจึงได้รับผลกระทบอย่างหนักจากสงครามโลก ครั้งที่ 2

เมื่อเกิดเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น ดินแดนบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลายูได้รับผลกระทบอย่างมากจากการเข้ายึดครองของกองกำลังทหารญี่ปุ่นในช่วง

พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941) ในช่วงเวลานี้มีงานพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
ดำรงราชานุภาพและม.จ.หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ที่ทรงนำเสนอภาพดินแดนมลายูและชาวมลายูที่ได้รับ
ผลกระทบอย่างหนักจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น การบรรยายภาพการรบและความเดือดร้อนของ
ประชาชนพลเรือนที่หนีภัยสงคราม

...เรือบินตรงมาบนหลังคาบ้านตั้ง 3
waves ใหญ่ๆและเตี้ยจนแลเห็นคนในเครื่องบิน
พอเสียงปืนกลลั่นก็เห็นลูกระเบิดร่วงลงมา
พร้อมๆกัน แล้วเสียงระเบิดก็ดังลั่นไปทางใน
เมือง คนวิ่งมาจากในเมืองตามถนนหน้าบ้าน
เหมือนน้ำไหล ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร

(พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ.,

2546: 349)

การบรรยายภาพความลำบากของคนทุกเชื้อชาติที่อาศัยอยู่ในเมืองมลายู โดยเฉพาะในด้าน
ชีวิตความเป็นอยู่

ที่ป็นหรือที่ไหนๆในเวลานี้ ดูเหมือน
เส้นประสาทคนจะไม่เป็นปกติโดยมาก พวก เดน
(dan) ห้างอีสต์เอเชียติกก็พากันลำบาก นำ
สงสารด้วยชาติเหล่านี้ไม่มีความผิดร้ายอย่างไร
ต้องได้รับความเดือดร้อนแสนสาหัส การสงคราม
ครั้งนี้ดูท่าจะกลายเป็น ‘มหาจลาจล’ ในมนุษย์
โลก

(ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ, กรมพระยา, 2551: 281)

และ

ไฟฟ้าไม่มีแต่เที่ยงแล้ว วิทยุก็ไม่มีไป
ด้วย ตอนดึกน้ำหยุดไม่มี นอนวิตกถึงเรื่องน้ำจน
เกือบเช้า

(ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ, กรมพระยา, 2551: 355)

ภาพความบาดเจ็บและสูญเสียของพลเรือนมลายูทั้งชีวิต บ้านเรือน ที่อยู่อาศัยและทรัพย์สิน จากภัยสงครามควบคู่ไปกับภาพทหารญี่ปุ่นกระทำการข่มเหงย่ำยีประชาชนอย่างโหดร้ายทารุณก็เป็น ภาพที่ปรากฏมาก เช่น

ร้านของแก (หมอบูเอี่ยม) ถูกบอมบ์ไม่มี แล้ว น้องชายคนหนึ่งหญิงหนึ่งกับลูกนั่งกินข้าว อยู่ในบ้านก็ถูกบอมบ์ตายอยู่ที่โต๊ะอาหารนั่นเอง แกต้องวิ่งฝ่าบอมบ์เข้าไปลากเอาพ่อแม่อายุ 70 แล้วออกมาทันเลยนอน shock ไป 3 วัน กลับไป บ้าน Asdang ญี่ปุ่นก็ sack ไปหมด ไม่มีอะไร เหลือนอกจากที่ติดตัวอยู่นี้ สตางค์ก็ตกหล่นอยู่ 30 – 40 เซนต์

(พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2546: 357)

...มีการทรมานและฆ่ากันแทบทุกวี่ทุกวัน พวกแขกไม่ชอบหมู ก็ให้อุ้มหมูเดินรอบกองไฟ...คำว่า--หลังเขา--นั้นเป็นรูกันว่าเอาไปให้ชุด หลุมตัวเองแล้วยิงทิ้งลงไปเลย...ฉะนั้นการตบหน้าจึงควรเรียกว่าหยอกเล่นได้ ด้วยเหตุนี้เล่าจึง ทำให้คนเป็นบ้าไปแล้วหลายคน...คนนี้ถูกเข้า โรงพยาบาลหรือเก็บไปไหนก็ไม่มีใครรู้

(พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2506: 160 - 161)

และ

ทางหน้าบ้านถนนกาลาไวกำลังเปลี่ยว มีแต่เสียงผู้หญิงแจกร้องให้ด้วยถูกจูงไปแม้มกลางวัน รถยนต์นอนตายอยู่ข้างถนน ระเกะระกะทุกหนแห่ง เพราะพวกทหารหยุดรถที่ผ่านมาเอาไปขับเล่นชนบ้าง น้ำมันหมดบ้างก็ทิ้งไว้...แม่สายหย่องพวกแซ่ลิมถูกขนของไปจากห้องหลังคาหมดเพราะทหารญี่ปุ่นเอาปืนจ้อง

บ่าวให้บอกว่านายเอาของไว้ที่ไหน แล้วจุดเมีย
คนสวนเข้าห้องไปตั้งกำลังอุ้มลูก 40 วันอยู่บน
ตัก

(พจนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ., 2546: 358 - 359)

จากตัวอย่างที่ปรากฏผู้เขียนทรงบรรยายถึงความเดือดร้อนและความยากลำบากของผู้คนในเมืองมลายูในช่วงสงครามอย่างชัดเจนผ่านการใช้คำคุณศัพท์ที่แสดงถึงความลำบากเดือดร้อนและยังทรงบรรยายให้เห็นถึงความกังวลหวาดกลัวของผู้คนในเมืองโดยใช้คำกริยาที่แสดงความตกใจและหวาดกลัว นอกจากนี้ผู้เขียนทรงเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงความซุกมุ่นวุ่นวายของประชาชนในเมืองยามสงครามและทรงใช้ตัวเลขแสดงจำนวนเงินเพื่อชี้ให้เห็นถึงการสูญเสียทรัพย์สินเงินทองไปกับสงครามของประชาชนในเมืองจนหมดตัวรวมทั้งยังทรงให้รายละเอียดการกระทำของทหารญี่ปุ่นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่นที่กระทำต่อประชาชนในเมืองมลายูด้วย

เมื่อนำภาพเหล่านี้มาพิจารณาร่วมกับบริบททางประวัติศาสตร์จะพบว่ามีความสอดคล้องกัน กล่าวคือเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นเป็นชาติที่เข้าโจมตีและยึดครองดินแดนบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้บริเวณแห่งนี้กลายเป็นสนามรบระหว่างอังกฤษและญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเริ่มเข้าโจมตีอังกฤษที่รัฐกลันตันในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1941 และเข้ายึดครองมาเลเซียอยู่เป็นเวลานานเกือบสี่ปี การเข้าปกครองแหลมมลายูของญี่ปุ่นทำให้มลายูได้รับผลกระทบจากสงครามครั้งนี้อย่างมาก ประชาชนในเมืองได้รับความลำบากในการดำรงชีวิต เนื่องจากไม่มีอาหารและทรัพย์สินเงินทองสูญหายไปนสงคราม (ไรอัน, เอน.เจ, 2526: 228) ดังนั้นภาพของมลายูที่ปรากฏในช่วงเวลานี้จึงเป็นภาพของเมืองที่ได้รับผลกระทบจากสงครามประชาชนในเมืองได้รับความเดือดร้อน บาดเจ็บล้มตายและถูกคุกคามจากทหารญี่ปุ่น

4.2.2 ดินแดนมลายูหลังสงครามได้รับการบูรณะฟื้นฟูจากเมืองแม่ให้เจริญก้าวหน้าอีกครั้ง

วรรณกรรมร้อยแก้วของไทยในช่วงนี้แสดงให้เห็นภาพดินแดนมลายูหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ว่ายังคงเป็นอาณานิคมของอังกฤษอยู่ ดังนั้นอังกฤษจึงพยายามบริหารจัดการบ้านเมืองในแหลมมลายูให้กลับมาเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด สวยงาม มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆและมีความปลอดภัยอีกครั้งหนึ่ง วรรณกรรมในช่วงนี้โดยส่วนใหญ่ผู้เขียนไม่ได้เน้นภาพดินแดนมลายูว่าเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษมากเท่ากับภาพการพัฒนาต่างๆที่เกิดขึ้น ยกเว้นเสฐียร พันธรังษี ที่เน้นให้เห็นว่าดินแดนมลายูเป็นทั้งเมืองขึ้นของอังกฤษในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นว่าดินแดนมลายูได้รับการ

พัฒนาให้เจริญก้าวหน้าจากการเป็นอาณาจักร โดยผู้เขียนใช้คำเรียกแหลมมลายูว่า “เมืองซีซ่า” เพื่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการเป็นเมืองขึ้น

ในช่วงนี้บ้านเมืองมลายูได้รับการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภคต่างๆภายในเมืองดังที่ผู้เขียนใช้คำคุณศัพท์กล่าวถึงสาธารณูปโภคเหล่านั้นในเชิงบวก เช่น *สะอาด, ดี, น่าอยู่อาศัย, เป็นอันมาก* เป็นต้น ประกอบการบรรยายไว้

...ได้เห็นถนนหนทางของเมืองซีซ่าอ่าน
สะอาด เห็นน้ำไหล, เห็นไฟสว่าง, เห็นที่อยู่อาศัย
เป็นระเบียบตั้งแต่กลางเมืองไปถึงชายป่า...

(เสฐียร พันธงชัย, 2497: 394)

และ

เป็นที่น่ายินดีว่าความเจริญของหมู่บ้าน
หรือเมืองใหม่ที่ได้เข้าไปดูมีถนนดี ไฟดี น้ำดี มี
การอนามัย สถานรื่นเริง และสถานที่ศึกษาน่า
อยู่อาศัยเป็นอันมาก

(เสฐียร พันธงชัย, 2497: 432)

ผู้เขียนใช้คำเรียกมลายูในเชิงลบว่าเป็น “เมืองซีซ่า” ซึ่งหมายถึงผู้ที่ต้องอยู่ภายใต้คำสั่งหรือการบังคับบัญชาของผู้อื่น การที่ผู้เขียนใช้น้ำเสียงในตุลุมเมื่อกล่าวถึงมลายูนั้นเนื่องจากในมุมมองของชาวไทยแม้ว่าบ้านเมืองมลายูจะมีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาในด้านต่างๆตามแบบตะวันตกแต่ความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาดังกล่าวนั้นเป็นสิ่งที่เกิดจากการต้องสูญเสียเอกราชและเป็นเมืองขึ้นของชาวตะวันตก รวมทั้งยังจะเห็นได้ว่าความเจริญและการพัฒนาต่างๆดังกล่าวที่ปรากฏไม่ได้เกิดขึ้นมาจากจิตสำนึกของคนพื้นเมืองในดินแดนมลายูอย่างแท้จริง ดังนั้นชาวไทยจึงถือว่าเมืองมลายูและชาวมลายูที่แม้จะได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทยและคนไทยแต่ก็มีเกียรติ ศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจน้อยกว่าในเรื่องการเป็นประเทศเอกราช

นอกจากจะพัฒนาสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานในเมืองมลายูแล้วนั้นรัฐบาลอังกฤษยังพยายามพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมืองมลายูไปพร้อมกันด้วยเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเรียนรู้ที่จะสานต่อการพัฒนาที่อังกฤษได้วางไว้

“เพียงแต่การช่วยให้มีอาชีพเท่านั้นยังไม่พอ เรายังต้องช่วยให้คนทุกตำบลมีการศึกษาให้ดีที่สุดและหาทางให้พลเมืองมีอนามัยที่ดีที่สุดด้วย”

(เสฐียร พันธรั้งซี่, 2497: 509 - 510)

เสฐียร พันธรั้งซี่ กล่าวถึงการพัฒนาประชาชนในดินแดนมลายูด้านชีวิตความเป็นอยู่ว่า อังกฤษส่งเจ้าหน้าที่ออกฝึกจากกองคาริดา (Rida) เข้ามาช่วยให้ความรู้แก่ประชาชน

“จะต้องคำนึงถึงอนามัยของพลเมือง ร่วมกับการศึกษาและการอาชีพ...จำนวนคนตายลดลงเรื่อยทุกปี ผลที่ได้รับนี้เพราะเจ้าหน้าที่จะช่วยจัดระเบียบความเป็นอยู่ใหม่ทุกหมู่บ้าน ให้ถูกต้องตามสุขลักษณะคือไม่มียุงไม่มีโรค มีน้ำมีไฟบริบูรณ์”

(เสฐียร พันธรั้งซี่, 2497: 510)

รัฐบาลอังกฤษยังพัฒนาประชาชนโดยให้การสนับสนุนด้านการศึกษา ดังที่ เสฐียร พันธรั้งซี่ อ้างอิงคำพูดของผู้หญิงชาวจีนในเมืองมลายูซึ่งได้รับการศึกษาจากประเทศอังกฤษว่า

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ครูสาวจีนคนหนึ่งปรารถนาขึ้นว่า “ที่แหลมมลายูนี้พวกเราไปเรียนวิชาครูกันมาจากอังกฤษแทบทั้งสิ้น ถัดจากวิชาครูก็เป็นวิชาการเรื่อน”

(เสฐียร พันธรั้งซี่, 2497: 485)

รวมทั้งผู้เขียนยังใช้ตัวเลขระบุจำนวนเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีนักเรียนจากมลายูเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างที่ปรากฏ

ขณะนี้นักเรียนมลายูในอังกฤษมีอยู่กว่า พัน เป็นนักเรียนสอบชิงทุนได้ 362 คน เป็น

นักเรียนส่วนตัวโดยมาก เป็นลูกหลานพ่อค้า
ประมาณ 757 คน และมีนักเรียนเด็กๆอีก
ประมาณ 300

(เสฐียร พันธรั้งซี, 2497: 489)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่าการที่ประชาชนในมลายูเริ่มมีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศอังกฤษนั้นเป็นภาพที่สืบเนื่องจากภาพในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในช่วงเวลานั้นผู้ที่มีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศจำกัดอยู่แต่เฉพาะผู้ปกครองและพระราชวงศ์ชั้นสูงของชาวมลายูเพียงอย่างเดียวเท่านั้นและส่วนใหญ่ก็ยังไม่ได้เป็นการศึกษาเต็มขั้นตามหลักสูตรซึ่งผิดกับในช่วงสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สามัญชนในเมืองมลายูก็มีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่างประเทศได้ทั้งจากการได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลอังกฤษและการเดินทางไปศึกษาด้วยทุนส่วนตัว จึงถือได้ว่าประชาชนในเมืองมลายูในช่วงเวลานี้ได้รับการพัฒนาด้านชีวิตความเป็นอยู่ในทางการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นกว่าเดิม

ภาพของมลายูที่ได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้นเป็นภาพที่ปรากฏต่อเนื่องมาจากภาพในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่เมืองมลายูบางส่วนเป็นเมืองในอาณานิคมของอังกฤษซึ่งอังกฤษได้วางระบบระเบียบและจัดการบริหารบ้านเมืองไว้ ดังนั้นเมื่ออังกฤษกลับเข้ามาปกครองมลายูอีกครั้งจึงพยายามสานต่อการพัฒนาสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานให้เจริญยิ่งขึ้นรวมทั้งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านต่างๆด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่าในช่วงเวลานั้นบ้านเมืองมลายูเสียหายจากสงครามและการปกครองของญี่ปุ่นมาก หลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามในเดือนกันยายน พ.ศ. 1945 รัฐบาลอังกฤษซึ่งเข้าปกครองเมืองมลายูอีกครั้งจึงต้องสั่งซื้อข้าวจากประเทศไทยและพม่าเข้ามาในช่วงแรกเนื่องจากดินแดนมลายูขาดแคลนอาหารมาก (ญาติ ประภาพันธ์, 2538: 127) อังกฤษยังพยายามบริหารจัดการและฟื้นฟูเมืองมลายูขึ้นใหม่ โดยเน้นการพัฒนาสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นซึ่งถูกทำลายไป รวมทั้งพัฒนาการสาธารณสุขและการศึกษาของประชาชนในบริเวณนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังพยายามพัฒนาการทำเหมืองแร่ให้เจริญก้าวหน้าขึ้นอีกครั้งหลังจากที่กิจการดังกล่าวต้องหยุดชะงักไปในช่วงสงคราม (ไรอัน, เอน.เจ, 2526: 233)

ในช่วงนี้มีงานวรรณกรรมที่ปรากฏเรื่องราวเกี่ยวกับมลายูหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น *หมื่นไมล์ของข้าพเจ้า* โดย นาวาเอกพระยาศราภย์พิพัฒ (เลื่อน ศราภย์วานิช) และ *สามแผ่นดิน* โดย เสฐียร พันธรั้งซี ซึ่งภาพของมลายูที่ปรากฏผ่านสายตาคนไทยในช่วงนี้มีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ข้างต้น กล่าวคือภาพของมลายูที่ปรากฏมักเป็นภาพ

ของบ้านเมืองที่ได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ประชาชนในเมืองได้รับการพัฒนาในด้านชีวิตความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

4.2.3 ดินแดนมลายูมีลักษณะสังคมแบบพหุวัฒนธรรมที่มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ

ภาพดินแดนมลายูมีลักษณะสังคมแบบพหุวัฒนธรรมที่มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาตินั้น เป็นภาพที่ปรากฏต่อเนื่องจากภาพในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วรรณกรรมในช่วงนี้ยังคงเสนอภาพกลุ่มคนเชื้อชาติต่างๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันปรากฏให้เห็นซึ่งคนในแต่ละชาติพันธุ์ก็จะมีลักษณะนิสัยและความถนัดในการประกอบอาชีพแตกต่างกันไปดังที่ผู้เขียนบรรยาย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของลักษณะนิสัยของชาวมลายู ชาวจีน ชาวอินเดียเปรียบเทียบกันไว้ ดังนี้

มลายูเป็นชาติที่สุภาพราบเรียบ ปราศจากความกระตือรือร้น อารมณ์เฉื่อยๆ ไม่ พิลิพิถันในการกินอยู่ แต่เอาใจใส่ในการแต่งกาย มากกว่าห้อง เช่น ชาวนายอมรับประทานข้าว กับปลาเค็มหรือพริกกับเกลือดำ แต่ไม่ยอม น้อยหน้าในการหาเครื่องนุ่งห่มสวยๆ มาแต่ง

(ศราภยวานิช, นาวาเอก, พระ ยะ, 2512: 30)

นอกจากเศรษฐกิจในการค้าขายแล้ว มลายูยังไม่มีอาชีพทางเทคนิค เช่น นายแพทย์ และช่างกล เขาว่าทางศาสนาห้ามไม่ให้ชนชาติ มลายูเรียนการแพทย์ มีแต่พยาบาล

(ศราภยวานิช, นาวาเอก, พระ ยะ, 2512: 28)

และ

อาชีพที่ขึ้นหน้าขึ้นตาของชาวมลายูก็คือ เป็นข้าราชการเหมือนกันกับของเรา แม้เป็นพล ตำรวจก็มีคนนับหน้าถือตา มีภรรยาตั้ง 3 คนก็ได้ เพราะเขาเสียค่าเลี้ยงดูคนหนึ่งไม่เกิน 5

เหรียญต่อเดือน นอกนั้นก็เป็ชานาซึ่งนับว่า
ค่อนข้างยากจนมาก ร้านขายของตกเป็นของชน
ชาติจีนและอินเดีย กรรมกรสวนยางก็เป็นแขก
ชาติทมิฬ เจ้าของที่ดินและการกู้ยืมเงินอยู่ในมือ
แขกพวกเจตติยารต์ตลอดไปจนถึงสิงคโปร์

(ศรภักยานิช, นาวาเอก, พระ
ยา, 2512: 28)

จากตัวอย่างที่ยกมาเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์มีน้ำเสียงในเชิงลบเมื่อกล่าวถึงลักษณะนิสัยของชาว
มลายู น่าสังเกตว่าภาพของกลุ่มคนเชื้อชาติมลายูยังคงปรากฏเป็นภาพคนที่ไม่ค่อยกระตือรือร้นใน
การทำงาน มีอาชีพหลักคือการทำเกษตรกรรมและค่อนข้างมีฐานะยากจนเหมือนเช่นที่ปรากฏใน
วรรณกรรมที่แต่งในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งพระองค์ทรงนำเสนอภาพ
ชาวมลายูว่ามีความเกียจคร้านในการทำงานมากแม้จะเป็นงานเล็กๆน้อยๆก็ตาม แต่ในช่วงเวลานี้
ปรากฏภาพชาวมลายูบางส่วนนิยมประกอบอาชีพรับราชการเพิ่มขึ้นมาจากภาพในยุคก่อนซึ่ง
สอดคล้องกับลักษณะนิสัยของชาวมลายูที่ปรากฏในงานวรรณกรรมในช่วงนี้ว่าเป็นคนที่ให้ความสนใจ
กับหน้าตาเกียรติยศและชื่อเสียงทางสังคมมากกว่าอื่นใด ซึ่งผู้เขียนแสดงความคิดเห็นต่อลักษณะนิสัย
และการประกอบอาชีพของชาวมลายูไว้ว่า

...ถ้าตราบไตคนมลายูทำงานทุกอย่าง
เหมือนดังคนจีนทำไม่ได้ คนมลายูจะพ่ายแพ้แก่
จีน แผ่นดินจะตกเป็นของจีนทั้งหมด เพราะ
การค้าก็อยู่ในมือจีน การทำยางก็อยู่ในมือ
กรรมกรจีน คนมลายูจริงๆกำลังมีงานทำเพียง
สองอย่างคือการหนีจากเมืองไปอยู่ป่าและการ
หนีจากเมืองไปหากินทางประมงในทะเล

(เสฐียร พันธรั้งชี, 2497: 401 - 402)

ในยุคนี้ยังเริ่มปรากฏภาพของชาวอินเดียที่ประกอบอาชีพทางการค้าและมีฐานะทาง
เศรษฐกิจที่ดีขึ้นเพิ่มมาด้วย

ร้านขายของตกเป็นของชนชาติจีนและ
อินเดีย กรรมกรสวนยางก็เป็นแขกชาติทมิฬ

เจ้าของที่ดินและการกู้ยืมเงินอยู่ในมือแขกพวก
เจตติยาร์ตตลอดไปจนถึงสิงคโปร์
(ศรภักย์วานิช, นาวาเอก, พระยา,
2512: 28)

ส่วนภาพของชาวจีนในมลายูนั้นยังคงปรากฏต่อเนื่องจากยุคก่อนว่าชาวจีนเป็นผู้ที่มีความ
ขยันขันแข็งในการทำงาน นิยมประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าหรือทำอาชีพค้าขายและเป็นเจ้าของกิจการ
ซึ่งทำให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่าชาวมลายูมาก ดังที่ผู้ประพันธ์กล่าวชื่น
ชมชาวจีนในมลายูไว้ว่า

คนจีนในมลายูก็เป็นคนจีนเหมือนอย่าง
ที่เคยเป็นจีนอยู่ทั่วโลก ไปที่ใดก็ตั้งถิ่นฐานลงในที่
นั้นอย่างแข็งแรง มีความมานะบากบั่นจนล้ำหน้า
เจ้าของบ้านไปเกือบทุกแห่ง
(เสฐียร พันธรั้งซี, 2497: 438)

อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ปรากฏภาพลบเกี่ยวกับชาวจีนที่แสดงให้เห็นว่าชาวจีนเป็นกลุ่มคนที่ไม่
มีระเบียบเรียบร้อย หัวรุนแรง มีความผูกพันกับบ้านเกิดที่จีนแผ่นดินใหญ่และสร้างปัญหาในแหลม
มลายูเนื่องจากเกี่ยวข้องกับขบวนการคอมมิวนิสต์ เช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY
...ที่เล่าว่าโจร (คอมมิวนิสต์) มลายู คือ
คนจีนทั้งหมด
(เสฐียร พันธรั้งซี, 2497: 400)

ความเคลื่อนไหวของคนจีนทางฝืน
แผ่นดินใหญ่มีอย่างไร คนจีนในมลายูก็เป็น
เช่นเดียวกัน
(เสฐียร พันธรั้งซี, 2497: 402 - 403)

ในวรรณกรรมช่วงนี้จึงปรากฏภาพรัฐบาลอาณานิคมพยายามควบคุมจัดการชาวจีนเหล่านี้ใน
เมืองมลายูให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น

เพราะถนนที่ขายทะเลมลากา แม้ว่าจะมีเจ๊กมากเพียงไร ก็ยังเรียบและสะอาด เรื่องจึงอาจเป็นไปได้ว่าฝรั่งควบคุมอยู่ เจ๊กกลัวฝรั่ง ก็เรียบร้อยสะอาดไปตามฝรั่งด้วยด้วย นึกไปนึกมานึกก้าวหน้าไปถึงว่าบ้านเราถ้าจ้างฝรั่งเข้ามา “ครอง” สักพักหนึ่ง บางทีถนนจะดี ยุ้งจะหมดไปบ้างกระมัง

(เสฐียร พันธรั้งซี, 2497: 469

- 470)

ความสะอาดและความเป็นระเบียบของแหลมมลายูไม่ว่าตรงไหนเมืองใด ขอเล่าได้โดยเด็ดขาด เพราะข้ากับความสะดวกและความมีระเบียบที่ผ่านมาแล้วเกือบทั่วโลก แต่ขอแถมเรื่องที่น่าพอใจมากไว้เรื่องหนึ่งและขอเขียนไว้เพียงบรรทัดเดียวคือ “ความเป็นระเบียบของคนจีนที่ฝรั่งบังคับเอาให้ได้” เท่านั้นเอง

(เสฐียร พันธรั้งซี, 2497: 504)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รวมทั้งยังพยายามสกัดกั้นอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์จากจีนแผ่นดินใหญ่ที่เผยแพร่เข้ามาในดินแดนมลายูผ่านชาวจีนในหลายทาง เช่น

ตอนเสรีสงคราม อังกฤษได้ปกครองแหลมมลายูตามแบบปกครองของทหาร เริ่มดำเนินการปลดอาวุธต่างๆจากกองโจรจีน

(เสฐียร พันธรั้งซี, 2497: 508)

การมาสอนหนังสือโรงเรียนจีนที่นี่ ได้ทำให้ข้าพเจ้าแลเห็นการศึกษาของแหลมมลายูแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น เจ้ากรมศึกษาธิการเป็นอังกฤษ เขาไม่ยอมให้นำแบบเรียนที่มีข้อความเกี่ยวกับ

การเมืองเข้ามาจากประเทศจีน เป็นแบบเรียนที่
 แต่งขึ้นใหม่สำหรับแหลมมลายูโดยเฉพาะ...
 แบบเรียนจีนที่แหลมมลายู ไม่มีเรื่องที่กำลังกล่าวถึง
 การเมืองจีน แบบเรียนภาษาอังกฤษก็
 เช่นเดียวกัน ไม่มีข้อความที่กำลังกล่าวถึงการปกครอง
 แหลมมลายูเลย มีแต่เรื่องเกี่ยวกับเกษตรกรรม
 และวิชาอื่นๆทั่วไป

(ศรภักย์วานิช, นาวาเอก, พระยา,

2512: 26 - 27)

เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในช่วงนี้พบว่าดินแดนมลายูในช่วงหลัง
 สงครามโลกครั้งที่ 2 ยังคงเกิดความวุ่นวายเนื่องมาจากลัทธิคอมมิวนิสต์จากจีนแผ่นดินใหญ่ที่แผ่ขยาย
 อิทธิพลเข้ามาในเมืองมลายูผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียนจีนและส่งผลขยายวงกว้างออกไปทำให้
 ชาวจีนในมลายูเริ่มก่อการจลาจลและต่อต้านการปกครองของอังกฤษขึ้นเพื่อหวังจะปลดปล่อยมลายู
 เหตุการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับภาพบ้านเมืองมลายูช่วงนี้ที่ชาวจีนจะเป็นกลุ่มคนที่ถูกควบคุมมากกว่า
 ประชาชนเชื้อชาติอื่นๆเพื่อลดการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ในดินแดนมลายู รวมทั้งยังปรากฏภาพ
 ดินแดนมลายูที่ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆจากเจ้าอาณานิคมเพื่อให้ประชาชนในดินแดนนี้รู้สึกพอใจ
 ที่บ้านเมืองและตนเองได้รับการพัฒนาในหลายด้านซึ่งจะทำให้บ้านเมืองลดความวุ่นวายลงและ
 ประชาชนเลิกต่อต้านการปกครองของเจ้าอาณานิคม

4.3 ภาพมาเลเซียในวรรณกรรมที่แต่งหลังมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษในค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงพ.ศ. 2545

หลังจากที่สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1957 ช่วงเวลาดังกล่าวมี
 วรรณกรรมไทยประเภทสารคดีและสารคดีท่องเที่ยวที่กำลังกล่าวถึงประเทศมาเลเซียอยู่หลายเรื่อง เช่น *ไป
 ปีนัง-มลายู, ตระเวนมาเลเซีย, ท่องมาเลเซียและสิงคโปร์, ลูบมาเลเซีย, เกี่ยวกับเมีย, 14 วัน 5,000
 กิโลเมตร, เลียบมาเลย์, ท่องมาเลเซีย เยือนสิงคโปร์, เที่ยวเมืองนอก ชุด มาเลเซีย สิงคโปร์, เที่ยว
 สนุกที่เกาหลี เที่ยวสุขที่มาเลเซีย* เป็นต้น ซึ่งภาพของมาเลเซียที่ปรากฏในวรรณกรรมดังกล่าวมีภาพ
 สำคัญ 4 ภาพ ดังต่อไปนี้

4.3.1 มาเลเซียเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทย

ภาพประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทยเป็นภาพที่ปรากฏชัดเจนที่สุดในวรรณกรรมประเภทสารคดีท่องเที่ยวช่วงเวลานี้ ภาพดังกล่าวปรากฏให้เห็นต่อเนื่องจากรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ดินแดนมลายูส่วนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษได้รับการพัฒนา จนกระทั่งสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้วนั้นรัฐบาลมาเลเซียก็ยังคงพยายามสานต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

ภาพของประเทศมาเลเซียที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทยมีภาพย่อยๆที่มาสืบสนุน 3 ด้าน ดังนี้

4.3.1.1 ประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าด้านกายภาพ

ประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านกายภาพเห็นได้จากการที่ในเมืองมีการวางผังเมืองอย่างเรียบร้อย ถนนหนทางสะอาดและร่มรื่น สวนยางพาราได้รับการปลูกอย่างเป็นระเบียบ ดังที่ปรากฏให้เห็นจาก สารคดีท่องเที่ยวในช่วงเวลานี้ เช่น

อาณาบริเวณเมืองกว้างขวาง มีถนนตัดผ่านเหมือนตาหมากรุก แต่ละสายไม่ว่าจะเป็นถนนใหญ่หรือตรอก ซอย ลาดยางราบเรียบปกคลุมด้วยไม้ยืนต้น...รั้วไม้...รั้วคอนกรีตเป็นสัดส่วน...แล้วเรื่องสำคัญคือความสะอาด อันเกือบจะเรียกว่าริมขอบถนน ลานสนาม ทุกหนทุกแห่งทุกสถานที่ ไม่มีแม้กระทั่งเศษขยะ ใบไม้แห้ง หรือเศษกระดาษสักชิ้นหนึ่ง!...อา! กัวลาลัมเปอร์ เมืองแห่งความสะอาดแท้!...เมื่อพูดถึงความสะอาดแล้ว เท่าที่พบเห็นมา ก็ต้องยกนิ้วให้เขาที่เดียวว่ายอดแท้เที่ยวละ!

(สุนทร จันทรมพร, 2550: 69)

สถานที่สำคัญๆ ที่เราผ่านไม่ว่าจะเป็นย่านศูนย์การค้า ด้านสถานที่ราชการ โรงเรียน และมหาวิทยาลัย มีข้อน่าสังเกตที่น่าชื่นชมก็คือ

ทุกแห่งจะร่มรื่น สวยงาม มีความเป็นระเบียบ
เรียบร้อย

(สุเมธ แสงนิมนวล, 2545: 181)

และ

ข้างทางส่วนใหญ่เป็นสวนยางพารา
ปลูกกันเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นแถวเป็นแนว
มองทะลุเข้าไปตลอดเพราะหญ้าไม่รก

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2520: 26)

ผู้เขียนแทบทุกคนใช้การบรรยายโดยใช้คำคุณศัพท์แสดงสภาพ เช่น *สะอาด, ราบเรียบ, เป็นระเบียบ, เป็นแถวเป็นแนว* บางคนใช้การเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น *ถนนตัดผ่านเหมือนตาหมากรุก* รวมทั้งการกล่าวเกินจริงในการกล่าวถึงเศรษฐกิจในเมืองว่า *ไม่มีแม้แต่ขึ้นเดียว* เพื่อเน้นว่ามาเลเซียมีความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยมาก

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านกายภาพของประเทศมาเลเซียยังปรากฏให้เห็นจากโครงสร้างพื้นฐานในบ้านเมืองที่ได้รับการพัฒนาให้ปลอดภัยต่อประชาชนเป็นหลัก ดังที่ผู้เขียนบรรยายและยกตัวอย่างเกี่ยวกับถนนหนทางไว้ว่า

ทางรถยนต์ขึ้นเนินดิ่งในสมัยนี้ปรับปรุง
จนกว้าง รวดเร็วได้สะดวก รถทัวร์คันใหญ่ก็ขึ้น
ได้สบาย เฉพาะตรงทางโค้งซึ่งด้านหนึ่งเป็นภูเขา
และอีกด้านหนึ่งเป็นหน้าผานั้นขยายถนนกว้าง
กว่าตรงอื่น อีกทั้งยังมีแท่งคอนกรีตกั้นขอบถนน
ไว้อย่างหนาแน่น หมายถึงโอกาสที่รถจะตกภูเขา
แทบไม่มีเลย

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2535: 85)

และ

แถมเวลาจะยูเทิร์นหรือกลับรถก็ใช้
สะพานลอยอ้อมกลับทำให้สะดวกแก่การขับขี่

ไม่ต้องเสี่ยงอันตรายไปคอยอยู่เฝ้าอยู่กลางถนน
แบบบ้านเรา

(สุเมธ แสงนิมนวล, 2545: 164)

รวมทั้งผู้เขียนยังยกตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ในการคมนาคมของยานพาหนะประเภท
ต่างๆบนท้องถนนเพื่อลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้น เช่น

ถ้าสังเกตให้ดีทางหลวงช่วงนี้ริมถนน
แบ่งให้เป็นที่สัญจรของรถจักรยานยนต์และ
จักรยานโดยเฉพาะ ทำให้เพิ่มความปลอดภัย
ยิ่งขึ้น

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2535: 98)

และ

รถไฟของมลายูคืออยู่อย่างหนึ่งที่ไม่ค่อย
มีโอกาสพบกับรถยนต์บนท้องถนน ทางไหน
พอจะเจาะเนินได้ เขาก็เจาะให้วางรางต่ำลงไป
แล้วทำถนนที่จะตัดผ่านเนินให้ข้ามทางรถไฟไป
บางแห่งก็ทำทางรถไฟวิ่งข้ามถนนไปเลย...ฉะนั้น
อันตรายที่จะเกิดจากรถไฟชนรถยนต์หรือ
รถยนต์ชนรถไฟจึงไม่มี

(ถุทธา สุขสันต์, 2507: 4 - 5)

ในวรรณกรรมช่วงนี้ยังแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวยังได้รับการออกแบบมาอย่าง
เป็นระบบระเบียบและสะอาด เช่น

ฝั่งเมืองของเปอตาลิ่งเจายานี้ มีท่อ
ระบายน้ำที่ทั้งกว้างและลึก เชื่อมต่อกันทุกหน
ทุกแห่งประดุจใยแมงมุมทีเดียว...ประกอบกับท่อ
ระบายน้ำของเขากว้างขวางมากและไม่มีฝาปิด
คงเปิดให้ได้รับความร้อนจากแสงอาทิตย์อยู่

ตลอดเวลา จึงไม่มีทางที่จะเป็นแหล่งเพาะเชื้อ
โรคใดๆได้ ด้วยเหตุนี้เองที่เมืองนี้จึงไม่มียุงชุกชุม
นัก

(อุทธา สุขสันต์, 2507: 82)

นอกจากนี้ภาพความเจริญก้าวหน้าทางด้านกายภาพของประเทศมาเลเซียยังปรากฏให้เห็น
ผ่านการบรรยายเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่างๆในเมือง เช่น ไฟฟ้า น้ำประปาที่ได้รับการพัฒนาอย่างดี
ทั่วทั้งประเทศไม่ใช่เฉพาะแต่ในเมืองหลวงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

ดูเขาช่างจัดระบบการชลประทานได้ดี
ทั้งน้ำไหลไฟสว่างทางดีไปทั่วตามหมู่บ้าน
ต่างจังหวัดไกลๆ

(วิวัฒน์ จุฑะวิภาต, 2526:
143)

และ

...การไฟฟ้าของเขาให้แสงสว่างเสมอ
ทั่วถึงกันตลอดหมดไม่ปิดๆเปิดๆ การประปา
ก็ปกติมีน้ำใช้กันทั่วถึง ไม่ลักกะปิดกะเปิดแบบ
ที่ว่าซัดเบา (ขอโทษด้วย มันเป็นเรื่องจริง)
อย่างในกรุงเทพฯ...

(ตรี อมาตยกุล, 2515: 111)

การที่รัฐบาลมาเลเซียพยายามพัฒนาสาธารณูปโภคในบ้านเมืองจนเจริญก้าวหน้าเช่นนี้จึงทำ
ให้นักเขียนชาวไทยที่เดินทางไปยังประเทศมาเลเซียบรรยายภาพเหล่านี้ควบคู่ไปกับคำแสดงความชื่น
ชม เช่น *จัดได้ดี* รวมทั้งเปรียบเทียบกับประเทศไทยซึ่งด้อยกว่ามากไว้ในเวลาเดียวกัน

4.3.1.2 ประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและ เทคโนโลยี

การที่มาเลเซียเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค และ
โครงสร้างพื้นฐานต่างๆนั้นจึงทำให้มีการขยายตัวด้านการลงทุน เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมใน

ประเทศเพิ่มมากขึ้น ดังเช่นที่ผู้เขียนบรรยายประกอบการยกตัวอย่างบริษัทต่างชาติที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในปิ่นัง รวมทั้งยังอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้นักลงทุนจากบริษัทต่างชาตินิยมมาลงทุนในเมืองปิ่นังด้วย ดังข้อความที่ปรากฏ

ปิ่นังถือว่าเป็นรัฐที่พัฒนาแล้วและเป็นรัฐที่ค่อนข้างจะร่ำรวย...โดยเป็นฐานการผลิตที่สำคัญของบริษัทข้ามชาติใหญ่ๆหลายบริษัท เช่น Intel HP Dell จนได้ชื่อว่าเป็น “เกาะแห่งซิลิคอน” Silicone Island ซึ่งหมายความถึงเกาะที่มีแต่วัสดุอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งสิ้น สำหรับปัจจัยที่ทำให้ชาวต่างชาติ โดยเฉพาะญี่ปุ่น ได้หันมาสนใจเข้ามาลงทุนตั้งฐานการผลิตในปิ่นังมาก เป็นเพราะนโยบายของรัฐปิ่นังที่ส่งเสริมการลงทุนและอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก แถมยังมีปัจจัยด้านฝีมือแรงงานที่มีทักษะสูง มีความรู้ภาษาอังกฤษดี ด้านโครงสร้างและสาธารณูปโภคก็เยี่ยม ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง สนามบิน ท่าเรือ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เรียกว่าสะดวกสบายไปทุกอย่าง ที่สำคัญยังมีนิคมอุตสาหกรรมที่มีการบริหารจัดการดูแลอย่างเป็นระบบ มีการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(สุเมธ แสงนิมนวล, 2545:

176)

ภาพความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งสัมพันธ์กับความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของมาเลเซียได้รับการนำเสนอผ่านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับรถยนต์บนท้องถนนซึ่งแสดงความก้าวหน้าทั้งทางด้านเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์

รถแกงที่แล่นอยู่บนถนนส่วนใหญ่เป็นรถ
ที่ผลิตได้ในมาเลเซีย
(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 53)

นอกจากนี้ ไมตรี ลิมปิชาติ ยังให้รายละเอียดเกี่ยวกับสะพานข้ามเกาะและอาคารสูงซึ่ง
สะท้อนให้เห็นถึงเทคโนโลยีในการก่อสร้างสมัยใหม่ไว้ เช่น

ถนนช่วงนี้ดีมาก สมัยก่อนเวลาจะข้าม
ปากไปยังเกาะปีนังจะต้องนั่งเรือเฟอร์รี่ แต่สมัย
นี้ไม่ต้องนั่งเรือที่ว่านี้อีกแล้วเพราะมีสะพาน
เชื่อมต่อจากแผ่นดินใหญ่ข้ามทะเลไปยังเกาะ
ปีนังได้เลย สะพานแห่งใหม่นี้เป็นความภูมิใจของ
คนปีนังมาก เพราะยาวถึง 13 กิโลเมตร กับอีก
200 เมตร ยาวเป็นอันดับที่ 3 ของโลก รองจาก
สะพานในสหรัฐอเมริกาและประเทศทาง
ตะวันออกกลางเท่านั้น

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2520: 41)

และ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY
...มีตึกคอมตารี่ขึ้นมาแข่งรัศมีแทน ตึก
แห่งนี้มีความสูงถึง 65 ชั้น ให้ขึ้นไปดูวิวแทนได้...
ตึกแห่งนี้ ชั้นล่างเป็นศูนย์การค้า ชั้นบนเป็นที่ทำ
การและสำนักงาน...

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 47)

และยังอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับห้องพักในโรงแรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีระบบ
โทรคมนาคมสมัยใหม่ในขณะนั้นด้วย ดังตัวอย่างที่ปรากฏ

โรงแรมที่นี่ไม่มีดอกกุญแจเข้าห้องได้
เหมือนโรงแรมทั่วไปแต่จะใช้บัตรซึ่งทำด้วย
พลาสติกบางๆมีขนาดเท่านามบัตรแทน เวลาจะ

เข้าประตูเพียงใช้บัตรเสียบเข้าไป ประตูก็จะเปิด
ออกเองอย่างอัตโนมัติ พอเปลี่ยนผู้พักใหม่ทาง
โรงแรมก็จะเปลี่ยนรหัสใหม่ครั้งหนึ่งเพื่อความ
ปลอดภัยก็นับว่าทันสมัยดี

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 89)

และ

เมื่อเล่าถึงโรงแรมก็อยากจะเล่าต่อไป
อีกว่าโรงแรมชั้นหนึ่งของมาเลเซียในขณะนี้ใช้วิธี
ปลุกผู้มาพักตอนเช้าผ่านทางกริ่งโทรศัพท์ตามที่
เราสั่งไว้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น ถ้าต้องการ
ให้ปลุกเวลาโมงเช้า พอถึงโมงเช้ากริ่งโทรศัพท์
จะดังเองโดยอัตโนมัติ

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 102)

การอธิบายการทำงานของระบบเทคโนโลยีในโรงแรมอย่างละเอียด ในแง่หนึ่งสะท้อนให้เห็น
ว่าขณะนั้นโรงแรมในประเทศไทยยังไม่ได้ติดตั้งระบบที่ทันสมัยเช่นนั้น จึงถือเป็นสิ่งแปลกใหม่น่าที่
ควรนำมาบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.1.3 ประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าด้านการปกครอง

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศมาเลเซียยังปรากฏให้เห็นจากการปกครองที่นายกรัฐมนตรี
ซึ่งถือเป็นผู้บริหารสูงสุดของประเทศและเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีและบังคับใช้
กฎหมายอย่างเคร่งครัด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

...และรัฐบาลปัจจุบัน โดยเฉพาะ “ดร.
มหาเด” (Mahathir) ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีที่รัก
ชาติ เอาใจใส่และมีความตั้งใจจริง แถมมี
สะอาด ใจสะอาด ไม่กินไม่โกง มาเลเซียถึงได้อยู่
กันปกติสุขขึ้นมาก นายก ดร.มหาเด นี้เป็น
ตัวอย่างที่ดีในทุกด้านแม้แต่การทำงาน
นายกรัฐมนตรีมาทำงานแต่เช้าตั้งแต่ 8.00 น.

และมีการตอกบัตรทั้งไปและกลับด้วย ใครมาทำงานสาย ท่านจับได้ เป็นไล่ออกลูกเดียว ฉะนั้นคนใหญ่คนโตจึงถูกท่านไล่ออกไปอย่างไม่ไว้วางใจหลายคน

(สุพัตรา สุภาพ, 2527: 53)

กฎหมายคอร์รัปชันที่นี้แรงมาก ถ้าเป็นข้าราชการไม่ว่าจะตำแหน่งใหญ่โตเล็กแค่ไหน เป็นเอาออกทุกที แล้วให้ชดใช้ค่าเสียหายด้วย ถ้าเป็นเอกชนก็ติดคุกกันหัวโต

(สุพัตรา สุภาพ, 2527: 30)

และ

สิ่งหนึ่งที่ประเทศเขาเข้มงวดกว่าของเราคือกฎหมาย ไม่ว่าหน้าอินหน้าพรหม ไม่ว่าจะเส้นก๋วยเตี๋ยวหรือเส้นก๋วยจั๊บหรือเส้นเล็ก (เส้นเหล็ก) ทำผิด เป็นถูกลงโทษทั้งนั้น ไม่มีข้อยกเว้น ยิ่งพวกยาเสพติดด้วยแล้ว ประเทศนี้ถือเป็นเรื่องใหญ่ ใครซื้่นนำเข้าหรือออกนอกประเทศก็แขวนคอเท่านั้น

(สุพัตรา สุภาพ, 2527: 28 - 29)

การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดทำให้ประชาชนมาเลเซียมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ที่เห็นได้ชัดคือประชาชนในเมืองปฏิบัติตามกฎ เช่น

...แต่คนขับรถที่ปีนังเคร่งครัดในกฎจราจรมากคือไม่ขับรถฝ่าไฟเหลืองและไฟแดง ไม่ขับรถเร็วอย่างนกบิน หรือออกรถก่อนที่ผู้โดยสารจะขึ้นลงหมด

(ตรี อมาตยกุล, 2515: 24)

และ

ผมนั่งรถตอนหน้าคู่กับคนขับรถ เขา
เตือนให้ผมรัดเข็มขัดติดกับเก้าอี้ก่อนเคลื่อนรถ
ออกจากสนามบิน สังเกตว่าคนขับรถแท้ก็ชี้ทุก
คนนั้นประหลาดตามนี้ ทุกๆคนคาดเข็มขัด
ปฏิบัติตนเคร่งครัดเป็นระเบียบ แม้ว่าจะไม่มี
ตำรวจมาเดินเฟ้นพาดให้เห็นสักคนเดียว

(วัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526: 6 - 8)

ตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนบรรยายให้เห็นถึงการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างของเจ้าหน้าที่ราชการ
โดยการยกตัวอย่างกรณีของอดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ดร.มหาธีร์ บิน มุฮัมหมัด (Mahathir bin
Mohamad) ขึ้นมา ผู้เขียนยังใช้คำกริยาที่ช่วยเน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริตและการปฏิบัติตัวเป็น
แบบอย่างที่ดีของอดีตนายกรัฐมนตรีท่านนี้นอกจากนี้ผู้เขียนยังใช้การบรรยายเหตุการณ์จาก
ประสบการณ์ของตนเองเพื่อแสดงให้เห็นว่าประชาชนในประเทศมาเลเซียต่างปฏิบัติตามกฎหมาย
อย่างเคร่งครัดจนเป็นนิสัย

การที่เจ้าหน้าที่รัฐบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายนั้นยัง
ส่งผลทำให้สังคมมาเลเซียเป็นสังคมที่มีความปลอดภัย ดังที่ผู้เขียนกล่าวไว้

พอตี 6 (ความจริงตี 5 เขาร่นเวลาให้
เร็วขึ้น) เราจึงขึ้นรถบัสไปสนามบินป็นัง...โดย
สองข้างทางมีแต่ความมืด นานๆจะเห็นคนเดิน
สักคน หรือในบางมุมของถนนก็มีอาชีม์แก๊งๆ
(อาม่วยไม่เห็น) มายืนฝึกกายบริหาร ทำทางแต่
ละคนไม่มีที่ท่ากลัวว่าใครจะมาจี้หรือปล้นหรือ
ฉุดไปข่มขืน

(สุพัตรา สุภาพ, 2527: 32 - 33)

รวมทั้งมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นน้อยกว่าประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างเหล่านี้

“...ที่น่าชื่นชมคือรถทุกคันจะต้องมีเข็ม
ขัดนิรภัย ถ้าใครไม่คาดเข็มขัดจะถูกตำรวจจับ

รถมอเตอร์ไซค์ก็เช่นกัน ผู้ขับขี่และผู้นั่งซ้อนท้าย จะต้องสวมหมวกกันน็อค สำหรับหมวกกันน็อค ดูเหมือนตำรวจจะยกเว้นให้กับแขกโปกหัว เท่านั้นที่ไม่ต้องใช้หมวกกันน็อคก็ได้เพราะใส่ไม่เข้า มาเลเซียจำเป็นต้องรักษาชีวิตผู้ขับขี่ ยานพาหนะเพราะพลเมืองยังมีน้อยจึงยังไม่ควร ตายก่อนเวลาอันสมควร ไม่เหมือนกับเมืองไทย เข้าใจว่าผู้รับผิดชอบประเทศคงต้องการให้คนไทยตายมากๆ คือเป็นการคุมกำเนิดไปในตัว เพราะจนบัดนี้ยังไม่สามารถบังคับให้คนขี่มอเตอร์ไซค์ใส่หมวกกันน็อคได้ ยิ่งเข้มขันนิรภัย ด้วยแล้ว รถคันใดจะมีก็ได้ ไม่มีก็ได้ตามสบาย

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 54)

และ

...เท่าที่ผมสังเกตดูรถทุกคันที่ขับสวนมา หรือตามกันไป ต่างก็รักษากฎจราจรอย่างเคร่งครัดและมีมารยาทในการใช้รถใช้ถนน ด้วยเหตุนี้กระมังอุบัติเหตุจึงมีน้อย ก็ตั้งแต่พวกเราเข้ามาในมาเลเซียหลายวันแล้ว ยังไม่ได้พบเห็นรถชนกันเลย ถ้าอยู่เมืองไทยแค่นั่งรถจากกรุงเทพฯ ไปสระบุรีเท่านั้นก็ต้องพบเห็นรถไม่คันใดก็คันหนึ่ง เกิดอุบัติเหตุอยู่ข้างทางเสมอ

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 82)

ในการนำเสนอภาพมาเลเซียที่เจริญก้าวหน้าและพัฒนามากกว่าไทยผู้เขียนใช้กลวิธีสำคัญคือการเปรียบเทียบสิ่งที่พบเห็นได้ง่ายดังที่ได้ยกตัวอย่างมา นอกจากนั้นยังใช้กลวิธีการเสียดสีคือกล่าวตรงข้ามกับความเป็นจริง เช่น กล่าวว่า รัฐบาลไทยต้องการให้คนไทย “ตายมากๆ” เพื่อเป็นการจำกัดจำนวนประชากร เป็นต้น

ภาพรัฐบาลมาเลเซียดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดเพื่อพัฒนาประเทศปรากฏให้เห็นไม่เฉพาะในด้านความมั่นคงปลอดภัยเท่านั้นแต่ยังเพื่อปกป้องและเพิ่มพูนผลประโยชน์ทาง

เศรษฐกิจของประเทศด้วย ดังที่ผู้เขียนให้เหตุผลเกี่ยวกับการบังคับให้บริษัทนำเที่ยวต้องใช้มัคคุเทศก์ชาวมาเลเซียไว้ว่า

...ที่ต้องเปลี่ยนไปใช้ไกด์ของมาเลย์ก็
เพราะว่าเป็นระเบียบของมาเลเซียวางกฎบังคับ
ไว้ ซึ่งเท่ากับเป็นการหางานให้ไกด์ของเขาทำ
นั่นเอง เเท่านี้ยังไม่พอ รถทัวร์ที่นำเข้าไปยัง
มาเลเซียจะต้องมีการประกันภัยกับบริษัทใน
มาเลเซียด้วย แถมยังต้องบังคับให้ต้องค้างคืน
อย่างน้อย 2 คืน...เหตุที่ต้องบังคับให้ค้างคืนก็
เพราะนักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่ยอมค้าง ผ่าน
มาเลเซียไปเที่ยวสิงคโปร์เลย ขากลับก็ผ่านเข้า
ไทยไปเลย ทำให้มาเลเซียขาดรายได้...

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 17 - 18)

หรือการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการแต่งกายในการเข้าไปเล่นการพนันที่เกนต์ิงไฮแลนด์ที่
ผู้เขียนบรรยายและแสดงความคิดเห็นไว้ว่า

...ผู้ชายจะต้องใส่สูท ถ้าจะใส่เสื้อเชิ้ต
อย่างเดียวต้องเป็นเสื้อเชิ้ตแขนยาวผูกเนคไท
หรือจะใส่เสื้อผ่าปาเต๊ะของมาเลย์ก็ได้ ใครไม่
เตรียมไปจึงต้องไปซื้อใหม่ ถือเป็นรายการหา
รายได้อีกทางหนึ่งของมาเลเซีย

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 91)

การที่ประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าในด้านการปกครองนั้นยังเห็นได้จากการที่
รัฐบาลมาเลเซียพยายามสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้สึกการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดขึ้นกับ
ประชาชนเชื้อชาติต่างๆในประเทศผ่านการศึกษาโดยการบังคับให้ทุกคนในประเทศต้องเรียนภาษา
มลายู (Bahasa Melayu) เป็นภาษากลางเพื่อให้ประชาชนทุกเชื้อชาติติดต่อกันได้ง่ายขึ้น อัน
จะเป็นการทำให้กลุ่มชนเหล่านี้รู้สึกว่าเป็นคนในประเทศเดียวกัน พุดคุยกันเข้าใจแม้จะมีเชื้อ
ชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ดังที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นของตนเอง
ประกอบการบรรยายไว้ว่า

อันที่จริงฉันต้องขอชมว่ารัฐบาลเขา
กำลังสร้างชาติจริงๆ ที่ทำให้คนมีความรู้สึกเป็น
คนมาเลย ไม่ว่าจะมาจากที่ใด

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 28)

ประชากรมลายูประกอบด้วยคนหลาย
เชื้อชาติ ที่สำคัญคือมลายู จีนและอินเดีย ซึ่ง
แตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี
และวัฒนธรรม ซึ่งก็มีปัญหายุ่งยากพอสมควร
แต่ก็มีภาษาแห่งชาติให้พูดกันพอรู้เรื่องคือภาษา
บาฮาซามาเลเซีย เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวภายในชาติ โดยมีภาษาอังกฤษเป็น
ภาษารองลงไป

(สุพัตรา สุภาพ, 2527: 53)

นอกจากนี้รัฐบาลมาเลเซียพยายามพัฒนาประชาชนในประเทศให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีรายได้น้อยและเกษตรกรทั่วประเทศ ดังเช่นที่สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงบรรยายถึงความพยายามของรัฐบาลมาเลเซียในการพัฒนา
ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไว้ว่า

งานของกระทรวงเกษตรที่สำคัญคือการ
กำจัดความยากจน สวนนี้จึงมีกิจการหลายอย่าง
ที่เป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรเกิดความคิดว่าจะ
ทำอะไร แต่ก่อนนี้สนใจกันแต่ว่าจะทำอะไรให้
ได้ผลผลิตสูงที่สุด แต่ที่วางแผนอยู่ในปัจจุบันนี้
เปลี่ยนไป หันมาสนใจชีวิตคน คือพยายาม
ปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวนา ชาวประมง ผู้เลี้ยง
สัตว์ ชาวสวนยาง เมื่อชีวิตเขาดีขึ้น ผลผลิตจะดี
ขึ้นมาเองโดยอัตโนมัติ นอกจากมีเงินมากแล้ว
ยังต้องให้มีสุขภาพดีด้วย ส่งเสริมให้เกษตรกร
เล่นดนตรี เล่นกีฬา จัดตกแต่งหมู่บ้านของ

ตนเองให้สวยงาม (รัฐบาลมาเลเซีย) มีความคิด
ว่าควรให้ความรู้แก่เกษตรกรและประชาชนที่ไม่
มีโอกาสได้ไปต่างประเทศว่าที่อื่นในโลกมีอะไรที่
น่าสนใจบ้าง จึงสร้างสวนนี้ (สวนแคคตัส) ขึ้นมา
(เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี, สมเด็จพระ, 2550: 12 - 13)

รัฐบาลมาเลเซียยังพยายามยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อยผ่านการ
จัดรัฐสวัสดิการ¹⁹ ด้วยเช่นกันโดยการสนับสนุนการให้ที่พักอาศัยในราคาประหยัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พอดูชายทะเลเสร็จเราก็ไปหมู่บ้าน
ชาวประมง...พอฉันเห็นตอนแรกนึกว่าเอกชนมา
จัดสรรหมู่บ้านไว้เสียอีก เพราะเล่นปลูกเป็นบ้าน
สองชั้น มีบริเวณหน้าบ้านด้วย ดูเป็นสัดส่วนซึ่ง
รัฐบาลสร้างให้ โดยให้ผ่อนส่งในราคาถูก เพื่อยก
มาตรฐานชาวประมงไม่ให้อยู่อย่างกระจอก
จนเกินไป
(สุพัตรา สุภาพ, 2527: 30)

และ

...บอกว่าเป็นแฟลท ซึ่งทางรัฐจัดสร้าง
ให้ผู้มีรายได้น้อยได้เช่าอยู่ ดูๆมันก็เข้าทีดี คนที่มี
รายได้น้อยๆ จะได้มีโอกาสเข้าบ้านถูกๆอยู่

¹⁹รัฐสวัสดิการ หมายถึง รัฐบาลหรือสังคมที่มีบทบาทความรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
ในด้านต่างๆ เช่นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย เศรษฐกิจและ
ความมั่นคงทางสังคม เป็นต้น รัฐสวัสดิการเป็นการสร้างความผาสุกให้ประชาชนโดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการเป็นหลัก
หลักการของรัฐสวัสดิการเน้นความเท่าเทียมในการได้รับบริการหรือได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ รัฐสวัสดิการทำให้
สังคมมีเอกภาพ มีความสามัคคีและความมั่นคง ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างทัดเทียมกัน ดู
รายละเอียดเกี่ยวกับรัฐสวัสดิการเพิ่มเติมได้ใน กิติพัฒน์ นนทปัทมเดช. “แนวคิดทฤษฎีรัฐสวัสดิการเพื่อนโยบาย
สาธารณะ: รัฐสวัสดิการ จากขวาใหม่ - ถึงซ้ายใหม่” ใน เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการเรื่องรัฐ
สวัสดิการ: เครื่องมือสร้างความเป็นธรรมในสังคม. ภาควิชา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2550.

รัฐบาลของเขาเอาใจใส่ประชาชนดี ปลุกแพลท
 ราคาถูกๆให้ประชาชนเช่า
 (ฤทธา สุขสันต์, 2507: 78)

รวมทั้งรัฐบาลยังให้เงินอุดหนุนเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรด้วย

ถามไปถามมา ชาวสวนที่นี้ ป่วย ยาฆ่า
 แมลง รัฐบาลอุดหนุน ทำให้ทำมาหากินมีเงิน
 เหลือใช้
 (สุเมธ แสงนิมมวล, 2545: 166)

การที่รัฐบาลมาเลเซียพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศนั้นเป็นภาพที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งรัฐบาลอังกฤษพยายามยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในแหลมมลายู เพียงแต่ในระยยะเวลานั้นรัฐบาลพยายามเน้นการพัฒนาประชาชนในด้านการสาธารณสุขและการศึกษาเป็นอันดับแรก ในขณะที่ในช่วงเวลานี้รัฐบาลมาเลเซียพยายามพัฒนาประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยการให้การสนับสนุนที่อยู่อาศัยและส่งเสริมการประกอบอาชีพ

ความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆที่ปรากฏให้เห็นในประเทศมาเลเซียนั้นเป็นผลมาจากการบริหารจัดการและการปกครองบ้านเมืองของอังกฤษเมื่อครั้งที่แหลมมลายูยังเป็นเมืองในอาณานิคมซึ่งความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาดังกล่าวในด้านต่างๆนั้นยังคงปรากฏต่อเนื่องมาแม้ว่าสหพันธรัฐมาลายาจะได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้วแต่รัฐบาลมาเลเซียยังคงพยายามพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าต่อจากที่รัฐบาลอังกฤษได้บริหารจัดการไว้ ดังจะเห็นได้จากที่ ละอออง ศรีสุคนธ์กล่าวถึงประเทศมาเลเซียไว้ในสารคดีท่องเที่ยวเรื่อง *ไปปีนัง - มลายูว่า*

....เมื่อครั้งอังกฤษได้ปกครองมลายูอยู่
 นั้นอังกฤษได้จัดการบ้านเมืองให้มลายูได้รับ
 ความเจริญก้าวหน้ามาก เช่น การสุขาภิบาล
 การปกครอง การคมนาคม และการ
 อุตสาหกรรม มลายูได้ก้าวไปมาก จนเป็นที่สนใจ
 แก่ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง...

(ละอออง ศรีสุคนธ์, 2501: (7))

จากภาพประเทศมาเลเซียที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทย ที่ปรากฏในวรรณกรรมช่วงเวลานี้พบว่ามีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของแหลมมลายูตั้งแต่อดีตที่ได้รับการพัฒนาตั้งแต่สมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษประมาณ ค.ศ. 1786 หรือตรงกับช่วงรัชกาลที่ 3 ของไทย อังกฤษพัฒนาและบริหารจัดการบ้านเมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความปลอดภัย รวมถึงมีสาธารณูปโภคที่เจริญก้าวหน้าเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง อังกฤษเข้าปกครองอีกครั้ง จึงพยายามบริหารจัดการและฟื้นฟูแหลมมลายูขึ้นมาใหม่ โดยเน้นการพัฒนาสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นซึ่งถูกทำลายไป เช่น ถนนหนทาง ระบบการคมนาคม ไฟฟ้า ระบบประปา ฯลฯ ทำให้ประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งอังกฤษยังพัฒนาการสาธารณสุขและการศึกษาของประชาชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นหลังจากสงคราม (ไรอัน, เอน.เจ, 2526: 233)

เมื่อมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี ค.ศ. 1957 รัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของตงกู อับดุล รัฮ์มัน นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นพยายามสานต่อการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในประเทศเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ของประชากรอย่างทั่วถึง นอกจากนี้รัฐบาลมาเลเซียยังบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประเทศมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้าอย่างที่รัฐบาลมุ่งหวังไว้ รวมถึงในช่วงนี้รัฐบาลมาเลเซียพยายามพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศเพื่อลดการนำเข้าวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาอุตสาหกรรมจนกลายเป็นการผลิตเพื่อส่งออก (Exported Growth) เช่น การผลิตเพื่อส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และยังได้จัดตั้งบริษัทอุตสาหกรรมหนักแห่งมาเลเซียขึ้น (Heavy Industry Corporation of Malaysia: HICOM หรือ HICOM HOLDINGS ในเวลาต่อมา) ในปี ค.ศ. 1983 บริษัทดังกล่าวทำให้ประเทศมาเลเซียสามารถผลิตรถยนต์ขึ้นใช้ได้ในประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมรถยนต์แห่งชาติของประเทศมาเลเซีย ภายใต้ชื่อรถโปรตอน (Proton Saga) (บาร์บารา วัตสัน อันดาया, ลีโอนาร์ด วาย. อันดาया, 2551: 523)

4.3.2 มาเลเซียเป็นประเทศที่มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรม

ภาพมาเลเซียเป็นประเทศที่มีลักษณะสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เป็นภาพที่ปรากฏต่อเนื่องมาจากภาพใน รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเรื่อยมาจนถึงในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และปรากฏต่อมาจนถึงในระยะเวลาตั้งแต่ในยุคนี้มีภาพที่ปรากฏเพิ่มขึ้นมาคือ ภาพคนแต่ละเชื้อชาติได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมกัน ภาพประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรมมีภาพย่อยที่มาสับสนุน 2 ภาพ ดังนี้

4.3.2.1 กลุ่มชนหลากหลายเชื้อชาติในประเทศมาเลเซียที่อาศัยอยู่ร่วมกันมีวัฒนธรรมปรากฏปะปนและผสมผสานกันไป

ผู้เขียนนำเสนอภาพมาเลเซียในฐานะสังคมพหุวัฒนธรรมผ่านการกล่าวถึงผู้คนหลายเชื้อชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยใช้คำระบุชาติพันธุ์อย่างชัดเจนและคำแสดงรูปลักษณะว่ามีทั้งชาวมลายูซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุด ชาวจีน ชาวอินเดีย ชาวตะวันตก ดังตัวอย่างเช่น

...เดินไปตามถนนใหญ่ซึ่งเป็นย่านการค้า ตลาดกำลังคึกคักไปด้วยผู้คน คนเดินถนนหน้าเป็นจีนมากกว่าแขก ที่เป็นฝรั่งก็มีไม่น้อย..

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2520: 32)

และ

เท่าที่ได้พบเห็นผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองนี้มีทั้งแขกกะลิงตัวดำปี๋ แขกมาเลย์สีผิวคล้ำและคนจีนตัวขาวปะปนกัน...

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 64 - 66)

นอกจากนำเสนอภาพประชากรหลายชาติพันธุ์ในประเทศ ผู้เขียนบางคนยังบรรยายให้เห็นว่ามีการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ด้วย ทั้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ 2 กลุ่ม หรือระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่กับชนพื้นเมือง เช่น

สาวป็นังขนานแท้ที่สวยนั้น ต้องเป็นสาวลูกครึ่ง “จีนมุสลิม” นัยน์ตาจะคมเข้มขณะที่ผิวขาวนวล

(สุเมธ แสงนันทนวล, 2545: 158)

และ

...ซาไกเริ่มจะมีผิวพรรณดีขึ้นคือไม่ดำสนิท ทั้งผมก็ไม่หยิกเหมือนเมื่อก่อน ทั้งนี้ก็เพราะเริ่มรู้จักผสมพันธุ์กับคนพื้นเมืองอื่น พันธุ์จึงกลาย...

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 70)

ภาพประเทศที่มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรมยังเห็นได้จากวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่างๆที่ปรากฏให้เห็นปะปนกันไป เช่น วัฒนธรรมด้านอาหาร ดังนี้

...ร้านอาหารมีประชันกันระหว่างจีนกับ

แขก...

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2520: 32)

...มีอาหารแขก เช่น โรตีสี แกงเผ็ด แกง
แห้ง มีทั้งเนื้อไก่ เนื้อแกะและเนื้อวัว

(ตรี อมาตยกุล, 2515: 24 -
25)

และ

...ชาวเมืองส่วนมากเป็นคนจีน นั่งกิน
กาแฟกับหมูอย่างเอร็ดอร่อย หมูย่างไต้หวัน
หนังย่างจนกรอบมีมันน้อย ส่วนที่เป็นเนื้อแดง
นิ่มอร่อยอย่างไรอธิบายยาก

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2520: 43 - 44)

ภาพสถาปัตยกรรมของกลุ่มชนต่างๆที่ปรากฏปะปนกันก็มีมากเนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่มองเห็นได้ชัดเจน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

...มีร้านรวง บ้านช่องแทรกวัดวาอาราม
ของศาสนาต่างๆแทรกเป็นระยะ มีทั้งวัดจีน ที่
ทำเป็นแก่ง สุเหร่าที่มีหลังคาทรงกลมแบบยอด
โดมโบสถ์คริสต์เป็นศิลปะยุโรปเหมือนพวก
คาทอลิกทั้งหลาย

(ไมตรี ลิมปิชาติ, 2535: 34)

และ

อาคารทางด้านศาสนา นอกจากสุเหร่า
ของศาสนาอิสลามแล้ว วัดของศาสนาฮินดูก็น่าดู

น่าชม เพราะหลังคาโบสถ์มีรูปปั้นเทพเจ้า
มากมาย และปั้นได้อย่างวิจิตรตระการตา มองดู
แล้วก็เพลิดเพลินดี

(สุเมธ แสงนิมนวล, 2545: 228)

รวมทั้งยังมีสถาปัตยกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในสังคมที่ปรากฏร่วมกันอย่างผสมกลมกลืน
ปรากฏให้เห็นอยู่ เช่น

ในด้านสถาปัตยกรรม นับว่าเป็นความ
กลมกลืน ระหว่างยุโรป โปรตุเกส จีนและอินเดีย
ที่น่าสนใจก็คือมีทั้งแบบเก่าและแบบใหม่
ผสมผสานอยู่ในตัวและที่ฮิตที่สุดสำหรับ “บ้าน”
ก็คือก่อสร้างเป็นทางโปรตุเกสแต่หลังคาเป็น
แบบจีน

(สุเมธ แสงนิมนวล, 2545: 181)

และ

...ที่น่าดูอีกอย่างคือมัสยิดที่ก่อสร้างเป็น
ลูกผสมระหว่างอิสลามกับจีนเพราะเห็นแล้ว
แปลกตา

(ไมตรี ลิ้มปิชาติ, 2535: 105)

4.3.2.2 ประชาชนชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศมาเลเซียที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ ต่างกันได้รับการปฏิบัติจากรัฐบาลอย่างไม่เท่าเทียม

จากวรรณกรรมร้อยแก้วที่ปรากฏในช่วงระยะเวลาที่พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในสังคม
มาเลเซียยังคงมีลักษณะนิสัยและความนิยมในการประกอบอาชีพเหมือนที่ปรากฏต่อเนื่องจากใน
สมัยก่อนหน้า กล่าวคือชาวมลายูนิยมประกอบอาชีพรับราชการและทำการเกษตรกรรม รวมถึงมี
สถานภาพทางเศรษฐกิจด้อยกว่าชาติพันธุ์อื่นๆในสังคมมาเลเซีย ดังตัวอย่างที่ปรากฏ

ชาวมาเลเซียซึ่งอยู่ริมทะเลนั้นส่วนมาก
มีอาชีพทางประมงด้วยกันแทบทั้งนั้น ไม่ปรากฏ

ว่านิยมค้าขายอย่างอื่นเหมือนอย่างพวกจีนและ
พวกแขกอินเดียเลย

(ตรี อมาตยกุล, 2515: 30)

และ

...ชาวมลายูส่วนใหญ่นั้นก็เป็คนสกร
เป็นคนที่มิฐานะไม่ตีนัก ตรงกันข้ามกับชาวจีนซึ่ง
มีเป็นจำนวนมากในมาเลเซีย...ถ้าเปรียบเทียบ
ฐานะกันระหว่างชาวจีนกับชาวมลายูแล้ว
ปรากฏว่าชาวมลายูมีฐานะทางเศรษฐกิจด้อย
กว่ามาก ส่วนใหญ่เป็นคนที่ยากจน แต่ว่าคนจีน
นั้นมีฐานะดี ทำการค้าขายและเศรษฐกิจใหญ่ใน
ประเทศมาเลเซียก็เป็นชาวจีนเป็นส่วนมาก

(คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2554: 30)

ในขณะที่ชาวจีนยังคงเป็นชาติพันธุ์ที่มีความขยัน อดทนและมานะพยายามจึงสามารถพัฒนา
ตนเองให้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าขึ้น ภาพของชาวจีนในประเทศมาเลเซียช่วงเวลานี้
จึงเป็นเจ้าของร้านค้าหรือเจ้าของธุรกิจต่างๆในประเทศที่มีฐานะร่ำรวย

...ร้านรวงโดยมากก็เป็นของคนต่างด้าว
โดยเฉพาะจีนเป็นส่วนใหญ่ ร้านของเจ้าของ
ประเทศเองก็ดูกระจัดกระจาย นานๆจะพบสัก
ครั้ง

(สุนทร จันทรมพร, 2550: 74)

และ

ชาวจีนในมาเลเซียจึงเหมือนชาวจีนทั่ว
โลกที่พยายามถึฐานะของตัวให้ดีขึ้น พวกนี้จึง
ค่อยๆถึบตัวเองขึ้นมาเรื่อยๆ จนกระทั่งเป็น
เจ้าของร้านค้า นายทุน นายธนาคาร ข้าราชการ
ชั้นผู้ใหญ่หรือผู้ควบคุมเศรษฐกิจการเมืองของ
มาเลเซียส่วนใหญ่...โดยเฉพาะโรงงานใหญ่ๆที่

ฉันไปคูมีแต่ชาวจีนเป็นเจ้าของ ฉันยังไม่เห็นแขก
มาเลยเป็นเจ้าของโรงงานซักคนเดียว
(สุพัตรา สุภาพ, 2527: 60 - 61)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่าผู้เขียนบรรยายภาพการประกอบอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจ
ของประชาชนชาวมลายูและชาวจีนเปรียบเทียบกันไว้เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างของทั้งสองชาติพันธุ์
รวมทั้งผู้เขียนยังแสดงความคิดเห็นของตนเองประกอบเพื่อเน้นย้ำและทำให้ผู้อ่านเห็นชัดเจนขึ้นมาว่า
ชาวจีนเป็นผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าชาวมลายูในประเทศมาเลเซีย

การที่ในประเทศมาเลเซียมีภาพประชาชนที่มีความแตกต่างทางฐานะปรากฏให้เห็นเด่นชัด
จึงทำให้รัฐบาลมาเลเซียปฏิบัติต่อคนเหล่านี้ต่างกัน อันนำไปสู่ภาพประชาชนชาวมลายูในประเทศ
ที่มีเชื้อชาติต่างกันได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันจากรัฐบาล

สิ่งสำคัญคือชาวจีนที่ทำมาค้าขาย
คล่องแคล่วนั้นมีธุรกิจอยู่ในมือมากมายและเขาก็
ถือว่าตนเป็นพลเมืองของมาเลเซียแต่เขากลับ
เสียสิทธิทางการเมืองบางอย่าง
(วัฒน์ จูชะวิภาต, 2526: 9 - 10)

รวมทั้ง

คนจีนในมาเลเซียถือเป็นประชาชน
ประเภท 2 คนจีนจะถูกกีดกันเกือบทุกอย่างทั้ง
เรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน อาชีพและอื่นๆ แม้เวลาเข้าไป
เที่ยวเมืองไทยซื้อของที่หาดใหญ่ พอกลับเข้า
ประเทศผ่านด่านมาเลย์ คนจีนจะถูกเก็บภาษี
แต่ถ้าเป็นคนมาเลย์จะให้ผ่าน...

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2535: 64 - 66)

ผู้เขียนยังอธิบายและยกตัวอย่างเหตุการณ์รวมทั้งผู้เขียนใช้ตัวเลขเพื่อระบุถึงจำนวนและ
สัดส่วนสิทธิประโยชน์ที่ชาวมลายูในประเทศได้รับอันเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงสิทธิที่ชาวมลายูได้รับ
มากกว่าประชาชนเชื้อชาติอื่นๆในประเทศดังนี้

รัฐบาลพยายามสนับสนุนคนมาเลย์ เชื้อ
ชาติมาเลย์ ตามนโยบายภูมิบุตร
(Bhumiputra)... กิจการค้าทุกชนิด คนมาเลย์
จะต้องมีสิทธิ์ถือหุ้นอย่างน้อย 50 เปอร์เซ็นต์
(วัฒน์ จุฑะวิภาต, 2526: 9 - 10)

และ

ภายในตัวเมืองคูซิงนั้นจะเห็นคนจีนทำ
การค้าเป็นส่วนมาก ถึงแม้รัฐจะพยายามส่งเสริม
ให้คนพื้นเมืองมีส่วนเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ
การรับคนเข้าทำงานราชการนั้น เขาจะพิจารณา
รับคนพื้นเมืองเข้าทำงานในอัตรา 3 ต่อ 1 และ
ตำแหน่งหน้าที่การงานต่างๆในระดับหัวหน้านั้น
เขาจะให้คนพื้นเมืองมีส่วนบริหารนี้เป็นนโยบาย
ของรัฐ
(วัฒน์ จุฑะวิภาต, 2526: 54)

จากการศึกษาประวัติศาสตร์และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของมลายูจะพบว่าจากที่ตั้งและ
สภาพทางภูมิศาสตร์ของแหลมมลายูในอดีตที่ตั้งอยู่บริเวณเส้นทางการค้าทำให้ผู้คนหลากหลายเชื้อ
ชาติจากดินแดนต่างๆเดินทางมาค้าขายและตั้งบ้านเรือนจนกลายเป็นชุมชนขึ้น เช่น ชาวอาหรับ ชาว
จีน ชาวอินเดียและชาวตะวันตกชาติต่างๆ ฯลฯ (อาณัติ อนันตภาค, 2557: 32) การเป็นดินแดนพหุ
สังคมของมลายูปรากฏเด่นชัดเมื่ออังกฤษขอเช่าเกาะปีนังจากสุลต่านไทรบุรีเพื่อจัดตั้งเป็นสถานี
การค้า อังกฤษได้พัฒนาให้เกาะปีนังเป็นสถานีการค้าที่เจริญก้าวหน้าจึงมีพ่อค้าเดินทางมาค้าขายมาก
ขึ้น ทำให้ปีนังมีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และดึงดูดให้คนหลายเชื้อชาติเข้ามาค้าขายและตั้ง
บ้านเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนและชาวอินเดียซึ่งเข้ามาเป็นแรงงานในสวนยางและเหมืองแร่
ดีบุก (เสาวลักษณ์ กิจานนท์, 2554: 133 - 136) แรงงานชาวจีนมักตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ปีนัง มะละกา
และสิงคโปร์ (บุษกร กาญจนจारी, 2544: 80 - 81) ทำให้ในสังคมมาเลเซียมีทั้งชาวมลายู ชาวจีนและ
ชาวอินเดียอาศัยอยู่ร่วมกันดังภาพที่ปรากฏ

หลังจากที่ประเทศมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษ เศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้นมา
รัฐบาลมาเลเซียเริ่มขยายการลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายและทันสมัยมากขึ้น
นอกเหนือจากการทำเหมืองแร่ดีบุกและยางพารา ในช่วงเวลานี้รัฐบาลตระหนักว่าผู้ที่มีบทบาททาง

เศรษฐกิจในดินแดนมลายูมากที่สุดคือชาวจีนไม่ใช่ชาวมลายูซึ่งเป็นผู้อาศัยในดินแดนแห่งนี้มาก่อน ดังนั้นรัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของ ตุน อับดุล ราซัค (Tun Abdul Razak) จึงออกนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy - NEP) ขึ้นในปี ค.ศ. 1970 โดยมีผลบังคับใช้ระหว่างปี ค.ศ. 1971 - 1990 เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างชาวมลายูกับชาวจีนและชาวอินเดีย นโยบายดังกล่าวเป็นการสนับสนุนและให้สิทธิพิเศษแก่กลุ่มภุมิปูตรา (Bhumiputra) หรือชาวมลายูเป็นอันดับแรกโดยกำหนดให้ชาวมลายูมีส่วนในการเข้ารับราชการและการเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐมากกว่าประชาชนเชื้อชาติอื่นๆ นอกจากนี้รัฐบาลยังจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและการลงทุนให้แก่ชาวมลายูก่อนประชาชนเชื้อชาติอื่นๆ ในประเทศ (อาณัติ อนันตภาค, 2557: 209 - 210) จากการที่รัฐบาลมาเลเซียบังคับใช้นโยบายภุมิปูตรดังกล่าวจึงทำให้ชาวมลายูมีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้นแต่ก็เป็นในช่วงระยะเวลาสั้นๆ (เพ็ญศรี กาญจนมัย, 2523: 105) นโยบายดังกล่าวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนเชื้อชาติต่างๆ ในประเทศที่ได้รับสิทธิและสถานภาพไม่เท่าเทียมกันชัดเจนยิ่งขึ้นกล่าวคือชาวมลายูมักมีบทบาททางด้านการเมืองการปกครองและระบบราชการของประเทศแต่จะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าชาวจีน ในขณะที่ชาวจีนถูกจำกัดสิทธิทางการเมืองการปกครองและการเข้ารับราชการแต่กลับมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าชาวมลายูมากและส่วนใหญ่มักเป็นเจ้าของธุรกิจที่สำคัญในประเทศ

เห็นได้ว่าในงานวรรณกรรมที่ปรากฏในช่วงระยะเวลานี้จะให้ภาพสังคมมาเลเซียที่เป็นเมืองพหุสังคม มีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกันแต่ประชาชนกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ เหล่านี้จะมีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันกล่าวคือชาวมลายูมักรับราชการหรือทำการเกษตรแต่ก็มีชาวมลายูบ้างที่ประกอบธุรกิจแต่ปรากฏเป็นจำนวนน้อย ในขณะที่ชาวจีนจะประกอบอาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ โดยส่วนใหญ่ภาพที่ปรากฏยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชนเชื้อชาติต่างๆ ในประเทศเหล่านี้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน รวมถึงยังได้รับสิทธิทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันด้วย ดังนั้นความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจดังกล่าวที่เกิดขึ้นระหว่างชาวมลายูกับชาวจีนในมาเลเซียนั้นจึงสะท้อนออกมาเป็นภาพให้เห็นว่ารัฐบาลมาเลเซียปฏิบัติต่อคนแต่ละเชื้อชาติในประเทศไม่เท่าเทียมกัน

4.3.3 ประเทศมาเลเซียเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนียมของคนไทยและเป็นคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของไทย

ในช่วงเวลานี้มีวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีท่องเที่ยวที่กล่าวถึงการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมากซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลานั้นประชาชนชาวไทยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษ 2520 คนไทยนิยมไปซื้อสินค้านำเข้าจากประเทศต่างๆ ซึ่งมีราคาถูกกว่า ผู้เขียนนำเสนอภาพนี้โดยการกล่าวไว้โดยตรงอย่างชัดเจนและบรรยายภาพร้านค้าและร้านอาหารที่มีพนักงานชาวไทยรวมทั้งป้ายข้อความภาษาไทยประกอบอัน

เป็นการแสดงให้เห็นภาพว่าคนไทยเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มสำคัญที่มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศมาเลเซีย รวมทั้งนำเสนอผ่านการเล่าประสบการณ์การซื้อสินค้าของตนเอง ดังตัวอย่างเช่น

...ผมเป็นคนชอบแอ๊ปเปิ้ลมาตั้งแต่ไหนแต่ไร แต่อยู่เมืองไทยไม่มีปัญญาซื้อกินเพราะมันแพงจนกินไม่ลง มาเห็นแอ๊ปเปิ้ลหลายๆในปิ่นังราคาก็ไม่แพงเลยแวะซื้อหอบไปกินที่โรงแรมหลายใบ

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2520: 35)

และ

...ที่ร้านอาหารไทยบ้อยพุดไทยได้หลายคำและรายการอาหารที่ขึ้นกระดานอยู่ข้างฝา ก็เขียนเป็นภาษาไทย คนไทยมาเที่ยวปิ่นังกันมากจนร้านค้าต้องเอาใจ ทราบว่าร้านค้าบางแห่งถึงกับลงทุนจ้างคนไทยให้ช่วยขายของด้วยเงินเดือนที่แพงลิ่ว

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2520: 33)

ในทศวรรษที่ 2530 มาเลเซียก็ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของคนไทยแต่แรงจูงใจสำคัญในการท่องเที่ยวเปลี่ยนไปจากเดิม ดังที่ผู้เขียนอธิบายไว้ว่า

...มาถึงยุคปัจจุบันคนไทยที่ไปเที่ยวปิ่นังไม่ได้หวังซื้อของอีกแล้วแต่จะไปเที่ยว ไปดูความเจริญของปิ่นังแทน

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2535: 41)

นอกจากมาเลเซียจะเป็นประเทศที่ชาวไทยนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวแล้ว มาเลเซียยังเป็นคู่แข่งของไทยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวด้วย ภาพดังกล่าวเป็นภาพที่เพิ่งปรากฏในช่วงเวลานี้จากสารคดีท่องเที่ยวที่ปรากฏเห็นได้ว่าหลายครั้งที่นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศมาเลเซียมักจะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าแม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆในประเทศมาเลเซียจะได้รับการ

พัฒนาและดูแลให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจมาเที่ยวชมแต่ผู้เขียน
 สารคดีท่องเที่ยวกลับมีมุมมองว่าสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นยังมีความสวยงามไม่เท่ากับสถานที่
 ดังกล่าวในประเทศไทย ดังที่ผู้เขียนกล่าวเปรียบเทียบสถานที่ท่องเที่ยวบนภูเขาในประเทศมาเลเซีย
 และประเทศไทยไว้ ดังนี้

ถ้าเธอถามฉันว่าสวนของเขาสวยไหม
 ถ้าตอบอย่างปัญญาอ่อนว่าสวย ถ้าตอบว่าสวย
 เหลือหลายก็ดูปัญญาติดลบแน่ๆ เพราะมองไปที่
 ไรเห็นแต่ต้นไม้ธรรมดา ดูๆแล้ว สวนสามพรานมี
 ต้นไม้สวยกว่ามาก...ฉันยังคิดเลย เมืองไทยเรา
 นำพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ แค่ภูกระดึงของ
 เราสวยงามน่าดูกว่าปิ้งฮิลล์ด้วยซ้ำไป

(สุพิศรา สุภาพ, 2527: 18)

และ

ขณะตระเวนดูโน่นดูนี่ที่คาเมรอนไฮ
 แลนด์ก็ทำให้ผมอดคิดไม่ได้ว่ามาเลเซียใช้ภูเขา
 คุ่มค่าจริงๆ คือ แทนที่จะปล่อยให้ป่า กลับ
 นำมาสร้างให้กลายเป็นรีสอร์ท ให้กลายเป็นที่
 ท่องเที่ยว อีกทั้งยังใช้เนื้อที่บางส่วนมาปลูกพืชไร่
 อีก ทำให้ผมนึกถึงหลายจังหวัดในภาคใต้ของ
 ไทยที่มีภูเขา โดยเฉพาะที่นครศรีธรรมราช

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2535: 77 - 78)

รวมทั้งผู้เขียนยังเปรียบเทียบสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลในประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย
 ไว้ด้วยเช่นกัน

มาหยุดยืนบนแผ่นดินลอยน้ำกันเถอะ!
 ก็เหมือนเกาะสมุย...หรือเกาะพะงันของไทย
 แลนด์นั้นแหละ ถ้าพูดถึงธรรมชาติกันแล้ว เอะ
 เกาะสมุยกับพะงันรวมกันเสียทั้งสอง เกาะปิ้ง
 หรือเกาะหมากเห็นจะพังไปเป็นแถบๆทีเดียว!

แต่ถ้าเป็นทางด้านวัตถุและความเจริญ! เราขอ
ม้วนเสื่อกลับไปก่อน ค่อยมาคุยกันใหม่

(สุนทร จันทน์มพร, 2550: 144)

และ

เกาะลังกาวิตั้งอยู่ในทะเลอันดามัน เป็น
ฝั่งทะเลเดียวกับเกาะภูเก็ต อีกทั้งยังมีเนื้อที่
ใกล้เคียงกันด้วย ด้วยเหตุนี้มาเลเซียจึงหมายมั่น
ปั้นมือต้องการทำเกาะลังกาวิให้เป็นคู่แข่งกับ
ภูเก็ตให้ได้ มาเลเซียได้เชิญชวนให้นักลงทุนจาก
สิงคโปร์ มาลงทุนสร้าง โรงแรมและบ่อนกาสิโน
ขนาดใหญ่ขึ้นที่นี่ อีกอย่างหนึ่งที่จะจูงใจคนไทย
และนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวเกาะลังกาวิได้ก็คือ
ราคาสินค้าจะต้องขายถูก ซึ่งมาเลเซียก็พยายาม
ทำ...เหล้าฝรั่ง, บุหรือนอก, เครื่องสำอางและ
น้ำหอมอะไรพวกนี้ ราคาที่ลังกาวิถูกกว่า
เมืองไทยโดยทั่วไป

(ไมตรี ลิ้มพิชาติ, 2535: 26 - 27)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนแสดงความคิดเห็นของตนเองในการประเมินค่าความสวยงามของ
สถานที่เหล่านั้นผ่านการใช้คำคุณศัพท์ ผู้เขียนยังเปรียบเทียบสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวในประเทศ
มาเลเซียกับสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น เปรียบเทียบบึงฮิลล์กับ
สวนสามพรานและภูกระดึง, เปรียบเทียบเกาะปีนังกับเกาะสมุยหรือเกาะพะงัน, เปรียบเทียบคาเม
รอนไฮแลนด์กับภูเขาที่จังหวัดนครศรีธรรมราชและเปรียบเทียบเกาะลังกาวิกับเกาะภูเก็ต นอกจากนี้
ผู้เขียนยังบรรยายประกอบการยกตัวอย่างให้เห็นว่ารัฐบาลมาเลเซียพยายามดึงดูดให้นักท่องเที่ยว
เดินทางมาเที่ยวยังเกาะลังกาวิโดยการกระทำต่างๆ

ภาพที่ปรากฏสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในช่วงเวลานั้น กล่าวคือเมื่อ
สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษนั้นราชอาณาจักรไทยและสหพันธรัฐมาลายาได้สถาปนา
ความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันขึ้นในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1957 ในช่วงเวลานี้ประชาชนชาวไทย
เดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศมาเลเซียมากขึ้นดังจะเห็นได้ว่าในช่วงนี้มีนักท่องเที่ยวและนักเขียน
ชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก เช่น ฤทธา สุขสันต์ เขียนเรื่อง

ตระเวนมาเลเซีย (พ.ศ. 2507) ตรี อมาตยกุล เขียนเรื่อง *ท่องมาเลเซียและสิงคโปร์* (พ.ศ. 2515) สุนทร จันทรมพร เขียนเรื่อง *ลูกมาเลเซีย* (พ.ศ. 2517) วัฒนะจุฑาวิภาต เขียนเรื่อง *เลียบบมาเลย์* (พ.ศ. 2522) สุพัตรา สุภาพ เขียนเรื่อง *ท่องมาเลเซียเยือนสิงคโปร์* (พ.ศ. 2527) อโณทัย เขตต์บรรพตเขียนเรื่อง *เที่ยวเมืองนอก ชุด มาเลเซีย สิงคโปร์* (พ.ศ. 2536) เป็นต้น

การที่คนไทยนิยมเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียนั้นเพื่อซื้อสินค้านำเข้าจากตะวันตกในราคาถูก เนื่องจากดินแดนมลายูในอดีตเคยเป็นเมืองท่าและเคยเป็นเมืองในอาณานิคมของชาติตะวันตก รวมถึงตั้งอยู่บริเวณเส้นทางการค้าทำให้มีสินค้าจากตะวันตกเข้ามาจำหน่ายในราคาถูกกว่าที่วางจำหน่ายในประเทศไทยประกอบกับในช่วงนี้ประเทศมาเลเซียได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ รวมไปถึงด้านการท่องเที่ยวที่รัฐบาลพยายามพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวและใช้พื้นที่ธรรมชาติต่างๆให้เกิดประโยชน์มากที่สุด นักท่องเที่ยวชาวไทยจึงนิยมเดินทางไป นอกจากนี้การที่บริษัทการบินไทยเปิดเส้นทางบินไปยังกรุงกัวลาลัมเปอร์และเมืองปีนัง (ราชพฤกษ์บุหงารายา : 50 ปีแห่งมิตรภาพระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550, 2550: 14 - 23) รวมทั้งการที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีทางเลือกในการเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศมาเลเซียได้หลายทาง ไม่ว่าจะเป็นทางเครื่องบิน ทางรถยนต์หรือรถไฟซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวหลายกลุ่มเดินทางไปยังประเทศมาเลเซียไม่จำกัดแต่เฉพาะผู้มีฐานะเท่านั้น

การที่ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันและมีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกันจึงทำให้มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน รัฐบาลมาเลเซียจึงพยายามพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวให้เจริญก้าวหน้าเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมอันจะเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นในสารคดีท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียในช่วงนี้จึงกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งในประเทศมาเลเซียว่าได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแข่งกับสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น เกาะลังกาวิที่มีลักษณะคล้ายเกาะภูเก็ตนั้น ในช่วงปี ค.ศ. 1986 ดร.มหาธีร์ บิน มูฮัมหมัด (Mahathir bin Mohamad) นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียพยายามพัฒนาเกาะแห่งนี้ให้เป็น “เกาะสวรรค์ของการท่องเที่ยว” โดยกำหนดให้เป็นเมืองท่าปลอดภาษีและสร้างสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น สวนสัตว์และสวนนกลังกาวิ อนุสาวรีย์นกอินทรีย์ ศูนย์หัตถกรรมลังกาวิ เป็นต้น รวมทั้งยังเผยแพร่ตำนานท้องถิ่นลังกาวิเรื่องพระนางเลือดขาวหรือมะซูรี (Mahsuri) เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจไปเยี่ยมชม (จักรภพ เพ็ญแข, 2547: 7 - 20) ดังนั้นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวจึงเปรียบเทียบสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้กับเกาะภูเก็ตไว้เพราะมีลักษณะทางธรรมชาติที่คล้ายคลึงกันแต่รัฐบาลมาเลเซียพัฒนาพื้นที่และบริหารจัดการสถานที่เหล่านั้นได้ดีกว่ารัฐบาลไทยจึงทำให้ผู้เขียนคิดว่าหากประเทศไทยได้รับการพัฒนาและบริหารจัดการเหมือนรัฐบาลมาเลเซียจะทำให้มีความสวยงามและเจริญก้าวหน้ามากกว่า

มีข้อน่าสังเกตว่าในการนำเสนอภาพมาเลเซียว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของคนไทยและเป็นคู่แข่งที่น่าชื่นชมและนำมาไปเป็นแบบอย่างนั้น สารคดีท่องเที่ยวในช่วงนี้ก็มี การนำเสนอภาพด้านลบบางประการในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวไทยสอดแทรกอยู่อันเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้วยนั้น คือนักท่องเที่ยวไทยมองว่าอาหารมาเลเซียแม้จะคล้ายคลึงกับอาหารไทยแต่ไม่อร่อยเท่า และวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวมาเลเซียบางกลุ่มก็ดูไม่เรียบร้อย ไม่น่าชม ดังตัวอย่างเช่น

เราแวะร้านอาหารจีนแห่งหนึ่ง สั่ง
บะหมี่เส้นสีเหลืองกินคนละชาม เส้นมันอร่อย
เหนียวแน่น แต่รสน้ำที่ปรุงซี้ดๆไม่ถึงใจเหมือน
บ้านเรา...ข้าวมันไก่ที่นี่ไม่อร่อยเลย สู้บ้านเรา
ไม่ได้

(ไมตรี ลิ้มปิชาติ, 2520: 33 - 44)

และ

คนมาเลย์พื้นเมืองโดยเฉพาะแขกดำ
ชอบใช้มือกินอาหารแม้กินข้าวก็ยังใช้มือ คนไทย
ตามบ้านนอกที่กินข้าวกับมือก็มีไม่น้อย แต่ของ
ไทยใช้นิ้วหัวแม่มือดันข้าวเข้าปาก ส่วนคนมาเลย์
ใช้นิ้วหัวแม่มือไม่เป็น เวลาจะกินข้าวจะเอามือ
กำข้าว แล้วแบมือเอาปากก้มมากินที่ฝ่ามือ เห็น
แล้วน่าเกลียด...กาแฟของมาเลย์เข้มข้นสีดำปี
และใส่มาเสี้ยเต็มถ้วย เวลาบอຍยกมาเสิร์ฟ
กาแฟจะกลงไปบนจานรองจึงยกชดค่อนข้าง
ลำบากเพราะกาแฟที่ติดกันถ้วยจะหยดก่อน
ยกขึ้นชดจึงต้องเอากะดาษเช็ดกันถ้วยเสียก่อน
ต่อจากนั้นยกจานรองเทกาแฟที่หกทิ้ง สำหรับ
เรื่องนี้คนมาเลย์ไม่มีปัญหาคือจะเทกาแฟลงไป
ในจานรองเลยต่อจากนั้นจะยกจานรองขึ้นชด

(ไมตรี ลิ้มปิชาติ, 2535: 109)

ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าโดยส่วนใหญ่อาหารจีนในประเทศมาเลเซียมีรสชาติดีน้อยกว่าอาหารจีนชนิดอื่นๆในประเทศไทย การที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะชาวจีนซึ่งมาจากแหล่งที่ต่างกันจึงมีวัฒนธรรมที่ต่างกันกล่าวคือชาวจีนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นชาวจีนที่อพยพมาจากตอนใต้คือจังหวัดแต้จิ๋ว ในมณฑลกวางตุ้ง ในขณะที่ชาวจีนในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนหรือฝูเจี้ยน (Keith Hokton, 2015: 20 - 23) จึงอาจทำให้ส่วนผสมของอาหารชนิดนั้นๆหรือเครื่องปรุงต่างๆของทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกัน ทำให้เมื่อผู้เขียนซึ่งคุ้นชินกับการรับประทานอาหารจีนในประเทศไทยได้มีโอกาสรับประทานอาหารชนิดนั้นๆในประเทศมาเลเซียจึงรู้สึกไม่คุ้นเคยกับรสชาติดังกล่าวจนทำให้รู้สึกว่าการนั้นๆไม่อร่อยไป

ในส่วนของวัฒนธรรมการรับประทานอาหารด้วยมือของชาวมลายูที่ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่าดีน้อยกว่าวัฒนธรรมการรับประทานอาหารด้วยมือของคนไทยนั้นอาจเป็นเพราะผู้เขียนไม่คุ้นชินกับภาพดังกล่าวซึ่งแตกต่างจากสิ่งที่ผู้เขียนเคยเห็นในประเทศไทยจึงเห็นว่าสิ่งนั้นดูไม่ดี

4.3.4 ประเทศมาเลเซียมีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับประเทศไทย

หลังจากที่ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันแล้วนั้นพบว่าวรรณกรรมในช่วงเวลานี้จะปรากฏภาพความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียซึ่งภาพดังกล่าวถือเป็นภาพที่เพิ่งปรากฏขึ้นในช่วงระยะเวลา

ดังที่ได้กล่าวไปว่าในประเทศมาเลเซียนั้นนอกจากจะมีกลุ่มชาติพันธุ์มลายู จีน อินเดียชนพื้นเมืองและชาวบาบา - โยนูแล้วนั้น ยังมีกลุ่มคนไทยบางส่วนอาศัยอยู่ในรัฐกลันตัน ตรังกานู และไทรบุรี เป็นต้น รัฐบาลมาเลเซียจึงสนับสนุนการสร้างวัดไทยขึ้นในประเทศ ดังที่ผู้เขียนบรรยายประกอบกรณียกเหตุการณ์ในอดีตและผู้เขียนยังแสดงความคิดเห็นของตนเองในการกล่าวชื่นชมรัฐบาลมาเลเซียไว้ว่า

วัดเซตวันเป็นวัดไทยที่ใหญ่โตวัดหนึ่งในประเทศมาเลเซีย การสร้างวัดนี้ขึ้นก็ด้วยการร่วมทุนร่วมแรงกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จไปทรงยกช่อฟ้าพระอุโบสถเมื่อ พ.ศ.2509

(ตรี อมาตยกุล, 2515: 39 - 40)

ที่ดินที่สร้างวัดนี้ทางรัฐบาลมลายายกให้ โดยมีได้คิดมูลค่าใดๆทั้งสิ้น เป็นการให้เปล่า ข้าพเจ้ารับทราบไว้ด้วยความรู้สึกที่เต็มไปด้วย ความซาบซึ้งในกุศลกิจของรัฐบาล มลายาที่ได้ ปฏิบัติต่อพุทธศาสนา โดยมีได้มีความรังเกียจ ทั้ทั้งๆที่เมืองนี้เป็นเมืองที่มีศาสนาอิสลามเป็น ศาสนาประจำชาติ

(ฤทธา สุขสันต์, 2507: 87)

เรื่องราวของวัดเขตนวันหรือวัดไทยในเมืองกัวลาลัมเปอร์ที่ปรากฏในวรรณกรรมช่วงนี้ว่า นายกรัฐมนตรีมาเลเซียบริจาคที่ดินให้สร้างวัดขึ้นนั้นตามประวัติระบุไว้ว่าตนกู अबดุล รัชมัน (Tunku Abdul Rahman) นายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศมาเลเซียมีมารดาเป็นชาวไทยเชื้อสาย มอญคือหม่อมเนือง นนทนาคร หรือ มะเจ๊ะเนือง ภรรยาพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแก่สุลต่าน अबดุล ฮามิด ซาห์ แห่งรัฐเกอดะฮ์ ตนกู अबดุล รัชมันจึงบริจาค ที่ดินให้สร้างเป็นวัดไทยเพื่ออุทิศให้มารดาซึ่งเป็นชาวไทยพุทธ (Ramlah Adam, 2004: 7) และยังเป็น การแสดงให้เห็นความสัมพันธ์อันดีที่พระราชวงศ์มลายูมีต่อพระราชวงศ์สยามด้วยเช่นกัน เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้เสด็จพระราช ดำเนินไปทรงยกช่อฟ้าพระอุโบสถของวัดแห่งนี้เมื่อปี พ.ศ.2509

ภาพความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียที่ปรากฏต่อเนื่องมาตั้งแต่ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีความสัมพันธ์อันดีกับสุลต่านเมืองไทร บุรี และในสมัยที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพและครอบครัวเสด็จไป ประทับที่ป็นัง เราก็จะพบความสัมพันธ์อันดีระหว่างพระองค์กับสุลต่านแห่งรัฐเกอดะฮ์เช่นเดียวกัน นำสังเกตว่าในยุคดังกล่าวจะปรากฏภาพความสัมพันธ์อันดีระหว่างสยามและมลายูในระดับพระ ราชวงศ์ชั้นสูง ในขณะที่ในช่วงเวลานี้ภาพความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียที่ ปรากฏนั้นจะเป็นภาพของความร่วมมือที่ดีต่อกันในระดับรัฐบาลไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ในกลุ่มพระ ราชวงศ์ชั้นสูงอีกต่อไป

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียจะพบว่าเมื่อประเทศไทย และสหพันธรัฐมาลายาสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันแล้วนั้นเห็นได้ว่าประเทศไทยและ ประเทศมาเลเซียมีความร่วมมือที่ดีต่อกันในหลายด้านมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ชั้นสูงของไทยเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศมาเลเซียหลายครั้ง ในขณะที่พระราชอาธิบดีและพระราชวงศ์ของมาเลเซียก็เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศไทยด้วย

เช่นกัน นอกจากนี้รัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียก็เดินทางไปเยือนกันและกันหลายครั้ง (ราชพฤกษ์ บุษงารายา : 50 ปีแห่งมิตรภาพระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550, 2550: 14 - 23)

จากการศึกษาวรรณกรรมร้อยแก้วที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแหลมมลายูในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นพบว่ามีภาพหลักที่ปรากฏ 4 ภาพ ได้แก่ ดินแดนมลายูบางส่วนเป็นเมืองประเทศราชของสยาม ดินแดนมลายูส่วนที่เป็น อาณานิคมของอังกฤษเป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้าแบบตะวันตก ดินแดนมลายูเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอด นิยมสำหรับคนไทยที่ต้องการเดินทางไปเที่ยว “เมืองนอก” และดินแดนมลายูเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ประกอบด้วยประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ

ในส่วนของภาพมลายูในวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อน สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษนั้นพบว่าปรากฏภาพเด่น 3 ภาพ ได้แก่ ดินแดนมลายูเป็น เมืองขึ้นของอังกฤษจึงได้รับผลกระทบอย่างหนักจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ดินแดนมลายูหลังสงคราม ได้รับการบูรณะฟื้นฟูจากเมืองแม่ให้เจริญก้าวหน้าอีกครั้ง และดินแดนมลายูมีลักษณะสังคมแบบพหุ วัฒนธรรมที่มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ

วรรณกรรมไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึง พ.ศ. 2545 นั้นพบว่าปรากฏภาพที่สำคัญ 4 ภาพ คือมาเลเซียเป็นประเทศที่ เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทยมาเลเซียเป็นประเทศที่มีสังคมแบบ พหุวัฒนธรรม ประเทศมาเลเซียเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนิยมของคนไทยและเป็นคู่แข่งทางการ ท่องเที่ยวของไทย และประเทศมาเลเซียมีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับประเทศไทย

เห็นได้ว่าภาพ “มาเลเซีย” ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 – ปัจจุบันมีทั้ง ภาพที่ปรากฏต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งยังปรากฏภาพมาเลเซียที่มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น จากภาพในยุคก่อนหน้า

ในการนำเสนอภาพเหล่านี้ผู้เขียนใช้กลวิธีสำคัญคือการบรรยายภาพอย่างตรงไปตรงมาการ ให้รายละเอียดโดยใช้คำคุณศัพท์ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกได้ชัดเจนขึ้น เช่นเดียวกับการยกตัวอย่างและเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีในประเทศไทย นอกจากนั้นการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนก็ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นทัศนคติและมุมมองของผู้เขียนที่ มีต่อประเทศมาเลเซียและประชาชนในประเทศได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาพของมลายูและมาเลเซียที่ปรากฏในงานวรรณกรรมยุคต่างๆที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์มานั้นยัง มีความสัมพันธ์กับที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแหลมมลายู รวมถึงสัมพันธ์กับบริบททางประวัติศาสตร์และ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียตั้งแต่อดีตเรื่อยมาตลอดจนสัมพันธ์กับนโยบาย การบริหารประเทศของรัฐบาลมาเลเซียหลังได้รับเอกราชเป็นต้นมาด้วยเช่นกัน

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งศึกษาภาพ “มาเลเซีย” ที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงปัจจุบัน รวมถึงศึกษาบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพ “มาเลเซีย” ในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยในช่วงเวลาดังกล่าว การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาวรรณกรรมร้อยแก้วของไทยประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียและคนมาเลเซีย ตั้งแต่ พ.ศ. 2426 จนถึง พ.ศ. 2545 จำนวน 26 เรื่อง ซึ่งผู้วิจัยแบ่งระยะเวลาการศึกษาภาพที่ปรากฏในวรรณกรรมและบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพเหล่านี้ออกเป็น 3 ช่วงเวลา ช่วงเวลาแรกคือภาพมลายูในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ช่วงที่สองคือภาพมลายูในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษและช่วงสุดท้ายคือภาพมาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าวรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ปรากฏภาพหลัก 4 ภาพ ซึ่งภาพเหล่านี้มีภาพย่อยอีกจำนวนหนึ่งมาสนับสนุน ดังนี้ ภาพหลักภาพแรกที่ปรากฏคือดินแดนมลายูบางส่วนเป็นเมืองประเทศราชของสยามที่เจ้าเมืองถือว่าพระมหากษัตริย์สยามมีอำนาจสูงสุดในการปกครอง ภาพย่อยที่มาสนับสนุนภาพดังกล่าวได้แก่ เจ้าเมืองและข้าราชการมลายูเป็นข้าราชการของสยาม ดังจะเห็นได้จากการที่เจ้าเมืองและข้าราชการเหล่านี้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แบบสยาม ต้องมาเข้าเฝ้ารับเสด็จพระราชดำเนินพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามและปฏิบัติตามธรรมเนียมการเข้าเฝ้ารับเสด็จแบบสยาม รวมทั้งต้องสนทนาโต้ตอบกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามด้วยภาษาไทย สิ่งสำคัญคือเจ้าเมืองและข้าราชการเหล่านี้ต้องบังคับใช้กฎหมายและปกครองบ้านเมืองตามข้อกำหนดและระเบียบปฏิบัติแบบสยาม นอกจากนี้ยังปรากฏภาพย่อยที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวมลายูเป็นพลเมืองของสยามประเทศเพราะต้องมาเข้าเฝ้ารับเสด็จเวลาที่พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนด้วยเช่นกัน แม้ว่าในช่วงนี้บางเมืองในแหลมมลายูจะเป็นเมืองประเทศราชของสยามนั้นก็ยิ่งปรากฏภาพความสัมพันธ์อันดีระหว่างพระมหากษัตริย์สยามกับเจ้าเมืองมลายูซึ่งภาพดังกล่าวปรากฏเรื่อยมาแม้ว่าในภายหลังเมืองประเทศราชของสยามเหล่านี้จะเปลี่ยนไปอยู่ในการปกครองของอังกฤษทั้งหมดก็ตาม ภาพหลักภาพที่สองที่ปรากฏคือดินแดนมลายูส่วนที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษเป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้าแบบตะวันตก ซึ่งผู้เขียนไม่ได้ให้น้ำหนักกับการเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษมากเท่ากับภาพบ้านเมืองที่มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตก ภาพดังกล่าวมีภาพย่อยที่มาสนับสนุนคือภาพเมืองเหล่านี้จัดการปกครองและเก็บภาษีตามแบบที่บังคับใช้

ในประเทศอังกฤษและมีการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานในเมือง นอกจากนี้ยังปรากฏภาพหลักอีก 2 ภาพ คือดินแดนมลายูเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนิยมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต้องการเดินทางไปเที่ยว “เมืองนอก” ซึ่งเป็นภาพที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากภาพแหลมมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษที่ได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตกจึงทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางไปเที่ยวชม ภาพหลักอีกภาพหนึ่งที่ปรากฏในช่วงนี้คือดินแดนมลายูเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยประชาชนหลากหลายเชื้อชาติ อันเป็นผลมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของแหลมมลายูที่เอื้อให้ประชาชนเชื้อชาติต่างๆ เดินทางเข้ามาค้าขายและตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยที่แตกต่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในสังคมมลายู เช่น ชนชั้นสูงชาวมลายูชอบปฏิบัติตัวตามชาวตะวันตก ชาวมลายูที่เป็นสามัญชนมักเป็นผู้เกียจคร้าน ในขณะที่ชาวจีนเป็นผู้ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ ซึ่งภาพนี้จะมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ในเวลาต่อมา

งานวรรณกรรมไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแหลมมลายูที่ปรากฏในช่วงนี้มักเป็นบันทึก บันทึกการเดินทางและจดหมายเหตุ ซึ่งเป็นงานเขียนของชนชั้นปกครองที่เขียนบันทึกหรือเขียนรายงานการเดินทางไปมลายูไว้ให้ปรากฏเป็นหลักฐานลายลักษณ์อักษรเพื่อยืนยันอำนาจของสยามในบริเวณดังกล่าวควบคู่ไปกับภารกิจพระราชดำเนินลงไปยังเมืองมลายูส่วนที่เป็นประเทศราชของสยาม เพื่อตรวจราชการและศึกษาการบริหารจัดการบ้านเมืองตามแบบตะวันตกในเมืองมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ

วรรณกรรมที่แต่งตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงก่อนสหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษนั้นปรากฏภาพเด่นของแหลมมลายู 3 ภาพ ภาพแรกคือดินแดนมลายูเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษจึงได้รับผลกระทบอย่างหนักจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ภาพต่อมาคือดินแดนมลายูหลังสงครามได้รับการบูรณะฟื้นฟูจากเมืองแม่ให้เจริญก้าวหน้าอีกครั้ง ซึ่งผู้เขียนวรรณกรรมในช่วงนี้ไม่ได้เน้นภาพแหลมมลายูว่าเป็นเมืองขึ้นมากเท่ากับภาพแหลมมลายูที่ได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตกและประชาชนในเมืองได้รับการพัฒนาด้านชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ภาพสุดท้ายคือภาพดินแดนมลายูมีลักษณะสังคมแบบพหุวัฒนธรรมที่มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาติซึ่งเป็นภาพที่ปรากฏต่อเนื่องมาจากภาพในยุคก่อนและมีการพัฒนาขึ้นเนื่องจากปรากฏภาพความนิยมในการประกอบอาชีพที่ต่างกันของประชาชนเชื้อชาติต่างๆ เหล่านี้ รวมทั้งในเวลานี้ยังปรากฏภาพชาวจีนว่าเป็นผู้ก่อความวุ่นวายในสังคมและมีส่วนเกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์จึงทำให้รัฐบาลอังกฤษต้องเข้มงวดกวดขันกับกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว

วรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมลายูเวลานี้มักเป็นจดหมายเหตุและบันทึกส่วนบุคคลซึ่งเขียนขึ้นโดยพระราชวงศ์สยาม ข้าราชการและนักหนังสือพิมพ์ ซึ่งผู้เขียนทุกท่านมีจุดประสงค์ในการเดินทางไปยังแหลมมลายูเพราะเหตุจำเป็นต่างๆ ไม่ใช่เพื่อการท่องเที่ยวและผู้เขียน

เหล่านี้มีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ที่มลายูระยะหนึ่งในช่วงสงครามและหลังสงคราม ดังนั้นจึงปรากฏภาพแหลมมลายูต่างๆดังที่ได้กล่าวไปขึ้นในงานวรรณกรรม

วรรณกรรมที่แต่งหลังมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษในค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึง พ.ศ.2545 นั้นพบว่าปรากฏภาพที่สำคัญ 4 ภาพ ภาพแรกคือมาเลเซียเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้า และมีการพัฒนาในด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทย ภาพดังกล่าวมีภาพย่อยๆอีก 3 ภาพมาสนับสนุนคือประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าด้านกายภาพ มีสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย ปลอดภัย ประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งประเทศมาเลเซียมีความเจริญก้าวหน้าด้านการปกครองซึ่งภาพประเทศมาเลเซียที่เจริญก้าวหน้านี้เป็นภาพที่ต่อเนื่องและพัฒนาขึ้นมาจากภาพในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่แหลมมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษได้รับการพัฒนาจากรัฐบาลอาณานิคมเรื่อยมาจนถึงช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และในยุคปัจจุบันที่รัฐบาลมาเลเซียยังคงพยายามสานต่อการพัฒนาดังกล่าว ภาพต่อมาคือมาเลเซียเป็นประเทศที่มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรม ภาพนี้ปรากฏต่อเนื่องและพัฒนาขึ้นจากภาพในยุคแรก ภาพดังกล่าวมีภาพย่อยที่มีสนับสนุนภาพดังกล่าวคือกลุ่มชนหลากหลายเชื้อชาติในประเทศมาเลเซียที่อาศัยอยู่ร่วมกันมีวัฒนธรรมปรากฏปะปนและผสมผสานกันไปและประชาชนชาติพันธุ์ต่างๆในประเทศมาเลเซียที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกันได้รับการปฏิบัติจากรัฐบาลอย่างไม่เท่าเทียม ภาพที่สามคือประเทศมาเลเซียเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของคนไทยและเป็นคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของไทย ภาพการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของคนไทยยังคงเป็นภาพที่ปรากฏต่อมาจากภาพในช่วงแรกที่เมืองในแหลมมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆตามแบบตะวันตกจึงทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยสนใจไปเที่ยวชม ในส่วนของภาพการเป็นคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของไทยนั้นถือเป็นภาพใหม่ที่ปรากฏขึ้นจากมุมมองของนักเขียนไทยในช่วงเวลานี้เนื่องจากทั้งสองประเทศมีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะใกล้เคียงกันแต่รัฐบาลมาเลเซียบริหารจัดการและพัฒนาสถานที่เหล่านั้นได้ดีกว่ารัฐบาลไทย และภาพสุดท้ายคือภาพประเทศมาเลเซียมีความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับประเทศไทยซึ่งเป็นภาพที่ปรากฏต่อเนื่องและพัฒนาขึ้นจากภาพในยุคก่อนที่พระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์สยามกับเจ้าเมืองมลายูมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันจนกระทั่งในยุคปัจจุบันที่รัฐบาลของทั้งสองประเทศมีความร่วมมือที่ดีต่อกันหลังจากสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันขึ้นในปี พ.ศ. 2500

วรรณกรรมร้อยแก้วไทยประเภทสารคดีเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียที่ปรากฏในช่วงหลังจากมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ. 2500) จนถึงปัจจุบันนั้น เกือบทั้งหมดเป็นงานเขียนประเภทสารคดีท่องเที่ยวที่ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการแต่งเพื่อเล่าประสบการณ์และเหตุการณ์ต่างๆหลังจากที่ตนเองเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศมาเลเซีย อย่างไรก็ตามมีงานวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีอยู่ 2 เรื่องที่ผู้เขียนไม่ได้เดินทางไปยังประเทศมาเลเซียเพื่อการ

ท่องเที่ยวคือเรื่อง *มลายูรำกริช* ซึ่งผู้เขียนให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างชาวมลายูและชาวจีนในประเทศมาเลเซีย รวมถึงการรวมประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ และเรื่อง *ลูป่าฝ่าฝน* ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศมาเลเซียเพื่อศึกษาการพัฒนาต่างๆที่รัฐบาลมาเลเซียจัดทำขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ

การนำเสนอภาพของมาเลเซียในช่วงเวลาต่างๆนั้น โดยส่วนใหญ่ผู้เขียนนำเสนอภาพเหล่านี้โดยใช้กลวิธีที่สำคัญคือการบรรยายภาพอย่างตรงไปตรงมาประกอบการใช้คำคุณศัพท์เพื่อแสดงภาพและอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ บ่อยครั้งที่ผู้เขียนใช้การเปรียบเทียบและยกตัวอย่างประกอบการบรรยายสิ่งที่ตนเองพบในประเทศมาเลเซียกับสิ่งที่มีในประเทศไทยไว้เพื่อให้ผู้อ่านชาวไทยเห็นภาพร่วมไปกับผู้เขียนได้ นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงความคิดเห็นของตนเองประกอบการบรรยายอันจะทำให้ผู้อ่านเห็นถึงทัศนคติและมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อประเทศมาเลเซียและประชาชนในประเทศได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เห็นได้ว่าภาพมาเลเซียที่ปรากฏในวรรณกรรมร้อยแก้วไทยในช่วงเวลาต่างๆนั้นมีทั้งภาพที่ปรากฏต่อเนื่อง พัฒนาขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมีความหลากหลายเพิ่มขึ้นจากภาพในยุคก่อน นอกจากนี้ภาพที่ปรากฏดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมในช่วงเวลาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของแหลมมลายู บริบททางประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียตั้งแต่อดีตเรื่อยมา รวมถึงนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลมาเลเซียหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษเป็นต้นมาด้วยเช่นกัน

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษามานั้นพบว่าภาพหลักของมาเลเซียที่ปรากฏในแต่ละช่วงเวลามีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในตอนต้นแต่มีภาพปรากฏเพิ่มขึ้นมาบางส่วนกล่าวคือในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นดินแดนมลายูบางส่วนมีความสัมพันธ์กับสยามในฐานะเมืองประเทศราช แต่ผู้วิจัยพบว่าแม้ว่าเมืองมลายูบางส่วนจะเป็นประเทศราชของสยามแต่พระมหากษัตริย์สยามและเจ้าเมืองมลายูต่างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ในขณะเดียวกันในช่วงเวลานี้ยังมีภาพหลักอื่นๆที่ปรากฏเกี่ยวกับมลายูอีก เช่น ภาพดินแดนมลายูส่วนที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษ เป็นเมืองที่เจริญก้าวหน้าแบบตะวันตก ดังนั้นพระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ รวมถึงข้าราชการและขุนนางชาวสยามต้องศึกษาการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าในเมืองมลายูเหล่านี้เพื่อนำมาพัฒนาสยามประเทศ นอกจากนี้ยังมีภาพดินแดนมลายูเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยประชาชนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกันซึ่งหนึ่งในนั้นมียุทธของชาวมลายูปรากฏอยู่ด้วย เมื่อแหลมมลายูเปลี่ยนไปอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมดนั้นเมืองมลายูยังกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนิยมนำสำหรับชาวสยามเนื่องจากมีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยตามแบบตะวันตก

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ดำเนินอยู่นั้นมีภาพของแหลมมลายูที่เกิดขึ้นใหม่คือดินแดน มลายูเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษจึงได้รับผลกระทบอย่างหนักจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงนี้ปรากฏให้เห็นว่าพระราชวงศ์สยามที่ประทับอยู่ในแหลมมลายูต่างก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน ในช่วงหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ดินแดนมลายูกลายเป็นเมืองที่มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าอีกครั้งภายใต้ การปกครองของอังกฤษ แต่ในช่วงนี้ปรากฏมุมมองของชาวไทยที่มีโอกาสเดินทางไปยังมลายูว่ามลายู ด้อยเกียรติและศักดิ์ศรีเพราะเป็นเมืองอาณานิคม ไม่มีเอกราชแม้จะได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า มากกว่าประเทศไทยก็ตาม และในช่วงเวลานี้ยังพบว่าดินแดนมลายูยังคงปรากฏภาพเป็นเมืองพหุ สังคมอยู่เช่นเดิมแต่ชาวจีนจะเป็นกลุ่มคนที่รัฐบาลอังกฤษต้องจัดการควบคุมไม่ให้เกิดความวุ่นวายและ ข้อเกี่ยวกับขบวนการคอมมิวนิสต์

ปัจจุบันหลังจากที่สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้วนั้น ในสมมติฐานของการ วิจัยคาดไว้ว่าภาพประเทศมาเลเซียที่มีความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศไทยในฐานะประเทศ เพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันน่าจะเป็นภาพเด่นในช่วงเวลานี้ แต่จากการศึกษาพบว่าภาพดังกล่าวที่ ปรากฏในวรรณกรรมไม่เด่นชัดเท่ากับภาพมาเลเซียเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาใน ด้านต่างๆมากกว่าประเทศไทยซึ่งประเทศไทยควรปฏิบัติตามและภาพประเทศมาเลเซียเป็นสถานที่ ท่องเที่ยวยอดนิยมของคนไทยและเป็นคู่แข่งทางการท่องเที่ยวของไทยซึ่งเป็นภาพที่ปรากฏเพิ่มขึ้นมา นอกจากนี้ยังปรากฏภาพมาเลเซียเป็นประเทศที่มีสังคมแบบพหุวัฒนธรรมซึ่งเป็นภาพต่อเนื่องจาก ภาพในช่วงแรกปรากฏให้เห็นอยู่แต่จะพบว่าประชาชนเชื้อชาติต่างๆได้รับการปฏิบัติจากรัฐบาลอย่าง ไม่เท่าเทียม

จากการศึกษาวรรณกรรมร้อยแก้วของไทยประเภทสารคดีตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึง พ.ศ. 2545 นั้นทำให้เห็นภาพการรับรู้เกี่ยวกับมาเลเซียของคนไทย ในช่วงเวลาต่างๆตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งจะเห็นว่าคนไทยค่อนข้างมีภาพด้านบวก เกี่ยวกับมาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นแบบอย่างในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ในบ้านเมือง ในขณะเดียวกันก็มีบ้างที่คนไทยมองว่ามาเลเซียเป็นประเทศที่ด้อยเกียรติและศักดิ์ศรี เพราะในอดีตเคยเป็นทั้งเมืองขึ้นของสยามและชาติตะวันตกโดยเฉพาะอังกฤษ

การศึกษาภาพการรับรู้ของคนไทยที่มีต่อประเทศมาเลเซียนี้ แม้จะใช้ข้อมูลถึงเพียงพ.ศ. 2545 แต่น่าจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการทำความเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกในช่วงการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ทั้งยังน่าจะเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกันในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวรรณกรรมร้อยแก้วของไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาเลเซีย ผู้วิจัยพบว่านอกจากงานวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทสารคดีแล้วยังมีงานวรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทนวนิยายที่กล่าวถึงมาเลเซียปรากฏอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประเทศไทยและประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) นั้น มีนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียปรากฏในวงวรรณกรรมเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่างานวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทนวนิยายมีรูปแบบและกลวิธีการประพันธ์ที่แตกต่างจากงานสารคดีท่องเที่ยวโดยสิ้นเชิงดังนั้นจึงน่าสนใจที่จะศึกษาภาพของมาเลเซียที่ปรากฏในงานวรรณกรรมกลุ่มนี้รวมทั้งศึกษากลวิธีการประพันธ์ที่ผู้เขียนนำเสนอภาพดังกล่าว อันจะทำให้เห็นภาพการรับรู้ของคนไทยที่มีต่อประเทศมาเลเซียและคนมาเลเซียผ่านงานวรรณกรรมชัดเจนมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- C.Mary Turnbull. (2540). **ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน**. ทงสุก เกตุโรจน์, ผู้แปล. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เตช บุนนาค. (2554). "บทบาทของอังกฤษในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยรัชกาลที่ 3". **ประวัติศาสตร์ไทยจากเอกสาร เฮนรี เบอร์นี**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2550). **ลุ่มป่าฝัฝน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา.
- เพ็ญศรี กาญจนมัย. (2523). **ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สมัยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพ็ญศรี ตึก. (2554). **การต่างประเทศกับเอกราชและอธิปไตยของไทย (ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ถึงสิ้นสมัยจอมพล.พิบูลสงคราม)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เสฐียร พันธรังษี. (2497). **สามแผ่นดิน**. พระนคร: คลังวิทยา.
- เสาวลักษณ์ กิจานนท์. (2554). "นโยบายของอังกฤษที่สเตอร์ตส์ เซตเทิลเมนต์ส์และความสัมพันธ์กับสยาม". **ประวัติศาสตร์ไทยจากเอกสาร เฮนรี เบอร์นี**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- โสภณพัทลุง, พระยา. (2529). **นิราศเมืองปะเหลียน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. พัทลุง: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง โรงเรียนสตรีพัทลุง.
- ไมตรี ลิ้มพิชาติ. (2520). **เกี่ยวกับเมีย**. กรุงเทพฯ: หนอน.
- ไมตรี ลิ้มพิชาติ. (2535). **14 วัน 5,000 กิโลเมตร**. กรุงเทพฯ: หมึกจีน.
- ไรอัน, เอน.เจ. (2526). **การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์**. ประกายทอง สิริสุข, ม.ร.ว., ผู้แปล. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- กรมศิลปากร. (2528). **วรรณกรรมสมัยสุโขทัย**. กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- กาญจนาคพันธุ์. (2509). **ภูมิศาสตร์วัดโพธิ์**. พระนคร: สาสน์สวรรค์.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2554). **มลายูรำกริช**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- จักรภพ เพ็ญแข. (2547). **ขอบฟ้าที่ตาเห็น** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ดีเอ็มจี.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2507). **ระยะทางเสด็จพระราชดำเนินประพาสทางบกทางเรือรอบแหลมมลายู รัตนโกสินทรศก 109**. พระนคร: คุรุสภา.

- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2550). **พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายูเมื่อรัตนโกสินทรศก 108, 109, 117, 120 รวม 4 คราว.** กรุงเทพฯ: สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2552). **ไกลบ้าน : สำเนาพระราชหัตถเลขา ถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านิภานภดล เมื่อเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ.126.** กรุงเทพฯ: วิสตอม พับลิชชิ่ง.
- ชัยโชค จุลศิริวงศ์ และ ชปา จิตต์ประทุม. (2552). "มาเลเซีย: การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ (ค.ศ.1997 - 2006)". **เอเชียตะวันออกเฉียงใต้: การเมือง เศรษฐกิจและการต่างประเทศหลังวิกฤติเศรษฐกิจ (พ.ศ.2540-2550).** กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ขุมขุมฉันทุชฎีสั่งเวย.** (2503). พระนคร: องค์การค้าของคุรุสภา.
- ญาดา ประภาพันธ์. (2538). **ประวัติการพัฒนาเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงธิดา รามศวรร. (2548). **ประวัติศาสตร์และราชวงศ์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ลาว สยาม พม่า กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์.** กรุงเทพฯ: มายิก.
- दानุภา ไชยพรธรรม. (2556). **ย้อนรอยประวัติศาสตร์ 10 ประเทศในอาเซียน.** กรุงเทพฯ: มายิก.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, กรมพระยา. (2541). **จดหมายเหตุสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสด็จประพาสยุโรป เมื่อ ร.ศ. 110.** กรุงเทพฯ: มูลนิธิสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพและม.จ.จงจิตรถนอม ดิศกุล พระธิดา.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, กรมพระยา. (2551). **จดหมายถึงหญิงใหญ่ (ฉบับชำระใหม่).** กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- ตรี อมาตยกุล. (2515). **ท่องมาเลเซียและสิงคโปร์.** กรุงเทพฯ: สามมิตร.
- ธนาสฤษฏี สตะเวทิน. (2538). **การเมืองระหว่างประเทศในเอเชียอาคเนย์.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2548). **สงกรานต์ปี'48 : คนไทยเที่ยวนอก..เงินไหลออก 6.8 พันล้านบาท. กระแสทรรศน์, 1741(11), 1 -7.**
- บันทึกการเดินทางอาเซียน.** (2556). พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ.

- บาร์บารา วัตสัน อันดาญา, ลีโอนาร์ด วาย. อันดาญา. (2551). **ประวัติศาสตร์มาเลเซีย** พิมพ์ครั้งที่ 2. พรรณี ฉัตรพลรักษ์, ผู้แปล. มนัส เกียรติธำชัย, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย.
- บุษกร กาญจนจारी. (2544). **เปลวไฟเลื่อมลายนาค: รวมบทอ่านคัดสรรประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปรมาณูชิตชีโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, กรมพระ. (2528). **ลิลิตกระบวนพระยุหยาตราทางชลมารคและสถลมารค**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- ประชุมจารึกวัดพระเชตุพนฉบับสมบูรณ์**. (2510). พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: ผ่านฟ้าพิทยา.
- พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. (2552). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พรพรรณ ทองตัน. (2554). "กบฏไทรบุรีสมัยรัชกาลที่ 3". **ประวัติศาสตร์ไทยจากเอกสาร เฮอร์เบอรี่**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- พัชรินทร์ สอนฐิตะปัญญา. (2541). **มาเลเซีย : เอกภาพกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย : มูลนิธิตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. (2516). **อิเหนา พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย**. พระนคร: รวมสาส์น.
- พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ. (2506). **เมื่อปีนังแตก**. พระนคร: ก้าวหน้า.
- พูนพิศมัย ดิศกุล, ม.จ. (2546). **สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น ภาคจบ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ภาณุพันธุ์วงศ์วรเดช, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ, เจ้าฟ้ากรมพระยา. (2504). **ชีวิวัฒน์**. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- มนู วัลยะเพ็ชร์. (2531). **อาเซียนกับการร่วมมือทางการเมืองเพื่อความมั่นคงของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : วิเคราะห์ตามแนวทางภูมิศาสตร์การเมือง**. นครปฐม: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์.
- มหาวชิรุณหิศ, สมเด็จพระบรมราชาปิตุลา เจ้าฟ้า. (2543). **จดหมายเหตุรายวันของสมเด็จพระบรมราชาปิตุลาธิบตีเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัญชุสา อังคะนาวิน. (2547). **ปริเฉทสารคดีท่องเที่ยวในอนุสาร อ.ส.ท. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- มาลา ราโจ เสถียร. (2550). "ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย: 50 ปี แห่งมิตรภาพและความสัมพันธ์มิตร". **ราชพฤกษ์บุหงารายา: 50 ปีแห่งมิตรภาพระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

ราชพฤกษ์บุหงารายา : 50 ปีแห่งมิตรภาพระหว่างไทยและมาเลเซีย 2500 - 2550. (2550).
กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.

อุทธา สุขสันต์. (2507). **ตระเวนมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ: ก้าวหน้า.

ละออง ศรีสุคนธ์. (2501). **ไปปีนัง - มลายู**. พระนคร: เขษมบรรณกิจ.

วงเดือน ทองเจียว และ เอกญารัตน์ ทองเจียว. (2556). **ประวัติศาสตร์ 10 ประเทศอาเซียน**.
กรุงเทพฯ: แสงดาว.

วัฒน์ จูฑะวิภาต. (2526). **เลียบบมาเลย์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วงแหวน.

วัยอาจ, เดวิด เค. (2556). **ประวัติศาสตร์ไทยฉบับสังเขป**. กรุงเทพฯ: มุลินนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ศรัณย์ ทองปาน. (28, ธันวาคม 2555). **ติดเกาะ! ตามสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพไป "ลี้ภัย
การเมือง" ที่ปีนัง**. สารคดี, 334, 76-84.

ศรภักย์วานิช, นาวาเอก, พระยา. (2512). **หมิ่นไมล์ของข้าพเจ้า**. กรุงเทพฯ: ศรภักย์.

สมบัติบริหาร, พระยา. (2548). **จดหมายเหตุรัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศ
มลายู พ.ศ. 2467**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมมตอมรพันธ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ, กรมพระ. (2550). **เรื่องเที่ยวที่ต่างๆ ภาค 5 : ระยะเวลาเสด็จ
ประพาสแหลมมลายูในรัชกาลที่ 5 รวม 3 คราว (ร.ศ.107, ร.ศ.108, ร.ศ.109)**.
กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. (2553). **โลกไร้พรมแดน วรรณกรรมสัมพันธ์ไทย-มาเลเซีย:**
สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย โดยการสนับสนุนของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
กระทรวงวัฒนธรรม

สายสกุล เดชาบุตร. (2558). **มะละกา ปัตตาเวีย มะนิลา ปีนัง จักรวรรดิตะวันตกยุคล่าอาณานิคม
ตะวันออก**. กรุงเทพฯ: ยิปซี.

สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 4. (2498). พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

สิปปันพารเสนอ โสณกุล, ม.จ. (2512). **เที่ยวตะวันออก ตะวันตก**. พระนคร: ศึกษิตสยาม.

สุเมธ แสงนันทนวล. (2545). **เที่ยวสนุกที่เกาหลี เที่ยวสุขขีที่มาเลเซีย**. กรุงเทพฯ: อทิตตา.

สุนทร จันทรมพร. (2550). **รวมเล่มชุดนำเที่ยว ลูบมาเลเซีย นิราศบาทลี นิราศยุโรป**. พิมพ์ครั้งที่
2. กรุงเทพฯ: สวนอักษร.

สุพัตรา สุภาพ. (2527). **ท่องมาเลเซีย เยือนสิงคโปร์**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

อภิชา ชูติพงศ์พิสิษฐ์. (2550). "การเสียดินแดนไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปะลิส ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2452". **สายธารแห่งอดีต**. สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาณัติ อนันตภาค. (2557). **ประวัติศาสตร์มาเลเซีย บรูไนและสิงคโปร์ : ความหลากหลายเป็นหนึ่งเดียว**. กรุงเทพฯ: ยิปซี.

อารยธรรมตะวันออก. (2551). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Frank Lentricchia and Andrew Dubois. (2003). *Close reading: the reader*. Durham: Duke University Press.

Keith Hokton. (2015). *Festivals of Malaysia*. Kuala Lumpur: Trafalgar Publishing House.

Macmillan English Dictionary for Advanced Learners International student edition. (2007). Malaysia.

Ramlah Adam. (2004). *Biografi Politik Tunku Abdul Rahman Putra*. Kuala Lumpur: DBP.

Straits Times (Singapore). (26 May 1957).

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิชญาดา เมฆหิรัญศิริ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขาวิชาภาษาไทย จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๔๔ และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๕๕

